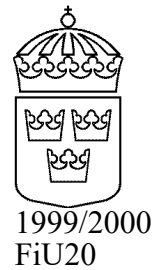

Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU20

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak,
skattefrågor, m.m. (prop. 1999/2000:100)

Sammanfattning

Inledning

Finansutskottet behandlar i detta betänkande regeringens förslag i den ekonomiska vårpropositionen. I propositionen läggs förslag om utgiftstak t.o.m. 2003 och en preliminär fördelning av statsutgifterna på olika utgiftsområden. Fördelningen skall utgöra riktlinjer för regeringens fortsatta arbete med budgetpropositionen som kommer att presenteras den 20 september. Som underlag för sitt ställningstagande har finansutskottet berett samtliga berörda utskott tillfälle att yttra sig över förslagen. Yttrandena redovisas i del 2 av betänkandet.

Förslagen i vårpropositionen avseende tilläggsbudgeten för innevarande år behandlar utskottet i betänkande 1999/2000:FiU27.

Den ekonomiska politiken

Utskottet delar regeringens uppfattning att utsikterna för en fortsatt hög svensk tillväxt utan starkt stigande inflationstryck är goda under de närmaste åren. Den inhemska efterfrågan fortsätter att utvecklas väl. Sysselsättningen stiger, arbetslösheten sjunker och inflationen är låg. Förutsatt att den internationella konjunkturen fortsätter att förbättras kommer den svenska ekonomin att växa med historiskt höga tal, kring 3–4 %, under de närmaste åren.

Till detta kommer att överskotten i de offentliga finanserna stiger ytterligare och att den svenska inflationen är en av de lägsta i EU-området, trots att ekonomin under de senaste åren vuxit mycket kraftigt. Trots stigande räntor under det senaste året ligger räntenivån fortfarande kvar på en mycket låg nivå om man jämför med nivåerna under 1980-talet och början av 1990-talet. Den stora skillnad som fanns mellan den tyska och svenska obligationsräntan vid mitten av 1990-talet har försvunnit. Vid mitten av maj i år låg den svenska obligationsräntan t.o.m. under den tyska.

Den internationella konjunkturen förbättras efter avmattningen i samband med Asienkrisen. Uppgången i världsekonomin är relativt bred jämfört med tidigare. I Förenta staterna fortsätter den kraftiga expansionen ytterligare en tid samtidigt som den europeiska konjunkturen tar ordentlig fart. Detta talar för en bred och kraftigt stigande efterfrågan på svenska exportvaror. Det

samlade resultatet av Sveriges utrikesaffärer, dvs. bytesbalansen, visar på stora och tilltagande överskott, trots den starka inhemska efterfrågan.

Sverige skall på nytt närma sig en situation med full sysselsättning. Detta är enligt utskottets mening den stora utmaningen i den ekonomiska politiken. För att detta skall vara möjligt måste den nu höga tillväxten i den svenska ekonomin göras långvarig och uthållig. Den ekonomiska politiken skall därför inriktas på fortsatt starka offentliga finanser och låg inflation, bl.a. för att Sverige även skall klara de långsiktiga utmaningar som ställs till följd av den demografiska utvecklingen. Risken för att ekonomin går över i överhettning skall motverkas genom att finanspolitiken anpassas till efterfrågeläget och produktionskapaciteten. Den svenska ekonomins långsiktiga produktionsförmåga skall höjas genom att lediga arbetskraftsresurser mobiliseras, konkurrensen befrämjas och betydande satsningar görs i utbildning och kompetensutveckling. För att tillväxten skall bli långsiktigt hållbar måste den också komma alla till del. Tillväxt och rättvisa går enligt utskottets mening hand i hand. En stabil och uthållig uppgång bygger på delaktighet, att alla bidrar efter sin förmåga. Tillväxten skall också vara ekologiskt hållbar.

Budgetpolitiken

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till inriktning av budgetpolitiken. Enligt utskottets mening kan de förslag till alternativ inriktning som oppositionspartierna för fram inte läggas till grund för riksdagens beslut.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna står gemensamt bakom inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Genom detta samarbete bekräftas att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, prisstabilitet och ett offentligt överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel.

Balans har nu uppnåtts i de offentliga finanserna, och under innevarande år väntas den konsoliderade bruttoskulden att understiga 60 % av BNP, vilket innebär att Sverige uppfyller skuldkriteriet enligt Maastrichtvillkoret. År 2002 väntas bruttoskulden motsvara 50 % av BNP, och samma år räknar man dessutom med att nettoskulden skall vara helt borta. Då kommer alltså åter de offentliga tillgångarna att överstiga de offentliga skulderna.

Regeringen har i vårpropositionen föreslagit att delmålen för den offentliga sektorns överskott under de tre efterföljande åren bör motsvara 2 % av BNP. Utskottet biträder detta förslag men anser liksom regeringen att man med hänsyn till det svårbedömda läget bör göra en förnyad prövning i anslutning till budgetpropositionen av överskottsmålet för de närmast efterföljande åren och av hur de då uppkomna överskotten skall disponeras.

Förutsatt att regeringen inte omprövar överskottsmålen kommer under de närmaste åren statsbudgeten att vara i balans eller att uppvisa ett mindre underskott. Utskottet noterar emellertid att utan vissa extraordinära tillskott i form av inkomster från företagsförsäljningar och överföringar från AP-fonden skulle statsbudgeten under samma period ha uppvisat ett underskott på mellan 25 och 45 miljarder kronor.

Enligt utskottets mening innebär också ekonomins goda utsikter att skatterna kan sänkas för att stimulera tillväxten och öka rättvisan. Ett första steg i en inkomstskattereform genomförs i år genom en skattereduktion för att kompensera delar av egenavgifterna. Vidare höjs brytpunkten för statlig skatt. Ambitionen är att gå vidare med en fortsatt kompensation för egenavgifterna. En sådan åtgärd bör dock enligt utskottets mening noga avstämmas mot utvecklingen i de offentliga finanserna och efterfrågeläget i den svenska ekonomin. För att förbättra företagsklimatet har en rad skatter riktade mot företagen sänkts, och det är viktigt att reglerna för företagen fortsätter att förenklas. Internationaliseringen av olika marknader innebär vidare att olika delar av skattesystemet måste ses över.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag med en formell lagteknisk justering. Ett antal motionsyrkanden om skattepolitikens inriktning avstyrks.

Uppföljning och revision

I vårpropositionen redovisar regeringen de viktigaste iakttagelserna i Europeiska revisionsrättens rapporter från 1999. Iakttagelserna avser 1998. De brister som revisionsrätten har iakttagit överensstämmer i många stycken med dem som redovisats tidigare år, även om revisionsrätten noterar att flera åtgärder vidtagits från kommissionens sida, vilka på sikt borde leda till förbättringar. Finansutskottet delar uppfattningen att en effektiv och korrekt användning av gemenskapsmedlen bör vara en prioriterad fråga för Sverige i EU-samarbetet.

Finansutskottet har de senaste åren vid behandlingen av vårpropositionen tagit upp olika generella frågor om mål- och resultatstyrning sett ur riksdagens synvinkel. I detta betänkande framhåller finansutskottet att arbetet inom Regeringskansliet med tvåårsöversynen är mycket angeläget. Det är också väsentligt att en fortlöpande dialog förs mellan riksdag och regering, främst i anslutning till budgetprocessen, om hur mål- och resultatstyrningen bör utvecklas. Det bör vara en gemensam ambition för riksdagen och regeringen att ytterligare utveckla resultatstyrningen med inriktning mot en budget som fokuserar på resultat.

Kommunsektorn

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att bestämmelsen i lagen om generellt statsbidrag till kommuner och landsting om åldersbaserad fördelning av en del av det generella statsbidraget till kommuner förlängs att gälla även år 2001. Vidare avstyrks några motionsyrkanden om förändringar av inkomst- och kostnadsutjämningsystemet.

Till betänkandet har fogats 27 reservationer.

I detta betänkande behandlar finansutskottet

dels proposition 1999/2000:100 2000 års ekonomiska vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 2000, skattefrågor, kommunernas ekonomi m.m., i vad avser yrkandena 1–6 och 40–43,

dels de med anledning av proposition 1999/2000:100 väckta motionerna
1999/2000:Fi12 av Bo Lundgren m.fl. (m) i vad avser yrkandena 1–19 och 21–27,
1999/2000:Fi13 av Alf Svensson m.fl. (kd) i vad avser yrkandena 1–11 och 13–15,
1999/2000:Fi14 av Lennart Daléus m.fl. (c),
1999/2000:Fi15 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) i vad avser yrkandena 1–9, 11–19, 21–23, 25 och 26,
1999/2000:Fi17 av Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (m),
1999/2000:Fi18 av Elizabeth Nyström (m),
1999/2000:Fi19 av Jeppe Johnsson (m),
1999/2000:Fi20 av Anders G Högmark (m),
1999/2000:Fi21 av Lars Hjertén och Lars Elinderson (m),
1999/2000:Fi23 av Bo Lundgren m.fl. (m),
1999/2000:Fi24 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m),
1999/2000:Fi25 av Bo Lundgren m.fl. (m),
1999/2000:Fi26 av Anders Sjölund och Ola Sundell (m),
1999/2000:Fi27 av Nils Fredrik Aurelius och Leif Carlson (m),
1999/2000:Fi30 av Bo Lundgren m.fl. (m),
1999/2000:Fi32 av Inga Berggren m.fl. (m),
1999/2000:Fi33 av Chris Heister m.fl. (m),
1999/2000:Fi35 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s),
1999/2000:Fi36 av Elver Jonsson (fp),
1999/2000:Fi37 av Carin Lundberg och Rinaldo Karlsson (s),
1999/2000:Fi39 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) i vad avser yrkandena 1–3 och 5,
1999/2000:Fi44 av Bo Lundgren m.fl. (m),
1999/2000:Fi45 av Berndt Sköldestig (s),
1999/2000:Fi46 av Inger Lundberg m.fl. (s) och
1999/2000:Fi47 av Inger Lundberg (s),

dels den under den allmänna motionstiden 1999 väckta motionen
1999/2000:U220 av Bo Lundgren m.fl. (m) i vad avser yrkande 7.

Övriga yrkanden i proposition 1999/2000:100 samt övriga motioner väckta med anledning av propositionen behandlas i finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU27 Tilläggsbudget 1 för budgetåret 2000 med undantag för motionerna 1999/2000:Fi12 i vad avser yrkande 20, 1999/2000:Fi13 i vad avser yrkande 12 samt 1999/2000:Fi15 i vad avser yrkandena 24 och 27 som behandlas i finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU29 Utvecklingen inom den kommunala sektorn.

Regeringens i proposition 1999/2000:100 (yrkandena 40–43) framlagda lagförslag som behandlas i detta betänkande återfinns i *bilaga 1* till betänkandet.

Regeringens och oppositionens budgetförslag 2001–2003

En sammanställning av regeringens förslag till budgetåtgärder för åren 2001–2003 redovisade i proposition 1999/2000:100 samt parti- och kommittémotioner som väckts i anslutning till dem återfinns i *bilaga 2* till betänkandet.

Utgiftstak och utgiftsramar 2001–2003

En tabell över utgiftstak och utgiftsramar för åren 2001–2003 föreslagna av regering och oppositionspartier återfinns i *bilaga 3* till betänkandet.

Yttranden från andra utskott

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att avge yttrande över de förslag i proposition 1999/2000:100 jämte motioner som rör respektive utskotts beredningsområde. Yttranden har avlämnats från

- skatteutskottet (1999/2000:SkU6y),
- justitieutskottet (1999/2000:JuU4y),
- utrikesutskottet (1999/2000:UU5y),
- försvarsutskottet (1999/2000:FöU6y),
- socialförsäkringsutskottet (1999/2000:SfU7y),
- socialutskottet (1999/2000:SoU8y),
- kulturutskottet (1999/2000:KrU5y),
- utbildningsutskottet (1999/2000:UbU6y),
- trafikutskottet (1999/2000:TU2y),
- miljö- och jordbruksutskottet (1999/2000:MJU3y),
- näringsutskottet (1999/2000:NU6y),
- arbetsmarknadsutskottet (1999/2000:AU3y) samt
- bostadsutskottet (1999/2000:BoU9y).

Yttrandena återfinns i *bilagorna 4–16* i betänkandets del 2.

Konstitutionsutskottet har beslutat att inte avge något yttrande i ärendet.

Inkomna skrivelser

Under ärendets gång har utskottet mottagit skrivelser från bl.a. Småhusägare mot boendes katt om fastighetsskatten.

Finansutskottet har under våren 2000 anordnat tre offentliga utfrågningar.

- Den 24 februari anordnades en offentlig utfrågning om *den nya ekonomin*. Vice riksbankschef Lars Heikensten, chefekonom Jan Häggström, Handelsbanken, generaldirektör Ann-Christin Nykvist, Konkurrensverket, och direktör Sven-Christer Nilsson redovisade sin syn på den nya ekonomin samt svarade på utskottets frågor.
- Den 23 mars kommenterade riksbankschefen Urban Bäckström Riksbankens redogörelse om *den aktuella penningpolitiken*.
- Den 25 maj hölls en offentlig utfrågning i anslutning till finansutskottets behandling av den ekonomiska vårpropositionen. Statssekreterare Curt Malmberg, Finansdepartementet, svarade på frågor om *budgetpolitiken*.

Protokollen från utfrågningarna om den nya ekonomin respektive budgetpolitiken återfinns i *bilagorna 17 och 18* i del 2 av detta betänkande.

Protokollet från utfrågningen med riksbankschefen återfinns i finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU23 Penningpolitiken och Riksbankens förvaltning.

Vid en intern utfrågning den 14 mars 2000 kommenterades Långtidsutredningen av finansrådet Sefan Lundgren, kanslirådet Kerstin Krafft och departementssekreterare Jonas Norlin, Finansdepartementet. Den 21 mars informerade statssekreterare Sven Hegelund samt departementsråden K. A. Hall och Daniel Barr, Finansdepartementet, utskottet om aktuella EU-frågor, de finansiella perspektiven m.m.

Konjunkturinstitutets generaldirektör Ingemar Hansson och statistikchef Bo Dahlerus kommenterade den 30 mars institutets senaste konjunkturprognos samt svarade på frågor.

Propositionens förslag

I proposition 1999/2000:100 2000 års ekonomiska vårproposition föreslår regeringen (Finansdepartementet)

såvitt avser den ekonomiska politiken och utgiftstaket

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen förordar (kapitel 1),
2. att riksdagen med anledning av förslagen om pensionsrätt för studier och totalförsvarspåbud samt ett ökat återflöde från EU fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 792 miljarder kronor år 2001 och 817 miljarder kronor år 2002 (avsnitt 4.1.1),
3. att riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2003 till 847 miljarder kronor (avsnitt 4.1.1),

4. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003 (avsnitt 4.1.2),

5. att riksdagen fastställer målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn till 2,0 % av bruttonationalprodukten för år 2003 (avsnitt 4.1.3),

6. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 enligt tabell 7.1 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1),

såvitt avser skattefrågor

40. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 8.3.1–3),

41. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 8.3.2–3),

42. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om allmän fastighetstaxering av småhusenheter år 2003 (avsnitt 8.4),

såvitt avser kommunsektorn

43. att riksdagen antar regeringens förslag till

lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting (avsnitt 9.4.2).

Motionsyrkandena

Motioner väckta med anledning av proposition 100

1999/2000:Fi12 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar godkänna de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna och preliminärt fastställer utgiftstaket för den offentliga sektorn till 1 077 miljarder kronor år 2001, 1 087 miljarder kronor 2002 och 1 111 miljarder kronor 2003 i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen godkänner utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 777 miljarder kronor år 2001, 785 miljarder kronor 2002 och 822 miljarder kronor 2003 i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003 i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen beslutar fastställa ett långsiktigt mål om balans i de offentliga finanserna över en konjunkturcykel i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 i enlighet med vad som anförts i motionen om riktlinje för budgetarbetet,

7. att riksdagen hos regeringen begär en korrekt och fullständig redovisning av samtliga statliga utgifter så att dessa redovisas inom utgiftstaken (kapitel 4) i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av avreglering av sjukvård, utbildning och omsorg (kapitel 5),

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om deltagande i det europeiska valutasamarbetet (kapitel 5),

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en god internationell konkurrenskraft (kapitel 6.1),

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om privatisering av statlig egendom (kapitel 6.2),

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en ny arbetsmarknadspolitik (kapitel 6.2),

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagande och nya arbetstillfällen (kapitel 6.2),

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattepolitikens inriktning (kapitel 6.3),

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en inkomstskattereform (kapitel 6.4),

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sjukvården (kapitel 6.5),

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en bättre skola (kapitel 6.6),

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre rättssäkerhet och förbättrad trygghet (kapitel 6.7),

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en politik som gör det lättare att förena arbete och familj (kapitel 6.8),

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den offentliga sektorns ansvar för sina kärnuppgifter,

22. att riksdagen hos regeringen begär ett skyndsamt förslag om stimulans till kommunala skattesänkningar i enlighet med vad som anförts i motionen,

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulans till kommunala skattesänkningar 2001,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en god ekonomisk hushållning i den kommunala sektorn,

25. att riksdagen beslutar att dagens inomkommunala utjämningssystem skall upphöra att gälla den 1 januari 2003 i enlighet med vad som anförts i motionen,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett nytt utjämningssystem för kommuner och landsting,

27. att riksdagen beslutar om omedelbara temporära förändringar av dagens utjämningssystem i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Fi13 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som förordas i motionen (avsnitt 4),

2. att riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten för år 2001 till 783 miljarder kronor, för år 2002 till 799 miljarder kronor och för år 2003 till 828 miljarder kronor,

3. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 enligt tabell 9.1 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 9),
4. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003 (avsnitt 9.5, tabell 9.2),
5. att riksdagen fastställer som budgetpolitiskt mål att staten bör ha balans i det finansiella sparandet över en konjunkturcykel,
6. att riksdagen godkänner de skatte- och inkomstförändringar som föreslås i motionen som riktlinjer för regeringens budgetarbete (avsnitt 8, tabell 8.1),
7. att riksdagen hos regeringen begär en korrekt och fullständig redovisning av samtliga de i 2000 års ekonomiska vårproposition beräknade inkomsterna och utgifterna i enlighet med budgetlagen,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det europeiska valutasamarbetet,
9. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en familjepolitisk reform som syftar till att ge föräldrar valfrihet och mångfald i barnomsorgen,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagande och nya arbetstillfällen,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändring av det kommunala utjämningsystemet,
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konkurrensutsättning och effektivitet inom vård och omsorg,
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att motverka negativa marginaleffekter inom skatte- och bidragssystemen,
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inte överväga lagstadgad förkortad arbetstid (avsnitt 4.2.2.2).

1999/2000:Fi14 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken i enlighet med vad i motionen anförts,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn och tillämpning av budgettak och redovisningsprinciper,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en kvalitetssatsning på skolan,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hälsa och livskvalitet,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hälso- och sjukvård,
6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en familjepolitisk reform som syftar till att ge föräldrar valfrihet och mångfald i barnomsorgen i enlighet med vad i motionen anförts,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en reformerad arbetsmarknadspolitik,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om livskraft i hela landet,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om goda villkor för företagandet,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om finansieringen av en utbyggnad av IT-infrastrukturen,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vägarna,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättsväsendets inriktning,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen på biståndet,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sveriges relation till EMU,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om globalt miljöansvar,

16. att riksdagen fastställer utgiftstaken för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 781 miljarder kronor år 2001, 799 miljarder kronor 2002 och 815 miljarder kronor 2003,

17. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområdena 1–27 åren 2001–2003 som riktlinjer för regeringens arbete i enlighet med vad i motionen anförts,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattepolitikens inriktning.

1999/2000:Fi15 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen, med anledning av förslagen i propositionen om pensionsrätt för studier och totalförsvarspåbuds samt ett ökat återflöde från EU, fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2001 till 772 miljarder kronor och för år 2002 till 794 miljarder kronor,

3. att riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2003 till 817 miljarder kronor,

4. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003 i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen fastställer målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn för åren 2001–2003 till minst 2,5 % av BNP i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 som redovisas i motionen som riktlinjer för regeringens budgetarbete (tabell A),

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattepolitikens inriktning,

8. att riksdagen godkänner vad i motionen anförts om genomförande av en inkomstskattereform,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lättnader i beskattningen av företagande, riskkapital, arbete, sparande och investeringar,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om deltagande i det europeiska valutasamarbetet,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att Sverige har god internationell konkurrenskraft,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av avreglering i branscherna vård och skola,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förenklingar och avregleringar för företagande,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att reformera arbetsmarknadens funktionssätt,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om genomförande av en stor socialförsäkringsreform,

17. att riksdagen, beträffande utgiftsområde 18, som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om reformer på bostadsmarknaden,

18. att riksdagen, beträffande utgiftsområde 22, som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om storstadspaket för trafiklösningar,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en ny och bättre regionalpolitik,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den offentliga sektorns ansvar för sina kärnuppgifter,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett nytt utjämningsystem för kommuner och landsting,

23. att riksdagen beslutar om förändring av dagens kommunala inkomstutjämningsystem i enlighet med vad som anförts i motionen,

25. att riksdagen begär att regeringen återkommer med en korrekt och fullständig redovisning så att samtliga utgifter redovisas inom utgiftstaken,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en ny arbetsmarknadspolitik.

1999/2000:Fi17 av Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgiftsområde 11.

1999/2000:Fi18 av Elizabeth Nyström (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade anslag till utgiftsområde 22 för vägarnas behov,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om alternativa finansieringsformer.

1999/2000:Fi19 av Jeppe Johnsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade anslag till vägar inom utgiftsområde 22,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om alternativ finansiering.

1999/2000:Fi20 av Anders G Högmark (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade väganslag inom utgiftsområde 22.

1999/2000:Fi21 av Lars Hjertén och Lars Elinderson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Vägverket ges de resurser som krävs för ett acceptabelt vägunderhåll, vilket också är en förutsättning för fortsatt boende och företagsamhet i hela landet.

1999/2000:Fi23 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgiftsområde 9.

1999/2000:Fi24 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgiftsområde 4,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgiftsområde 22,

1999/2000:Fi25 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurstilldelningen till skolan,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad kvalitet inom skolan,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelning av resurser till högskolor och universitet,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Kunskapslyftsprojektet.

1999/2000:Fi26 av Anders Sjölund och Ola Sundell (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade väganslag.

1999/2000:Fi27 av Nils Fredrik Aurelius och Leif Carlson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade anslag till vägar inom utgiftsområde 22.

1999/2000:Fi30 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurser till polisen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att rusta upp rättsväsendet.

1999/2000:Fi32 av Inga Berggren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de nationella och regionala vägarna och järnvägarna tillförs en större andel av landets samlade infrastrukturmedel och att denna andel står i proportion till det i landskapet utförda trafikarbetet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen i övrigt anförts om utgiftsområde 22.

1999/2000:Fi33 av Chris Heister m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrat högkostnadsskydd i tandvården.

1999/2000:Fi35 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstärkta insatser inom vägnätet i skogslänen.

1999/2000:Fi36 av Elver Jonsson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ersätta statliga färjelinjer i Vägverkets regi med broar och tunnlår finansierade enligt PPP-principen.

1999/2000:Fi37 av Carin Lundberg och Rinaldo Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att öka vägunderhållet.

1999/2000:Fi39 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänst skall behandlas på samma sätt för skattskyldig som ej uppburit traktamente som för den som uppburit traktamente även efter tre månader,

2. att riksdagen beslutar att avdrag, för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag, i inkomstslaget näringsverksamhet skall behandlas på samma sätt som för anställda även efter tre månader,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om frysta omräkningstal och sänkt fastighetsskatt,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om sänkta alkoholskatter i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Fi44 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom utgiftsområde 1 skapa utrymme för upplysning om kommunismens brott.

1999/2000:Fi45 av Berndt Sköldestig (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom utgiftsområde 23 skapa utrymme för nyanläggningsstöd för Salixodling.

1999/2000:Fi46 av Inger Lundberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om storstadssatsningen.

1999/2000:Fi47 av Inger Lundberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utrymme inom utgiftsområde 24 för verksamheter av det slag som anges i motionen.

Motion väckt under allmänna motionstiden 1999

1999/2000:U220 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige i IMF skall verka för en kod för transparenta och öppna finansmarknader så att otillbörlig statlig och annan påverkan på banker och andra aktörer förhindras.

Sverige står starkt i början av det nya seklet. I den globala, informationsintensiva ekonomin har Sverige lyckats skapa en världsledande position inom ett antal strategiskt viktiga områden. Tillväxten är hög, sysselsättningen stiger, arbetslösheten minskar och priserna är stabila. Teknisk spetskompetens och bred delaktighet har gjort att den svenska tillväxten kan komma att utvecklas starkare än vad som tidigare har bedömts som möjligt utan att obalanser uppstår.

Den politiska inriktning som bidragit till dessa framgångar ligger fast. Sverige skall fortsätta att vara ett land där jämlikhet och jämställdhet är drivkrafter för utvecklingen. Regeringens politik syftar till att Sverige skall vara fortsatt starkt, såväl ekonomiskt, ekologiskt som socialt.

På en stabil ekonomisk grund vill regeringen fortsätta att modernisera och utveckla Sverige:

1. Sverige skall vara ett land med full sysselsättning, hög tillväxt och god välfärd. Grunden för detta är sunda offentliga finanser och stabila priser.
2. Sverige skall vara ett jämlikt och jämställt land. Varje människa måste få möjlighet att använda sin förmåga och vilja till delaktighet. Därför skall all diskriminering bekämpas. Lika möjligheter skall gälla för alla oavsett kön, etnisk eller kulturell bakgrund.
3. Sverige skall vara ett land där alla barn och ungdomar får en bra uppväxt. Ingen skall tvingas att avstå från att bilda familj och skaffa barn på grund av ekonomisk osäkerhet.
4. Sverige skall vara ett land som tar till vara alla sina resurser. Alla skall få del av den goda utvecklingen. Hela Sverige skall leva.
5. Sverige skall vara en framstående kunskapsnation. Bredd och spets i kompetensen kommer att avgöra vår framtida konkurrenskraft. Sverige skall vara ett land som präglas av företagsamhet och innovationskraft. Ny teknik, nya kunskaper och nya idéer är nödvändiga drivkrafter för samhällets utveckling.
6. Sverige skall vara ett föregångsland i omställningen till ekologisk hållbarhet. Dagens levnadsmönster får inte bli ett hot mot morgondagens livsbe-
tingelser.
7. Sverige skall vara ett land där medborgarna känner trygghet och delaktighet i förändringen. Den generella välfärden skall utvecklas och förstärkas.
8. Sverige skall vara ett land med låg brottslighet. Orsakerna till brott måste åtgärdas samtidigt som brottsligheten bekämpas med kraft.
9. Sverige skall vara ett land där medborgarnas insyn, inflytande och aktiva deltagande i samhället värnas och utvecklas. De demokratiska grundvärde-
ringarna och folkstyret stärks när människor känner att de kan påverka.
10. Sverige skall aktivt och engagerat delta i samarbetet i EU. Sverige skall stå för solidaritet och samarbete i världen. En modern och aktiv politik skall

För att dessa långsiktiga mål skall kunna uppnås är det av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas så

- **att risken för överhettning motverkas.** Finanspolitiken måste avpassas så att den sammanlagda efterfrågetillväxten i ekonomin inte blir för stark i förhållande till tillväxten i produktionskapacitet och faktisk produktion.
- **att goda förutsättningar skapas för en uthållig och stark tillväxt.** Ekonomins långsiktiga produktionsförmåga skall höjas ytterligare, bl.a. genom att de lediga arbetskraftsresurser som finns mobiliseras.
- **att tillväxten kommer alla till del.** Tillväxten måste bidra till regional balans och ökade utvecklingsmöjligheter för alla medborgare.
- **att utrymme skapas för att Sverige skall kunna klara de utmaningar som den ökande andelen äldre i ett längre perspektiv ställer samhället inför.**

Med de förslag som presenteras i denna proposition läggs grunden för en politik som på en och samma gång stärker rättvisan och tillväxten, och bidrar till jämlikhet, jämställdhet, utveckling och god miljö.

En politik för utveckling och jämlikhet

Svensk ekonomi utvecklas väl. Tillväxten är hög. Sysselsättningen stiger och arbetslösheten faller samtidigt som inflationen är låg. De offentliga finanserna uppvisar överskott, bytesbalansen likaså. Den svenska ekonomiska utvecklingen har inte sedan i slutet av 1960-talet varit så god och balanserad.

Svensk ekonomi har sedan mitten av 1990-talet genomgått stora förändringar. Budgetsaneringen, låginflationspolitiken och satsningar på utbildning och företagande samt framväxten av en världsledande telekommunikations- och IT-industri är några förklaringar till att svensk ekonomi utvecklas väl. Dessa faktorer lägger en god grund för en fortsatt hög tillväxt.

Full sysselsättning är det övergripande målet. Som ett delmål skall den öppna arbetslösheten reduceras till 4 % under året och andelen reguljärt sysselsatta mellan 20 och 64 år skall stiga till minst 80 % 2004.

Utgångspunkten för den ekonomiska politiken är att sunda offentliga finanser och stabila priser är en förutsättning för en uthålligt hög tillväxt och ökad sysselsättning. Regeringen har därför sedan 1994 arbetat med ambitiösa budgetpolitiska mål. Samtliga mål har uppfyllts, de flesta med bred marginal. Därmed kan stora nedskärningar i nästa lågkonjunktur undvikas samtidigt som dagens reformer görs uthålliga.

Det är under de goda åren som den offentliga sektorns finansiella ställning skall konsolideras och den offentliga skulden minskas. Därför skall överskotten i den offentliga sektorn bevaras och utgifterna hållas under kontroll. För detta talar också stabiliseringspolitiska skäl. De beslutade budgetpolitiska målen ligger sålunda fast och skall uppnås.

Starka offentliga finanser är en förutsättning för stabila välfärdssystem, så att alla skall få del av välfärdens kärna – skolan, vården och omsorgen. Välfärden skall gå att lita på, också i dåliga tider.

En politik som både syftar till utveckling och jämlikhet lägger grunden för välstånd och välfärd för alla. Den fortsatt höga efterfrågan får inte leda till ökad inflation. Effektiviteten måste därför öka såväl på produkt-, tjänste- och finansmarknaderna som på arbetsmarknaden.

Utmaningen för den ekonomiska politiken är nu att säkerställa att den ekonomiska uppgången blir långvarig och uthållig samt att den kommer alla till del. Nyckeln ligger i att vårda den goda ekonomin och fokusera på framtidens problem och utmaningar. Svensk ekonomi skall klara en lång period med hög tillväxt och tillväxten skall vara ekologiskt uthållig.

En offensiv för tillväxt och rättvisa

Tillväxt och rättvisa står inte i konflikt med varandra utan är varandras förutsättningar. En stabil och uthållig tillväxt bygger på delaktighet och att alla bidrar efter sin förmåga. Rättvisa handlar om att ge alla samma möjlighet att utvecklas och försörja sig samt att välfärden skall omfatta hela befolkningen och fördelas efter behov.

Regeringen föreslår därför en offensiv för tillväxt och rättvisa för att Sverige åter skall närma sig full sysselsättning.

Arbetslösheten skall pressas tillbaka

Arbetslösheten skall betvingas. Ett brett åtgärdsprogram presenteras för att arbetslösheten skall kunna pressas ned till 4 % under år 2000. Bland förslagen kan nämnas att de arbetsmarknadspolitiska programmen i än högre grad riktas in mot de långtidsarbetslösa. Till exempel utökas det förstärkta anställningsstödet, och en aktivitetsgaranti införs för de personer som varit arbetslösa en mycket lång tid.

Sysselsättningen och arbetskraftsutbudet skall öka

Den viktigaste vägen för att motverka risken för att människor stängs ute från arbetsmarknaden är åtgärder som höjer sysselsättningen. Arbete har ett egenvärde och ger självkänsla. Ett brett program presenteras innehållande bl.a. förslag om maxtaxa inom barnomsorgen som minskar marginaleffekterna och därmed främjar arbete och utbildning. Dessutom skall aktiva åtgärder genomföras för att sjukskrivna och förtidspensionerade skall kunna återgå till arbetslivet. Kunskapslyftet förlängs.

Möjligheterna att delta i arbetslivet skall öka för alla

Människor med invandrabakgrund har i dag en betydligt högre arbetslöshet och lägre sysselsättning än övriga svenskar. Detta måste ändras. Alla behövs på arbetsmarknaden. Ett program för att öka sysselsättningen bland invandrare presenteras. Vidare föreslås en förlängning av storstadssatsningen.

De sämst ställda pensionärernas ekonomi skall förbättras. Regeringen föreslår därför att bostadstillägget höjs och att den tillfälliga höjningen av pensionstillskottet nu permanentas.

Vård, skola och omsorg prioriteras genom att kommunsektorn inte behöver betala det underskott på ca 4 miljarder kronor som uppkommit i det kommunala momssystemet. Därutöver tillförs kommunsektorn nu ytterligare resurser för dessa områden i enlighet med tidigare fattade beslut.

Allt fler upplever en ökad otrygghet i vardagen. Regeringen föreslår därför ett kraftigt resurstillskott för rättsväsendet. Även skatte- och tullväsendet tillförs ökade resurser.

Tandvården tillförs nya resurser från 2002. Regeringen återkommer med förslag om hur dessa skall användas.

Barnen – vår framtid

En bred familjepolitisk reform införs stegvis. Barn till arbetslösa ges rätt till barnomsorg den 1 juli 2001. En maxtaxa i barnomsorgen införs 2002 och medel tillförs kommunerna för att kvalitetssäkra denna verksamhet. Samtidigt förlängs föräldraförsäkringen en månad. Inom ramen för den förlängda föräldraförsäkringen reserveras två månader för mamman respektive pappan. Detta innebär att ytterligare en s.k. pappa- och mammamånad införs i föräldraförsäkringen. Dessutom införs rätt till barnomsorg för barn till föräldrar som är föräldralediga med yngre syskon. Allmän förskola för 4- och 5-åringar införs 2003.

Dessutom har regeringen tidigare aviserat andra åtgärder som träder i kraft under nästa år. Barnbidraget och studiebidraget höjs den 1 januari 2001 med ytterligare 100 kr i månaden. Flerbarnstilläggen höjs i motsvarande mån. Studiestödssystemet reformeras och studiebidragets andel av studiemedlen höjs kraftigt.

Sammantaget uppgår tillskotten till barnfamiljerna till ca 9 miljarder kronor 2003. Till detta kommer ca 6 miljarder kronor för studiemedelsreformen.

Ett ekologiskt hållbart Sverige

Den ekologiska omställningen av Sverige drivs vidare. Utvecklingen av miljövänlig och resurssnål livsstil och teknik stimuleras med ekonomiska styrmedel och stöd till forskningen. En strategi för en grön skatteväxling i storleksordningen 30 miljarder kronor på tio år utarbetas. Ett planeringsmål skall snarast utarbetas för en utbyggnad av vindkraften. Viktiga järnvägsinvesteringar tidigareläggs.

Utöver tidigare kraftiga ökningar föreslår regeringen nu ytterligare förstärkningar av anslagen för markinköp, biotopskydd, marksanering, kalkning samt miljöforskning, miljöövervakning och forskning inom jordbruket. Regeringen föreslår dessutom att de lokala investeringsprogrammen för att bygga om Sverige i ekologisk riktning förlängs till 2003.

Regeringen har ambitionen att Sverige åter skall uppnå enprocentsmålet för biståndet när de statsfinansiella förutsättningarna för detta föreligger. Nu föreslås att biståndet höjs med 1,6 miljarder kronor, från 0,74 % av BNI 2002 till 0,81 % 2003. Samarbetet med Central- och Östeuropa förlängs.

Arbetstiden

Arbetstidsfrågan rymmer viktiga välfärdspolitiska val. Arbetstidsförkortning diskuteras i samhällsdebatten som ett medel för att minska risken för utbrändhet och ge utrymme för ett liv som inte enbart kretsar kring arbetet. Efter flera år med en ökad medelarbetstid per sysselsatt finns det hos många en önskan att öka utrymmet för livet vid sidan av arbetslivet.

Värdet av en arbetstidsförkortning måste dock alltid vägas mot behovet av andra reformer och hänsyn måste tas till kostnaderna. Kortar vi arbetstiden tar vi ut framtida tillväxt i form av mer fri tid i stället för i ökad privat och offentligt konsumtion. De långsiktiga konsekvenserna av en arbetstidsförkortning för den offentliga verksamheten måste särskilt beaktas.

Lönebildningen

En väl fungerande lönebildning är av avgörande betydelse för en fortsatt god sysselsättningsutveckling. De nominella löneökningarna måste förbli måttliga även om efterfrågan på arbetskraft fortsätter att stiga och den öppna arbetslösheten minskar i snabb takt. Som de senaste årens utveckling visar ger måttliga nominella löneökningar i förening med låg inflation utrymme för en god reallöneökning, kraftigt stigande sysselsättning och fallande arbetslöshet.

Lönebildningen ställs inför ett avgörande prov i 2001 års avtalsrörelse. För första gången efter den ekonomiska krisen skall nya löner på huvuddelen av arbetsmarknaden fastställas i en omgivning av låg arbetslöshet och stark efterfrågan på arbetskraft.

Lönebildningen har en stor påverkan på många områden. Parterna har ett speciellt ansvar för att motverka löneskillnader på grund av kön. Det är en av jämställdhetspolitikens viktigaste frågor.

Tid för demokrati

Demokratien skall utvecklas och folkstyret stärkas. Det sjunkande valdeltagandet är en allvarlig varningssignal. Utanförskapet och de växande klyftorna i samhället är ett hot mot demokratien. Regeringen avser därför att initiera ett långsiktigt utvecklingsarbete för folkstyret. För detta ändamål inrättas en särskild demokratidelegation och resurser anvisas.

Regeringen avser att under mandatperioden försöka skapa största möjliga uppslutning för en politik för full sysselsättning. Arbetsmarknadens parter har en viktig roll i detta sammanhang. Den ekonomiska vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 2000 och de nu föreslagna skatteförändringarna.

Samarbetet berör fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö – och innefattar både konkreta förslag och åtaganden inför framtiden. Genom detta samarbete bekräftas att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, ett offentligt överskott om 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturykel och prisstabilitet. Politiken syftar vidare till jämlikhet, jämställdhet och ekologisk hållbarhet.

Utgiftstaken för staten för åren 2001 och 2002 ligger fast. Vissa tekniska justeringar görs dock av utgiftstaken till följd av att pensionsrätt införs för studier och totalförsvarspflicht och till följd av ökat återflöde från EU:s budget. Regeringen föreslår att utgiftstaket för 2003 sätts till 847 miljarder kronor. Det innebär att taket ökar med 30 miljarder kronor i förhållande till 2002. Som andel av BNP minskar utgiftstaket något, givet propositionens prognos för den ekonomiska utvecklingen.

Motionerna och inriktningen av den ekonomiska politiken

Moderata samlingspartiets partimotion

I *motion Fi12 (m)* anger Moderata samlingspartiet att de övergripande målen för den ekonomiska politiken bör vara att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och full sysselsättning. Sveriges ekonomi måste kunna gå igenom en långvarig tillväxt med stabila statsfinanser. Hög tillväxt måste kunna förenas med låg inflation och sund löneutveckling. Detta ställer krav på en politik för avregleringar och en moderniserad arbetsmarknad förutom sänkta skatter och lägre offentliga utgifter. Den ekonomiska politiken måste vara utbudsorienterad och undanröja de stora strukturella hinder som finns för en fortsatt tillväxt i den svenska ekonomin.

De offentliga finansernas sårbarhet för konjunktursvängningar måste minskas för att ge den privata sektorn förutsättningar att växa över tiden. Den enskildes beroende av offentliga utgifter bör minska. Saneringen av de offentliga finanserna bör fortsätta genom en minskning av de offentliga utgifterna. Den sneda balansen mellan privat och offentlig sektor måste förbättras.

Sveriges höga skattetryck bör under de kommande åren sänkas till nivåer som ger den svenska ekonomin konkurrenskraft i ett globalt perspektiv. De stora margineffekter som dämpar den ekonomiska utvecklingen bör tas bort. Konkurrenstrycket och tillväxten skall öka genom avregleringar inom områden som hittills omgärdats av regleringar och politisk styrning, som

t.ex. bostadsmarknaden, vården och utbildningen. Sverige bör fullt ut delta i EU:s inre marknad och så snart som möjligt införa den gemensamma valutatan, euron. Som ett långsiktigt mål bör reallöneutvecklingen vara sådan att Sverige kan återföras till den position bland de rikaste länderna inom OECD-området som vi hade vid mitten av 1970-talet.

Genom att sänka utgifts- och inkomstkvoterna i den offentliga ekonomin medan konjunkturen är stark skapas förutsättningar för en långsiktigt stabil tillväxt och en statsfinansiell styrka mot konjunkturedgångar.

En politik för det nya Sverige

Den nya ekonomin innebär nya villkor för välfärd och social utveckling. Det är inte längre de svenska företagens konkurrenskraft som avgör nivån på välfärden utan Sveriges konkurrenskraft om företagande och kunskap. Detta ställer tydliga krav på det svenska företagandeklimatet och på viktiga faktorer som beskattning, utbildning, sjukvård och rättstrygghet. En central uppgift i den nya ekonomin är att föra en politik som möjliggör tillväxt i alla delar av samhället. Den växande tudelningen – mellan privat och offentlig tjänsteverksamhet, mellan traditionell industri och nytt företagande, mellan dem som jobbar på den nya tidens arbetsmarknad och dem som är arbetslösa och mellan olika delar av landet – måste överbryggas med en politik som river hinder för den nya ekonomins utveckling.

Företagande och jobb

En reformpolitik för att ge företagande och kunskap utrymme måste genomföras för att Sverige skall kunna behålla sitt försprång inom IT-branschen och för att den positiva utvecklingen inom IT-området skall sprida sig till andra områden. Förutom ett införande av euron handlar det om att skapa ett gott individ- och företagsklimat. Viktiga åtgärder är bl.a.:

- Sänkta och slopade skatter på företagande och arbete.
- Minskat företagskrångel genom färre och enklare regler.
- Åtgärder för att åstadkomma en fungerande lönebildning.
- Tryggad energiförsörjning genom att kärnkraften bibehålls.
- Förbättrade betingelser för kapitalförsörjningen.
- Sänkt skatt på hushållsnära tjänster.
- Ny utbildningspolitik och förstärkt forskning.
- Förändrad arbetsmarknadspolitisk struktur och lagstiftning.
- Sänkta inkomstskatter och slopad förmögenhetsskatt.

Sverige har i dag världens högsta skatter för både låginkomsttagare och höginkomsttagare. Det bidrar till social otrygghet och färre jobb samtidigt som många jobb flyttar utomlands. Skattepolitiken är i dag utformad så att utflyttning av företagande och ägande stimuleras. Skattepolitiken skall i stället bidra till ökad social trygghet och högre tillväxt. Den skall motverka bidragsberoende och vara särskilt inriktad på sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare. Motionärerna lägger fram ett antal förslag om skatte-sänkningar de kommande åren. Förslagen innebär bl.a. följande:

- En inkomstskattereform genomförs som sammantaget motsvarar en sänkning av skatterna 2003 på 50 miljarder kronor. Kommunalskatterna sänks bl.a. genom att staten tar över kostnader från kommunerna och grundavdraget höjs. Den statliga inkomstskatten bör successivt avvecklas. Till att börja med avskaffas den s.k. värnskatten.
- Ett förvärvsavdrag införs så att löntagarna kompenseras för egenavgiften till pensionssystemet.
- Det särskilda grundavdraget för förtidspensionärer återställs.
- Ett grundavdrag på 10 000 kr per barn vid den kommunala beskattningen införs fr.o.m. 2001. Som en del i den familjepolitiska reformen införs också ett avdrag för barnomsorg.
- Fastighetskatten avvecklas successivt. Underlaget för skatteberäkningen fryses och endast hälften av markvärdet tas upp till beskattning.

För att stimulera en sänkning av kommunalskatten föreslås att de kommuner som sänker skatten 2001 ej behöver betala momsskuld till staten, alternativt att statsbidraget höjs till kommuner som sänker skatten. Vidare bör bensin- och dieselskatten sänkas och avdraget för resor till och från arbetet höjas.

Sammantaget föreslås i motionen skattesänkningar som uppgår till cirka 45 miljarder kronor år 2001, 74 miljarder kronor 2002 och 108 miljarder kronor år 2003. Sänkningarna finansieras med besparingar varav en del påverkar hushållsekonomin. Enligt motionärerna täcks de ökade kostnaderna för hushållen av skattesänkningarna.

Enligt Moderata samlingspartiet måste den svenska sjukvården förbättras och effektiviseras. Sjukvården bör göras till en viktig del i den nya ekonomin – en tillväxtmotor som är högteknologisk, forskningsintensiv och som har en stor andel välutbildad personal. För att säkerställa att alla får rätt till vård av god kvalitet bör en allmän obligatorisk hälsoförsäkring införas. En vårdgaranti bör införas omedelbart. För att förbättra kvaliteten i skolan föreslås att staten tar över finansieringen av grundskolan genom en nationell skolpeng. I motionen föreslås vidare en satsning på tillväxtregionerna, bl.a. genom ökade investeringar i vägar. Stödet till handikappade ökas samtidigt som änkepensionen återställs. Vidare anslås medel för att öka rättstryggheten i samhället.

En familjepolitisk reform bör genomföras. Syftet skall vara att öka valfriheten för barnfamiljerna samt underlätta deras ekonomiska situation. Vid sidan av det ovan redovisade grundavdraget för barn och avdrag för barnom-

sorg vill motionärerna bl.a. införa en barnomsorgspeng för att öka valfriheten och flexibiliteten inom barnomsorgen. Motionärerna avvisar regeringens förslag till maxtaxa inom barnomsorgen.

Kommunal ekonomi för tillväxt och trygghet

Basen för den kommunala ekonomin är skatteintäkterna och deras tillväxt. Det bästa sättet att stärka kommunernas ekonomi och skapa utrymme för god service och lägre skatter är genom en politik som leder till fler jobb och fler skattebetalare. Kommunskatten är den tyngsta skatten att bära, särskilt för låg- och medelinkomsttagare. Det gäller inte minst pensionärer. Därför bör staten medverka till att skapa utrymme så att kommunskatten kan sänkas, bl.a. genom att staten tar över kostnader från kommunerna.

Den kommunala verksamheten måste fokuseras på de s.k. kärnuppgifterna. När kommuner och landsting går utöver sina egentliga uppgifter får det negativa återverkningar på medborgarna. Dels undertrycks privata initiativ och företagande i tjänstesektorn, dels försämrats som regel servicen inom kärnuppgifterna när resurserna används till annat. Många av dagens brister inom t.ex. skolan är en följd av att många kommuner sysslar med saker som inte tillhör kommunernas kärnuppgifter.

Genom avregleringar och konkurrensutsättning i förening med tydlig prioritering av kärnuppgifterna kan medborgarna få ut mer av varje skattekrona. Det krävs dock långsiktiga reformer för att åtgärda systemfelen i den offentliga sektorn. Enligt motionärerna bör en översyn genomföras av de uppgifter som kommunerna bör ha ansvar för, i syfte att minska kommunernas obligatoriska åtaganden. Dagens inomkommunala utjämningsystem har skadliga effekter för samhällsekonomin. Motionärerna föreslår att en utredning tillsätts med uppdrag att presentera ett nytt bidragssystem som kan införas 2003. En del förändringar bör genomföras omedelbart.

Ett mål för finanspolitiken bör enligt motionärerna vara att uppnå balans i de offentliga finanserna över konjunkturcykeln. Till skillnad från om målen sätts till ett permanent offentligt överskott kan då tillväxten bli snabbare och ekonomin som helhet expandera samtidigt som den offentliga skulden som andel av ekonomin krymper. Moderata samlingspartiets budgetalternativ innebär att skuldkvoten understiger 40 % av BNP 2003. Det innebär att överskottet kommer att vara positivt under de närmaste åren av högkonjunktur. Överskottet i de offentliga finanserna uppgår till drygt 104 miljarder kronor 2001, 115 miljarder kronor 2002 och 113 miljarder kronor 2003. I motionen föreslås nettobesparingar på 32 miljarder kronor 2001, 59 miljarder kronor 2002 och 65 miljarder kronor 2003, vilka bidrar till att ge utrymme till de skattesänkningar som redovisats ovan. I motionen uttrycks ambitionen att under perioden 2001–2003 sälja ut statliga företag för motsvarande 180 miljarder kronor. Det statliga utgiftstaket föreslås vara 822 miljarder kronor 2003.

Budgetpolitiken måste präglas av stramhet. De av riksdagen bestämda utgiftstaken måste hållas. Taken begränsar möjligheterna till expansion av statens utgifter, vilket är speciellt viktigt nu under stigande konjunktur. Där-

för är det, enligt motionärerna, allvarligt att regeringen nu tricksar för att kringgå syftet med taken.

Moderata samlingspartiet står bakom finansieringsprincipen. Den innebär att kommunernas ekonomiska ställning inte skall förändras genom statliga beslut. Kommunerna kompenseras fullt ut för minskat skatteunderlag och ökade kostnader som följer av motionärernas förslag.

Kristdemokraternas partimotion

I motion Fi13 (kd) konstateras att inte heller 2000 års vårproposition innehåller de konkreta förslag som långsiktigt kan öka tillväxten i den svenska ekonomin och därmed antalet nya jobb. Risker är uppenbar att den konjunkturförbättring som nu sker dels kan bli kortvarig på grund av en dåligt fungerande arbetsmarknad, dels inte räcker för att sänka den stora strukturella arbetslösheten. Regeringens strategi är att sätta tilltro till att om bara statsfinanserna är i balans och konjunkturen fortsätter att vara god, leder detta automatiskt till ökad sysselsättning. Trots att åtminstone några statsråd av allt att döma inser vilka åtgärder som borde vidtas saknas åtgärderna även i årets vårproposition. Skälen är sannolikt att regeringen därmed undviker att splittra den egna rörelsen och riskera samarbetet med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Priset är att massarbetslösheten består, liksom grundproblemet bakom arbetslösheten – de långsiktiga strukturella problemen i svensk ekonomi.

Arbetslösheten beräknas även i år kosta upp mot 100 miljarder kronor för de offentliga budgetarna. Det är mycket pengar som medför i synnerhet förlorad självkänsla för de arbetslösa, undersysselsatta eller latent arbetssökande. Enligt motionen saknar vårpropositionen både trovärdighet och konkretion i den fråga som är helt avgörande för att trygga den svenska välfärden, nämligen hur bästa möjliga förutsättningar skapas för ökad sysselsättning och tillväxt, för hur företag och näringsliv skall kunna växa och utvecklas.

Kristdemokraterna presenterar sex områden som är särskilt prioriterade i den ekonomiska politiken. Det gäller politiken för att skapa långsiktigt goda tillväxtförutsättningar genom ett bättre företagarklimat, skattepolitiken för låg- och medelinkomsttagare, valfriheten för barnfamiljer, pensionärernas ekonomiska situation, vården, omsorgen och skolan samt vikten av ett återupprättat rättssamhälle. På dessa områden är den socialdemokratiska regeringens politik utpräglad bristfällig eller direkt felaktig.

Tillväxtpolitik för nya jobb

Grundbulten i kristdemokratisk ekonomisk politik är att ge stabila och goda villkor för fler och växande företag och därigenom öka sysselsättningen, minska arbetslösheten och trygga välfärden. Detta skapas genom en balanserad finanspolitik i kombination med strukturella åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt och avlägsnar de seglivade bromsmekanismer som i mer än 25 år underminerat den svenska ekonomins utvecklingskraft. Förslagen är bl. a. att:

- Tjänstesektorn ges helt nya möjligheter att växa genom en 50-procentig skattereduktion för de privata hushållens köp av tjänster i det egna hemmet.
- Arbetsgivaravgifterna sänks med 10 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr per år från 2002. För egenföretagare utökas den nedsättningsberättigade lönesumman till 250 000 kr per år.
- Hela jordbrukets s.k. skatteryggsäck lyfts av.
- Gynnsammare skatteregler i form av sänkt dieselskatt.
- Förmögenhetsskatten avvecklas i tre steg. År 2001 avskaffas sambeskattnings av förmögenhet, år 2002 sänks förmögenhetsskattesatsen med en procentenhet till 0,5 % och från 2003 avvecklas den helt.
- Avdragsrätten på pensionssparande höjs till ett helt basbelopp per år.
- Royaltyinkomster från patenterade uppfinningar skattebefrias under två år och beskattas därefter som inkomst av kapital.
- Den särskilda löneskatten på vinstandelar för anställda avskaffas.

Till de strukturella åtgärder som kraftigt kommer att förbättra lönebildningen hör förslaget om en allmän och obligatorisk a-kassa med en 33-procentig egenfinansiering som kommer att skapa "ett rakare rör" mellan en bra lönebildning, låg arbetslöshet och låga avgifter för den enskilde och vice versa.

En skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön

En rad åtgärder föreslås i Kristdemokraternas motion som gör att inkomsttagare får behålla en större del av lönen och därmed får möjlighet att påverka och få kontroll över sin ekonomiska situation.

- Grundavdraget i den kommunala beskattningen höjs kraftigt. Inkomstskatten sänks för alla med sammanlagt 20 miljarder kronor nästa år genom att grundavdraget höjs med 11 900 kr. Effekten blir en skattesänkning med ca 300 kr per månad, eller drygt 3 600 kr per år. Från och med 2003 kommer höjningen av grundavdraget att kosta ytterligare 3 miljarder kronor.
- I syfte att minska marginaleffekterna införs ett statligt förvärvsavdrag mot kommunalskatten (skattereduktion) på inledningsvis 2 % av taxerade löneinkomster. År 2002 blir förvärvsavdraget 4,2 % och 2003 blir det 7,5 %.
- Avdragsrätten för pensionssparande höjs och dessutom införs en avdragsrätt för sparande på individuella utbildningskonton.
- Regeringens nya värnskatt avskaffas.
- Gränsen för reseavdrag för resor till och från jobbet sänks från 7 000 kr till 5 000 kr.

- Fastighetsskatten på hyreshus skall varaktigt sänkas till 1,2 % från år 2001. Fastighetsskatten på egna hem sänks till 1,3 % år 2002 och till 1,2 % år 2003. Fastighetsskatten skall redan från nästa år enbart beräknas på en tredjedel av markvärdet överstigande 150 000 kr.

En reformerad familjepolitik

Familjefrågorna har haft en central ställning i Kristdemokraternas politiska arbete ända sedan partiet bildades. I motionen föreslås bl.a. följande förändringar för barnfamiljerna:

- Garantinivån i föräldraförsäkringen höjs till 120 kr per dag. Kontaktdagarna återinförs i föräldraförsäkringen.
- Ett vårdnadsbidrag på 4 000 kr per barn (1–3 år) och månad införs från den 1 juli 2001. Detta för med sig att de 90 garantidagarna i föräldraförsäkringen försvinner. År 2003 införs ett fritt påbyggnadsår, motsvarande 48 000 kr, som kan användas när barnet är 3–6 år gammalt.
- En avdragsrätt på maximalt 4 000 kr per månad införs från den 1 juli 2001 för samtliga styrkta barnomsorgskostnader för alla barn mellan 1 och 3 år.
- Regeringens planerade barnbidragshöjning senareläggs ett år.
- Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) beräknas som genomsnittet av de senaste två årens inkomster.
- Ett utrymme på 1, 2 respektive 4 miljarder kronor för åren 2001–2003 är avsatt som ytterligare reformutrymme (skattereduktion) för barnfamiljer.

Barnfamiljerna kommer dessutom att gynnas av den generella skattesänkning som föreslås för inkomsttagare genom en höjning av grundavdraget. Motionärerna avvisar regeringens planer på en maxtaxa inom den kommunala barnomsorgen.

Bättre pensioner

Regeringens okänsliga budgetsanering har drabbat många pensionärer hårt och i motionen föreslås bl.a. att pensionstillskottet höjs med 100 kr per månad från den 1 januari 2001. År 2003 försvinner pensionstillskottet, vilket kompenseras av det höjda grundavdraget. Med Kristdemokraternas politik kommer de sämst ställda pensionärerna att få ca 400 kr mer per månad 2003. Vidare slopas hela inkomstprövningen av änkepensionen, och inkomstprövningen av bostadstillägget skall inte innehålla fritidsfastigheter. Dessutom skall omställningspensionen för efterlevande återställas från 6 till 12 månader.

Kristdemokraternas budgetalternativ innebär att kommuner och landsting får 5 miljarder kronor i ytterligare resurser de närmaste tre åren jämfört med regeringens förslag. Motionärerna vill också förbättra tandvårdsförsäkringen. Barnfamiljerna kommer dessutom att gynnas av den generella skattesänkning som motionärerna föreslår.

Ett återupprättat rättsväsende

Kristdemokraterna har motsatt sig de nedskärningar som skett inom rättsväsendet under senare år. Motionärerna vill därför tillföra rättsväsendet ytterligare 540 miljoner kronor den kommande treårsperioden. Bland annat skall kriminalvården, polisväsendet, det brottsförebyggande arbetet samt åklagar- och domstolsväsendet förstärkas. Även skattemyndigheterna, tullen och Kustbevakningen är i behov av förstärkningar.

Kristdemokraterna anser att det i ett medelfristigt perspektiv är angeläget med ett överskott i de offentliga finanserna, och då särskilt i statens finanser. Behovet av en snabb avbetalning av statsskulden och av en god säkerhetsmarginal för att klara en kommande konjunkturedgång är i dag större än tidigare. Kristdemokraterna anser därför att statsskulden bör betalas av i snabbare takt än den som regeringen föreslår. Amorteringar på statsskulden kan mer än väl klaras med en något ökad utförsäljning av statligt hel- eller delägda bolag. Kristdemokraterna anser att det nuvarande överskottsmålet för de offentliga finanserna bör ersättas med ett mål för de statliga finanserna. Enligt detta mål skall det statliga finansiella sparandet vara i balans över en konjunkturcykel. Motionärerna menar att detta uppnås genom en något stramare finanspolitik än den regeringen presenterar.

Centerpartiets partimotion

I *motion Fi14 (c)* betonas att Sverige är en liten, öppen ekonomi som är starkt omvärldsberoende. Den inhemska marknaden är relativt liten medan vi har god tillgång till naturresurser. En marknadsekonomi med sociala och miljömässiga hänsyn är utan tvekan den bästa vägen att nå våra uppsatta mål om tillväxt, omsorg, skaparkraft och en god miljö. En fungerande marknad är en av förutsättningarna för att vi skall kunna finansiera vår gemensamma välfärd. Fri konkurrens, goda villkor för nyföretagande samt tydliga och stabila regler för företag är ledord för att skapa den dynamiska ekonomi vi vill ha. Vårt gemensamma välstånd bygger i grund och botten på att människor och företag tillåts att få växa och utvecklas i samverkan.

En marknadsekonomi som tar sociala och miljömässiga hänsyn förenar bäst de demokratiska mål som vårt samhälle bygger på. Genom en ökad konkurrens kan vi nå en bättre resursanvändning och ta till vara den skaparkraft som finns hos människorna. Att främja initiativförmåga och skaparglädje är ett starkt argument för att sträva efter en marknad med färre regleringar. Det finns en stor drivkraft i privatisering av offentlig verksamhet. Att

överlåta utförandet av verksamheter till andra aktörer och samtidigt behålla skattefinansieringen av dem ger utrymme för ökad mångfald.

Ett företagsvänligt klimat som främjar innovationer och företagande är av stor vikt för att nya och miljömässigt sett bättre produkter skall kunna framställas. De spelregler som finns skall vara inriktade på att främja öppenhet och initiativkraft. Spelreglerna skall ge oss möjlighet att fasa ut miljöfarliga produkter och underlätta för våra företag att ta täten på den nationella och den globala marknaden. Vi måste med alla politiska medel – lagstiftning, miljöskatter och andra ekonomiska incitament – underlätta och påskynda omställningen till ett samhälle som står mer i samklang med de förutsättningar som naturen ställer på allt levande.

Centerpartiet avvisar ett svenskt medlemskap i EMU:s tredje etapp, eftersom nackdelarna med ett svenskt inträde överväger de fördelar som kan finnas. Den ekonomiska och monetära unionen är inte, i första hand, ett ekonomiskt utan ett politiskt projekt. Som sådant är EMU ett av EU:s mest tydliga överstatliga projekt, vilket kommer att innebära mindre ekonomiskt inflytande och minskad ekonomisk flexibilitet för medlemsstaterna. En gemensam penningpolitik kommer med sannolikhet att tvinga fram mer av gemensam finanspolitik.

Under våren har utgiftstakens konstruktion diskuterats mycket. Tyvärr tricksar regeringen med utgiftstaken, anser motionärerna, vilket undergräver utgiftstakens, och därmed regeringens, trovärdighet när det gäller att ha kontroll på statens utgifter. Med regeringens kreativa bokföring finns det en uppenbar risk att utgiftstakens existens ifrågasätts. Det vore oerhört olyckligt. Centerpartiet anser att utgiftstaken långsiktigt skall finnas kvar, men att deras konstruktion behöver justeras och ses över.

Den svenska modellen – med världens högsta skatter och offentliga utgifter – har hämmat både ekonomisk tillväxt och välfärd i Sverige under de senaste tre decennierna. Centerpartiets inriktning är därför att långsiktigt sänka skattetryck och utgifternas andel av BNP ned till samma nivåer som i jämförbara OECD-länder. Med hjälp av den goda konjunkturen går det att sänka skattetrycket och utgiftskvoten och ändå låta statens utgifter vara reellt oförändrade. Det handlar om att inte, som regeringen, förledas att låta statens utgifter öka mer än inflationen. Klarar vi det möter vi nästa lågkonjunktur väl rustade. Tack vare en god konjunktur och återhållsamhet inom utgiftsområdena finns i Centerpartiets budget utrymme för skattesänkningar om 25 miljarder kronor 2001, 50 miljarder kronor 2002 och 75 miljarder kronor 2003. Motionärerna gör inga preciseringar för enskilda skattesänkningar utan redovisar en inriktning där sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande och boende prioriteras.

Centerpartiet vill sänka skatten på människors boende. Om nuvarande frysning av taxeringsvärdena upphör och tillåts slå igenom på människors boendekostnad får det oacceptabla konsekvenser. Centerpartiets beräkningar av statens inkomster bygger därför på ett oförändrat skatteuttag på fastigheter för 2001. Centerpartiet har inte för avsikt att realisera något ökat skatteuttag på fastigheter och har därför antagit att inflationen för 2001, mätt som KPI, ligger 0,6 procentenheter lägre än vad regeringen beräknat.

Centerpartiet vill ge kommunerna möjligheten att genomföra en stor kvalitetssatsning på skolan de närmaste åren. De tillför kommunerna 3 miljarder kronor fram till 2003 utöver regeringens förslag. Kommunerna kan då genomföra ett kvalitets- och utvecklingsarbete i skolorna med bl.a. fler medarbetare i skolan. De extra resurserna till kommunerna motsvarar 4 500 nya medarbetare.

Centerpartiet föreslår åtgärder i syfte att minska sjuktalet i avvaktan på att ett samlat förslag om den arbetslivsinriktade rehabiliteringen kommer. Arbetsgivarna måste ta ett större ansvar för arbetsmiljön för att minska de höga sjuktalet. En bra arbetsplats förhindrar stressrelaterade sjukdomar och det krävs ekonomiska incitament för att utvecklingen skall vändas. Centerpartiet förordar därför ett förlängt arbetsgivarinträde för offentliga arbetsgivare.

Centerpartiet föreslår att det görs en växling av sjukpenningen till en rehabiliteringsersättning, senast efter fyra månaders sjukskrivning. Detta innebär att ett passivt stöd ersätts av ett aktivt stöd som den enskilde i hög grad kan påverka. Den som inte vill ta emot de rehabiliteringsmöjligheter som anvisas bör få lägre sjukersättning. Denna omfördelning bör omfatta 3,3 miljarder kronor brutto.

Centerpartiet anvisar 0,5 miljard kronor för att öka samordningen mellan de olika institutionerna som har ansvar för rehabiliteringen. Bättre samordning mellan hälso- och sjukvården, socialförsäkring och socialtjänst bidrar till bättre hälsa och välfärdsvinster för den enskilde. Samordning av resurserna mellan hälso- och sjukvården och socialförsäkringen gör att systemen kan fungera mer effektivt. Patienten kan få tillgång till rehabilitering samtidigt som samhällets totala kostnader hålls nere.

Centerpartiet vill införa en vårdgaranti som ger rätt till behandling inom tre månader. Partiet anvisar 0,5 miljard kronor för att få bort köerna.

Centerpartiet framhåller vidare att man har medverkat till att 8 miljarder kronor förs över från försvaret till vården och det innebär 1 miljard kronor 2002, 3 miljarder kronor 2003 och 4 miljarder kronor 2004 extra till vård och omsorg.

Genom ett system med hemservicecheckar kan pensionärshushållens behov av vardaglig service tillgodoses samtidigt som den privata tjänstesektorn stimuleras.

Centerpartiet vill införa ett barnkonto i stället för maxtaxa. Föräldrarna kan använda pengarna för att minska sin arbetstid, delta i förskolans aktiviteter, köpa omsorgstjänster eller använda för konsumtion.

Centerpartiet anser att garantinivån i föräldrapenningen bör höjas till 150 kr per dag.

Människor måste ges grundläggande förutsättningar att själva kunna ta ansvar för sin kompetensutveckling och konkurrenskraft i arbetslivet. Det skall ske genom införande av en utbildningsgaranti som syftar till att ge alla, både arbetslösa och förvärvsarbetande, möjlighet att komplettera en tidigare kort utbildning upp till motsvarande gymnasienivå. Denna grund skall sedan kunna kompletteras med kvalificerade yrkesutbildningar eller genom uttag från ett kompetenskonto kopplat till den enskilde arbetstagaren.

En samordning av försörjningsstöden bör genomföras. Att som i dag dela upp försörjningsstödet på flera olika utgiftsområden gör systemet stelbent

och hindrar i stor utsträckning människor från att kunna söka sig till kvalificerade yrkesutbildningar. Detta kan ändras genom att föra över ansvaret för samtliga försörjningsstöd vid arbetslöshet till utgiftsområde 13. Då uppnås en bättre samordning och större flexibilitet med ett bättre utfall som följd.

Insatser för att ta igen det eftersatta underhållet av våra vägar behövs redan nu. Centerpartiets satsningar i denna motion är ett första steg på en 10-årsplan för att börja ta igen underhållet av våra vägar. Under åren 2001–2003 avsätter Centerpartiet 4,5 miljarder kronor mer än regeringen för bärighets-höjande åtgärder, drift och underhåll av det svenska vägnätet. Detta sker genom både utökade anslag till och omfördelningar inom utgiftsområde 22.

Centerpartiet anser att staten bör ta ansvar för att ett finmaskigt nät bestående av optisk fiber till ”nära hemmet” (med vilket enligt IT-kommissionen avses 100 meter) skall komma till stånd. Utbyggnaden av detta bör ske i ett statligt bolag som uppbär avgifter från de operatörer som tillhandahåller själva transporttjänsten (transmissionen). En sådan utbyggnad kan beräknas kosta ca 60 miljarder kronor.

Utbyggnaden av nätet bör bekostas genom att hela Telia säljs ut och medel från försäljningssumman anvisas till ett helägt statligt bolag med uppdrag att upphandla det finmaskiga fibernätet. Anvisningen av medel skulle med ett sådant förfarande ske utanför statsbudgeten, men resultera i en inbetalning av räntemedel till dess att hela beloppet är förbrukat.

Centerpartiet anser att biståndsmålet på 1 % av BNI skall återupprättas i en snabbare takt än vad som nu sker.

Folkpartiet liberalernas partimotion

I motion *Fi15 (fp)* anförs att även i en högkonjunktur finns anledning att vårda de välståndsbildande krafterna och värna enskilda människors frihet och skaparlust så att de goda tiderna förlängs och kommer flera till del. Den liberala framtidspolitik som presenteras i motionen sägs handla både om att vi som nation skall stå bättre rustade när nästa lågkonjunktur kommer och visa solidaritet med kommande generationer. För att detta skall uppnås krävs en väl fungerande arbetsmarknad, att flaskhalsproblem av olika slag undanröjs samt att ”trimningen” av statens finanser fortsätter.

I motionen föreslås att avbetalningen på statsskulden ökas. Förutom den långsiktiga skuldstrategin – 2-procentsmålet över en konjunkturcykel – föreslås en forcerad nivå-sänkning genom att statliga aktier i företag säljs ut och växlas mot amorteringar på statsskulden. Om överskottet i de offentliga finanserna skall hållas på en nivå om 2 % av BNP i genomsnitt över konjunkturcykeln måste överskottet ligga högre än 2 % i högkonjunktur. Överskottet bör under de kommande tre åren ligga på minst 2,5 %. Folkpartiets förslag till ekonomisk politik och utgiftsramar är utformade med hänsyn härtill.

Enligt motionen liberaliseras och internationaliseras Sverige av den nya ekonomin. Effektivitet, stabilitet och fördelning är tre delmål för den ekonomiska politiken som behöver uppnås även i den nya ekonomin. För att effektivitetsmålet skall kunna nås krävs att vårt land har förmåga att importera och absorbera den nya kunskapen som behövs. Avgörande är då hög nivå på

forskning och utvecklingsarbete. Som en väg att nå stabilitet förespråkas i motionen ett svenskt medlemskap i EMU. För att fördelningsmålet skall kunna nås ställs krav på konkurrenskraftiga arbetsvillkor, skatter och välfärdssystem.

De reformer och strukturförändringar som föreslås är bl.a. följande:

- **Skattereform.** Folkpartiet föreslår en skattereform med inriktning på sänkt skatt på arbete och risksparande. De grundläggande principerna för 1990–91 års skattereform, nämligen ”hälften kvar”, och att de allra flesta bara skall betala kommunalskatt, återupprättas. Skatteförändringarna skall koncentreras på de för tillväxt och jobb mest skadliga inslagen, nämligen marginalskatterna och andra skatter som är ett direkt hinder för företagande. Genom avskaffad värnskatt, höjd brytpunkt för statlig skatt och borttagande av den s.k. LO-puckeln, uppnås de grundläggande principerna. Marginaleffekterna minskas såväl genom inkomstskattesänkningar som genom växling av det inkomstprövade bostadsbidraget mot generellt barnstöd. Stödet till barnfamiljer förbättras genom att barnstödet utökas i form av en skattereduktion. Skatten för alla bör dessutom sänkas genom en generell skattereduktion. Pensionsavgiften bör självklart vara avdragsgill och det bör även gälla den arbetslöshetsförsäkringsavgift som föreslås av Folkpartiet. Den nuvarande fastighetsbeskattningen bör slopas och ersättas med schablonintäktsbeskattning för egnahem. Folkpartiet motsätter sig den höjning av fastighetsskatten för nästa år som ligger i regeringens förslag och föreslår i stället sänkt beskattning. För att få fler och växande företag på svensk botten krävs rejäla skatteändringar: lägre skatter och en förändrad mix av existerande skatter. De skatter som är mest skadliga mot jobb och företagande bör angripas först. Det gäller arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn som bör sänkas i syfte att stimulera en uthållig tillväxt inom denna sektor, dubbelskatten på aktiesparande som bör avskaffas, beskattningen av personaloptioner som måste ses över och de sociala avgifterna på vinstandelar som bör avskaffas. Vidare måste skattereglerna för fåmansbolag, särskilt de s.k. 3:12-reglerna, ändras. Slutligen bör det borgerliga trepartiförslaget om skattelättnader i hushållssektorn genomföras.
- **Socialförsäkringsreform.** Det måste införas ”raka rör” mellan avgifter, premier och förmåner. De nuvarande socialförsäkringarna bör göras om till tre självständiga försäkringar – en för sjukdom, en för arbetslöshet och en för ålderspension (det nya pensionssystemet). Arbetslöshetsförsäkringen görs obligatorisk och förslagsvis en fjärdedel av premien betalas av den försäkrade samtidigt som skatten sänks i motsvarande omfattning. Statens utgifter för försäkringarna efter reformen bör endast vara de fördelningspolitiska inslagen i försäkringarna plus tre fjärdedelar av kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen.
- **Arbetsmarknadsreform.** Arbetsmarknadspolitikerna består av en aktiv arbetsmarknadspolitik, en näringspolitik för fler jobb genom företagande samt en ekonomisk politik för sunda och sanerade statsfinanser. Olika typer av åtgärder inom arbetsmarknadspolitikerna bör utformas utifrån ett perspektiv där den enskilde individen står i centrum. Ett alltför

centralistiskt beslutsfattande och en central planering är det som allra minst gagnar en god arbetsmarknadspolitik. Arbetsmarknaden måste breddas genom att fler kommer i arbete. Risken är annars stor att flaskhalsar hindrar den ekonomiska utvecklingen och att den regionala obalansen på arbetsmarknaden ökar. Åtgärder för de arbetslösa bör i huvudsak vara inriktade på utbildningsinsatser så att arbetskraftens kompetens höjs. Vidare bör arbetsförmedlingens funktionssätt ses över och anpassas till det nya informationssamhället. I arbetslöshetsförsäkringen bör en bortre parentes införas för att undvika att individen fastnar i en evig rundgång mellan kontantstöd och åtgärder. Även arbetsrätten måste reformeras. Möjligheten att göra två undantag i turordningsreglerna bör återinföras, fackföreningars tolkningsföreträdare i MBL avskaffas, rätten till ersättning för ledighet vid facklig verksamhet förändras samt, slutligen, konfliktreglerna skärpas. När sysselsättningen stiger på grund av konjunkturförbättringen bör antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder minska, inte – som i regeringens proposition – snarast öka. I nuvarande arbetsmarknadsläge är det viktigt att hålla de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna på en låg nivå så att den reguljära sysselsättningen kan öka utan flaskhalsproblem.

- **Företagandets villkor.** Det måste bli enklare att starta och driva företag i Sverige. Det är dags att gå från ord till handling och genomföra förenklingar av deklarationer, utfärdande av F-skattsedel och betalning av preliminärskatt. Vidare bör kraven på uppgiftslämnande ses över, skattekontot förbättras och servicecheckar införas.
- **Släpp värden och skolan fria,** en avreglering av de viktiga kunskapsbranscherna är viktiga inslag i en politik för fler och växande företag. Värden och skolan är kunskapsintensiva framtidssektorer, i hög grad en del av "den nya ekonomin" där en viktig exportindustri skulle kunna växa fram. Detta är dessutom särskilt viktigt för att frigöra kvinnors entreprenörsanda, skaparkraft och för att ta till vara deras kunskaper och idéer. Det är avgörande för många kvinnors möjligheter till rättvisa löner, flera olika arbetsgivare att välja på och t.o.m. att kunna bli "sin egen".

För Folkpartiet är skolan samhällets viktigaste medel för att ge människor jämlika livschanser. Målet för en liberal skolpolitik är att utveckla en skola där kvaliteten och den enskilda elevens utveckling står i centrum, och där alla har goda möjligheter att utvecklas. Skolan bör därför göras mer individualiserad med möjligheter för en yrkesinriktad elev att gå igenom gymnasiet utan att behöva läsa lika teoretiska kurser som elever på väg till högskolan. Läraryrkets status måste höjas genom fler karriärmöjligheter, möjligheter att studera och forska, lärarlegitimation och höjda löner. Utvärdering är ett centralt inslag i en skola för kunskap och kvalitet. Fler nationella prov och betyg tidigare under skolgången är då viktiga redskap. Mångfald inom skolsystemet gynnar kvaliteten och ökar valfriheten. Därför måste godkända fristående skolor garanteras ekonomiska resurser som motsvarar de kommunala skolornas. Folkpartiet vill slutligen inrätta en statlig skolinspektion, som

är fristående från Skolverket, och därmed inte underställd den politiska apparaten.

1999/2000:FiU20

Slutligen föreslås i Folkpartiet liberalernas motion förändringar inom vården, en ny regionalpolitik, satsningar för att råda bot på bostadsbristen och för att förhindra trafikproblem. Inom vården vill Folkpartiet liberalerna satsa på de handikappade, husläkarsystemet, vård- och omsorgsgaranti, äldrepeng samt äldreombudsman. I den nya regionalpolitiken avskaffas de selektiva företagsstöden och satsningar görs på bättre infrastruktur, småföretagarklimat samt särskilda åtgärder för att främja kunskaps- och tjänstesektorn. För att råda bot på bostadsbristen i tillväxtområden krävs att kommunerna tar sitt ansvar och anvisar mark för bostadsbyggande, att regelverken förenklas och att avregleringar genomförs samt att hyressättningssystemet ses över. Trafiksituationen i storstäderna föreslås förbättras genom en ny storstadsöverenskommelse och ökad statlig satsning i kombination med s.k. PPP-finansiering (public-private partnership).

Den ekonomiska politiken

1.1 Den internationella ekonomiska utvecklingen

1.1.1 Uppgång i världsekonomin

Efter avmattningen under 1998 steg aktiviteten i världsekonomin under förra året. Trots förväntningar om motsatsen fortsatte uppgången i den amerikanska ekonomin samtidigt som de tidigare krisdrabbade länderna i Sydostasien påbörjade en påtaglig återhämtning driven av en expansiv ekonomisk politik, stigande export och ett ökat inflöde av utländskt kapital. Under andra halvan av 1999 steg även konjunkturen markant i EU och det s.k. euroområdet efter en svag inledning av året. I Japan ökade den ekonomiska aktiviteten i början av 1999 till följd av bl.a. regeringens olika stimulanspaket, men uppgången kom av sig mot slutet av året och det sammantagna resultatet för 1999 blev endast en svagt positiv tillväxt. Även om inte den ekonomiska nedgången i Latinamerika blev så kraftig som många befarade har tillväxten i flertalet av länderna i Latinamerika under 1999 varit negativ.

Förbättringen av den internationella konjunkturen kommer att tillta under det närmaste året, enligt regeringens bedömning i den ekonomiska vårpropositionen. Tillväxten ökar i så gott som hela världen. Det främsta undantaget är Japan där utsikterna fortfarande är relativt dystra bl.a. på grund av en historiskt sett hög arbetslöshet och de japanska hushållens bristande förtroende för den ekonomiska utvecklingen. De indikatorer som presenterats hittills i år tyder på en fortsatt hög tillväxt i Förenta staterna samtidigt som återhämtningen i EU och euroområdet förstärks och breddas till att omfatta alla länder i området. I Sydostasien förstärks återhämtningen ytterligare av en stigande privat inhemsk efterfrågan. I Latinamerika finns tydliga tecken på uppgång även om skillnaderna mellan länderna är stora. Enligt regeringens bedömning stiger produktionen i världen som helhet i år med 3,9 %, jämfört med en ökning i fjol på drygt 3 %. Det är en halv procentenhet högre än vad regeringen räknade med i budgetpropositionen.

Tillväxten i världsekonomin förblir relativt hög även under perioden 2001–2003 enligt regeringens bedömning. Tillväxttakten blir dock något lägre jämfört med i år, till följd av att bl.a. den amerikanska tillväxten dämpas något fr.o.m. nästa år. I genomsnitt väntas BNP i världen stiga med 3,7 % per år fram till 2003. Den stigande efterfrågan i EU, en fortsatt hög tillväxt i Förenta staterna och sammansättningen av den stigande efterfrågan kommer att gynna den svenska exporten under de kommande åren. Sammantaget gör regeringen bedömningen att världsmarknadstillväxten för den svenska exporten stiger från drygt 5 % 1999 till 8 % i år och drygt 7 % nästa år.

Årlig procentuell förändring	1999	2000	2001	2002	2003
BNP					
Världen	3,2	3,9 (3,4)	3,8 (3,5)	3,6 (3,6)	3,6
EU	2,3	3,1 (2,6)	2,9 (2,7)	2,6 (2,6)	2,6
Euroområdet	2,3	3,1 (2,7)	3,0 (2,8)	2,7 (2,7)	2,6
Norden	2,6	3,3 (2,6)	2,9 (2,6)	2,5 (2,6)	2,6
Förenta staterna	4,2	3,8 (2,5)	2,7 (2,1)	2,1 (2,3)	2,1
Japan	0,3	0,7 (0,2)	1,2 (0,7)	1,4 (1,2)	1,5
Tyskland	1,5	2,7 (2,6)	2,7 (2,7)	2,4 (2,5)	2,1
Frankrike	2,7	3,3 (2,6)	3,0 (2,7)	2,6 (2,5)	2,4
Italien	1,4	2,6 (2,3)	2,7 (2,6)	2,8 (2,8)	2,9
Storbritannien	2,0	3,0 (2,3)	2,5 (2,2)	2,0 (2,3)	2,0
Danmark	1,6	1,9 (1,8)	2,1 (1,8)	2,3 (2,2)	2,5
Finland	3,5	4,5 (3,5)	4,1 (3,4)	3,9 (3,2)	3,9
Norge	0,8	2,9 (2,1)	2,9 (2,8)	2,5 (2,5)	2,5
Sverige	3,8	3,8 (3,0)	2,9 (2,2)	2,0 (2,0)	2,0
Konsumentpriser					
EU	1,2	1,8 (1,7)	1,9 (1,8)	1,8 (1,8)	1,8
Euroområdet	1,2	1,8 (1,5)	1,9 (1,6)	1,7 (1,7)	1,7
Förenta staterna	2,2	2,6	2,5	2,4	2,3
Sverige	0,3	1,3 (1,2)	2,2 (1,9)	2,0 (2,0)	2,0
Arbetslöshet i % av arbetskraften					
EU	9,3	8,5 (9,8)	8,2 (9,7)	8,1 (9,6)	7,9
Euroområdet	10,1	9,3 (10,7)	8,9 (10,4)	8,8 (10,4)	8,6
Förenta staterna	4,2	4,2	4,7	5,1	5,2
Sverige	5,6	4,6 (4,5)	3,9 (4,2)	3,9 (4,2)	4,0

Siffrorna inom parentes anger regeringens bedömning i budgetpropositionen.

Källa: OECD och Finansdepartementet

1.1.2 Utvecklingen i Förenta staterna

Den kraftiga uppgången i den amerikanska ekonomin fortsätter. I fjol ökade tillväxttakten till 4,2 % efter en uppgången året innan på 3,9 %. I mars i år inledde också Förenta staterna det tionde året av obruten ekonomisk expansion (enligt det amerikanska konjunkturinstitutet, National Bureau of Economic Research [NBER] påbörjades den nuvarande expansionen i mars 1991, i samband med att det s.k. Kuwaitkriget tog slut). Den ekonomiska statistik som presenterats hittills i år tyder på en fortsatt hög tillväxt. Drivkraften i expansionen är den privata konsumtionen som understöds av stigande sysselsättning och höjda aktiepriser. Konsumtionen i kombination med en gynnsam konjunktur i industrin har också bidragit till en hög investeringsverksamhet, framför allt inom IT-sektorn. Trots den höga tillväxten har inflationen varit förhållandevis låg, även om det under de senaste månaderna dykt upp tecken på stigande inflation i den amerikanska ekonomin. Det tilltagande pristrycket och den ansträngda situationen på arbetsmarknaden har lett till att

den amerikanska centralbanken höjt styrräntorna och regeringen gör i vårpropositionen bedömningen att ytterligare räntehöjningar är att vänta under 2000. Det kommer i sin tur att dämpa bl.a. hushållens konsumtion och investeringsaktiviteten. Efter en uppgång i år på 3,8 % räknar regeringen med att tillväxttakten i den amerikanska ekonomin sjunker till 2,7 % 2001 och 2,1 % för vardera 2002 och 2003.

En viktig frågeställning när det gäller den amerikanska ekonomin är de senaste årens kraftiga produktivitetstillväxt, vilken bl.a. bidragit till den låga inflationen och är en del av det som går under beteckningen den nya ekonomin. Fortsätter produktiviteten att växa och därmed också den möjliga nivån på BNP-tillväxten kan tillväxten i Förenta staterna under de närmaste åren bli högre än förväntat. En utebliven avmattning kan emellertid leda till kraftigare räntehöjningar från centralbankens sida och därmed bidra till en kraftigare och mer abrupt nedgång i den ekonomiska aktiviteten än vad som förutses i vårpropositionen.

1.1.3 Utvecklingen i Japan och övriga Asien

Tillväxten i flertalet av de tidigare krisdrabbade länderna i Sydostasien steg betydligt under andra halvan av 1999. För första gången efter det att krisen tog fart 1997 visade regionen som helhet positiva tillväxttal under förra året. Den snabbaste förbättringen skedde i Sydkorea vars BNP i fjol steg med omkring 10 %. Hittills har återhämtningen framför allt byggt på en ökad export driven av bl.a. de försvagade asiatiska valutorna, lägre räntor och en i övrigt expansiv ekonomisk politik och ett ökat inflöde av utländskt kapital. Under det senaste halvåret har dock även den inhemska efterfrågan börjat växa i en relativt snabb takt. Regeringen gör bedömningen att regionen sammantaget växer med omkring 6 % både i år och under nästa år.

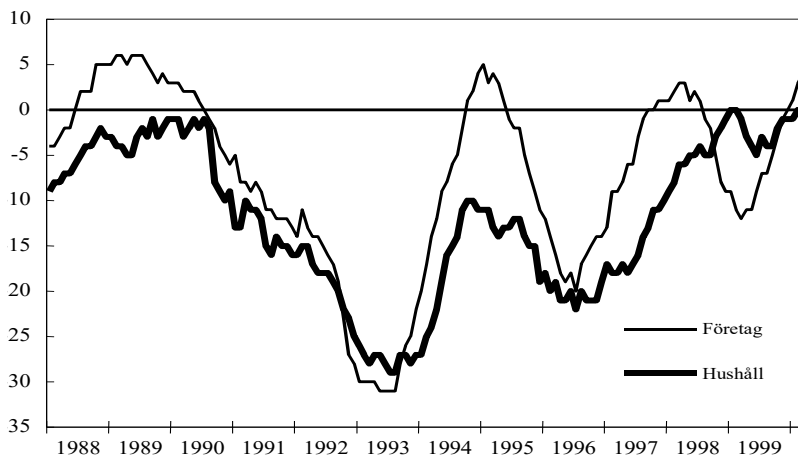
Om tillväxten i Sydostasien tilltog under andra halvåret 1999 var situationen den motsatta i Japan. Efter en uppgång i början av 1999, till följd av framför allt olika finanspolitiska stimulanspaket, dämpades ånyo den ekonomiska aktiviteten mot slutet av året. Det är framför allt hushållens svaga förtroende för sin egen och nationens ekonomi som håller tillbaka utvecklingen. Reallönerna går ned och arbetslösheten ligger på den högsta nivå som noterats på 50 år. Inom den japanska industrin kan emellertid en viss fortsatt återhämtning skönjas på grund av en högre export, vilket bl.a. beror på den stigande efterfrågan i länderna i övriga Asien.

Enligt regeringens bedömning fortsätter tillväxttakten i den japanska ekonomin att vara mycket svag både i år och under nästa år. I år bedöms BNP stiga med 0,7 % för att öka med 1,2 % 2001. Japan har också i dagsläget en av OECD-områdets högsta och snabbast växande statsskulder. Denna situation kan leda till att obligationsräntorna stiger, vilket i sin tur ytterligare kan försämra hushållens och företagens förtroende för den ekonomiska utvecklingen.

Efter en avmattning i slutet av 1998 och början av förra året förstärktes konjunkturen i det s.k. euroområdet påtagligt under senare delen av 1999. En relativt god inhemsk efterfrågan i kombination med en ökad export till följd av bl.a. den svaga euron och den stigande efterfrågan i omvärlden drev på återhämtningen.

Den ekonomiska statistik som presenterats hittills i år visar att uppgången tilltagit i styrka. Industrins produktion och ordergång har ökat samtidigt som företagens förtroende för den ekonomiska utvecklingen stigit markant. Som framgår av diagram 1 är företagens förtroende nu uppe på ungefär samma nivåer som under högkonjunkturåren 1994 och 1998. Av diagrammet framgår också att hushållens ekonomiska framtidstro nu ligger högre än vad den gjorde vid de senaste toppnoteringarna i slutet av 1980-talet och i samband med den tyska återföreningen i början av 1990-talet.

Diagram 1. Hushållens och företagens framtidstro i euroområdet

Källa: EU-kommissionen

BNP i euroområdet stiger med omkring 3 % både i år och under nästa år, enligt regeringens bedömning. Den svaga euron bidrar till att exporten fortsätter att utvecklas positivt samtidigt som hushållens konsumtion kommer att fortsätta att stiga relativt kraftigt, på grund av bl.a. stigande inkomster och en något gynnsammare utveckling på arbetsmarknaden. Som framgår av diagram 2 väntas arbetslösheten i euroområdet i år gå ned med omkring 1 procentenhet för att sjunka ytterligare något under perioden 2001–2003. Arbetslösheten i EU och eurområdet kommer dock fortfarande att vara betydligt högre än i t.ex. Förenta staterna. Skillnaderna minskar dock något de närmaste åren i takt med att bl.a. arbetslösheten i Förenta staterna stiger när konjunkturen mattas av.

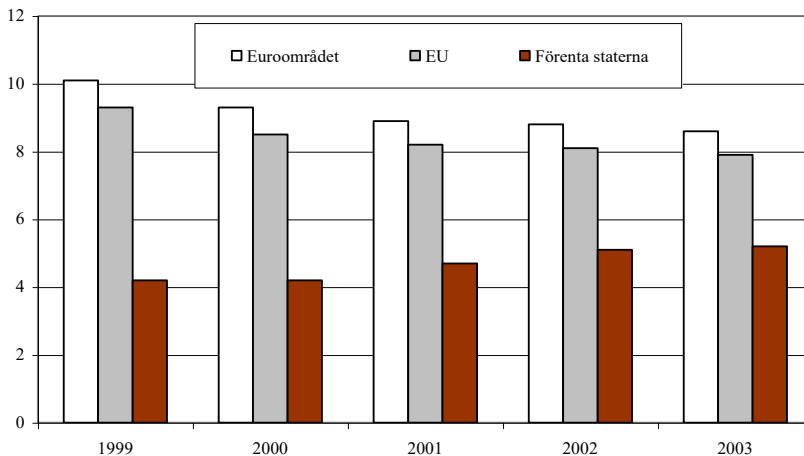
I fjol var skillnaderna i tillväxt mellan euroländerna relativt stor. Till exempel växte Tyskland och Italien betydligt långsammare än genomsnittet, medan länder som t.ex. Finland och Irland växte betydligt snabbare. Dessa skillnader kommer att minska framöver. Tillväxttakten i Finland och Irland

väntas dock fortfarande vara betydligt högre än genomsnittet. För tysk del väntas tillväxttakten i år och under nästa år stiga till 2,7 %, efter en uppgång i fjol på 1,5 %.

Till följd av bl.a. den svaga euron och de stigande oljepriserna har inflationen i euroområdet stigit en del under de senaste månaderna. Det tilltagande inflationstrycket i kombination med konjunkturuppgången gör att regeringen räknar med att den europeiska centralbanken, ECB, stramar åt penningpolitiken ytterligare något under de närmaste åren. ECB:s styrränta antas stiga till 4 % i slutet av i år och till 4,25 % i slutet av 2001, vilket kan betraktas som en relativt måttlig penningpolitisk åtstramning.

Danmark, Norge och Storbritannien är – vid sidan av Tyskland – några av de viktigaste marknaderna för den svenska exportindustrin. På samtliga dessa marknader påbörjades en återhämtning av konjunkturen under senare delen av 1999. I Storbritannien stiger BNP i år med 3 %, enligt regeringens bedömning. Ett ökat inflationstryck, på grund av bl.a. stigande arbetskraftskostnader, bedöms emellertid leda till högre räntor som i sin tur dämpar tillväxttakten under nästa år och åren därefter. För norsk del innebär det högre oljepriset och slopandet av begränsningarna av oljeproduktionen att oljeexporten ökar snabbt, vilket även driver upp aktiviteten i övriga delar av ekonomin. BNP stiger både i år och under 2001 med omkring 3 %, enligt regeringens bedömning. En åtstramning av finanspolitiken dämpade den inhemska efterfrågan och tillväxten i den danska ekonomin under förra året. Den inhemska danska efterfrågan väntas öka på nytt under de kommande åren. En svag export till följd av att de danska arbetskraftskostnaderna ökar snabbare än i omvärlden bidrar dock till att den danska tillväxten framöver blir lägre än genomsnittet i EU. Efter en uppgång i fjol på 1,6 % stiger tillväxttakten till 1,9 % i år och 2,1 % 2001, enligt regeringens bedömning.

Diagram 2. Arbetslösheten i euroområdet, EU och Förenta staterna

Källa: Finansdepartementet

1.1.5 Utvecklingen i Ryssland och Östersjöområdet (exklusive EU)

I fjol steg den samlade produktionen i Ryssland med omkring 3 %. Uppgången berodde bl.a. på tillfälliga faktorer som den kraftiga deprecieringen av rubeln och det stigande oljepriset. Regeringen räknar därför med att den ryska tillväxttakten försvagas under de kommande åren. Till följd av ett kraftigt inflöde av utländskt kapital och en relativt stabil inhemsk efterfrågan växte den polska ekonomin under 1999 med ca 4 %. Regeringen bedömer att tillväxttakten ökar till 5,2 respektive 5,8 % i år och under nästa år, framför allt på grund av den förbättrade EU-konjunkturen.

Lettland var det enda land i Baltikum som under förra året registrerade en positiv tillväxttakt. Mot slutet av 1999 kom emellertid tydliga tecken på en återhämtning i regionen. Regeringen bedömer att BNP sammantagen i de tre baltiska staterna – Estland, Lettland och Litauen – stiger med 3,5 % i år för att öka med ytterligare 5 % nästa år.

1.1.6 Osäkerheter i den internationella bedömningen

Sammanfattningsvis räknar regeringen med att den internationella konjunkturen förstärks under de närmaste åren. I EU accelererar återhämtningen till följd av en stigande inhemsk konsumtion och en ökad export. De senaste årens mycket höga tillväxt i Förenta staterna fortsätter ytterligare en tid för att sedan närma sig en mer långsiktig hållbar tillväxtnivå. Även i de tidigare krisdrabbade länderna i Sydostasien och Latinamerika förbättras konjunkturutsikterna. Det stora undantaget är Japan där tillväxten fortsätter att vara svag under de kommande åren.

Den främsta risken i bedömningen av den internationella konjunkturen är att nedväxlingen av tillväxten i Förenta staterna får ett mer dramatiskt förlopp än vad regeringen förväntar sig i vårpropositionen. En utlösande faktor i ett sådant scenario kan vara att inflationen, till följd av den snabbt växande arbetskraftsbristen i den amerikanska ekonomin, framöver stiger kraftigt och att den amerikanska centralbanken därmed tvingas höja styrräntorna oväntat kraftigt för att dämpa inflationstrycket. Förutom en betydligt svagare amerikansk konjunkturutveckling skulle en sådan händelse sprida sig till övriga delar av världen via finansmarknaderna och genom försämrade utsikter till försäljning av exportvaror till den amerikanska marknaden. Under de senaste månaderna har också inflationen ökat något, även om en del beror på stigande oljepriser.

Å andra sidan har styrkan i den amerikanska ekonomin överraskat många bedömare under de senaste åren. En fortsatt hög produktivitetstillväxt i det amerikanska näringslivet kan innebära att BNP-tillväxten framöver blir högre än väntat utan att inflationen tar fart.

1.2 Den ekonomiska utvecklingen i Sverige

1.2.1 Konjunkturen 2000 och 2001 och utsikterna fram till 2003

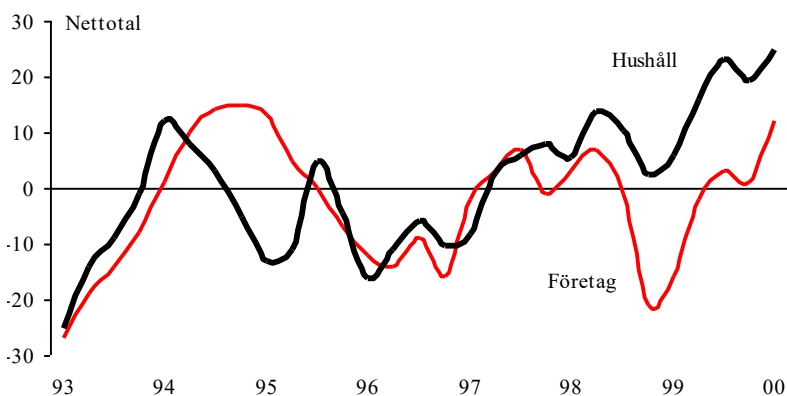
Trots den försämrade industrikonjunkturen i både Sverige och omvärlden i slutet av 1998 och början av 1999 steg Sveriges BNP under förra året med

3,8 %, enligt Statistiska centralbyråns (SCB:s) preliminära beräkning av nationalräkenskaperna. Precis som under 1998 var det den stigande sysselsättningen och en kraftigt ökad konsumtion som var de viktigaste motorerna bakom uppgången. Hushållens konsumtionsutgifter steg under förra året med 4,1 %, bl.a. till följd av höjda inkomster och en kraftig förmögenhetstillväxt. Totalt steg hushållens disponibla inkomster i fjol med 3 %, och till följd av förra årets börsuppgång ökade hushållens finansiella nettoförmögenhet med uppskattningsvis mer än 400 miljarder kronor.

Investeringsverksamheten i näringslivet, framför allt i tjänstenäringarna, fortsatte att öka kraftigt under 1999. Investeringarna fick också extra skjuts uppåt av omställningsarbetena i samband med övergången till ett nytt årtusende. Trots den ekonomiska dämpningen hos flera av Sveriges viktigaste handelspartners steg exporten i fjol med 5,2 %, framför allt till följd av en kraftig ökning av exporten av teleprodukter. Inom den traditionella exportindustrin, t.ex. delar av insats- och investeringsvaruindustrin, var emellertid exporframgångarna begränsade på grund den svagare internationella efterfrågan.

I genomsnitt har den svenska ekonomin under de senaste två åren vuxit med 3,4 % per år, samtidigt som sysselsättningen i genomsnitt stigit med nästan 2 % per år. Trots den starka uppgången finns ännu inga generella tecken på arbetskraftsbrist i ekonomin. Inflationen steg något under 1999, men uppgången förklaras framför allt av det stigande oljepriset. Rensat för oljeprisets effekter är inflationstrycket fortfarande svagt.

Diagram 3. De svenska hushållens och företagens framtidstro ¹

¹Skillnaden mellan andelen positiva och negativa

Källa: Statistiska centralbyrån

Tillväxten kommer att fortsätta att vara hög och inflationen stabil under de kommande åren, enligt regeringens bedömning. Den ökade internationella aktiviteten gör att den svenska konjunkturuppgången breddas och regeringen räknar i vårpropositionen med att BNP stiger med 3,8 % i år och ytterligare 2,9 % 2001.

Tabell 2. Bidrag till tillväxten ¹⁾

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Hushållens konsumtionsutgifter	1,2	2,1	2,0	1,4	1,0	1,0
Offentliga konsumtionsutgifter	0,6	0,5	0,3	0,2	0,1	0,1
Bruttoinvesteringar	1,4	1,3	0,8	0,9	0,6	0,5
Lagerinvesteringar	0,3	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto utrikeshandel	-0,6	0,4	0,6	0,5	0,3	0,3
BNP	3,0	3,8	3,8	2,9	2,0	2,0

¹⁾ Bidragen för 2000 redovisas exklusive effekten av att svenska kyrkan fr.o.m. i år ingår i hushållssektorn.

Källa: Finansdepartementet

Som framgår av tabell 2 är det den inhemska efterfrågan som kommer att vara tillväxtmotorn i den svenska ekonomin även under de närmaste åren. En fortsatt stigande sysselsättning och en fortsatt god inkomstutveckling gör att hushållens konsumtion fortsätter att öka starkt även i år och under nästa år. De förbättrade utsikterna för den svenska exportindustrin gör att utrikeshandelns bidrag till tillväxten stiger. Teleproduktindustrin väntas fortsätta gå bra samtidigt som återhämtningen i den europeiska industrin ökar efterfrågan på traditionella svenska exportvaror, som t.ex. produkter inom investeringsvaruindustrin. Till skillnad från i fjol, då importen var svag trots den höga inhemska tillväxten, ökar importen av varor och tjänster med mer normala tal under 2000 och 2001. Investeringarna fortsätter att öka hyggligt under de närmaste åren. Bostadsbyggandet, som förra året steg med 25 %, väntas öka med ytterligare 10 % både i år och under nästa år. Volymen bostadsbyggande är dock fortfarande mycket liten.

Den svenska ekonomin fortsätter att växa starkt under de närmaste två åren. BNP-tillväxten och sysselsättningsuppgången under 1998 och 1999 har – som redovisades ovan – skett med ett bibehållet lågt inflationstryck, bl.a. till följd av att det i utgångsläget funnits en hög grad av lediga resurser i ekonomin. Uppgången de närmaste åren betyder att resursutnyttjandet i den svenska ekonomin stiger starkt. I sitt huvudalternativ bedömer regeringen att risken för överhettning i ekonomin och kraftigt stigande inflation är begränsad. I huvudalternativet beskrivs dock resursläget år 2001 som ansträngt och att den svenska ekonomin då är i ett tillstånd av ”milt överhettningssläge”. BNP väntas i huvudalternativet stiga med långsiktigt normala 2 % per år 2002 och 2003.

För att belysa osäkerheten i bedömningen redovisar regeringen ytterligare två utvecklingsscenarier för ekonomin från 2001 och framåt.

I det s.k. högtillväxtscenariet antar regeringen att arbetsmarknaden fungerar bättre än i huvudalternativet. Tillväxten kan då överstiga den trendmässiga tillväxten utan att tendenser till överhettning uppstår. I högtillväxtalternativet stiger BNP med 2,6 % 2002 och 2,4 % 2003 (i detta alternativ blir också tillväxten 2001 något högre än vad som bedöms i huvudalternativet). I det s.k. överhettningsscenariet antas att arbetsmarknaden fungerar sämre och

att lönerna stiger ett par procentenheter mer än i huvudalternativet. Initialt ökar den privata konsumtionen snabbare i detta alternativ medan industrins konkurrenskraft försämras. Så småningom leder detta bl.a. till en skärpning av penningpolitiken, vilket verkar dämpande på efterfrågan och produktionen i ekonomin. I överhettningsscenariot ökar BNP med 1,6 % 2002 och 1,2 % 2003 (även i detta alternativ är tillväxten 2001 något högre än i huvudalternativet – 3,4 % i stället för 2,9 %).

1.2.2 Prognosförutsättningar och nyckeltal

Regeringens prognos bygger på den information som fanns tillgänglig t.o.m. den 6 april 2000. Bedömningarna baseras på underlag från SCB, OECD och Konjunkturinstitutet. En viktig förutsättning i prognosen är att de avtalsmässiga löneökningarna och löneglidningen hålls tillbaka och att de totala löneökningarna begränsas till 3,5 % per år. Som redovisades ovan har regeringen gjort tre olika utvecklingsalternativ för utvecklingen 2001–2003. Det är resultatet från det mest genomarbetade s.k. huvudalternativet som presenteras i tabellerna nedan och ovan. Det är också huvudalternativet som utgör grunden för budgetberäkningarna i vårpropositionen. Bedömningarna för 2001-2002 är inte regelmässiga prognoser utan skall mer betraktas beräkningskalkyler. Huvudalternativet bygger på grundantagandet att tillväxten närmar sig den långsiktiga tillväxttenden i svensk ekonomi på ungefär 2 %.

I tabellerna 3 och 4 redovisas förutsättningarna för och nyckeltalen i regeringens prognos. I punkterna nedan sammanfattas de viktigaste förutsättningarna samt de viktigaste skillnaderna mot de bedömningar som regeringen gjorde i budgetpropositionen:

- Till följd av den fortsatt höga tillväxten i Förenta staternas ekonomi, en kraftigare uppgång än väntat i t.ex. EU och Asien, har regeringen, jämfört med budgetpropositionen, skrivit upp den förväntade tillväxten i världsekonomin med 0,5 procentenheter i år och 0,3 procentenheter 2001. Den starkare tillväxten gör också att den internationella inflationen ökar lite snabbare. Inflationen i EU (mätt med EU:s harmoniserade konsumentprisindex, HIKP) väntas i år gå upp med i genomsnitt 1,8 % och nästa år med i genomsnitt 1,9 %.
- Den starkare konjunkturen väntas leda till att centralbankerna i t.ex. Förenta staterna och euroområdet fortsätter att höja sina styrräntor för att stävja det stigande inflationstrycket. Den amerikanska centralbanken antas höja styrräntan med 0,5 procentenheter i år, för att nästa år lätta något på penningpolitiken. Den europeiska centralbanken antas höja styrräntan till 4 % i slutet av i år och 4,25 % i slutet av 2001, från dagens nivå på 3,75 %. Regeringen räknar också med att Riksbanken under de kommande två åren höjer reporäntan för att hålla inflationen inom inflationsmålet – dvs. en inflation på 2 % med ett toleransintervall på ± 1 %. I slutet av i år antas den svenska reporäntan uppgå till 4,5 % och 4,75 % i slutet av 2001. Även de svenska och internationella obli-

gationsröntorna bedöms stiga något under perioden. Uppgången väntas dock bli begränsad.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Tabell 3. Prognosförutsättningar 2000-2003

Årlig procentuell förändring					
	1999	2000	2001	2002	2003
BNP världen	3,2	3,9 (3,4)	3,8 (3,5)	3,6 (3,6)	3,6
HIKP EU	1,2	1,8 (1,7)	1,9 (1,8)	1,8 (1,8)	1,8
Timplön, kostnad	3,4	3,5 (3,2)	3,5 (3,0)	3,5 (3,0)	3,5
Dollarkurs (SEK)	8,3	8,6 (7,8)	7,9 (7,2)	7,2 (7,0)	7,0
TCW-index ^{1,3}	124,8	122,7 (121,9)	120,4 (119,4)	118,5 (118)	118,0
Tysk långränta ^{1,2}	4,5	5,4 (4,9)	5,5 (5,1)	5,2 (5,1)	5,0
Svensk långränta ^{1,2}	5,0	5,7 (5,4)	5,8 (5,5)	5,5 (5,3)	5,2
Svensk kortränta ^{1,2}	3,2	4,4 (3,6)	4,7 (4,1)	4,6 (4,4)	4,6

¹ Årsgenomsnitt

² 10-års statsobligation, 6 må statsskuldsväxel

³ TCW-index mäter kronans konkurrensvägda värde. Ju högre indextal, desto svagare krona.

Siffrorna inom parentes anger regeringens bedömning i budgetpropositionen.

Källa: Finansdepartementet

- Regeringen räknar med att en avmattning i den amerikanska ekonomin och en starkare konjunktur i Europa leder till att euron på sikt stärks mot den amerikanska dollarn. Den starka svenska tillväxten, den låga inflationen och en i utgångsläget undervärderad krona bidrar till att kronan stärks under de närmaste åren. TCW-index väntas ligga kring 122 i slutet av 2000 och 119 i slutet av 2001.
- Trots den kraftiga tillväxten räknar regeringen med att inflationen förblir låg under de närmaste åren. Mätt med konsumentprisindex (KPI) väntas priserna öka med i genomsnitt 1,3 % i år och 2,2 % nästa år. Siffran för 2001 påverkas kraftigt av att fastighetsskatten antas höjas och taxeringsvärdena justeras i enlighet med tagna beslut. Detta höjer KPI med 0,8 procentenheter. Regeringen anger dock i vårpropositionen att den avser att i budgetpropositionen återkomma med förslag som begränsar ökningen av skatteuttaget och därmed även uppgången i KPI. Inflationstakten mätt med det underliggande inflationsmättet UNDI1X väntas ligga kvar på ungefär samma nivå som under 1999, dvs. kring 1,4 %.
- I följd steg hushållens disponibla inkomster med 3,3 %, vilket är den kraftigaste ökningen sedan 1992. Regeringen räknar med att hushållens inkomster fortsätter att stiga på grund av bl.a. den stigande sysselsättningen och höjda reallöner. I år stiger inkomsterna med 4 % (före justeringen av effekter av att Svenska kyrka fr.o.m. i år ingår i hushållssektorn) och nästa år ökar de med 4,5 %. I siffran för 2001 har beräknings-tekniskt överskottet i de offentliga finanserna utöver det budgetpolitiska målet på 2 % förts till hushållens disponibla inkomster.
- Jämfört med budgetpropositionen har regeringen för åren 2001 och 2002 skrivit ned talen för den öppna arbetslösheten. I höstas räknade regeringen med att den öppna arbetslösheten skulle sjunka till i genomsnitt

4,2 % under 2001 och 2002. Nu bedömer man att den går ned till i genomsnitt 3,9 % under de bägge åren.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Tabell 4. Nyckeltal 2000–2003

Årlig procentuell förändring	1999	2000	2001	2002	2003
KPI, dec-dec	1,2	1,4 (1,3)	2,3 (2,0)	2,0 (2,0)	2,0
Disponibel inkomst ¹	3,3	5,1 (2,6)	4,5 (2,3)	2,5 (2,7)	3,3
Sparkvot (nivå)	2,1	2,5 (3,9)	4,0 (3,8)	4,4 (4,4)	5,4
Industriproduktion	4,2	5,8 (4,5)	4,5 (2,9)	2,9 (2,4)	2,8
Relativ enhetsarbetskostnad	-2,6	0,1 (1,4)	0,9	-	-
Sysselsättning, antal personer	2,2	1,7 (1,6)	0,9 (0,5)	0,4 (0,3)	0,4
Öppen arbetslöshet ²	5,6	4,6 (4,5)	3,9 (4,2)	3,9 (4,2)	4,0
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ²	3,1	3,1 (3,5)	3,1 (3,5)	3,1 (3,5)	3,1
Sysselsättningsgrad ³	75,9	76,7	77,3	77,3	77,3
Handelsbalans (miljarder kronor)	130	147 (157)	174 (169)	184 (183)	192
Bytesbalans ⁴	2,5	2,6 (1,7)	3,6 (2,4)	3,8 (3,0)	3,8
Offentligt överskott före beräkningsteknisk överföring ⁴	1,9	2,8	3,2	3,6	4,5
Offentligt överskott efter beräkningsteknisk överföring ⁴	1,9	2,8	2,0	2,0	2,0

¹ Utvecklingstalen för 2000 påverkas av att Svenska kyrkan fr.o.m. i år ingår i hushållssektorn.

För 2001-2003 ingår den s.k. beräkningstekniska överföringen.

² Andel av arbetskraften

³ Antalet sysselsatta i åldern 20-64 år exklusive arbetsmarknadspolitiska program som andel av befolkningen i åldersgruppen.

⁴ Procent av BNP

Siffror inom parentes anger regeringens bedömning i vårpropositionen.

Källa: Finansdepartementet

- Sysselsättningsgraden i ekonomin, dvs. antalet sysselsatta i åldern 20–64 år som andel av befolkningen i samma åldersgrupp, stiger från 75,9 % 1999 till 77,3 % 2001. Riksdagens och regeringens mål för sysselsättningen är att sysselsättningsgraden för dessa åldersgrupper skall stiga till 80 % 2004.
- Ett område där regeringen relativt kraftigt justerat sina prognoser jämfört med budgetpropositionen är bytesbalansen. Räknat som andel av BNP stiger bytesbalansen i år till 2,6 %, vilket kan jämföras med prognosen i budgetpropositionen på 1,7 %. Överskottet väntas stiga ytterligare under de närmaste åren.

1.2.3 Försörjningsbalansen

Under förutsättning att den internationella konjunkturen och ekonomin i Förenta staterna utvecklas utan större negativa överraskningar växer den svenska ekonomin med i genomsnitt 3,4 % per år under de kommande två åren, enligt regeringens bedömning. Det är nästan 1 procentenhets högre genomsnittlig tillväxt för perioden än vad regeringen kalkylerade med i budgetpropositionen. Historiskt sett är detta att betrakta som en hög tillväxt-

takt. De senaste 30 åren har tillväxttakten överstigit 3 % under endast 8 år – 3 år på 1970-talet, 2 år på 1980-talet och 3 år på 1990-talet. Regeringen räknar också med att Sveriges BNP under de närmaste två åren, precis som under 1998 och 1999, växer snabbare än genomsnittet i EU.

Tabell 5. Försörjningsbalansen 2000-2003

	Mdkr 1999	Årlig procentuell förändring				
		1999	2000	2001	2002	2003
Hushållens konsumtionsutgifter ²	997	4,1	4,0 (3,0)	2,7 (2,2)	2,0 (2,1)	2,0
Offentliga konsumtionsutgifter ²	533	1,8	1,2 (1,0)	0,6 (1,0)	0,4 (0,5)	0,5
Statliga	154	1,1	1,0 (0,5)	0,5 (0,5)	0,5 (0,5)	0,5
Kommunala ²	378	2,0	1,3 (1,3)	0,7 (1,1)	0,4 (0,5)	0,6
Bruttoinvesteringar	327	8,1	5,0 (5,6)	5,4 (3,6)	3,6 (3,0)	3,0
Näringsliv exkl. bostäder ²	246	7,6	5,4 (5,2)	5,1 (1,8)	2,6 (3,0)	1,7
Bostäder	32	18,8	10,5 (14,3)	11,1 (20,0)	12,0 (20,0)	12,0
Myndigheter ²	49	4,7	-0,4 (2,4)	3,0 (2,4)	2,6 (0,7)	2,7
Lagerinvesteringar ¹	6	-0,5	0,0 (0,1)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0
Export	863	5,2	7,6 (6,7)	6,9 (5,0)	5,5 (5,0)	5,3
Import	754	5,0	7,2 (7,1)	6,8 (5,2)	5,7 (5,2)	5,4
BNP	1972	3,8	3,8 (3,0)	2,9 (2,2)	2,0 (2,2)	2

¹ Bidrag till BNP-tillväxt

² I tabellen har effekten av kyrkans avskiljande från staten ej beaktats. Hade denna beaktats hade ökningstakten år 2000 för hushållens konsumtionsutgifter i stället blivit 5 %, för offentliga konsumtionsutgifter -0,7 %, bruttoinvesteringar näringsliv exklusive bostäder 5,8 % och bruttoinvesteringar myndigheter -2,6 %.

Siffrorna inom parentes anger regeringens bedömning i budgetpropositionen.

Källa: Finansdepartementet

De olika delarna av försörjningsbalansen utvecklar sig enligt regeringens bedömning på följande sätt (se tabell 5):

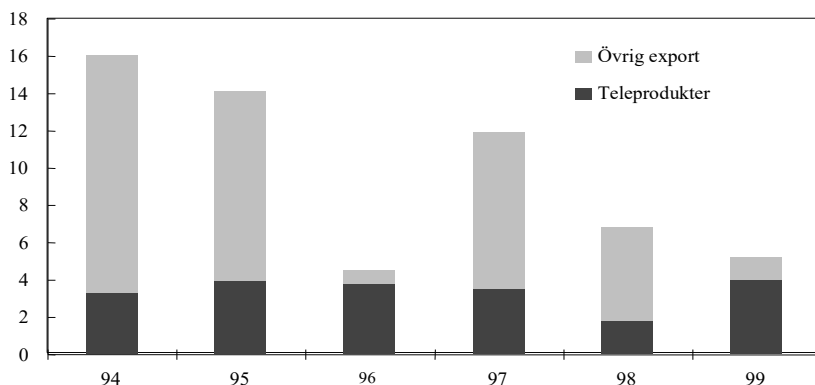
- Drivkraften i ekonomin under de närmaste åren kommer, som även redovisats ovan, att vara den inhemska efterfrågan. En fortsatt uppgång i sysselsättningen, en god inkomstutveckling och hushållens mycket optimistiska syn på den ekonomiska framtiden bidrar till att konsumtionen stiger 4 % i år och 2,7 % nästa år. Även investeringarna fortsätter att ge positiva bidrag till tillväxten under de närmaste åren, även om bidragen blir lägre än de varit under åren i slutet av 1990-talet.
- Den kommunala konsumtionen steg markant under 1998 och 1999. Den stigande sysselsättningen innebär att de kommunala skatteintäkterna ökar framöver. Detta i kombination med höjda kommunala statsbidrag gör att den kommunala konsumtionen fortsätter att stiga med 1,3 % i år och 0,7 % nästa år. Bedömningen bygger på att kommunsektorn som helhet klarar det s.k. balanskravet. Under perioden 2002–2003 väntas konsumtionen utvecklas något svagare, bl.a. till följd av en lägre tillväxt och en svagare utveckling av skatteinkomsterna.
- Till följd av den goda internationella konjunkturen och god konkurrenskraft för den svenska exportindustrin har regeringen, i förhållande till budgetpropositionen, justerat upp prognoserna för exporten.

1.2.4 Den svenska exporten

Den svaga internationella efterfrågan och dämpningen av den europeiska industrikonjunkturen i början av 1999 innebar att exporten minskade eller var oförändrad i stora delar av den svenska exportindustrin. Till stora svenska exportmarknader som Tyskland, Norge och Danmark minskade exportvolymen. På grund av en mycket stark utveckling i de snabbväxande kunskapsintensiva branscherna, framför allt teleproduktindustrin, steg dock den sammanlagda svenska exporten av varor och tjänster i fjol med 5,2 %.

Som framgår av diagram 4 stod exporten av olika teleprodukter för nästan 80 % av förra årets exporttillväxt. Exporten av läkemedel och motorfordon svarade för ungefär 20 % av tillväxten. De senaste årens mycket snabbt stigande efterfrågan på teleprodukter har haft en stor betydelse för den svenska utvecklingen samtidigt som beroendet av en enskild sektor har ökat. Sedan 1994 har exporten av teleprodukter stigit med i genomsnitt 35 % per år. Det har i sin tur inneburit att teleproduktindustrins andel av den totala svenska exporten under perioden ökat från 5 % till drygt 15 %.

Diagram 4. Bidrag till tillväxten av varuexporten (procentenheter)

Källa: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

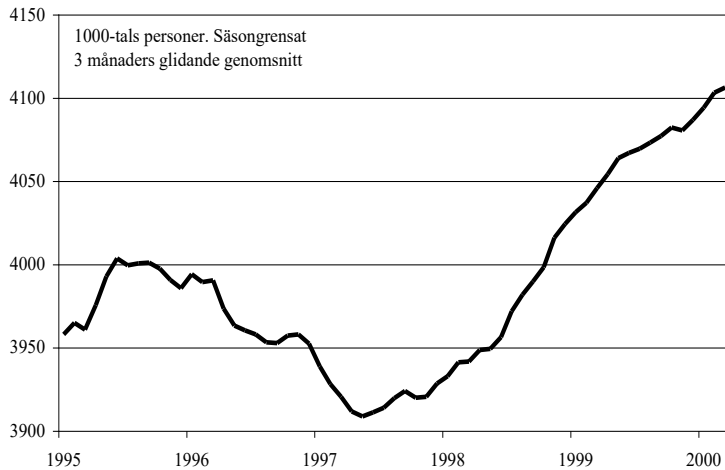
Förbättringen av den europeiska konjunkturen i kombination med återhämtningen i stora delar Asien gör att uppgången i den svenska exporten blir betydligt bredare de närmaste åren. Den förbättrade industrikonjunkturen i Europa innebär bl.a. att efterfrågan på insats- och investeringsvaror ökar. Regeringen räknar också med att teleproduktindustrins export fortsätter att växa stark under de kommande åren. Siffror från slutet av 1999 och början av i år visar också att efterfrågan fortsätter att stiga. Enligt SCB steg exporttillväxten för teleprodukter under sista kvartalet i fjol med 50 % jämfört med tredje kvartalet. Sammantaget stiger exporten i år med nästan 7 % och 7 % 2001. Det innebär att den svenska exportindustrin tar marknadsandelar på världsmarknaden trots att kronans värde väntas stiga något under perioden.

1.2.5 Arbetsmarknaden

Som framgår av diagram 5 och 6 har läget på den svenska arbetsmarknaden förbättrats markant under de senaste två åren. Mellan 1997 och 1999 har

sysselsättningen stigit med omkring 150 000 personer, enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar. Det är den största uppgången under två år som noterats sedan perioden 1974–1976. Den öppna arbetslösheten har under samma period sjunkit från 8 % av arbetskraften till 5,6 % i genomsnitt under 1999. Framför allt har sysselsättningen ökat i den privata tjänstesektorn, men också i den kommunala sektorn. Sysselsättningen har enligt SCB:s statistik också stigit i nästan alla län, men skillnaden mellan länen är fortfarande stor.

Diagram 5. Sysselsättningen 1995 –mars 2000

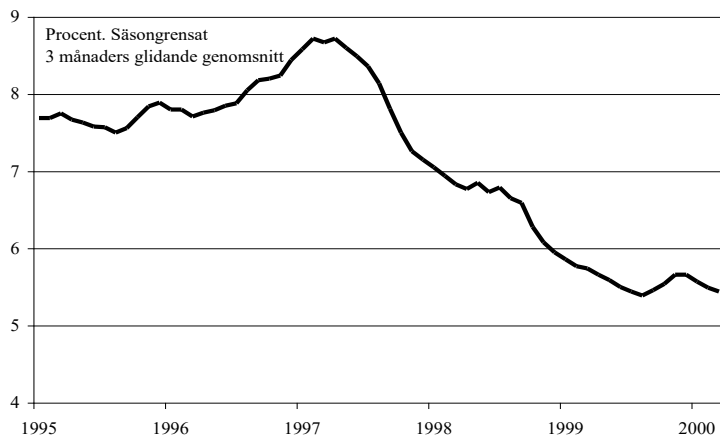

Utvecklingen hittills i år – och flertalet indikatorer – tyder på att sysselsättningen fortsätter att stiga snabbt framöver. Konjunktoren förbättras och blir bredare och antalet nyanmälda lediga platser till arbetsförmedlingarna har ökat kraftigt de senaste månaderna. Antalet nyanmälda lediga platser har historiskt sett varit en god indikator på sysselsättningsutvecklingen under de kommande sex till tolv månaderna. Även Arbetsmarknadsstyrelsens (AMS) och Konjunkturinstitutets enkäter och barometrar pekar på en ökad efterfrågan på arbetskraft under den närmaste tiden.

Enligt regeringens bedömning stiger sysselsättningen i år med 1,7 % eller 68 000 personer. Till följd av den något svagare tillväxten 2001 begränsas uppgången i sysselsättningen under nästa år till 0,9 % eller 38 000 personer. Sysselsättningsgraden, dvs. antalet sysselsatta i åldrarna 20–64 år i procent av befolkningen i samma åldersgrupp, stiger därmed från 75,9 % 1999 till 77,3 % 2001. Regeringens sysselsättningsmål är att sysselsättningsgraden för dessa åldersgrupper skall stiga till 80 % år 2004.

Diagram 6. Den öppna arbetslösheten 1995 –mars 2000

1999/2000:FiU20
Utskottet

För åren därefter, dvs. perioden 2002–2003, antar regeringen att tillväxttakten i ekonomin går ned till en mer långsiktigt hållbar nivå, på ungefär 2 % per år. Sysselsättningen väntas då öka i ungefär samma takt som den arbetsföra befolkningen, och sysselsättningsgraden ligger 2003 kvar på samma nivå som under 2001. Som beskrivits ovan redovisar regeringen i vårpropositionen två alternativa utvecklingsscenarier för ekonomin från 2001 och framåt. I det s.k. högtillväxtscenariet fortsätter sysselsättningen att stiga snabbt 2001–2003 och sysselsättningsgraden ökar till 79,3 % 2003, endast sju tiondelar under sysselsättningsmålet. I det s.k. överhettningssalternativet

Tabell 6. Nyckeltal för arbetsmarknaden

Årlig procentuell förändring	1999	2000	2001	2002	2003
BNP, producentpris	3,6	3,8 (3,0)	2,8 (2,1)	1,9 (1,8)	1,9
Produktivitet	0,9	2,0 (1,5)	1,8 (1,6)	1,6 (1,6)	1,6
Antal arbetade timmar	2,7	1,8 (1,5)	0,9 (0,5)	0,3 (0,2)	0,3
Medelarbetsstid	0,5	0,1 (-0,1)	0,0 (-0,1)	-0,1 (-0,1)	-0,1
Antal sysselsatta	2,2	1,7 (1,6)	0,9 (0,5)	0,4 (0,3)	0,4
Reguljär sysselsättningsgrad, 20-64 år ²	75,9	76,7 (77,1)	77,3 (77,3)	77,3 (77,3)	77,3
Arbetskraft	1,2	0,6 (0,6)	0,2 (0,2)	0,4 (0,3)	0,5
Öppen arbetslöshet ¹	5,6	4,6 (4,5)	3,9 (4,2)	3,9 (4,2)	4,0
Arbetsmarknadsåtgärder ¹	3,1	3,1 (3,5)	3,1 (3,5)	3,1 (3,5)	3,1

¹ Antalet personer i procent av arbetskraften

² Antalet sysselsatta exklusive konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder i % av befolkningen. Siffrorna inom parentes anger regeringens bedömning i budgetpropositionen.

Källa: Konjunkturinstitutet, Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen och Finansdepartementet

stiger sysselsättningen lite snabbare än i huvudalternativet under 2001, men i takt med att tillväxten i ekonomin försvagas minskar sysselsättningen under perioden 2002–2003. Sysselsättningsgraden bedöms i överhettningssalternativet ligga på 76,1 % 2001.

Tabell 7. Den branschfördelade sysselsättningen

1999/2000:FiU20
Utskottet

Tusental personer	1999	2000	2001	2002	2003
Privat sektor	2805	2862	2891	2903	2912
Jord- och skogsbruk	104	102	101		
Industri	797	798	799		
Byggnadsverksamhet	225	232	238		
Privata tjänster	1679	1730	1753		
Offentliga myndigheter	1260	1270	1279	1285	1294
Staten	186	187	188		
Kommunerna	1074	1083	1091		
Totalt	4068	4136	4174	4191	4209
Arbetskraft totalt	4308	4333	4342	4361	4384

Källa: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Utifrån de bedömningar om arbetskraftsutbudets utveckling som regeringen gör i vårpropositionen sjunker den öppna arbetslösheten från i genomsnitt 5,6 % 1999 till 4,6 % i år och 3,9 % 2001. I huvudalternativet för utvecklingen 2002–2003 ligger den öppna arbetslösheten kvar på 3,9 % 2002 men stiger till 4 % 2003, till följd av bl.a. att alla som deltagit i Kunskapslyftet inte omgående kan förväntas få arbete när omfattningen av Kunskapslyftet trappas ned.

I det s.k. högtillväxtalternativet fortsätter den öppna arbetslösheten att sjunka, ned till en nivå på i genomsnitt 3,7 % 2003. I överhettningalternativet stiger däremot den öppna arbetslösheten till i genomsnitt 4,8 % 2003.

1.2.6 Ny information efter det att prognosen färdigställts

Sedan regeringen avslutade sitt prognosarbete har ny information presenterats om både den internationella och den svenska konjunkturutvecklingen.

De senaste månadernas statistikflöde från Förenta staterna visar tydligt att den amerikanska ekonomin fortsätter att expandera starkt, trots den senaste tidens oro på aktiebörserna. Enligt preliminära uppgifter från det amerikanska handelsdepartementet steg BNP i Förenta staterna med 4,4 % under första kvartalet i år jämfört med samma period i fjol. Det kan jämföras med uppgången under helåret 1999 på 4,2 %. Precis som tidigare var den privata konsumtionen drivkraften bakom tillväxten. Hushållens konsumtion ökade med 6 % under första kvartalet jämfört med första kvartalet 1999. Uppgången under kvartalet är den högsta som noterats sedan 1991. Även investeringsverksamheten i den amerikanska ekonomin utvecklades starkt, upp med 8,2 % jämfört med samma period i fjol.

BNP-siffrorna understöds också av annan information. Till exempel fortsatte sysselsättningen att stiga starkt under mars och april, enligt det amerikanska arbetsmarknadsdepartementet. Arbetslösheten låg i april på 3,9 %, vilket är den lägsta nivån på trettio år. De amerikanska inköpschefernas konjunkturindex, det s.k. NAPM, indikerar också en fortsatt uppgång och det senaste utfallet i industriproduktionen stärker bilden av en fortsatt förbättring av industrikonjunkturen.

Såväl BNP-statistiken som de senaste KPI-mätningarna visar dock att inflationstrycket i den amerikanska ekonomin stiger. I mars steg konsumentpriserna med 0,7 % jämfört med februari och inflationstakten under de senaste tolv månaderna ökade från 3,2 % i februari till 3,7 % i mars. Till en del berodde uppgången på stigande oljepriser men även KPI exklusive livsmedel och energi, det s.k. kärn-KPI, steg relativt kraftigt. Under mars ökade kärn-KPI med 0,4 % i förhållande till februari, vilket är den största uppgången under en enskild månad på över fem år. Mätt i tolv månaderstal steg kärn-KPI till 2,4 % från 2,1 % i februari. I april blev inflationsutfallet något lägre. I mitten av maj höjde den amerikanska centralbanken styrräntan med ytterligare 0,5 procentenheter, till 6,5 %, för att motverka det tilltagande inflationsstrycket. I samband med räntehöjningen gjorde centralbanken bedömningen att inflationsriskerna i den amerikanska ekonomin kvarstår.

Nya uppgifter från Japan bekräftar bilden av en förbättring inom industrin, men en stillastående hemmaefterfrågan. Enligt preliminära uppgifter fortsatte den privata konsumtionen att sjunka under mars. Det innebär att hushållens konsumtion sjönk med 0,4 % under första kvartalet i år jämfört med samma period i fjol. Den japanska arbetslösheten uppgick i mars till 4,9 %. I personer räknat motsvarar det ca 3,5 miljoner personer, vilket är den högsta siffra som uppmäts sedan mätningarna påbörjades 1953.

I EU fortsätter industrikonjunkturen att förbättras, visar de senaste månadernas statistiska utfall. I mars och april nådde EU-kommissionens konjunkturbarometer – ett sammanvägt index av förtroendet inom företags-, hushålls- och byggsektorerna samt utvecklingen på aktiemarknaden – sin rekordnivå i både EU och euroområdet, främst till följd av en stigande optimism bland företagen. Industriproduktionen i EU steg också starkt under februari. Speciellt tydlig var uppgången i Tyskland och Italien.

I takt med den förbättrade konjunkturen har inflationen ökat i EU-området. I mars steg t.ex. inflationstakten (förändringen över tolv månader) i euroområdet till 2,1 %, från 2 % i februari. Det är första gången sedan euron infördes som euroländernas genomsnittliga inflation överstiger den europeiska centralbankens, ECB:s, inflationsmål på inflation på som högst 2 %. Uppgången beror emellertid till stor del på stigande energipriser. För att förhindra ett stigande inflationstryck höjde ECB i slutet av april sin styrränta med 0,25 procentenheter till 3,75 %. I april föll inflationstakten i euroområdet på nytt under inflationsmålet, till 1,9 %.

Den oro på aktiemarknaderna världen över som tog fart i februari i år har fortsatt under april och början av maj. Dessutom har den amerikanska dollarn stärkts ytterligare mot euron och den svenska kronan, bl.a. till följd av den starka tillväxten i Förenta staterna. Den svenska kronan har under perioden också fortsatt att stärkas mot euron. Totalt sett har kronans värde, mätt enligt TCW-index, stigit något under de senaste månaderna.

Enligt Konjunkturinstitutets (KI:s) barometer för första kvartalet, som presenterades i slutet av april, har den svenska industrikonjunkturen förbättrats betydligt under årets första tre månader. Produktionen har stigit markant och orderingång från såväl hemma- som exportmarknaderna har ökat i god takt. Industrin indikerar också att de börjat anställa mer folk. Planerna och för-

väntringarna om utvecklingen framöver är mycket optimistiska samtidigt som sysselsättningen väntas stiga ytterligare. Värdet på indikatorn för förtroende, den s.k. confidence-indikatorn, vilken är KI:s viktigaste konjunkturindikator, låg under första kvartalet nära de tidigare toppnoteringarna under 1990-talet. Av KI:s barometer framgår också att det ännu så länge inte finns några allvarliga bristsituationer i industrin. Till exempel är det fortfarande mindre än 10 % av företagen som anger brist på arbetskraft som det främsta hindret för expansion. Även tjänstesektorn redovisade en fortsatt stark tillväxt under det första kvartalet i år, enligt KI:s tjänstebarmeter.

Uppgången i industrikonjunkturen bekräftar också av de svenska inköpschefernas konjunkturindex, det s.k. ICI. Orderingången från både export- och hemmamarknaderna fortsatte enligt ICI att öka under april och företagen förväntar sig en kraftig uppgång i produktionen det närmaste halvåret.

Även konsumtionen fortsätter att utvecklas starkt. Hushållens förväntningar om den ekonomiska framtiden ligger kvar på en hög nivå, visar SCB:s uppgifter om hushållens inköpsplaner (den s.k. hippen) i april. Enligt SCB:s detaljhandelsstatistik steg detaljhandels totala omsättning med 7,8 % i mars jämfört med mars i fjol. Den s.k. sällanköpshandeln gick under samma period upp med 12,6 %. Det innebär sammantaget att omsättningen i detaljhandeln stigit med 8,2 % under första kvartalet i år jämfört med första kvartalet 1999.

Att döma av SCB:s senaste arbetskraftsundersökning (AKU) har tillväxttakten i sysselsättningen stigit något den senaste tiden. Antalet sysselsatta uppgick i april till 4 086 000 personer. Det är 87 000 personer fler eller en ökning med 2,2 % jämfört med samma månad i fjol. Det kan jämföras med en årsökningstakt månaderna september 1999–mars 2000 på i genomsnitt 62 000 personer per månad. Den öppna arbetslösheten sjönk i april till 4,7 %, från 5,1 % månaden innan.

I sin nya arbetsmarknadsprognos, som presenterades i mitten av maj, räknar Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS, med att sysselsättningen ökar med 74 000 personer i år och med ytterligare 51 000 personer nästa år. När det gäller den öppna arbetslösheten bedömer AMS att den i genomsnitt blir 4,9 % i år och 4,4 % nästa år. Arbetslösheten kan enligt AMS komma att gå ned mot 4 % mot slutet av i år. AMS räknar vidare med att i genomsnitt 120 000 personer kommer att delta i arbetsmarknadsutbildningen och de övriga arbetsmarknadspolitiska programmen 2000 och 2001. I fjol var motsvarande siffra 142 000. AMS bedömer vidare att rekryteringsproblemen på arbetsmarknaden kommer att tillta under de närmaste två åren, framför allt inom yrken som kräver högskoleutbildning.

Inflationstrycket i den svenska ekonomin fortsätter att vara lågt. I april sjönk konsumentprisindex (KPI) med 0,1 % jämfört med månaden innan. Inflationstakten, dvs. prisutvecklingen de senaste 12 månaderna, var i april 1,1 %. Det kan jämföras med en inflationstakt i mars på 1,4 %. Inflationstakten enligt Riksbankens underliggande inflationsmått, UNDI1X (KPI rensat för hushållens räntekostnader för egna hem och direkta effekter av förändrade indirekta skatter och subventioner), föll från 1,6 % i mars till 1,2 % i april.

Under april och maj har flera prognosinstitut, t.ex. SEB, MeritaNordbanken och Svenska Handelsbanken, presenterat nya prognoser för den svenska

ekonomins utveckling under perioden 2000–2002. I genomsnitt räknar de tre instituten med att BNP stiger med 4,6 % i år, 3,6 % nästa år och 2,7 % 2002. Vad gäller 2000 är det 0,3 procentenheter mer än vad de tre tillsammans räknade med i sina prognoser i februari i år. För 2001 och 2002 är det 0,1 procentenheter högre än genomsnittsprognosen från februari.

1.2.7 Finansutskottets syn på vårpropositionens och partimotionernas konjunkturbedömningar

Utskottet delar regeringens uppfattning att utsikterna för en fortsatt hög svensk tillväxt utan starkt stigande inflationstryck är goda under de närmaste åren. Den inhemska efterfrågan fortsätter att utvecklas väl. Hushållens konsumtion stiger, till följd av den ökade sysselsättningen, minskad arbetslöshet, kraftigt stigande inkomster och en kraftig förmögenhetstillväxt. Samtidigt är hushållen i ett historiskt perspektiv mycket optimistiska om både sin egen och Sveriges ekonomiska utveckling, vilket är en god indikation på en fortsatt stark konsumtionsutveckling.

Till detta kommer att överskotten i de offentliga finanserna stiger ytterligare och att den svenska inflationen är en av de lägsta i EU-området, trots att ekonomin under de senaste åren vuxit mycket kraftigt. Företagens och hushållens inflationsförväntningar har visserligen stigit något under det senaste året men ligger fortfarande väl inom Riksbankens inflationsmål på 2 % med ett toleransintervall på ± 1 %. Trots stigande räntor under det senaste året ligger räntenivån fortfarande kvar på en mycket låg nivå om man jämför med nivåerna under 1980-talet och början av 1990-talet. Den stora skillnad som fanns mellan den tyska och svenska obligationsräntan vid mitten av 1990-talet har försvunnit. Vid mitten av maj i år låg den svenska obligationsräntan t.o.m. under den tyska.

Den internationella konjunkturen förbättras efter avmattningen i samband med Asienkrisen. Uppgången i världsekonomin är relativt bred jämfört med tidigare. I Förenta staterna fortsätter den kraftiga expansionen ytterligare en tid samtidigt som den europeiska konjunkturen tar ordentlig fart. I Asien tilltar den kraftiga återhämtning som påbörjades under 1999 medan utvecklingen i Japan är dämpad till följd av en svag inhemsk efterfrågan. Detta talar för en bred och kraftigt stigande efterfrågan på svenska exportvaror. Det samlade resultatet av Sveriges utrikesaffärer, dvs. bytesbalansen, visar på stora och tilltagande överskott, trots den starka inhemska efterfrågan.

Industriföretagens optimism om utvecklingen framöver har ökat påtagligt under det senaste halvåret. Uppgången är dessutom bred, i den meningen att så gott som samtliga branscher redovisar en fortsatt stark efterfrågeutveckling och expansiva planer för produktionen under den närmaste tiden. Den högre aktiviteten i ekonomin innebär samtidigt att investeringstillväxten i den svenska ekonomin sammantaget kommer att vara fortsatt hög under de närmaste åren.

Samtidigt delar utskottet regeringens bedömning att det finns en osäkerhet om utvecklingen på lite längre sikt. De senaste två årens mycket kraftiga tillväxt i den svenska ekonomin har skett utan att det har uppstått några större generella bristsituationer på arbetsmarknaden. Trots en historiskt sett kraftig

ökning av sysselsättningen har löneökningstakten varit mer återhållsam jämfört med tidigare mönster. Samtidigt är det hittills väldigt få företag som t.ex. anmält brist på arbetskraft. Den förbättrade svenska och internationella konjunkturen innebär emellertid att resursutnyttjandet i den svenska ekonomin stiger i rask takt under de kommande två åren. Det gör att riskerna för inflationsdrivande flaskhalsar i ekonomin ökar och att lönerna stiger mer än vad som är förenligt med inflationsmålet och en fortsatt hög ekonomisk tillväxt. Ett speciellt osäkerhetsmoment är avtalsrörelsen 2001 som, i motsats till avtalsrörelserna 1995 och 1998, kommer att äga rum i en miljö av utpräglad högkonjunktur med hög efterfrågan på arbetskraft och lägre arbetslöshet.

Förutsatt att det inte blir någon dramatisk avmattning i den amerikanska konjunkturen framöver stiger Sveriges BNP relativt kraftigt under de närmaste två åren. En allt större del av den svenska exportindustrin gynnas av en högre ekonomisk aktivitet i t.ex. Europa samtidigt som den inhemska efterfrågan fortsätter att stiga i en hög takt. Sysselsättningen fortsätter att stiga och arbetslösheten går ned.

I partimotionerna görs inga allvarliga invändningar mot den konjunkturprognos för 2000 och 2001 som redovisas i vårpropositionen. Samtliga partier instämmer i bilden att den ekonomiska aktiviteten stiger både internationellt och i Sverige. I *motion Fi15 (fp)* skriver motionärerna att de internationella förutsättningarna för en bra svensk ekonomisk utveckling är ljusa, inte minst till följd av den pågående konjunkturuppgången inom EU.

”Men vid en gynnsam internationell utveckling finns förutsättningar för en god inhemsk tillväxt. Huvudalternativet är således en tillväxt om bortåt 4 % i år och sannolikt ca 3 % nästa år. Vad som sker därefter är en öppen fråga. Skulle den ’nya ekonomin’ även i Sverige vara åtminstone något av en så stark företeelse som den visat sig vara i USA borde man kunna räkna med att tillväxten skulle kunna hållas uppe och vi skulle kunna undvika en traditionell konjunkturavmattning”, skriver motionärerna och menar vidare att förutsättningarna för den svenska tillväxten givetvis försämras om utsikterna globalt förmörkas genom t.ex. en markant ytterligare försvagning av den amerikanska börsen eller en tydlig skärpning av penningpolitiken internationellt.

I Centerpartiets partimotion Fi14 konstateras att konjunkturen är stark och att tillväxten kommer att bli hög både i år och under nästa år. Centerpartiet räknar emellertid med att inflationen, mätt som KPI, år 2001 blir 0,6 procentenheter lägre än vad regeringen bedömer i vårpropositionen. Anledningen är att Centerpartiet inte avser att realisera ett ökat skatteuttag på fastigheter 2001.

Som *utskottet* påpekat tidigare under avsnittet 1.2.2 om nyckeltal och prognosförutsättningar bedömer regeringen att KPI stiger med i genomsnitt 2,2 % under 2001. Siffran påverkas emellertid kraftigt av att fastighetsskatten höjs den 1 januari 2001 samt att taxeringsvärdena justeras i enlighet med gällande beslut. Utskottet vill dock erinra om att regeringen i vårpropositionen anger att den avser att återkomma med förslag i budgetpropositionen som begränsar ökningen av skatteuttaget. Därmed kommer också uppgången i KPI att begränsas.

1.3.1 Inledning

Den svenska ekonomin utvecklas väl. Sysselsättningen stiger, arbetslösheten sjunker och inflationen är låg. Förutsatt att den internationella konjunkturen fortsätter att förbättras kommer den svenska ekonomin att växa med historiskt höga tal, kring 3 – 4 %, under de närmaste åren.

Sverige går starkt in i det nya seklet. Sverige har en världsledande position inom ett antal viktiga områden i den globala och informationsintensiva ekonomin. De offentliga finanserna är sanerade och visar överskott. Trots att den ekonomiska aktiviteten är hög är inflationen en av de lägsta i industrivärlden samtidigt som räntenivån ligger under den nivå som noteras i så gott som alla EU-länder. Den inhemska ekonomin växer starkt och bytesbalansen visar växande överskott. Alltfler deltar i arbetslivet. Efterfrågan på arbetskraft är hög och sysselsättningen fortsätter att stiga.

Sverige skall på nytt närma sig en situation med full sysselsättning. Detta är enligt utskottets mening den stora utmaningen i den ekonomiska politiken. På kort sikt skall den öppna arbetslösheten reduceras till 4 % och på något längre sikt skall andelen reguljärt sysselsatta mellan 20 och 64 år stiga till minst 80 %. För att detta skall vara möjligt måste den nu höga tillväxten i den svenska ekonomin göras långvarig och uthållig. Den ekonomiska politiken skall därför inriktas på fortsatt starka offentliga finanser och låg inflation, bl.a. för att Sverige även skall klara de långsiktiga utmaningar som ställs till följd av den demografiska utvecklingen. Risken för att ekonomin går över i överhettning skall motverkas genom att finanspolitiken anpassas till efterfrågeläget och produktionskapaciteten. Den svenska ekonomins långsiktiga produktionsförmåga skall höjas genom att lediga arbetskraftsresurser mobiliseras, konkurrensen befrämjas och betydande satsningar görs i utbildning och kompetensutveckling. Sverige skall fortsätta att vara en framstående kunskapsnation. För att tillväxten skall bli långsiktigt hållbar måste den också komma alla till del. Det innebär att rättvisan skall stärkas genom en aktiv fördelningspolitik och genom åtgärder som ökar utvecklingsmöjligheterna för alla medborgare oavsett kön, etnisk eller kulturell tillhörighet eller var i landet man bor. Tillväxt och rättvisa går enligt utskottets mening hand i hand. En stabil och uthållig uppgång bygger på delaktighet, att alla bidrar efter sin förmåga. Tillväxten skall också vara ekologiskt hållbar.

De växande överskotten i de offentliga finanserna och de gynnsamma tillväxtutsikterna för den svenska ekonomin innebär, enligt utskottets mening, att det är möjligt att gå vidare med en offensiv för att förbättra tillväxtförutsättningarna och öka rättvisan. För att nå målet om 4 % i öppen arbetslöshet bör arbetsmarknadspolitiken inriktas på åtgärder för de långtidsarbetslösa. Till exempel införs en aktivitetsgaranti för långtidsarbetslösa och det framgångsrika förstärkta anställningsstödet utökas. Kraven på aktivitet i arbetslöshetsförsäkringen tydliggörs. En bred familjepolitisk reform genomförs stegvis bl.a. i syfte att öka rättvisan, arbetskraftsutbudet och sysselsättningen. Barn till arbetssökande ges rätt till förskoleverksamhet och den 1 januari 2002 införs en maxtaxa i barnomsorgen. Föräldraförsäkringen utökas och barn- och studiebidrag höjs. En rad andra åtgärder vidtas för att förbättra

effektiviteten på arbetsmarknaden och inom utbildningen och för att ytterliga förbättra företagens tillväxtbetingelser. Infrastrukturen inom IT-sektorn byggs ut genom en stor statlig satsning. Ett program för att öka sysselsättningen bland människor med invandrabakgrund införs. De sämst ställda pensionärernas ekonomi förbättras genom att bostadstillägget höjs och att den tillfälliga höjningen av pensionstillskottet permanentas. De senaste årens stora satsningar på vård, skola och omsorg fortsätter.

Enligt utskottets mening innebär också ekonomins goda utsikter att skatterna kan sänkas för att stimulera tillväxten och öka rättvisan. Ett första steg i en inkomstskattereform genomförs i år genom en skattereduktion för att kompensera delar av egenavgifterna. Vidare höjs brytpunkten för statlig skatt. Ambitionen är att gå vidare med en fortsatt kompensation för egenavgifterna. En sådan åtgärd bör dock enligt utskottets mening noga avstämmas mot utvecklingen i de offentliga finanserna och efterfrågeläget i den svenska ekonomin. För att förbättra företagsklimatet har en rad skatter riktade mot företagen sänkts, och det är viktigt att reglerna för företagen fortsätter att förenklas. Internationaliseringen av olika marknader innebär vidare att olika delar av skattesystemet måste ses över.

Att den svenska lönebildningen fungerar väl är enligt utskottets mening av avgörande betydelse för en fortsatt hög tillväxt och stigande sysselsättning. Det är väsentligt att de nominella löneökningarna förblir måttliga även om den öppna arbetslösheten minskar snabbt och efterfrågan på arbetskraft stiger. Åtgärder vidtas för att förbättra lönebildningen och minska riskerna för flaskhalsar och överhettning på arbetsmarknaden. Ytterligare satsningar görs för att öka konkurrensen och effektiviteten på produkt-, tjänste- och finansmarknaderna. För att motverka den känsla av ökad otrygghet som alltfler upplever bör bl.a. rättsväsendet få ett kraftigt resurstillskott. En del av rättvisepolitiken är att visa internationell solidaritet. Därför bör biståndet höjas.

Enligt utskottets mening är det tillfredsställande att vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Samarbetet rör ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Samarbetspartierna står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 2000 och de nu föreslagna skatteförändringarna. Samarbetet visar att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, ett offentligt överskott om 2 % av BNP över en konjunkturykel och prisstabilitet.

1.3.2 Finansutskottets ställningstagande till partimotionernas förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken vad avser konkurrens, företagande och sysselsättning

I *Moderata samlingspartiets motion Fi12* anförs att trots goda konjunkturer präglas Sverige av hög arbetslöshet, utflyttning av företag, brist på arbetskraft och stor segregation. Detta ställer krav på en politik för företagande och på reformer på arbetsmarknaden. Bättre förutsättningar för kreativitet och företagsamhet skapas enligt motionärerna bl.a. genom sänkta och slopade skatter på företagande, arbete och kapitalförsörjning. Till exempel bör in-

komstskatterna sänkas, dubbelbeskattning och förmögenhetsskatt slopas och spärr- och stoppreglerna för de minsta företagen tas bort. Skatten på hushållsnära tjänster bör sänkas. Vidare måste företagskrånglet minska genom färre och enklare regler och energiförsörjningen tryggas genom att kärnkraften bibehålls. Utbildningspolitiken måste läggas om och forskningen förstärkas. Arbetsmarknadspolitiken bör reformeras både vad gäller struktur och lagstiftning. Sveriges internationella konkurrenskraft måste förbättras. Vidare bör konkurrenstrycket i ekonomin ökas genom t.ex. avregleringar av bostadsmarknaden, vården, omsorgen och utbildningen. Sjukvården bör utformas med IT-sektorn som mönster och bli en högteknologisk tillväxtmotor. En nationell sjukvårdsförsäkring bör införas. De statliga företagen måste privatiseras i en snabbare takt än vad regeringen räknar med (yrkandena 8 och 10–13).

I *Kristdemokraternas motion Fi13* anförs att strukturella åtgärder måste vidtas för att avlägsna de seglivade bromsmekanismer som i mer än 25 år underminerat den svenska ekonomins utvecklingskraft och bäddat för dagens höga arbetslöshet. Stabila och goda villkor för fler och växande företag måste skapas, bl.a. genom att arbetsgivaravgifterna sänks och att en femtioprocentig skattereduktion på hushållens köp av tjänster i det egna hemmet införs. Vidare bör rimliga och rättvisa konkurrensvillkor för jordbruket, åkeri- och transportsektorn skapas. Förmögenhetsskatten och regeringens nya värnskatt bör avvecklas. Dessutom bör t.ex. dubbelbeskattningen på utdelningsinkomster avskaffas och en lindring i beskattningen av personaloptioner införas. Arbetsmarknadens funktionssätt måste förbättras för att minska riskerna för arbetskraftsbrister i ekonomin och stigande inflationstryck. Villkoren för lönebildningen måste förbättras genom t.ex. en högre egenfinansiering i en ny obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. För att öka effektiviteten i vården och omsorgen anser motionärerna att konkurrensen inom området skall öka, bl.a. genom att fler privata initiativ tillåts (yrkandena 10 och 13).

I *Centerpartiets motion Fi14* anförs att villkoren för företagande måste förbättras. I dag har Sverige för få företag och ett omodernt regelverk. Den nya ekonomin kräver enkla och överblickbara regler, inte minst är detta viktigt för de små företagen. De förslag till förenklat regelverk som lagts av småföretagsdelegationen måste genomföras. Villkoren för entreprenörskap bör också bli bättre. Reglerna på arbetsmarknaden och inom arbetsmarknadspolitiken måste formas efter den nya ekonomins krav. Mer resurser bör satsas på yrkesinriktade utbildningar, i stället för på dagens volymåtgärder. Motionärerna föreslår också att s.k. övergångsarbetsmarknader inrättas. Den lokala och regionala nivån inom arbetsmarknadspolitiken måste ges större frihet och flexibilitet genom en större decentralisering av AMS. Försörjningsstöden vid arbetslöshet bör samordnas och samlas i utgiftsområde 13. Ett system för framtida kompetenssäkring måste utarbetas genom t.ex. en utbildningsgaranti och ett system med kompetenskonton kopplade till den enskilde individen. Vidare anser motionärerna att t.ex. arbetsgivaravgifterna måste fortsätta att sänkas, samtidigt som dubbelbeskattningen avskaffas och förmögenhetsskatten stegvis fasas ut, med en slopad sambeskattnings som ett första steg. Dess-

utom bör energibeskattningen reformeras och en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden på hushållsnära tjänster som utförs i hemmet införs (yrkandena 7 och 9).

I *Folkpartiet liberalernas motion Fi15* konstateras att Sverige behöver en god internationell konkurrenskraft. Det svenska företagsklimatet måste bli mycket bättre. För att få fler och växande företag i Sverige och stoppa utflyttningen av huvudkontor och nyckelpersoner krävs rejäla skatteförändringar. De skatter som är skadligast mot jobb och företagande bör angripas först. I motionen föreslås bl.a. att inkomstskatterna sänks, att arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn sänks, att dubbelbeskattning avskaffas, att beskattningen av personaloptioner ses över och att skattereglerna för fåmansbolag, de s.k. 3:12-reglerna ändras. Vidare bör en skattereduktion på hushållsnära tjänster införs. De förslag till regelförändringar för småföretagen som småföretagsdelegationen framfört bör genomföras. Dessutom måste arbetsmarknadspolitiken läggas om så att de arbetslösa så snabbt som möjligt får riktiga jobb. Åtgärderna bör inriktas mot utbildningsinsatser så att arbetskraftens kompetens höjs. Arbetsförmedlingarna måste bli mer flexibla och anpassade till det nya informationssamhällets krav. Arbetslöshetsförsäkringen bör reformeras och egenfinansieringen i försäkringen öka. Arbetsrätten måste förändras så att den motsvarar de krav som dagens arbetsmarknad ställer. Till exempel bör undantagen från turordningsreglerna återinföras, fackföreningarnas tolkningsföreträdare i MBL bör avskaffas och konfliktreglerna skärpas. Socialförsäkringarna bör reformeras så att sambandet mellan avgifter, premier och förmåner stärks. Detta bidrar i kombination med andra åtgärder till att förbättra lönebildningen. Vården och skolan är tillväxtbranscher, enligt motionärerna. Dessa är dock högggradigt reglerade. För att ge dessa områden gynnsamma tillväxtvillkor måste de avregleras. Regeringen gör i stället tvärtom genom att försvåra för friskolor och privata vårdgivare. De planerade åtgärderna mot privat ägande av sjukhus bör ej genomföras (yrkandena 12–16 och 26).

Utskottet kan med glädje konstatera att läget på den svenska arbetsmarknaden förbättrats markant under de senaste åren. Sysselsättningen har ökat mycket kraftigt samtidigt som både den öppna och den totala arbetslösheten sjunkit rejält. Mellan 1997–1999 steg sysselsättningen med omkring 150 000 personer, vilket är den kraftigaste uppgång som noterats sedan mitten av 1970-talet. Enligt SCB:s senaste s.k. arbetskraftsundersökning (AKU) var 87 000 fler sysselsatta i april 2000 jämfört med april 1999. Det är en högre ökningstakt än vad som noterats under hösten och vintern. Den öppna arbetslösheten uppgick till 4,7 % mot 5,3 % samma månad i fjol. Samtidigt var 113 100 personer sysselsatta i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program, vilket är 64 700 färre än i april i fjol. Av SCB:s statistik framgår dock att de regionala skillnaderna är mycket stora. I vissa delar av Sverige, t.ex. Mellansverige och Norrland, är arbetsmarknaderna fortfarande svaga och arbetslösheten mycket hög.

Mycket tyder på att sysselsättningen fortsätter att stiga framöver, till följd av den stigande tillväxten. Antalet nyanmälda lediga platser till arbetsförmedlingarna har ökat kraftigt de senaste månaderna och som redovisats

tidigare bedömer AMS i sin senaste prognos att antalet sysselsatta sammanlagt ökar med omkring 125 000 personer under de närmaste två åren. Den öppna arbetslösheten sjunker ned mot 4 % mot slutet av i år, men årsgenomsnittet för 2000 och 2001 bedöms bli 4,9 respektive 4,4 %.

Statistik från SCB, KLI:s barometrar och olika enkäter visar att det för tillfället inte existerar någon generell bristsituation på den svenska arbetsmarknaden. I likhet med vad AMS framför i sin prognos kan utskottet dock konstatera att det finns utpräglade brister inom särskilda yrkesgrupper och att det finns en klar risk för att rekryteringsproblemen tilltar i takt med att tillväxten ökar.

För att skapa utrymme för en fortsatt ökad sysselsättning och förhindra olika typer av arbetskraftsbrist är det enligt utskottets mening utomordentligt viktigt att lönebildningen och den svenska arbetsmarknadens sätt att fungera förbättras. I traditionell svensk arbetsmarknadspolitisk anda måste arbetslinjen, som numera kan betraktas som en arbets- och kompetenslinje, hävdas. Matchningen mellan arbetsökande och lediga platser måste effektiviseras så att sysselsättningen kan fortsätta att öka utan att inflationsdrivande och tillväxthämmande flaskhalsar uppstår. Arbetsförmedlingarnas verksamhet måste i ännu högre grad inriktas på att förhindra bristsituationer och förmedla lediga jobb. Vakanstiderna måste kortas och långtidsarbetslösheten minskas. Förmedlingarna måste dock även fortsättningsvis prioritera personer som är långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna och riskerar utförsäkring.

Omläggning av arbetsmarknadspolitiken

Utskottet konstaterar att arbetsmarknadspolitiken under det senaste året lagts om i en mer tillväxtfrämjande riktning. Volymmålen har tagits bort och inslagen av matchning och utbildning har ökat. I regeringens regleringsbrev till Arbetsmarknadsverket för 2000 anges att målen för arbetsmarknadspolitiken skall vara att vakanstiderna för lediga platser skall hållas nere, att långtidsarbetslösheten skall minskas och att långa tider utan arbete skall motverkas. Åtgärderna inriktas i allt högre grad mot sektorer där brist på arbetskraft bedöms uppkomma. Till exempel har en bristyrkesutbildning för redan anställda införts som en försöksverksamhet, det nationella programmet för IT-utbildning i samarbete med Sveriges Industriförbund har förlängts och ett förstärkt anställningsstöd har införts för att öka de långtidsinskrivnas möjligheter att få ett reguljärt arbete. Vidare kan utskottet notera att det även pågår ett arbete med att minska i floran av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och förenkla det arbetsmarknadspolitiska regelverket.

I den arbetsmarknadspolitiska proposition (1999/2000:98) som regeringen nyligen presenterade för riksdagen tydliggörs också omläggningen av arbetsmarknadspolitiken ytterligare. I propositionen föreslås, som också följs upp i vårpropositionen, bl.a. att en aktivitetsgaranti införs för personer som är eller löper risk att bli långtidsarbetslösa. Vidare läggs förslag om att kraven i arbetslöshetsförsäkringen på den enskilde att anstränga sig att finna ett lämpligt arbete skärps. I vårpropositionen aviseras också att det s.k. förstärkta anställningsstödet utökas och att anslaget för särskilda åtgärder för arbetshandikappade förstärks. Högskoleverket ges också i uppdrag att analy-

sera hur högskolans utbildningsutbud bättre skall kunna anpassas till arbetsmarknadens behov. Senare i vår kommer regeringen också att lägga förslag om en reformering av arbetslöshetsförsäkringen, i den meningen att försäkringens roll som omställningsförsäkring skall förtydligas.

Till åtgärderna för att t.ex. öka arbetskraftsutbudet och minska riskerna för inflationsdrivande flaskhalsar skall enligt utskottets mening också läggas de reformer och de medel som satsas på att effektivisera och öka utbildningen och kompetensutvecklingen. Dessutom vidtas en rad åtgärder för att öka invandrarnas deltagande på arbetsmarknaden. Bland annat förstärks den kompletterande utbildningen för arbetslösa invandrare med utländsk utbildning inom hälso- och sjukvårdsområdet. Vidare genomförs en kompletterande utbildning för personer med utländsk utbildning inom läroområdet och inom teknik och naturvetenskap. Den s.k. valideringen av utländsk yrkeskompetens utökas, och en försöksverksamhet med alternativ platsförmedling för invandrare införs. Enligt utskottets mening bidrar också förslagen om maxtaxa i barnomsorgen och de hittills genomförda skattesänkningarna för särskilt låg- och medelinkomsttagare till att öka utbudet av arbetskraft.

Lönebildningen inför avgörande prov

Den svenska lönebildningen ställs inför ett avgörande prov i samband med 2001 års avtalsrörelse. De senaste åren har löneökningarna varit måttliga trots den kraftigt stigande tillväxten. Nästa år skall, för första gången efter den ekonomiska krisen under 1990-talet, huvuddelen av arbetsmarknaden förhandla om nya löner i en miljö där arbetslösheten sjunker och efterfrågan på arbetskraft stiger starkt. Enligt utskottets mening är det dock osäkert om lönebildningen fullt ut har anpassats till de krav som ställs i dagens snabbväxande låginflationsekonomi. Om tillväxten och sysselsättningen skall kunna fortsätta att öka är det av avgörande betydelse att löneökningarna även i fortsättningen hamnar på en måttlig nivå. Enligt utskottets mening är det i detta sammanhang angeläget att företagets styrelser och företagsledning tar sitt ansvar genom att hålla tillbaka alltför höga ersättningar på ledningsnivå.

Utskottet kan i det här sammanhanget dock konstatera att lönebildningens institutionella omgivning har förändrats en hel del under de senaste åren. Inom t.ex. industrin och inom delar av handeln har nya samarbetsavtal tecknats. Avtalen utgör den ram inom vilken avtalsförhandlingarna bedrivs. Inom kort inrättas också det nya s.k. medlingsinstitutet, vars uppgift är att understödja avtalsparterna i deras strävan att uppnå både en stabil reallöneutveckling och en snabb och uthållig uppgång i sysselsättningen.

När det gäller arbetsrätten är det utskottets principiella uppfattning att det i många fall finns överdrivna föreställningar om att förändringar i arbetsrättslagstiftningen skall ge betydande effekter på tillväxten och sysselsättningen. Utskottets uppfattning styrks också av den studie av arbetsrätten i olika OECD-länder som OECD publicerade i *Employment Outlook* sommaren 1999. Enligt OECD visar jämförelsen att arbetsrättens utformning har inga eller endast begränsade effekter på den totala sysselsättningen och den totala arbetslösheten i ett land. Möjligtvis kan utformningen av arbetsrätten, enligt

OECD, i viss mån påverka den demografiska sammansättningen av arbetslösheten och sysselsättningen, t.ex. att en viss grupp av människor i högre grad än andra drabbas av arbetslöshet om t.ex. arbetsrätten är kraftigt reglerande. Enligt OECD är dock den effekten statistiskt sett osäker.

Innan utskottet går in på frågorna kring konkurrens och företagsklimat vill utskottet kort kommentera diskussionen om försäljningar av företag till utlandet och den pågående internationella omstruktureringen i bransch efter bransch. Det är utomordentligt viktigt att globaliseringens och det ökade utlandsägandets effekter på näringslivet och sysselsättningen noga analyseras. Enligt utskottets uppfattning är detta inte en fråga som är unik för Sverige. Utan runt om i både Europa och övriga industrivärlden pågår en intensiv debatt om utländska förvärv, företagsutflyttningar, sammanslagningar och företagsklimat. Debatten är emellertid ofta osaklig och behäftad med undergångstoner. Enligt utskottets mening finns det mycket som tyder på att utländska investeringar i Sverige kan spela en viktig roll för utvecklingen i svensk ekonomi. I många fall tillför nya internationella ägare nytt kapital, ny kompetens och nya förutsättningar för en ökad expansion.

Företagen och globaliseringen

Bilden av en ödesmättad utförsäljning av svenska företag måste kompletteras med att även svenska företag i stor utsträckning köper utländska företag för att stärka sin ställning och kompetens. Riksbankens betalningsbalansstatistik visar att svenska företag under 1999 direktinvesterade i utlandet för 159 miljarder kronor. Under samma period köpte utländska företag svenska företag för 495 miljarder kronor. Av dessa 495 miljarder kronor svarade emellertid fusionen mellan Astra och Zeneca för omkring 330 miljarder kronor. (Siffran är uppblåst eftersom Astras innehav i Zeneca är bokfört som ett s.k. portföljinnehav, medan Zenecas innehav av Astra betraktas som en direktinvestering.) Rensas Riksbankens siffror från Astra-Zeneca-affären uppgick utlandets direktinvesteringar i Sverige i fjol till 165 miljarder kronor, dvs. ungefär i nivå med de svenska utlandsinvesteringarna under samma period. Riksbankens siffror visar också att ingående och utgående direktinvesteringar i stort sett varit i balans under 1990-talet. Sedan 1993 har svenska företag gjort direktinvesteringar i utlandet för omkring 623 miljarder kronor, medan utländska företag direktinvesterat i Sverige för omkring 620 miljarder kronor.

Utlandets kraftigt stigande intresse för Sverige, svenska företag och svenskt näringsliv beror till en del på Sveriges framgångar inom den kraftigt expanderande IT-sektorn. Vid sidan av direktinvesteringar i svenska IT-företag sker ett betydande inflöde av utländska investeringar när det gäller forskning och utveckling inom IT. Att Sverige utvecklats till en av världens mest framstående nationer på IT-området förklaras bl.a. av att användningen av den nya informationstekniken är mycket hög inom både offentlig och privat sektor, vilket bl.a. beror på den stora persondatorreformen 1998. Dessutom är användningen av IT inom den svenska industrin större jämfört med i många andra länder. De senaste åren har antalet företag inom IT-sektorn

fullkomligt exploderat, och Sverige är bl.a. världsledande inom områden som trådlös kommunikation och Internetanvändning. Vid flera tillfällen har Stockholm utsetts till Nordens och Europas IT-huvudstad.

Helt avgörande för Sverige, den svenska tillväxten och sysselsättningen är att Sveriges konkurrenskraft är hög och företagsklimatet gott. Det grundläggande klimatet för företagande, expansion och högre sysselsättning är nu också, enligt utskottets mening, bättre än på mycket länge. Det visar inte minst den i internationell jämförelse mycket starka expansionen inom den svenska IT-sektorn.

De offentliga finanserna har sanerats, vilket har gett en stabil och hållbar makroekonomisk situation. Räntorna har sjunkit kraftigt både i förhållande till tidigare under 1990-talet och till räntenivån under 1970- och 1980-talen. För första gången i modern tid har också de svenska obligationsräntorna under den senaste tiden varit lägre än de tyska obligationsräntorna. Det kan jämföras med ett räntegap mot Tyskland sommaren 1994 på mellan 4–5 procentenheter. Innebörden av denna utveckling är att svenska företag och hushåll kan finansiera sig till en lägre kostnad än de tyska kan. Det stimulerar både företagets investeringsverksamhet och den inhemska efterfrågan. Nivån på näringslivets investeringar är i dagsläget mycket hög och investeringarna väntas fortsätta att öka starkt både i år och under nästa år.

Vidare har inflationen fallit mycket kraftigt under senare år, till en nivå som understiger den i våra viktigaste konkurrentländer. Samtidigt har löneökningarna under de senaste åren varit relativt låga, trots högkonjunkturen och den snabbt stigande sysselsättningen. Bland annat som en följd av denna utveckling har de svenska företagen under en stor del av 1990-talet kraftigt ökat sina andelar på världsmarknaden samtidigt som icke konjunktur känsliga kunskapsintensiva branscher ökat sina andelar av svensk export. Om konkurrenskraften skall kunna bevaras och sysselsättningen stiga ytterligare är det enligt utskottets mening av avgörande vikt att löneökningarna förblir måttliga. Som utskottet redovisat tidigare utsätts ekonomin för ett avgörande prov 2001 då nya löneavtal på huvuddelen av arbetsmarknaden skall slutas i en omgivning av låg arbetslöshet och stark efterfrågan på arbetskraft.

Konkurrensklimatet förbättras

Utskottet konstaterar vidare att ett stort antal reformer genomförts under 1990-talet för att förbättra konkurrensen och ekonomins tillväxtvillkor. Vid sidan av omläggningen av pensions- och skattesystemen och reformeringen av den statliga budgetprocessen har ett antal åtgärder vidtagits för att förbättra konkurrensklimatet på varumarknaderna. El- och telemarknaderna har reformerats samtidigt som en ny konkurrenslagstiftning införts. Till exempel förklaras Sveriges världsledande position inom IT-sektorn bl.a. av den jämfört med många andra länder tidiga och omfattande avregleringen av den svenska telemarknaden. Vidare har inrikesflyget, järnvägstransporterna och den långväga busstrafiken öppnats för konkurrens samtidigt som delar av postens tidigare monopol hävts. Den offentliga upphandlingen har reglerats i en ny lag, och ett råd för konkurrens på lika villkor mellan privat och offentlig sektor har inrättats. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att regering-

en i vårpropositionen tillför Konkurrensverket ytterligare resurser för att förbättra konkurrensövervakningen. Vidare skall en proposition om konkurrensen presenteras senare i vår.

När det gäller frågor om förändringar av de svenska socialförsäkringarna och avregleringar och privatiseringar av t.ex. vård- och omsorgssektorerna vill utskottet erinra om att principerna om en solidariskt finansierad och rättvist fördelad sjukvård är några av de mest centrala inslagen i den generella välfärdspolitiken. Det finns enligt utskottet heller inga belägg för att Sverige skulle vinna på att överge skattefinansieringen av vården. Internationella erfarenheter tyder tvärtom på att de skattefinansierade hälso- och sjukvårdssystemen fungerar bättre i t.ex. fördelningspolitiskt avseende än försäkringsfinansierade system. Enligt utskottets mening skulle också de förslag till omfattande privatisering och avreglering som motionärerna framför leda till dramatiska förändringar i de offentliga verksamheterna som skulle slå mot medborgarna. Effektiviteten och produktiviteten i dessa verksamheter skulle drabbas hårt. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att regeringen aviserat att en proposition om sjukhus med vinstsyfte inom kort skall läggas på riksdagens bord. Utskottet avvaktar propositionen innan ytterligare ställningstagande tas om förslagen kring privata sjukhus och privat sjukvård.

Enligt utskottets mening är den svenska företagsbeskattningen som helhet konkurrenskraftig i ett internationellt perspektiv. Utbildnings- och kunskapsnivån hos den svenska arbetskraften är hög och ökar ytterligare genom de satsningar på kunskap och kompetens som regeringen gör i alla delar av utbildningssystemet. Sverige skall konkurrera med kompetens och välutbildad arbetskraft. Regeringens utgångspunkt är också att Sverige även i fortsättningen skall vara en framstående kunskapsnation.

En annan mycket viktig del i näringsklimatet är att den inhemska svenska efterfrågan nu växer mycket starkt efter en svag utveckling under i stort sett hela 1990-talet. Uppgången är bl.a. en följd av att den övergripande ekonomiska situationen är stabil, vilket är speciellt gynnsamt för de mindre och hemmamarknadsinriktade företagen.

Regelverket för företagen

I den offensiv för uthållig tillväxt och ökad sysselsättning som regeringen första gången presenterade i vårpropositionen 1998, och som nu senast följs upp i vårpropositionen 2000, spelar företagande och småföretagande en avgörande roll. Därför har riksdagen under de senaste åren beslutat om en rad förbättringar för företagen och då framför allt för de mindre företagen. Exempelvis har enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag fått regler som är mer likvärdiga dem som gäller för aktiebolag. För nystartad enskild näringsverksamhet har möjlighet införts att kvitta underskott i aktiv näringsverksamhet mot tjänsteinkomster. Dessutom har lättnader i ägarbeskattningen för ägare till onoterade aktiebolag genomförts. Arbetsgivaravgifterna har reducerats för att särskilt gynna de mindre företagen. Reglerna för skattetillägg vid periodiseringsfel i momsredovisningen har lindrats. Vidare har reserveringsmöjligheterna för enskilda näringsidkare och handelsbolag

förstärkts ytterligare. Den särskilda skatten på vattenkraft har avskaffats. Avdragsreglerna för pensionskostnader, beskattningen av personaloptioner och avdraget för pensionsparande för enskilda näringsidkare har förenklats etc. Informationen kring nyföretagande och stödet till kooperativ utveckling har utökats. Villkoren för avsättningar till periodiseringsfonder har förbättrats och en sänkning av jordbrukets energibesättning är under genomförande. Ett utrymme har avsatts för en lättnad i beskattningen av utländska experter. Dröjsmålsavgiften vid betalning av tull har sänkts och kupongskatten för utdelning på näringsbetingade aktier till utländska ägare har avskaffats. Flertalet av de s.k. stoppreglerna för fåmansföretag har tagits bort och de s.k. 3:12-reglerna som reglerar beskattning av utdelning och reavinst på aktier i fåmansföretag är föremål för översyn. Nyligen blev det också tillåtet för företag att under vissa förutsättningar köpa tillbaka egna aktier. För att säkerställa och utveckla tillgången på kunskap och kompetens vidareutvecklas teknik- och kunskapsöverföring från bl.a. högskolor till små och medelstora företag.

I vårpropositionen föreslås ytterligare skatterelaterade förändringar för att stimulera den svenska företagsamheten. Till exempel förenklas reglerna om ökade avdrag för levnadsomkostnader för egenföretagare. Kvittningsmöjligheterna för vinster på aktier i onoterade företag förbättras samtidigt som avdragsreglerna vid ombyggnad av lokaler blir generösare.

När det gäller Småföretagsdelegationens förslag till åtgärder för att förbättra för småföretagen vill utskottet erinra om att Näringsdepartementet i en promemoria till näringsutskottet under våren redovisat en avstämning av arbetet med regelförenklingar. Av promemorian framgår att regeringen bedömer att omkring 75 % av de 83 enskilda förslag som Småföretagsdelegationen lämnat är viktiga och i någon form bör genomföras. Drygt 40 % av förslagen är redan genomförda eller befinner sig i en genomförandefas. Ytterligare drygt 30 % av förslagen utreds eller bereds inom Näringsdepartementet. Innehållet i promemorian redovisas bl.a. i näringsutskottets betänkande om vissa näringspolitiska frågor (bet. 1999/2000:NU13). Utskottet vill i anslutning till detta också passa på att erinra om att regeringen under våren kommer att lämna en skrivelse till riksdagen om arbetet med regelförenklingar. Näringsutskottet anger i sitt yttrande till finansutskottet med anledning av vårpropositionen (NU6y) att skrivelsen bl.a. kommer att innehålla övergripande mål för arbetet med regelförenklingar samt en redovisning av myndigheternas arbete på området.

En annan viktig del i sammanhanget är att Sverige aktivt stöder ansträngningarna att bekämpa skadlig skattekonkurrens, dvs. att motverka att länder vid sidan om det ordinarie skattesystemet erbjuder särskilda skatteförmåner för att locka till sig företag från andra länder. Inom EU har Sverige bidragit till att en s.k. uppförandekod har antagits för företagsbeskattningen.

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan avstyrks motionerna Fi12 (m) yrkandena 8 och 10–13, Fi13 (kd) yrkandena 10 och 13, Fi14 (c) yrkandena 7 och 9 och Fi15 (fp) yrkandena 12–16 och 26.

Finansutskottets ställningstagande till Moderata samlingspartiets förslag

I *Moderata samlingspartiets motion Fi12* kritiserar regeringen för att göra en klar kursändring i den ekonomiska politiken. Borta är reformtänkandet som präglade svensk politik under 1990-talet. I stället väljer regeringen att gå tillbaka till den politik som symboliserade 1970- och 1980-talen. Trots att det nu finns tillfälle försummar regeringen de strukturella förändringar som måste göras i svensk ekonomi. Enligt motionärerna måste reformer genomföras så att hög tillväxt kan förenas med låg inflation och en sund löneutveckling. De växande offentliga utgifterna och det höga svenska skattetrycket måste sänkas. Totalt föreslås skattesänkningar de kommande tre åren på 108 miljarder kronor. Besparingar i de offentliga utgifterna motsvarande 65 miljarder kronor 2003 presenteras. Regeringen bör bedriva en politik som skapar utrymme för sänkta kommunalskatter. De kommunala verksamheterna måste fokuseras på kärnverksamheterna så att medborgarna får ut mer av varje skattekrona. Verksamheter bör avregleras och utsättas för konkurrens. För att underlätta barnfamiljernas ekonomiska situation och öka deras valfrihet bör enligt motionärerna en familjepolitisk reform genomföras. Bland annat bör grundavdrag för barn och en barnomsorgspeng införas. Motionärerna avvisar regeringens förslag till maxtaxa. Euron bör införas så snart som möjligt och normen i budgetarbetet bör vara att de offentliga finanserna skall vara i balans över konjunkturcykeln (yrkandena 1, 19 och 21).

Enligt *utskottets* mening skulle förslagen i motion Fi12 (m) om omfattande avregleringar och privatiseringar i den statliga och kommunala sektorn leda till en dramatisk förändring av de offentliga verksamheterna. Följden skulle sannolikt bli en mycket instabil situation till skada för medborgarna. Effektiviteten och produktiviteten inom t.ex. vården, omsorgen och skolan skulle drabbas hårt. I motionen föreslås också mycket stora skattesänkningar genom bl.a. sänkningar av den kommunala utdebiteringen. Det är utskottets övertygelse att skattesänkningar av denna omfattning oundvikligen leder till stora nedskärningar av viktig och angelägen offentlig verksamhet. Dessutom får stora skattesänkningar av den här typen helt oacceptabla fördelningspolitiska konsekvenser. Skadorna på den svenska generella välfärden skulle bli omfattande. Utskottets uppfattning är vidare att skattesänkningar av detta slag kan leda till instabila statsfinanser med negativa effekter på både företagsklimatet och den ekonomiska tillväxten. Erfarenheterna av den snabba försämringen av statsfinanserna i början av 1990-talet avskräcker.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på den studie av fördelningen av offentliga bidrag till barnomsorg, utbildning, hälso- och sjukvård som redovisades i budgetpropositionen för 2000 (1999/2000:1, bilaga 4). Undersökningen visar tydligt att de resurser som fördelas via de offentliga verksamheterna klart bidrar till en jämnare fördelning i samhället. Framförallt blir omfördelningen över livet tydlig när effekterna av de subventionerade offentliga tjänsterna undersöks. Till exempel beräknas personer i 85-årsåldern få vård och omsorg för i genomsnitt 103 000 kr per år. Ungdomar erhåller cirka

20 000 kr per år i form av främst utbildning, medan personer i 55-årsåldern endast utnyttjar offentliga tjänster för 13 000 kr. När det gäller subventioner av utbildning visar studien att snedrekryteringen till den högre utbildningen fortfarande är betydande. Subventionerna till högskolan gynnar framför allt barn till högutbildade och tjänstemän. Däremot har klyftan i antalet utbildningsår mellan olika grupper i samhället minskat markant de senaste åren. Andra resultat är t.ex. att barnfamiljer och pensionärer gynnas och att subventionerna påtagligt minskar inkomstspridningen. Personer med relativt låg ekonomisk standard erhåller mer, både i absoluta och relativa termer, än de välbeställda. Vidare gynnas kvinnor mer än män av den offentliga tjänstesektorn.

Den omfattande och lyckade saneringen av de offentliga finanserna har under de senaste åren skapat utrymme för satsningar på att öka resurserna och förbättra kvaliteten inom skolan, vården och omsorgen av barn och gamla. Den nu starka inkomstutvecklingen i den svenska ekonomin innebär dessutom att skatteintäkterna i den kommunala sektorn ökar markant under de närmaste åren.

I år är resursöverföringen från staten till kommuner och landsting 21,3 miljarder kronor högre jämfört med situationen 1996. Nästa år tillförs kommuner och landsting ytterligare 4 miljarder kronor, i enlighet med tidigare aviseringar. Av dessa medel skall 1 miljard kronor gå till vård- och omsorgssektorn och 700 miljoner kronor till särskilda insatser till de kommuner och landsting som har problem med att nå balans. Därutöver får kommunsektorn ytterligare 1,3 miljarder kronor genom att de 200 kr som alla skattskyldiga betalar i inkomstskatt överförs till kommuner och landsting.

Enligt utskottets mening är det dock nödvändigt att kommunernas och landstingens ekonomi förstärks ytterligare. Behoven inom vården, skolan och omsorgen är fortfarande stora. Inom ramen för försvarsuppgörelsen görs en särskild satsning på vård och omsorg om totalt ca 8 miljarder kronor under perioden 2002–2004. Av dessa skall 1 miljard kronor utbetalas 2002, 3 miljarder kronor 2003 och 4 miljarder kronor 2004. Sammantaget innebär detta att den kommunala sektorn år 2003 tillförs ca 26 miljarder kronor jämfört med 1996. Ovanpå detta tillkommer de resurser som regeringen satsar inom ramen för en familjepolitisk reform, t.ex. erhåller de kommuner som inför maxtaxa statsbidrag och en halv miljard kronor förs till kommunsektorn för kvalitetssäkring av barnomsorgen. För att kommunerna skall fortsätta att prioritera skola, vård och omsorg aviserar regeringen i vårpropositionen att staten även tar över kommunernas underskott i det kommunala momssystemet om cirka 4 miljarder kronor i år. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om att det vid sidan av dessa resursstärkande åtgärder görs en mängd av satsningar för att öka kvaliteten och effektiviteten inom t.ex. skolan och vården.

Långtidsutredningen visade nyligen med all önskvärd tydlighet att behoven av offentlig och kommunal verksamhet fortsätter att öka starkt framöver, bl.a. till följd av den demografiska utvecklingen och den allt högre andelen äldre i befolkningen. Detta ställer stora krav på en stark offentlig sektor med starka och sunda offentliga finanser. Men framför allt krävs en hög ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning. Enligt utskottets mening är ökade

kommunala skatteintäkter till följd av hög tillväxt och fler människor i arbete långt viktigare för kommunernas ekonomiska styrka än de bidrag staten ger över statsbudgeten. Det framgår inte minst av utvecklingen under de närmaste åren. Till följd av den gynnsamma svenska konjunkturen, den höga tillväxten och den stigande sysselsättningen bedöms kommunernas och landstingens skatteinkomster öka med omkring 54 miljarder kronor under perioden 2000—2001. Detta visar enligt utskottets mening på vikten av att åtgärder vidtas så att den nuvarande höga tillväxten i den svenska ekonomin blir långvarig och uthållig.

Vid sidan av detta är det enligt utskottets mening också mycket viktigt att de resurser som redan finns i den kommunala sektorn används mer effektivt. Den pågående omdaning och effektiviseringen av den kommunala verksamheten måste fortsätta även om statsbidragen till kommunerna och skatteintäkterna ökar.

När det gäller frågan om skattesänkningar vill utskottet framhålla att regeringen i samband med budgetpropositionen för 2000 tog det första steget i en inkomstskattereform. Bland annat infördes en skattereduktion som kompenserar för en fjärdedel av de egenavgifter som tas ut för att finansiera det nya ålderspensionssystemet. Samtidigt höjdes gränsen för statlig inkomstskatt och den temporära skattereduktionen riktad mot låginkomsttagare förlängdes. Skattesänkningarna bidrar till att de marginaleffekter som slår hårt mot låg- och medelinkomsttagare sänks. Det leder i sin tur till att arbetskraftsutbudet stiger, vilket är en nödvändig utveckling om vi skall kunna bibehålla och ytterligare förstärka den kraftiga uppgången i den svenska ekonomin. Som framgår ovan under avsnittet om finansutskottets ställningstagande till partimotionerna vad avser konkurrens, företag och sysselsättning har även en rad skattesänkningar som riktar sig mot företagen genomförts. I vårpropositionen föreslås också ytterligare åtgärder på företagsskatteområdet.

Enligt utskottets mening är det viktigt att kommande skatteåtgärder noga avstäms mot utvecklingen i de offentliga finanserna och mot konjunktur- och efterfrågeläget i den svenska ekonomin. Regeringen anger också i vårpropositionen att möjligheten till fortsatta skattesänkningar bl.a. är betingad av att lönebildningen fungerar väl. Alltför höga löneökningar i kombination med sänkta skatter riskerar att leda till överhettning av ekonomin, stigande inflation och dämpad sysselsättning. Regeringen avser att i budgetpropositionen hösten 2000 göra en bedömning av det samhällsekonomiska utrymmet för att bl.a. gå vidare med kompensationen för egenavgifterna.

Enligt utskottets mening riskerar de mycket omfattande skattesänkningar som föreslås i motion Fi12 att kraftigt spä på den redan starka inhemska svenska efterfrågan. Därmed ökar riskerna för överhettning och en i förlängningen lägre ekonomisk tillväxttakt. Utskottet delar också regeringens uppfattning i vårpropositionen att nivån på skatterna ytterst bestäms av vilka välfärdspolitiska ambitioner man har vad gäller t.ex. skola, vård och omsorg. Som utskottet redan framfört ovan leder skattesänkningar av den storlek som Moderata samlingspartiet för fram med stor sannolikhet till stora nedskärningar av viktigt offentligt verksamhet. Dessutom är risken för instabila stats-

finanser stor. En sådan utveckling kommer på sikt att drabba den svenska välfärden.

I *motion U220 av Bo Lundgren m.fl. (m)* föreslås att Sverige i IMF skall verka för en kod för transparenta och öppna finansmarknader (yrkande 7).

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat frågor om IMF och de internationella finansmarknaderna, senast i utskottets betänkande med anledning av vårpropositionen 1999 (bet. 1998/99:FiU20). I det nämnda betänkandet pekade utskottsmajoriteten bl.a. på vikten av att insynen och transparensen i enskilda länder förbättras.

För behandling av det som motionärerna kallar OECD:s välfärdsliga och familjepolitik hänvisas till utskottets behandling av motion Fi13 (kd). Beträffande vad som i motionen sägs om överskottsålet i de offentliga finanserna hänvisas till utskottets ställningstagande till motion Fi15 (fp). För ytterligare behandling av beskattning hänvisas till utskottets ställningstagande till motion Fi15 (fp) och under avsnitt 4 om skatter och övriga inkomster.

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan avstyrks motionerna Fi12 (m) yrkandena 1, 19 och 21 och U220 (m) yrkande 7.

Finansutskottets ställningstagande till Kristdemokraternas förslag

I *Kristdemokraternas motion Fi13* kritiserar regeringen för att vårpropositionen är en i raden av propositioner som saknar de konkreta förslag som kan öka tillväxten och antalet nya jobb. Regeringen saknar såväl ideologi som strategi för att gå till roten med de djupgående strukturproblem som i 30 år drivit Sverige från toppen till botten i OECD:s välfärdsliga. Enligt motionärerna behövs en mängd åtgärder, i form av t.ex. skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Motionärerna anför vidare att regeringens okänsliga budgetsanering drabbat utsatta grupper hårt, bl.a. pensionärerna. Kristdemokraterna kritiserar även regeringen för valet av samarbetspartier. Vänsterpartiet och Miljöpartiet är av tradition negativa till ekonomisk tillväxt, och deras inflytande över regeringspolitiken ökar ytterligare osäkerheten om regeringens ekonomiska kurs. Familjepolitiken bör reformeras bl.a. i syfte att öka valfriheten inom barnomsorgen. Ett vårdnadsbidrag och en avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader bör införas. Kristdemokraterna kritiserar regeringen för att inte nu i högkonjunkturen fastställa ett överskott i de offentliga finanserna som ligger över målet på 2 %. Motionärerna vill också ersätta överskottsålet i de offentliga finanserna med ett mål för statens finanser (yrkandena 1 och 9).

Utskottet noterar att Kristdemokraterna i sin politiska argumentation använder sig av vad de kallar för OECD:s välfärdsliga. Denna s.k. välfärdsliga utgörs av OECD:s köpkraftskorrigerade BNP-statistik per capita. Sverige har, enligt Kristdemokraterna, på 30 år rasat från toppen till botten i ligan.

Som utskottet påpekat vid tidigare behandlingar (senast i bet. 1999/2000:FiU1) är OECD:s statistik så osäker att man bör vara mycket försiktig med att dra alltför långtgående slutsatser av uppgifterna. Möjligheten till jämfö-

relser mellan länderna är mycket begränsad, enligt bl.a. OECD:s egna uppgifter. Dessutom har måttet stora brister som mått på den ekonomiska välfärden. Även valet av tidsperiod har avgörande betydelse för resultatet. Arbetaröverensens Ekonomiska Råd (AER) har i en rapport (nr 5) visat att om i stället 1947 används som utgångsår och 1997 som slutår och BNP per innevånare i åldrarna 15–64 år används som välfärdsmått blir resultatet en allmän, mycket kraftig utjämning mellan OECD-länderna. Sveriges placeringar ändrades under perioden från plats sex till plats åtta. Samtidigt ökade Sveriges nivå från knappt 60 % till knappt 80 % av Förenta staternas nivå.

Bortsett från alla statistiska invändningar kan utskottet ändå konstatera att Sverige totalt sett tappat i relativ position under de senaste 30 åren. Nedgången har dock inte varit jämn, utan nedgången var särskilt kraftig från mitten av 1970-talet och några år framåt samt i början av 1990-talet. Den absolut största nedgången kom i början av 1990-talet då Sveriges BNP föll samtidigt som flera andra länder fortsatte att ha en positiv tillväxt. De senaste åren har Sveriges tillväxt varit högre än genomsnittet i såväl OECD som EU, samtidigt som inflationen varit en av de lägsta i industrivärlden. Detta i kombination med en fortsatt hög tillväxt de närmaste åren kommer med all sannolikhet att innebära att Sveriges relativa position framöver förbättras en del. Utskottet vill erinra om att en hög uthållig ekonomisk tillväxt är en viktig del av regeringens ekonomiska politik. Det bör tilläggas att tillväxten skall vara ekologiskt hållbar.

Utskottet vill i sammanhanget passa på att kort redogöra för en intressant vidareutveckling av den köpkraftskorrigerade BNP-statistiken som EU:s statistikorgan, Eurostat, publicerade i fjol. Eurostat har undersökt den köpkraftskorrigerade produktionsnivån för olika regioner inom EU-länderna under perioden 1994–1996. Resultatet visar på en ganska stor skillnad mellan de fattigaste och rikaste regionerna i flertalet länder. Den största spridningen finns enligt Eurostat i Tyskland (inklusive östra Tyskland), där skillnaden i BNP per invånare (köpkraftskorrigerat) mellan den fattigaste och rikaste delen av landet uppgick till omkring 140 indexenheter. Näst störst var spridningen i Österrike (drygt 95 indexenheters skillnad), följt av Belgien (drygt 90 indexenheter), Frankrike (80 indexenheter) och Italien (omkring 75 enheter). Enligt Eurostats uppgifter är Sverige det land som har den minsta spridningen mellan olika regioner. Skillnaden mellan den region med lägst BNP per capita och den med högst BNP per capita uppgick till ungefär 30 indexenheter. I likhet med OECD:s BNP-mått är även Eurostats beräkningar behäftade med stora statistiska problem. Men enligt utskottets mening tyder resultaten ändå på att de regionala klyftorna i Sverige är mindre jämfört med situationen i flertalet övriga länder i EU.

Utskottet vill i likhet med vid tidigare behandlingar också erinra om att det finns andra undersökningar som kan komplettera OECD:s mått och därmed bidra till att fördjupa diskussionen om ekonomisk välfärd. En sådan undersökning är den rapport om utvecklingsnivån i världen som FN:s utvecklings- och biståndsorgan, UNDP, publicerar varje år. En annan intressant rapport, där perspektivet visserligen är något snävare, är ESO:s (Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi) nyligen publicerade undersökning med titeln ”Med många mått mätt”. Rapporten är en s.k. benchmarkstudie över Sverige

och innehåller en jämförelse mellan Sverige och andra länder när det gäller utvecklingen i tolv olika samhällssektorer – makroekonomi, arbetsmarknad, näringsliv, utrikeshandel, investeringar, skatter, utbildning, forskning, IT-sektorn, infrastruktur, hälso- och sjukvård, socialförsäkringssektorn, fördelningsspolitik samt miljö- och energifrågor. Sveriges position jämfört med förhållandena i Danmark, Nederländerna, Tyskland, Frankrike, Storbritannien, USA och Japan har undersökts för totalt 155 olika indikatorer. Siffrorna avser framför allt 1998, men i vissa fall är dock det statistiska underlaget äldre. Kortfattat visar resultaten i rapporten att Sverige totalt sett klarar sig bra. I 67 av de 155 indikatorerna placerar sig Sverige på första eller andra plats. När det gäller sektorer som hälso- och sjukvård, socialförsäkringar, inkomstfördelning och IT-sektorn ligger Sverige till övervägande delen över den genomsnittliga nivån i undersökningen.

När det gäller vad motionärerna anfört om pensionärerna och pensionerna vill utskottet anföra följande. Regeringen gjorde tidigt klart att när statsfinanserna stärks och ekonomin börjar växa skall situationen först förbättras för de grupper i samhället som drabbats extra hårt av de svåra tiderna. Redan i budgetpropositionen för 1999 föreslog regeringen därför en förbättring av pensionärernas ekonomi med omkring 4 miljarder kronor. Det reducerade prisbasbeloppet för pensionärer ersattes fr.o.m. 1999 av det fulla prisbasbeloppet samtidigt som bostadstillägget till pensionerna höjdes för att gynna de sämst ställda pensionärerna. I vårpropositionen går regeringen vidare och föreslår att bostadstillägget höjs ytterligare samtidigt som den tillfälliga höjningen av pensionstillskottet permanentas.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på att de satsningar som nu görs och planeras inom vården och omsorgen är av stor betydelse, inte minst för äldre och pensionärer. Som tidigare redovisades ovan under behandlingen av Moderata samlingspartiets partimotion går en stor del av de offentliga tjänsterna inom vården och omsorgen till personer i de högre åldersgrupperna.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat budgetkonsolideringens effekter på fördelning i samhället (senast i bet. 1999/2000:FiU1). Enligt utskottets uppfattning fanns det inte något alternativ till saneringen av de offentliga finanserna. Den var nödvändig för att återställa förtroendet för svensk ekonomi och få ned de höga räntor som allvarligt dämpade tillväxtkraften, inte minst i de mindre och medelstora företagen. Den var också nödvändig för att säkra den framtida välfärden. Enligt utskottets mening är det också viktigt att inse att den nuvarande kraftiga uppgången i den svenska ekonomin till en ganska stor del beror på det faktum att Sverige nu har sanerat de offentliga finanserna och etablerat ett överskott. En symboliskt viktig händelse och ett tydligt bevis för den här utveckling är, som utskottet nämnt tidigare, att nivån på de svenska räntorna under den senaste tiden fallit under nivån på de tyska räntorna. Den förda ekonomiska politiken har också förbättrat Sveriges motståndskraft mot internationell oro, vilket inte minst blev tydligt i samband med Asienkrisen under 1997, 1998 och delar av 1999.

Sedan regeringsskiftet hösten 1994 har regeringen löpande redovisat undersökningar av fördelningseffekterna av saneringen av de offentliga finanserna. Under senare år har studierna breddats till att även omfatta

undersökningar av t.ex. den regionala inkomstfördelningen, inkomstfördelningen i olika länder och hur utnyttjandet av offentliga tjänster ser ut mellan olika grupper i samhället. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till bilaga 3 i vårpropositionen. I bilagan visas bl.a. att en ökad lönespridning under 1990-talet motverkats av en ökad utjämning genom skatte- och bidragssystemet och att Sverige trots den ekonomisk krisen under förra årtiondet lyckats bevara en av de jämnaste inkomstfördelningarna bland OECD-länderna. Den sammantagna inkomstspridningen minskade fram till 1995, men därefter har den ökat något. Dock har barnfamiljernas ekonomi förbättrats något under de senaste åren. En viktig lärdom av resultaten i bilaga 3 och andra fördelningsstudier, som t.ex. delrapporten från Kommittén Valfärdsbokslut, är att fler människor blivit marginaliserade till följd av den ekonomiska krisen. Till exempel har antalet människor som är långtidsarbetslösa, långtidsjuka eller beroende av socialbidrag under långa tider ökat samtidigt som invandrare och andra grupper har svårt att få jobb, även om de har en god utbildning. Resultaten visar enligt utskottets mening hur viktigt det är att den ekonomiska politiken bygger på både tillväxt och rättvisa. I bilaga 3 finns också en redovisning av hur utvecklingen av arbetet med fördelningsanalyser och fördelningsstatistik fortskrider. Denna redovisning begärdes av utskottet i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 1999 (bet. 1998/99:FiU2).

I vårpropositionen redovisas även en genomgång av fördelningsprofilen av förslagen om höjt bostadstillägg och pensionstillskott till de sämst ställda pensionärerna samt införandet av maxtaxa i barnomsorgen. Åtgärderna ger störst relativ förbättring av de disponibla inkomsterna bland de 50 % av befolkningen som har lägst ekonomisk standard. Vidare gynnas kvinnor mer än män av förslagen.

När det gäller familjepolitiken vill utskottet erinra om att regeringen i vårpropositionen föreslår en stegvis införd reformering av familjepolitiken. Från och med 2001 ges barn till arbetslösa rätt till barnomsorg och 2002 införs en maxtaxa i barnomsorgen, och kommunerna tillförs även medel för att kvalitetssäkra barnomsorgen. Samtidigt förlängs föräldraförsäkringen med en månad och inom ramen för den förlängda föräldraförsäkringen införs ytterligare en s.k. pappa- och mammamånad. Dessutom införs rätt till barnomsorg för barn till föräldrar som är föräldralediga med yngre syskon. År 2003 införs en allmän förskola för 4- och 5-åringar. Vid sidan av detta har regeringen tidigare aviserat att barn- och studiebidraget höjs med 100 kr i månaden 2001 och att även flerbarnstilläggen höjs i motsvarande grad. Sammantaget innebär dessa satsningar att tillskotten till barnfamiljerna år 2003 uppgår till 9 miljarder kronor. Om man räknar in reformeringen av studiestödssystemet stiger siffran med ytterligare 6 miljarder kronor.

Utskottet delar socialförsäkringsutskottets ställningstagande i yttrandet till finansutskottet med anledning av vårpropositionen (SfU7y) att vårdnadsbidrag är ett steg i fel riktning från bl.a. jämställdhetssynpunkt, eftersom bidraget motverkar att kvinnor och män tar samma ansvar för hem och familj. Jämställdheten och valfriheten för både kvinnor och män främjas enligt utskottets mening av en familjepolitik som bygger på en flexibel föräldraför-

säkring, en väl utbyggd barnomsorg av god kvalitet, barnbidrag och en bra skola för alla.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Utskottet tillbakavisar Kristdemokraternas angrepp på Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Regeringens och de bägge samarbetspartiernas mål är att under mandatperioden försöka skapa en så stor uppslutning som möjligt för en politik för full sysselsättning. Enligt utskottets mening är det därför tillfredsställande att även vårpropositionen kunde bygga på en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Som tidigare berör samarbetet i vårpropositionen fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Enligt utskottets mening ger samarbetet en signal till omvärlden att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, ett offentligt överskott om 2 % av BNP över en konjunkturcykel och prisstabilitet. Samarbetspartierna står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 2000 och de nu föreslagna skatteförändringarna.

I *motion Fi13 (kd)* menar motionärerna att skälen mot en generell lagstadgad arbetstidsförkortning är så många att regeringen överhuvudtaget inte bör överväga en sådan (yrkande 15).

Enligt utskottets mening rymmer arbetstidsfrågan viktiga välfärdspolitiska val. Arbetstidsförkortning diskuteras i samhällsdebatten som ett medel för att minska risken för utbrändhet och ge utrymme för ett liv som inte enbart kretsar kring arbetet. Efter flera år med en ökad medelarbetstid per sysselsatt finns det hos många en önskan att öka utrymmet för livet vid sidan av arbetslivet.

Värdet av en arbetstidsförkortning måste dock alltid vägas mot behovet av andra reformer och hänsyn måste tas till kostnaderna. Kortar vi arbetstiden tar vi ut framtida tillväxt i form av mer fritid i stället för i ökad privat och offentligt konsumtion. De långsiktiga konsekvenserna av en arbetstidsförkortning för den offentliga verksamheten måste särskilt beaktas.

Regeringskansliets arbetsgrupp för arbetstidsfrågor har haft i uppdrag att bedöma förutsättningarna för och konsekvenserna av olika arbetstidsförändringar. Analyserna har avsett både ekonomiska aspekter och välfärdseffekter. Rapporten "Kortare arbetstid – för och emot" är nu ute på en bred remiss. Syftet är att stimulera till debatt och bidra med underlag till politiska bedömningar av på vilket sätt – avtal eller lagstiftning – som ett första steg till en arbetstidsförkortning kan tas. Regeringen avser att återkomma till denna fråga i samband med höstens budgetproposition.

För behandling av kommuner och kommunal verksamhet och skatter hänvisas till utskottets behandling av motion Fi12 (m) och motion Fi15 (fp) samt utskottets ställningstagande under avsnitt 4 om skatter och övriga inkomster. När det gäller behandlingen av fastighetsskatten hänvisas till behandlingen av motion Fi15 (fp).

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan avstyrks motion Fi13 (kd) yrkandena 1, 9 och 15.

I Centerpartiets motion *Fi14* anför att den svenska modellen – med världens högsta skatter och offentliga utgifter – har hämmat både ekonomisk tillväxt och välfärd i Sverige under de senaste tre decennierna. Enligt Centerpartiet måste därför skatte- och utgiftstryck i de offentliga budgetarna sänkas till samma nivåer som i jämförbara OECD-länder. Inkomstskatterna för låg- och medelinkomsttagare måste sänkas. Vidare bör även skatterna på boende minskas. I motionen avsätts resurser till kommunerna för en stor kvalitets-satsning på skolan under de närmaste åren. Den ekonomiska politiken måste inriktas på att ge livskraft i hela landet, regionerna bör ges större ansvar och inslaget av självförvaltning måste öka. Den lokala initiativkraften och företagsamheten bör uppmuntras. Staten bör ta ansvar för att ett finmaskigt nät av optisk fiber till ”nära hemmet” kommer till stånd. Utbyggnaden bör finansieras av utförsäljningen av Telia. En stor satsning bör också vidtas för utbyggnad och underhåll av det svenska vägnätet. Centerpartiet avvisar regeringens förslag till maxtaxa och vill istället bl.a. införa ett barnkonto och avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader. Därigenom skulle barnomsorgsstödet nå alla barn och öka föräldrarnas valfrihet. Motionärerna vill också införa en vårdgaranti och föreslår i avvaktan på ett samlat förslag åtgärder för att öka rehabiliteringen och minska sjuktalet. Centerpartiet avvisar ett svenskt medlemskap i EMU:s tredje etapp, eftersom nackdelarna med ett inträde överväger de fördelar som kan finnas (yrkandena 1, 6 och 8).

Enligt *utskottets* mening är det viktigt att konstatera att de senaste årens kraftiga tillväxt- och sysselsättningsuppgång inte är jämnt fördelad i landet. I många län och kommuner brottas man med utflyttning och en svag arbetsmarknad, medan det i andra regioner snarare råder brist på arbetskraft och inflyttningen är stor. Denna utveckling är enligt utskottets mening ett allvarligt hot mot en balanserad regional utveckling i landet.

En viktig målsättning i den ekonomiska politiken är därför att hela Sverige skall växa. Staten har ett övergripande ansvar för utvecklingen i hela landet samtidigt som det även krävs aktiva lokala insatser i alla delar av landet för att skapa förutsättning för högre tillväxt och ökad sysselsättning.

Decentraliseringen av högskolan, satsningarna inom infrastrukturen, som t.ex. Botniabanan och förbättringen av Ådalsbanan, och de senaste årens stora bidragsökningar för att säkra en god kvalitet inom skolan, vården och omsorgen är några av de åtgärder som vidtas för att skapa förbättrade möjligheter runt om i landet. En annan åtgärd är de förslag till investeringar i en IT-infrastruktur som regeringen nyligen lämnade till riksdagen (prop. 1999/2000:86). Ett viktigt inslag i IT-satsningen är att även hushåll och företag i gles- och landsbygd skall få tillgång till snabb dataöverföring till en rimlig kostnad. För statens del beräknas utbyggnaden kosta ca 8,3 miljarder kronor, och den skall pågå fram t.o.m. 2004. Regelverket kring utbyggnaden förutsätter att marknadens olika aktörer satsar ungefär lika mycket som staten, vilket innebär en sammanlagd satsning på s.k. bredband på runt 17 miljarder kronor under en fyraårsperiod. Det första steget är en utbyggnad av stomnätet till landets alla kommuner. Regeringen föreslår att 2,6 miljarder kronor avsätts för utbyggnad av nätet i glesbygden, dvs. till de orter och

områden där marknaden sannolikt inte kommer att ta på sig finansieringsansvaret för en utbyggnad. Det andra steget är en anslutning av nätet till hushåll och företag. På detta område kommer regeringen att lägga ett förslag om en skattereduktion vid bredbandsanslutning. Förslaget utformas så att subvention utgår över ett visst belopp. Därigenom får åtgärden en god regionalpolitisk profil eftersom de regioner som har höga anslutningskostnader gynnas.

Enligt utskottets mening är utbyggnaden av infrastrukturen inom IT-området en mycket viktig del i ambitionen att ytterligare stärka Sveriges ställning som en av världens ledande IT-nationer. Dessutom är utbyggnaden viktig för att öka utvecklingskraften i alla delar av vårt avlånga land.

Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om de regionala s.k. tillväxtavtalen I samtliga län har företrädare för statliga myndigheter, kommuner, landsting, regionala självstyrelseorgan, företag, arbetsmarknadens parter, utbildningsväsendet och många andra arbetat fram gemensamma förslag om hur länets tillväxt och sysselsättning skall kunna öka. Tillväxtavtalen är enligt utskottets mening en viktig process som inneburit en lokal och regional mobilisering för en bättre ekonomisk utveckling. Utskottet vill i samband med detta också peka på de lokala utvecklingsavtal som nu tecknas mellan staten och vissa kommuner om insatser i storstadsregionernas mest utsatta bostadsområden.

För utvecklingen inom olika regioner är det också viktigt att länen fullt ut utnyttjar de resurser från EU:s strukturfonder som ställs till Sveriges förfogande. Sammanlagt handlar det om ungefär 20 miljarder kronor under en sjuårsperiod. Till sist vill utskottet erinra om att den särskilda regionalpolitiska utredningen i höst redovisar sina analyser och förslag till framtida inriktning och utformning av regionalpolitiken. Regeringen anger också i vårpropositionen att den under våren 2001 avser att förelägga riksdagen en proposition om regionalpolitiken.

I *motion Fi14 (c)* anføres också att miljöproblemen har ändrat karaktär, från att tidigare ha varit lokala till att nu vara globala. Detta måste få genomslag i miljöpolitiken. Politiken måste utformas från en global utgångspunkt. Regeringens insatser på miljöområdet har under de senaste mandatperioderna i stort sett begränsats till de s.k. lokala investeringsprogrammen, anser motionärerna (yrkande 15).

Utskottet vill med anledning av Centerpartiets motion framhålla att miljön och en ekologiskt hållbar utveckling är ett av den ekonomiska politikens viktigaste mål. Denna högt ställda målsättning kräver en mängd åtgärder som förenar miljöpolitiken med ekonomi, social välfärd och sysselsättning.

Genom t.ex. energiöverenskommelsen förverkligas nu ett omfattande program för omställning av energisystemet. Stora satsningar görs på miljövänliga och ekonomiskt försvarbara alternativ till kärnkraften, samtidigt som kraftfulla insatser görs för en bättre hushållning av el och energi. Dessutom satsas stora resurser på forskning och utveckling, och ett planeringsmål skall snarast utarbetas för utbyggnaden av vindkraft. För att öka den svenska fordonsindustrins långsiktiga konkurrenskraft har industrin inbjudits till ett ökat samarbete kring utvecklingen av mer miljövänliga fordon. Med början från 1998 har regeringen satsat 5 miljarder kronor i stöd till lokala investerings-

program, för att bl.a. minska energi- och oljeförbrukning och reducera utsläppen i marken och i vattnet. Regeringen anger i vårpropositionen att investeringsprogrammen förlängs till 2003. I vårpropositionen föreslås också ytterligare förstärkningar av anslagen för markinköp, biotopskydd, marksanering, kalkning samt miljöforskning och miljöövervakning, utöver de kraftiga ökningarna av anslagen som tidigare genomförts. Vid sidan av detta föreslås ett antal åtgärder inom bl.a. naturvården, och tillsammans med bl.a. folkrörelserna har regeringen nu tagit initiativ till en bred studieverksamhet om "Det gröna kunskapslyftet".

Utskottet vill också erinra om att regeringen i vårpropositionen anger att en strategi för en successivt ökad miljörelaterad av skattesystemet genom en grön skatteväxling kommer att presenteras i budgetpropositionen för 2001. Strategin skall bygga på skatteväxlingskommitténs slutsats att utrymmet för skatteväxling i ett femtonårsperspektiv är minst lika stort som det som utnyttjats under 1980- och 1990-talen. Omräknat i dagens penningvärde och dagens BNP-nivå innebär det ett utrymme på omkring 30 miljarder kronor. En särskild arbetsgrupp med företrädare för regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har tillsatts för att bereda frågan. Arbetsgruppen skall beakta såväl miljö- och sysselsättningsaspekter som fördelnings- och regionalpolitiska aspekter på skatteväxlingen.

Utskottet vill i sammanhanget hänvisa till de gröna nyckeltal som sedan 1999 redovisas i budget- och vårpropositionerna. Nyckeltalen är ett komplement till de ekonomiska nyckeltalen och speglar energianvändningen i samhället och ett antal miljöproblem.

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Sverige skall också internationellt vara en pådrivande kraft och ett föregångsland för en ekologiskt hållbar utveckling. När målet fastställdes framhölls bl.a. att resursanvändningen i ett globalt perspektiv behöver effektiviseras. Inom EU verkar Sverige för en intensifiering av arbetet med att integrera miljöfrågorna i olika samhällssektorer. Det internationella miljösamarbetet skall vara fortsatt handlingsinriktat och offensivt. En målmedveten strävan är att integrera miljöaspekten i frågor som rör handel, bistånd och tekniköverföring.

Några av de viktigaste globala miljöfrågorna är jordens klimat och den s.k. växthuseffekten. Enligt FN:s Kyotoprotokoll måste utsläppen av växthusgaserna minska med minst 5 % 2008–2012. I EU-området skall de minska med minst 8 %. Utskottet vill i anslutning till detta erinra om att Utredningen om klimatpolitiken och ratificeringen av Kyotoprotokollet nyligen avlämnat sin slutrapport (SOU 2000:23). Utredningen är nu ute på remiss och resultaten i utredningen och från remissrundan kommer att ligga till grund för den svenska ratificeringen av Kyotoprotokollet.

För behandling av det som i motionen anförs om familjepolitiken hänvisas till utskottets behandling av motion Fi13 (kd). Vad gäller skatter hänvisas till utskottets ställningstagande under behandlingen av motion Fi12 (m) och till utskottets ställningstagande under avsnitt 4 om skatter och övriga inkomster.

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan avstyrks motion Fi14 (c) yrkandena 1, 6, 8 och 15.

I Folkpartiet liberalernas motion Fi15 anförs att Sverige nu skördar frukterna av ett mödosamt reformarbete i den ekonomiska politiken från främst 1988 fram till mitten av 1990-talet. Trots det finns risken att ekonomin övergår i överhettning och att konjunkturen kraschlandar redan om något år. Detta måste undvikas och receptet är enligt motionärerna att fortsätta med politiska reformer. En ny skattereform måste genomföras, med sikte på sänkt skatt på arbete och risksparande. Bland annat föreslås att brytpunkten för statlig skatt höjs och att den s.k. LO-puckeln tas bort. Stödet till barnfamiljerna skall förbättras genom att barnstödet utökas genom införande av barnkonto. För att effektivisera kommunverksamheten bör uppgifterna koncentreras till kärnverksamheterna, vilket bl.a. innebär att kommunala bolag bör säljas ut. I princip bör all verksamhet inom den offentliga sektorn som inte är myndighetsutövning vara konkurrensutsatt. Folkpartiet kritiserar regeringen för att överskottet i de offentliga finanserna de kommande åren fastslås till enbart 2,0 % av BNP. Överskottet bör vara högre under en högkonjunktur, minst 2,5 % av BNP under de kommande tre åren, enligt motionärerna. Enligt motionärerna bör också fastighetsskatten sänkas, vilket minskar boendekostnaderna och gynnar bostadsbyggandet (yrkandena 1 och 21).

Utskottet vill erinra om att budgetpolitiken styrs av två övergripande mål. De sammantagna offentliga finanserna skall visa ett överskott på 2 % av BNP över en konjunkturcykel, och de statliga utgifterna skall hållas inom de uppsatta utgiftstaken.

I samband med 1997 års ekonomiska vårproposition fastställdes målen för de offentliga finanserna fram t.o.m. 2001. Till följd av den pågående konsolideringen av statsfinanserna och de då relativt svaga ekonomiska utsikterna beslutades om en infasning av målet för att dämpa eventuella negativa effekter på samhällsekonomin. För 1998 skulle de offentliga finanserna vara i balans. För 1999 bestämdes att överskottet skulle uppgå till 0,5 % av BNP. Åren 2000 och 2001 skulle överskottet uppgå till 1,5 % respektive 2 % av BNP. I anslutning till budgetpropositionen för 1999 höjdes ambitionen och målet för 2000 höjdes från tidigare 1,5 % till 2 % av BNP.

Utskottet kan konstatera att erfarenheten hittills av de preciserade budgetmålen är mycket god. Målen har uppnåtts och ibland överskridits med bred marginal. Åren 1998 och 1999 visade de offentliga finanserna ett överskott på 1,9 % av BNP, vilket är 1,9 respektive 1,4 procentenheter över målet för respektive år. I år väntas, enligt prognoserna i vårpropositionen ett överskott på 2,8 % jämfört med målet på 2,0 %.

Denna framgångsrika utveckling har bidragit till att pressa ned statsskulden, sänka räntenivån i samhället och därmed även räntekostnaderna i budgeten. Detta har i sin tur bl.a. skapat utrymme för de senaste årens satsningar på sysselsättningen, vården, skolan och omsorgen och de nya reformer som föreslås i vårpropositionen. Det är utskottets övertygelse att förutsättningarna för att nå målen och överskrida dem skulle ha varit mycket små med de budgetalternativ som Folkpartiet liberalerna presenterat för den aktuella perioden.

I vårpropositionen för 2000 föreslår regeringen att målen för 2001 och 2002 ligger fast och att även målet för 2003 fastställs till 2 % av BNP. I motion Fi15 hävdas att målet borde vara minst 2,5 % under de kommande tre åren om målet om 2 % av BNP över en konjunkturcykel skall nås.

Utskottet vill i detta sammanhang påpeka att det i vårpropositionen klart framgår att utifrån gällande prognos om den ekonomiska utvecklingen kommer överskotten i de offentliga finanserna att under de närmaste åren kraftigt överstiga målen på 2 % av BNP. Regeringen anger också att om det överskjutande utrymmet utöver de 2 procenten i sin helhet skulle utnyttjas till skattesänkningar eller högre offentliga utgifter skulle det leda till att finanspolitiken blir starkt expansiv under t.ex. 2001.

Eftersom det finns en betydande osäkerhet kring lönebildningen och den svenska ekonomins långsiktiga produktionsförmåga avvaktar därför regeringen till budgetpropositionen för 2001 med att slutligt fastslå nivån på överskottsmålet de närmaste åren. Regeringen har ju också tidigare slagit fast att om tillväxten av konjunkturmässiga skäl väsentligt avviker från den beräknade skall motsvarande avvikelse från överskottsmålet tolereras.

När det gäller fastighetsskatten, som är en viktig del av den svenska kapitalbeskattningen, vill utskottet anföra följande. Genom en rad beslut har statens uttag av fastighetsskatt under de senaste åren begränsats. Taxeringsvärdena har i princip varit oförändrade sedan 1997, samtidigt som skattesatsen sänkts från 1,7 % till 1,5 %. För bostadshyreshus har skatten i år tillfälligt sänkts ytterligare till 1,2 %. Såväl frysningen av taxeringsvärdena som den tillfälligt sänkta skatten för hyreshus upphör att gälla 2001.

Om inga nya beslut tas i riksdagen innebär det att statens uttag av fastighetsskatt ökar för boende i såväl små- som hyreshus. Skatten skulle stiga kraftigt, framför allt för villaägare i attraktiva områden i storstäderna där fastighetspriserna ökat markant under de senaste åren. I vårpropositionen görs bedömningen att det handlar om ett ökat skatteuttag på omkring 8 miljarder kronor (inklusive effekter via förmögenhetsskatten).

Utskottet vill erinra om att regeringen i vårpropositionen anger att den tänker återkomma i budgetpropositionen med förslag som begränsar ökningen av skatteuttaget. Utskottet kan i detta sammanhang också nämna att Fastighetsbeskattningskommittén nyligen avlämnade sitt slutbetänkande. Utskottet avvaktar därför med ytterligare ställningstagande när det gäller nivån på det framtida fastighetsskatteuttaget.

I *motion Fi15 (fp)* anføres också att reformer på bostadsområdet bör genomföras. Bland annat bör delar av de kommunala bostadsbolagen säljas ut, planprocessen och nybyggnadsreglerna förenklas och utformningen av det s.k. bruksvärdessystemet ses över (yrkande 17).

Utskottet vill i anslutningen till frågor om bostadspolitiken hänvisa till att det inom ramen för en parlamentarisk kommitté, Utredningen om allmännyttiga bostadsföretag och bostadssocial utveckling, görs en omfattande översyn av en stor del av bostadspolitiken. Dessutom har utredningen om allmännyttan och bruksvärdet nyligen avlämnat sitt betänkande. Utskottet väljer därför att avvakta med ställningstagande kring de förändringar i bostadspolitiken som

motionärerna föreslår. Bostadsutskottet avstyrker motionen i sitt yttrande (BoU9y) till finansutskottet.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Beträffande vad som anförs i motion Fi15 (fp) om skatter hänvisas till utskottets ställningstagande med anledning av motion Fi12 (m) och under avsnitt 4 om skatter och övriga inkomster. För behandling av kommunala verksamheter hänvisas till utskottets ställningstagande i samband med behandlingen av motion Fi12 (m). I frågor som rör familjepolitiken hänvisas till behandlingen av motion Fi13 (kd).

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan avstyrks motion Fi15 yrkandena 1, 17 och 21.

1.4 Den ekonomiska och monetära unionen

Motionerna

I *motion Fi12 (m)* framhålls att regeringen flyr från det faktum att Sverige redan i dag är med i valutaunionen även om vi inte deltar i dess tredje fas. Enligt motionärerna har regeringens passiva hållning i EMU-frågan negativa konsekvenser för Sverige. Vidare anser motionärerna att även inflytandet inom EU, utöver det ekonomiska området, kommer att påverkas negativt av att Sverige hålls utanför stora delar av beslutsprocessen. Sverige bör enligt Moderata samlingspartiet så snart som möjligt göra euron till svensk valuta och så snart ett beslut är fattat bör Sverige ansluta sig till ERM2 (yrkande 9).

I *motion Fi13 (kd)* menar motionärerna att ett svenskt deltagande i EMU kommer att leda till att risken för devalveringar försvinner, vilket minskar den s.k. riskpremien, varför räntorna blir lägre. Detta leder enligt motionärerna till att investeringarna ökar och därmed till lägre arbetslöshet. Kristdemokraterna förordar att en folkomröstning med två alternativ, ”ja till deltagande i EMU” respektive ”nej till deltagande i EMU”, bör genomföras under hösten år 2001. För att korta tiden mellan ansökan och fullt deltagande, bör enligt motionärerna en förhandling om anslutning till ERM2 snarast tas upp efter det att svenska folket sagt ja till ett medlemskap i EMU (yrkande 8).

I *motion Fi14 (c)* avvisas ett svenskt deltagande i EMU, eftersom nackdelarna överväger fördelarna. Motionärerna anser bl.a. att euroområdet inte är ett optimalt valutaområde, vilket kan leda till en långsiktig asymmetrisk utveckling eller till mer dramatiska chocker. Vidare menar motionärerna att EMU som sådant är ett av EU:s mest tydliga överstatliga projekt, vilket kommer att innebära minskad ekonomisk flexibilitet för medlemsstaterna (yrkande 14).

I *motion Fi15 (fp)* föreslås att en nationell övergångsplan görs upp snarast och genomförs så snart som möjligt. Motionärerna anser att en folkomröstning bör genomföras i november i år. Snarast efter ett ja i folkomröstningen bör enligt motionärerna en förhandling om svenskt inträde i ERM2 tas upp. Vidare anser motionärerna att Sverige bör kunna gå med i EMU:s tredje fas 15–24 månader efter ett ja (yrkande 11).

I slutet av 1997 beslutade riksdagen att Sverige inte skulle införa EU:s gemensamma valuta, euron, när den s.k. tredje etappen av EMU inleddes den 1 januari 1999 (prop. 1997/98:25, bet. 1997/98:FiU 9, rskr. 1997/98:75).

Riksdagen beslutade samtidigt att Sverige bör hålla beredskap för ett eventuellt framtida deltagande i valutaunionen och att om det efter den 1 januari 1999 bedöms lämpligt att Sverige deltar skall frågan underställas svenska folket för prövning.

Utskottet delar regeringens uppfattning i vårpropositionen att ett beslut om ett svenskt deltagande i valutaunionen måste ha ett brett folkligt stöd och att frågan därför skall underställas svenska folket för prövning i en folkomröstning.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att regeringen i vårpropositionen anger att en utredning om finanspolitikens förutsättningar vid ett svenskt deltagande i valutaunionen kommer att tillsättas. Utredningen kommer bl.a. att avhandla behovet av s.k. buffertfonder.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna Fi12 (m) yrkande 9, Fi13 (kd) yrkande 8, Fi14 (c) yrkande 14 och Fi15 (fp) yrkande 11.

2.1 Budgetutvecklingen

De offentliga finanserna fortsätter att förbättras. En period med tidvis mycket stora underskott vändes 1998 i ett överskott som under åren framöver väntas fortsätta att successivt växa från 1,9 % av BNP 1999 till 4,5 % av BNP 2003.

Som en följd härav minskar nu den offentliga sektorns bruttoskuld snabbt. Till minskningen bidrar emellertid också inkomsterna från försäljningen av statliga företag. I år väntas den konsoliderade bruttoskulden understiga 60 % av BNP, vilket innebär att Sverige uppfyller skuldriteriet enligt EU:s Maastrichtvillkor. År 2002 väntas den motsvara 50 % av BNP, och samma år räknar man dessutom med att nettoskulden skall vara helt borta. Då kommer alltså åter de offentliga tillgångarna att överstiga de offentliga skulderna.

Även statens finanser utvecklas nu mer gynnsamt än man tidigare räknat med. Budgetsaldot väntas i år uppgå till drygt 95 miljarder kronor, vilket är en förbättring med 13 miljarder kronor jämfört med den av riksdagen fastställda statsbudgeten. Förbättringen sammanhänger med att inkomsterna nu bedöms bli drygt 27 miljarder kronor högre medan utgifterna justerats upp med drygt 14 miljarder kronor. Av utgiftsökningarna förklaras närmare 12 miljarder kronor av ökade statsskuldräntor medan de utgifter som omfattas av utgiftstaket tillsammans ökat med mer måttliga 0,7 miljarder kronor. Betydande förskjutningar har emellertid skett bland de takbegränsade utgifterna. Sålunda har utgifterna för sjukpenning och läkemedel fortsatt att öka mycket kraftigt men i viss mån uppvägs detta av att andra utgifter såsom arbetsmarknadspolitiska program och vuxenstudiestöd minskat.

Regeringen befarar att de snabbt stigande utgifterna för sjukpenning kan leda till att utgiftstaket för 2000 kommer att överskridas. För att motverka detta har regeringen beslutat att till 2001 senarelägga utgifter på sammanlagt 3,7 miljarder kronor avseende arealersättningar från EU. På sex utgiftsområden har regeringen dessutom fattat beslut om begränsningsbelopp som antingen omfattar hela utgiftsområdet eller också ett enskilt anslag inom utgiftsområdet. Syftet med dessa begränsningsbelopp är att säkerställa att utgifterna på ett anslag eller ett utgiftsområde inte överstiger en viss bestämd nivå under 2000. De medel som till följd härav inte kan tas i anspråk under innevarande år uppgår till sammanlagt ca 10 miljarder kronor. Detta belopp fryser inte inne utan balanseras som ett ökat anslagssparande till efterföljande år. Begränsningsbelopp har bl.a. införts för det internationella utvecklingsarbetet, men nivån är därvid så högt satt att det är möjligt att utnyttja inte bara de medel som anvisats för 2000 utan också en tredjedel av de ingående reservationsmedelsbehållningarna.

Som mål för budgetpolitiken gäller för 2001 och 2002 att överskottet i de offentliga finanserna skall motsvara minst 2 % av BNP. I vårpropositionen föreslås att samma överskottsmål tills vidare skall gälla även för 2003. Regeringen framhåller emellertid samtidigt att det finns en betydande osäkerhet om den långsiktigt hållbara utvecklingen och har därför för avsikt att i bud-

getpropositionen återkomma till frågan om överskottsmålet och om hur överskottet skall disponeras.

Eftersom de faktiska överskotten väntas bli större än 2 % under vart och ett av åren 2001–2003 har regeringen i sina kalkyler beräkningstekniskt överfört dessa överskjutande överskott till hushållen. På vilket sätt de överskjutande medlen skall utnyttjas kommer regeringen att återkomma till, men redovisningsmetoden innebär i princip att ett motsvarande resurstillskott kommer att tillföras hushållssektorn antingen i form av skattesänkningar eller i form av nya statliga utgiftsåtaganden. Fastlagda utgiftstak för staten utgör därvid en restriktion för hur stor del av det överskjutande överskottet som kan omvandlas till nya utgiftsåtaganden, och i princip kan de nya utgifterna aldrig överstiga budgeteringsmarginalen för respektive år. Gör de det kommer utgiftstaket inte att kunna upprätthållas. Resterande del av det överskjutande överskottet kan i princip endast tillföras hushållen som skattesänkningar. Förutsatt att regering och riksdag alltså inte omprövar överskottsmålet för de närmaste tre åren blir fördelningen mellan möjliga nya utgiftsåtaganden och skattesänkningar då som följer.

Tabell 8. Den beräkningstekniska överföringens fördelning på nya utgifter och skattesänkningar 2001–2003
Miljarder kronor

	2001	2002	2003
Överskott som beräkningstekniskt tillförts hushållen	27,3	35,9	58,9
varav Maximalt utrymme för nya utgifter (=budgeteringsmarginal)		6,2	20,1
Minsta utrymme för skattesänkningar	25,0	29,7	38,8

För åren framöver görs nu en något försiktigare bedömning av budgetutvecklingen än den som redovisades i budgetpropositionen för 2000. Statens finansiella sparande kommer att variera kraftigt beroende på infasningen av det nya ålderspensionssystemet. Fullt genomfört kommer pensionssystemet att leda till att statsfinanserna försvagas med netto 60 miljarder kronor per år. Som kompensation för denna försvagning överförs 45 miljarder kronor från AP-fonden till statsbudgeten under såväl 1999 som 2000. År 2001 sker ytterligare en överföring som är avsedd att utgöra kompensation även för tiden därefter. Den uppgår till 155 miljarder kronor men får samma år genomslag på statsbudgeten med bara 20 miljarder kronor. Två tredjedelar av överföringen har nämligen formen av statsobligationer som inte påverkar det redovisade budgetsaldot utan skrivs av direkt mot statsskulden medan resterande 50 miljarder kronor utgörs av bostadsobligationer med varierande förfallotider. Däremot påverkar överföringen i sin helhet statens finansiella sparande som efter den beräkningstekniska överföringen uppgår till 131,1 miljarder kronor detta år. De båda efterföljande åren blir emellertid statens finansiella sparande negativt och uppvisar då ett underskott på ca 15 miljarder kronor. Överskottet i de offentliga finanserna uppkommer i stället i kommunsektorn och i ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, vilket framför allt kan ses som en konsekvens av att ålderspensionsreformen omfördelat det offentliga sparandet från staten till ålderspensionssystemet.

De nya prognoserna till trots kvarstår emellertid bilden av en mycket gynnsam budgetutveckling. På bara några få år har ett av industrivärldens största underskott i de offentliga finanserna vänts till ett överskott. År 1993 uppvisade de offentliga finanserna ett underskott på 12,3 % av BNP. Fem år senare hade detta ersatts av en period med stabila överskott.

Under perioden 1999–2003 väntas statsskulden minska med 300 miljarder kronor till knappt 1 150 miljarder kronor. Delvis beror detta på att kronan åter antas bli starkare, men framför allt förklaras minskningen av att budgetsaldot delvis bärs upp av större transaktioner av extraordinär karaktär.

De överföringar som görs från AP-fonden till staten slår igenom på statsbudgeten med drygt 130 miljarder kronor. Försäljningen av statliga bolag m.m. väntas ge ett tillskott på ytterligare drygt 150 miljarder kronor, och slutligen påverkas budgetsaldot också av stora in- och utbetalningar av premiepensionsmedel som stått under Riksgäldskontorets förvaltning. Utan dessa transaktioner av extraordinär karaktär skulle statsbudgeten under närmast efterföljande år ha uppvisat underskott på mellan 25 och 45 miljarder kronor. Det framgår av efterföljande tabell som är hämtad ur budgetpropositionen.

Tabell 9. Statsbudgetens underliggande saldo efter överföring till hushållen samt efter justering för större engångseffekter 1999–2003
Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Statsbudgetens saldo	+82	+96	+17	+40	+52
Beräkningsteknisk överföring till hushållen	–	–	-27	-36	-59
Statsbudgetens saldo (efter beräkningsteknisk överföring till hushållen)	+82	+96	-10	+4	-7
Större engångseffekter	+72	+122	+35	+34	+19
varav Försäljning av statliga bolag m.m.	+1	+108	+15	+15	+15
Överföring från AP-fonden	+45	+45	+20	+19	+4
Premiepensionsmedel, netto	+26	-31	–	–	–
Underliggande budgetsaldo	+10	-27	-45	-30	-26

2.2 Mål för budgetpolitiken

Riksdagen har lagt fast ett långsiktigt mål för budgetpolitiken som innebär att de offentliga finanserna skall uppvisa ett överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel. Som delmål gäller att överskottet skall motsvara 2 % under vart och ett av åren 2000–2002.

De som mål angivna överskotten skall användas för att minska den offentliga nettoskulden och sannolikt därefter öka den offentliga nettoförmögenheten.

Riksdagen lägger varje år också fast ett utgiftstak för de närmaste tre åren, vilket sätter en gräns för hur stora utgifter som staten kan dra på sig. Utgiftstaket omfattar dels de egentliga utgifterna på statsbudgeten exklusive statskuldräntor, dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessutom ingår i utgiftstaket en budgeteringsmarginal.

Enligt tidigare riksdagsbeslut skall utgiftstaket för staten uppgå till 765 miljarder kronor 2000 samt till 790 respektive 814 miljarder kronor för de därpå följande åren.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Vårpropositionen

Regeringen bedömer att den ekonomiska tillväxten nu blir högre än vad man räknade med i budgetpropositionen för 2000. För perioden 1999–2001 har BNP-nivån justerats upp med sammanlagt 1,7 %, och som en följd härav väntas överskottet i de offentliga finanserna bli väsentligt större än de fastställda målen. Om detta överskjutande utrymme i sin helhet skulle utnyttjas för reformer blir finanspolitiken starkt expansiv under 2001, ett år då tillväxten beräknas bli god, påpekar regeringen. Eftersom det föreligger en betydande osäkerheten om hur pass uthållig produktionsförmågan i svensk ekonomi är i ett längre perspektiv har regeringen för avsikt att i budgetpropositionen återkomma till frågan om överskottsmålet och om hur överskottet skall disponeras.

I avvaktan härpå föreslår regeringen att de nuvarande målen om ett överskott i de offentliga finanserna på 2,0 % av BNP för 2001 och 2002 skall ligga fast och att målet för 2003 också fastställs till 2,0 % (yrkande 5).

Normalt omprövas inte ett en gång fastlagt utgiftstak. I budgetpropositionen föreslår emellertid regeringen att de tidigare fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2001 och 2002 skall anpassas till några budgettekniska förändringar. Justeringarna som inte ökar utrymmet under utgiftstaket är föranledda av dels förslag om att studier och totalförsvarsplikt skall ge pensionsrätt i det nya ålderspensionssystemet, dels ett förväntat ökat återflöde av EU-medel. Fullt genomförda höjer de båda förstnämnda förslagen utgiftstaket med sammanlagt 1,7 miljarder kronor per år. Den sistnämnda förändringen höjer nivån med ytterligare 0,9 miljarder kronor.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att utgiftstaken för åren 2001–2002 höjs till 792 respektive 817 miljarder kronor. För 2003 föreslår regeringen ett utgiftstak för staten på 847 miljarder kronor.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att de offentliga finanserna skall vara i balans över en konjunkturcykel (yrkande 5).

Med balans i de offentliga finanserna sett över en konjunkturcykel kommer den offentliga bruttoskulden att vara oförändrad mätt i nominella termer men minska jämfört med BNP i takt med att denna växer. I nuvarande konjunkturtopp bör vi enligt motionärerna ha överskott i de offentliga finanserna för att därefter kunna tillåta oss underskott i nästa lågkonjunktur.

Moderata samlingspartiet anser dessutom att utgiftstaket för staten bör fastställas till nivåer som för de tre närmaste åren understiger regeringens förslag med 15, 32 respektive 25 miljarder kronor.

Kristdemokraterna påpekar i *motion Fi13* att det offentliga sparandet visserligen kommer att överstiga 2 % av BNP, men att mer än hela detta spa-

rande ligger i ålderspensionssystemet under åren framöver. Ett överskottsmål på 2 % ger alltså inte en ökad buffert för statsfinanserna 2002 och framöver, påpekar motionärerna, som anser att man i stället skall utforma ett finansiellt mål för statens verksamhet. Riksdagen bör därför enligt deras mening fastställa som mål att *staten* skall ha balans i det finansiella sparandet sett över en konjunkturcykel (yrkande 5).

Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för åren 2001–2003 understiger regeringens med 9, 18 respektive 19 miljarder kronor.

Centerpartiet kommenterar i *motion Fi14* inte närmare överskottsmålet. Partiets förslag till utgiftstak för de tre efterföljande åren understiger regeringens med 11, 18 respektive 32 miljarder kronor.

Folkpartiet liberalerna erinrar i *motion Fi15* om att de offentliga finanserna är starkt konjunkturberoende och att partiet därför har ställt upp på regeringens långsiktiga överskottsmål. Skall överskottsmålet i genomsnitt vara 2 % bör det enligt motionärerna givetvis vara högre i en högkonjunktur för att kunna väga upp ett sämre läge i en lågkonjunktur. Deras eget budgetalternativ har utformats så att överskottet skall motsvara 2,5 % av BNP, och i motionen föreslår de att riksdagen skall fastställa att målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn under åren 2001–2003 skall ligga på minst denna nivå (yrkande 5).

Folkpartiets förslag till utgiftstak understiger för de tre närmaste åren regeringens med 20, 23 respektive 30 miljarder kronor.

Finansutskottets ställningstagande

Budgetpolitiken har under senare år inriktats mot ett antal fleråriga mål, som har det gemensamt att de är tydliga och lätta att i efterhand avläsa. Hittills uppnådda mål har överträffats med bred marginal. Överskottet i de offentliga finanserna beräknas 2000 motsvara 2,8 % av BNP, dvs. det kommer att ligga klart över målet på 2,0 %, och för kommande år visar prognoserna att de offentliga finanserna kommer att utvecklas så gynnsamt att överskottsmålet på 2 % kommer att överträffas med närmare 60 miljarder kronor 2003. Även för 2001 och 2002 väntas överskottsmålet bli överträffat om än inte i samma omfattning.

Med ålderspensionsreformen har det skett en omfördelning i det offentliga sparandet från staten till ålderspensionssystemet vilket motiveras av de kommande stora pensionsavgångarna. När den sista stora överföringen från AP-fonden till staten har genomförts nästa år kommer överskottet i ålderspensionssystemet att motsvara 2,6 % av BNP medan statens finansiella sparande kommer att vara negativt och ligga omkring 0,7 % av BNP efter det att en beräkningsteknisk överföring gjorts till hushållen. Kommunsektorn kommer samtidigt att uppvisa ett mindre finansiellt överskott.

Fördelningen mellan de olika sektorerna framgår av efterföljande tabell.

Tabell 10. Fördelningen av finansiellt sparande i den offentliga sektorn 1999–2003

Löpande priser i % av BNP

	1999	2000	2001	2002	2003
Staten före beräkningsteknisk överföring	+3,9	-0,1	+7,2	+0,9	+1,8
Staten efter beräkningsteknisk överföring	+3,9	-0,1	+6,0	-0,7	-0,7
Ålderspensionssystemet	-1,9	+2,4	-4,4	+2,6	+2,6
Kommunsektorn	-0,2	+0,5	+0,5	+0,1	+0,1
Summa offentlig sektor före överföring	+1,9	+2,8	+3,2	+3,6	+4,5
Offentlig sektor efter beräkningsteknisk överföring	+1,9	+2,8	+2,0	+2,0	+2,0

Kristdemokraterna konstaterar att nuvarande överskottsmål på 2 % för den offentliga sektorns finansiella sparande inte ger någon buffert för statsfinanserna efter 2001. Detta mål bör därför ersättas med ett mål som avser enbart statens finanser och som enligt motionärerna bör innebära att staten skall ha balans i sitt finansiella sparande sett över en konjunkturcykel.

Folkpartiet står bakom nuvarande överskottsmål men anser att man i nuvarande högkonjunktur bör ha ett överskott som under vart och ett av åren 2001–2003 motsvarar minst 2,5 %.

Moderata samlingspartiet anser att de offentliga finanserna i genomsnitt skall vara i balans över en konjunkturcykel.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att nuvarande finansiella mål utgår från den bas som allmänt används i internationella sammanhang. Det är den offentliga sektorns finansiella sparande som utgör grund för jämförelser länder emellan, inte statens finansiella ställning. Det är också denna bas som används i EU:s stabilitetspakt genom vilken Sverige förbundit sig att hålla de *offentliga* finanserna nära balans eller i överskott. Skuldskriteriet enligt Maastrichtvillkoren utgår dessutom från den *offentliga* sektorns bruttoskuld.

Genom pensionsreformen har ålderspensionssystemet visserligen fått en mer fristående ställning men definitionsmässigt är det fortfarande en del av den offentliga sektorn, och det går inte att bortse från dess finansiella ställning när finanspolitiken utformas. Ett överskottsmål som omfattar hela den offentliga sektorn är därför enligt utskottets mening ett mer ändamålsenligt styrinstrument än ett mål som endast gäller den statliga sektorn. Ett sådant överskottsmål kan dessutom alltid sättas så högt att balans kan förväntas uppnås inom någon av delsektorerna om det skulle bedömas som önskvärt.

Utskottet är med hänsyn härtill inte berett att föreslå att basen för nuvarande finansiella mål skall ges en ny definition.

Eftersom ålderspensionssystemet under kommande år väntas uppvisa betydande överskott skulle Moderata samlingspartiets förslag om balans i de offentliga finanserna innebära att underskottet i statens finansiella sparande blir i princip lika stort. I ett läge när pensionssystemet behöver stärkas för att klara väntade påfrestningar är det enligt utskottets mening inte rimligt att låta denna uppbyggnad ske till priset av stora underskott i statsfinanserna och en snabbt ökande statsskuld. Bl.a. mot denna bakgrund har nuvarande överskottsmål på 2 % tillkommit, och utskottet ser därför ingen anledning att sänka denna nivå.

Folkpartiet kritiserar regeringen för att den i nuvarande högkonjunktur nöjer sig med ett överskott på 2 % fastän det då borde ha varit högre för att

genomsnittet över en konjunkturcykel skall kunna nå denna nivå. Utskottet vill med anledning härav erinra om att överskottsmål för enskilda år hittills har lagts fast för perioden 1999–2002, och under vart och ett av dessa fyra år har eller väntas dessa mål antingen bli uppnådda eller överträffade. Även 1998 var överskottet betryggande. Det framgår av följande sammanställning.

Tabell 11. Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 1999–2003

Målsatta respektive beräknade finansiella överskott

	1999	2000	2001	2002	2003
Beräknat finansiellt sparande i miljarder kronor	36,9	58,9	71,2	81,5	106,3
Beräknat finansiellt sparande i % av BNP	1,9	2,8	3,2	3,6	4,5
Målsatt finansiellt sparande i % av BNP	0,5	2,0	2,0	2,0	2,0
Överskjutande finansiellt sparande i % av BNP	+1,4	+0,8	+1,2	+1,6	+2,5

Regeringen har i vårpropositionen föreslagit att delmålen för den offentliga sektorns överskott under de tre efterföljande åren bör motsvara 2 % av BNP i avvaktan på att en förnyad bedömning kan göras i budgetpropositionen. Kalkylerna i vårpropositionen utgår också från detta förhållande, vilket innebär att överskjutande överskott beräkningstekniskt har hänförs till hushållssektorn.

Värt att notera är emellertid att med de nu redovisade kalkylerna beräknas överskottet i de offentliga finanserna under åren 1999–2003 bli så stort att det motsvarar i genomsnitt 2 % under en sammanhängande femårsperiod, dvs. en period som i stort motsvarar en normal konjunkturcykel.

Enligt utskottets mening bör finanspolitiken utformas på ett sådant sätt att det uppställda genomsnittsmålet uppnås. Självklart måste inriktningen därvid varje år anpassas till den allmänekonomiska utvecklingen. Såsom regeringen påpekar förutses nu en god tillväxt för nästa år och om det överskjutande överskottet i sin helhet skulle utnyttjas för reformer kommer finanspolitiken att bli starkt expansiv under 2001. Utskottet finner det därför motiverat att regeringen i budgetpropositionen gör en förnyad prövning av överskottsmålet för de närmast efterföljande åren och hur de då uppkomna överskotten skall disponeras.

I avvaktan härpå tillstyrker utskottet det av regeringen föreslagna överskottsmålet för 2003 (yrkande 5) samt avstyrker motionerna Fi12 (m) yrkande 5, Fi13 (kd) yrkande 5 samt Fi15 (fp) yrkande 5.

Till frågan om nivån på utgiftstaket återkommer utskottet längre fram i betänkandet.

2.3 Redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter

Motionerna

Moderata samlingspartiet är i *motion Fi12* starkt kritiskt till regeringens sätt att redovisa vissa utgifter. För att klara utgiftstaken har regeringen genom budgettricksande gömt undan stora utgiftsökningar, anser motionärerna. Genom bokföringsmässiga manövrer som knappast skulle klassas som god bokföringssed har enligt deras mening regeringen på olika sätt nettoredovisat utgifter, belastat statliga företag med utgifter, lagt utgifter helt utanför stats-

budgeten samt spridit ut utgifter under flera år. På detta sätt har man gjort det möjligt att undandra utgiftsökningar från utgiftstaket. För nästa år uppgår detta tricksande enligt motionärernas uppskattningar till totalt ca 15 miljarder kronor.

Det största beloppet gäller kostnaden för stängningen av Barsebäck och uppgår till 7,6 miljarder kronor. Genom olika åtgärder kommer denna kostnad inte något år att belasta de takbegränsade utgifterna med mer än 340 miljoner kronor. Förfarandet står enligt motionärerna inte i överensstämmelse med budgetlagens krav på bruttoredovisning.

Den andra stora posten för nästa år är kommunernas moms-skuld till staten som vid utgången av 2000 väntas uppgå till 4 miljarder kronor. Skulden efterskänks nu, vilket i praktiken blir ett bidrag till kommunerna som inte redovisas över budgetens utgiftssida, påpekar motionärerna.

I en sammanställning i motionen hänvisar motionärerna också till de avgiftsinkomster som enligt regeringens förslag i fortsättningen skall redovisas mot anslag.

Till följd av detta kräver motionärerna att regeringen skall återkomma till riksdagen med en fullständig redovisning av hur dessa utgifter skall rymmas inom utgiftstaken (yrkande 7).

Kristdemokraterna framför i *motion Fi13* ett snarlikt krav i vilket partiet föreslår att riksdagen skall begära av regeringen en korrekt och fullständig redovisning i enlighet med budgetlagen av samtliga inkomster och utgifter som finns beräknade i vårpropositionen (yrkande 7).

Även *Centerpartiet* är i *motion Fi14* kritiskt till det sätt på vilket regeringen upprätthåller utgiftstaket. Regeringens tricksande undergräver enligt motionärernas mening utgiftstakets, och därmed även regeringens trovärdighet. Det finns, anser de, många exempel på hur regeringen genom kreativ bokföring kringgått utgiftstaken för att kunna öka statens utgifter. I motionen pekar de ut några av de avgifter som enligt regeringens förslag skall redovisas mot anslag. Som exempel på tricksande anger de också regeringens förslag att till 2001 senarelägga utbetalningen av arealersättningar på sammanlagt 3,7 miljarder kronor i stället för att rätteligen betala ut dessa medel i december.

Centerpartiet tar bestämt avstånd från det sätt på vilket regeringen hanterar utgiftstaket i budgetarbetet. Enligt motionärernas uppfattning bör regeringen återgå till huvudprincipen om bruttoredovisning av statens utgifter och inkomster. Av motionen framgår också att Centerpartiet anser att utgiftstaket skall finnas kvar som budgetpolitiskt instrument, men att dess konstruktion behöver justeras och ses över. En parlamentarisk utredning bör ges i uppdrag att göra en sådan översyn. Motionärerna föreslår att riksdagen genom ett tillkännagivande skall delge regeringen dessa synpunkter (yrkande 2).

Folkpartiet anser i *motion Fi15* att det är ett allvarligt orostecken att regeringen visat tendenser till att urholka utgiftstaket genom att i praktiken föra över utgifter till inkomstsidan. Problemet med att de fastställda ramarna för utgiftsområdena inte respekteras är att detta på sikt undergräver budgetprocessen. Systemet med utgiftstak och ramar för utgiftsområden är inte enbart ett medel för att stärka omvärldens tilltro till den svenska budgeten utan i hög grad även ett internt styrmedel i budgetarbetet.

Ett tydligt exempel på en sådan redovisning är enligt motionärerna hanteringen av statsbudgetens kostnader för stängningen av Barsebäck. Genom att ta ut kostnaden som en minskad inleverans från Vattenfall och genom att göra ersättningarna för produktionsbortfallet skattefria lyckas regeringen dölja att den verkliga statsfinansiella kostnaden 2001 är ca 1,2 miljarder kronor. I stället redovisas bara en utgift på drygt 300 miljoner kronor, påpekar motionärerna. Genom att låta några myndigheter såsom Tullverket, Polisväsendet och Centrala studiestödsnämnden disponera avgifter som är av offentligrättslig karaktär kan regeringen i praktiken öka dessa myndigheters resurser utan att det redovisas som en ökad statsutgift. Ett sådant förfarande bryter i varje fall mot andan i budgetlagen, anser motionärerna som begär att regeringen senast i budgetpropositionen skall återkomma med en redovisning som överensstämmer med budgetlagens krav (yrkande 25).

Finansutskottets ställningstagande

Motionärernas kritik riktar framför allt in sig på två frågor, nämligen dels det sätt på vilket kostnaderna för avvecklingen av ett av kärnkraftsaggregaten i Barsebäck har redovisats på statsbudgeten, dels de i vårpropositionen framförda förslagen att låta vissa myndigheter direkt få förfoga över inkomsterna från ett antal offentligrättsliga avgifter.

Vad beträffar kostnaderna för avvecklingen av Barsebäck har utskottet nyligen behandlat denna fråga i ett yttrande till näringsutskottet (FiU2y). I yttrandet gick utskottet översiktligt igenom det ersättningsavtal som upprättats mellan parterna och det sätt på vilket regleringen av utgående ersättningar skulle komma att belasta statsbudgeten. Av särskilt intresse för utskottets bedömning var därvid om redovisningen av utgående ersättningar stod i överensstämmelse med budgetlagens krav på att inkomster och utgifter skall redovisas var för sig på statsbudgeten. Detta bruttoredovisningskrav, som enligt 17 § budgetlagen (1996:1059) är huvudregeln i budgetredovisningen, innebär att inkomsterna inte får minskas med utgifter och att utgifterna inte får minskas med inkomster.

I den proposition som låg till grund för riksdagens beslut (prop. 1999/2000:63) finns alla kostnader som är förenade med stängningen av det ena kärnkraftsaggregatet öppet redovisade. Utskottet konstaterade vid sin genomgång att givet det framförhandlade avtalet kunde det inte hävdas att redovisningen av dess effekter på statsbudgeten stod i strid mot budgetlagens bestämmelser. Denna uppfattning har därefter också konfirmerats genom riksdagens beslut. Med hänsyn härtill finner utskottet det anmärkningsvärt att motionärerna nu karakteriserar den av riksdagen godtagna ordningen som ett budgettricksande.

I vårpropositionen föreslår regeringen på tilläggsbudget att tre myndigheter skall få ett resurstillskott under innevarande budgetår genom att vissa offentligrättsliga avgifter som myndigheterna uppbär i fortsättningen skall redovisas mot respektive myndighets förvaltningsanslag i stället för mot en inkomstitel. Statsbudgetens inkomster minskar därvid med ett lika stort belopp, men avgifternas offentligrättsliga karaktär påverkas inte av förändringen, framhåller regeringen, som aviserar att ytterligare ett antal förändringar

av snarlik art kommer att presenteras i budgetpropositionen. De myndigheter som berörs av de nu närmast aktuella förslagen är Tullverket, Polisväsendet och Centrala studiestödsnämnden (CSN).

Tullverket föreslås få disponera de medel som flyter in från expeditions- och ansökningsavgifter, tullförrättningsavgifter och tullräkningsavgifter räknat fr.o.m. den 1 juli 2000. Tillsammans väntas dessa ge ett resurstillskott på drygt 25 miljoner kronor per år. Åtgärden motiveras med att Tullverkets utgifter kommer att öka med 25 miljoner kronor per år när Öresundsbron öppnas och att regeringen inte kan acceptera att Tullverkets ambitionsnivå sänks.

Polisväsendet föreslås få disponera de avgifter som polismyndigheterna tar ut när de utfärdar pass räknat fr.o.m. den 1 juli 2000. För helår beräknas detta ge ett tillskott på 180 miljoner kronor per år. Åtgärden motiveras med att polisväsendets ekonomiska situation är bekymmersam och att regeringen inte kan acceptera att polisens arbete med närpolisreformen stannar av. Ett resurstillskott redan innevarande år bedöms därför som nödvändigt.

CSN föreslås få disponera de avgiftsintäkter som tas ut vid uppläggning av lån räknat från den 1 januari 2000. Dessa avgifter uppgår till 80 miljoner kronor per år. Åtgärden motiveras med att en väl fungerande studiestödsadministration prioriteras högt av regeringen och att CSN behöver tillföras resurser. Förutom rätten att få disponera dessa avgifter föreslås att CSN på tilläggsbudget skall tillföras 20 miljoner kronor över anslag.

Av redovisningen i vårpropositionen framgår dessutom att regeringen avser att i budgetpropositionen för 2001 föreslå att Vägverket skall få tillgodogöra sig avgifter för körkortsprov, att länsstyrelserna skall få fakturera Vägverket för sina arbetsinsatser med körkort, att UD skall få tillgodogöra sig en del av de avgifter som tas ut vid utlandsbeskickningarna för pass och viseringar, att Arbetsmarknadsverket skall få disponera avgiftsinkomsterna för arbetspraktik samt att kommunernas avgifter till specialskolor också skall tillföras ett anslag i stället för en inkomstitel.

Av tabell 4.8 i vårpropositionen kan man utläsa att dessa åtgärder leder till att statsbudgetens inkomster varaktigt minskar med 1 140 miljoner kronor enligt följande fördelning.

Tabell 12. Föreslagen nettoredovisning av offentligrättsliga avgifter
Belopp i miljoner kronor

	2001	2002	2003	Varaktig effekt
Tullen, avgiftsinkomster	25	25	25	25
Polisväsendet, avgiftsinkomster för pass	180	180	180	180
UD, avgiftsinkomster för pass och viseringar	25	25	25	25
CSN, avgiftsinkomster för uppläggning av lån	80	80	80	80
Vägverket, avgiftsinkomster för körkort	480	540	540	500
Länsstyrelserna, avgiftsinkomster för körkort	40	40	40	40
Specialskolor, avgiftsinkomster från kommuner	48	96	96	90
Arbetspraktik, avgiftsinkomster från arbetsgivare	200	200	200	200
Summa inkomstminskning	1 078	1 186	1 186	1 140

Även dessa förslag ses av oppositionspartierna som en form av budgettrickande och ett sätt att kringgå utgiftstaket. Centerpartiet och Folkpartiet hävdar dessutom att incitamentsstrukturen blir oklar om myndigheter själva får bestämma och behålla offentligrättsliga avgifter, eftersom inkomstmaximering då kan komma att gå före rättssäkerhet.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att det av regeringen föreslagna förfarandet inte innebär något nytt. Av de offentligrättsliga avgifter som tas ut redovisas betydande belopp redan i dag mot anslag. Ekonomistyrningsverket (ESV) har i en ännu preliminär sammanställning kommit fram till att 64 myndigheter under 1999 fick disponera sammanlagt närmare 8 miljarder kronor i offentligrättsliga avgifter.

Regeringens förslag innebär att offentligrättsliga avgifter på ytterligare några myndighetsområden i fortsättningen skall nettoredovisas under anslag. Enligt 9 § budgetlagen skall statsinkomster som beräknas av riksdagen alltid redovisas mot inkomstitlar. Det föreslagna förfarandet innebär alltså i princip att riksdagen inte längre skall beräkna dessa avgifter och därmed skall de inte heller föras till en inkomstitel. Om avgifterna endast skall bidra till att finansiera verksamhetens utgifter kan de nettoredovisas enligt 17 §, och om de skall ge full kostnadstäckning skall kostnader och intäkter redovisas och budgeteras vid sidan av statsbudgeten enligt 18 §. Någon åtskillnad görs inte i lagtexten mellan offentligrättsliga och andra avgifter. Det får därför anses vara i överensstämmelse med lagtexten och förarbetena att förfara på det sätt som regeringen föreslår.

Ett skäl till att myndigheter skall få tillgodogöra sig avgifter på detta sätt kan vara att de därigenom får möjlighet att på ett mer rationellt sätt anpassa sin verksamhet till variationer över tiden. Av vårpropositionen framgår exempelvis att Vägverket bör få disponera inkomster från körkortsavgifter eftersom volymen på denna arbetsuppgift varierar påtagligt mellan åren.

Arbetsgivare som får ta emot arbetslösa för arbetspraktik erlägger en särskild finansieringsavgift. Genom att föra inkomsterna från denna avgift mot anslaget för arbetsmarknadspolitiska åtgärder får Arbetsmarknadsverket ett ökat intresse för att se till att arbetsgivare verkligen betalar och att de betalar i tid.

Det bör noteras att ingen av de avgifter som föreslås bli redovisade mot anslag är av sanktionstyp.

Det bör enligt utskottets mening också uppmärksammas att det förhållandet att en myndighet får disponera inkomster från offentligrättsliga avgifter inte är liktydigt med att myndigheten också ensam får bestämma avgiftens storlek. I allmänhet fattas sådana beslut av regeringen, men i några fall sker det på myndighetsnivå. Alla myndigheter som tar ut avgifter är emellertid skyldiga att årligen samråda med ESV om nivån på avgifterna. Någon risk för att inkomstmaximering skall komma att styra myndigheternas handlande föreligger därför inte.

Enligt utskottets mening måste varje förslag till nettoredovisning av offentligrättsliga avgifter noga prövas utifrån de effektivitetsvinster som kan göras i det enskilda fallet. Hänsyn måste också tas till hur förslagen återverkar på de budgetpolitiska mål som lagts fast för den statliga verksamheten och hur förslagen kan komma att påverka tilltron till dessa mål.

För egen del anser utskottet att en övergång till nettoredovisning av de of-fentligrättsliga avgifterna i de nu redovisade fallen kan bidra till större effek-tivitet och till att de olika myndigheternas verksamhet främjas. Med den nu föreslagna omfattningen blir återverkningarna på uppställda budgetpolitiska mål också mer marginell. Förslagen är enligt utskottets mening också fören-liga med budgetlagens krav på hur inkomster skall redovisas.

Med hänvisning härtill anser utskottet att den kritik som framförs av oppo-sitionspartierna saknar grund. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi12 (m) yrkande 7, Fi13 (kd) yrkande 7, Fi14 (c) yrkande 2 i denna del samt Fi15 (fp) yrkande 25.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi14* att en parlamentarisk utredning bör ges i uppdrag att se över utgiftstakets konstruktion så att det långsiktigt kan till-lämpas och accepteras i riksdagens budgetarbete (yrkande 2 i denna del). Enligt motionärerna tvingas de med nuvarande konstruktion på utgiftstaket att spara ihop två gånger ifall de vill sänka skatten för låg- och medelin-komsttagare genom att höja grundavdraget.

Såvitt utskottet förstår grundas motionärernas förslag på en missuppfatt-ning. Om det statliga grundavdraget höjs leder detta till att statens inkomster minskar, däremot påverkas inte de takbegränsade utgifterna. Om å andra sidan det kommunala grundavdraget höjs blir följderna att kommunernas skat-teinkomster begränsas, däremot får en sådan höjning inget genomslag i sta-tens inkomster. I enlighet med finansieringsprincipen skall emellertid kom-munerna kompenseras för det uppkomna skattebortfallet, vilket sker genom en höjning av de generella statsbidragen till kommunerna.

På statsbudgeten kommer således ett höjt statligt grundavdrag till synes på budgetens inkomstsida medan en höjning av det kommunala grundavdraget får effekt på de takbegränsade utgifterna. Utskottet kan således inte finna att ett parti som vill höja grundavdraget får betala dubbelt för en sådan åtgärd. Utskottet vill också erinra om att den parlamentariskt förankrade Riksdags-kommittén för närvarande ser över bl.a. riksdagens hantering av budgetfrå-gor. Enligt vad utskottet erfarit prövar kommittén i det sammanhanget även frågor med anknytning till utgiftstaket. Därtill kommer att en av regeringen tillkallad särskild utredningsman, generaldirektör Svante Öberg, också prö-var frågor med anknytning till utgiftstakets konstruktion. Enligt utskottets mening är det mot bakgrund härav inte påkallat att ta ett initiativ av det slag motionärerna begär.

Motion Fi14 (c) yrkande 2 i denna del avstyrks därför av utskottet.

2.4 Budgetpolitikens inriktning

2.4.1 Samarbete om budgetpolitiken

Av propositionen framgår att regeringen eftersträvar största möjliga uppslut-ning kring en politik för full sysselsättning och att arbetsmarknadens parter har en viktig roll i detta sammanhang.

Den ekonomiska vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står

bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 2000 och de nu föreslagna skatteförändringarna.

Samarbetet mellan regeringspartiet och de båda andra partierna berör fem områden, nämligen ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Det innefattar både konkreta förslag och åtaganden inför framtiden. Enligt propositionen bekräftas genom detta samarbete att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, prisstabilitet och ett offentligt överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel. Politiken syftar också till jämlikhet, jämställdhet och ekologisk hållbarhet.

2.4.2 De politiska alternativen

Vårpropositionen

Utgiftstaket för 2000 uppgår till 765 miljarder kronor. Regeringen bedömer att det kommer att klaras med en budgeteringsmarginal på ca 1 miljard kronor, men finner det samtidigt oroande att utgifterna ökar kraftigt för vissa socialförsäkringar. På några områden har regeringen därför infört begränsningsbelopp.

Det för 2001 fastlagda utgiftstaket ligger på en 25 miljarder kronor högre nivå. De ökade resurserna kommer enligt tidigare beslut att användas för att bl.a. öka biståndet, förbättra studiestödet och höja barnbidragen. Men även 2001 beräknas utgifterna bli större på grund av den ökade ohälsan. Regeringen ser mycket allvarligt på denna utveckling och kommer därför att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta en handlingsplan för att minska ohälsan. Om utgifterna inom hälsoområdet tillåts fortsätta att öka i samma takt som hittills kan fastlagda utgiftstak inte upprätthållas. Det finns då risk för att andra reformer inte kan förverkligas påpekar regeringen, vars uppfattning är att utgiftstaken skall hållas.

Nivån på de tidigare fastlagda utgiftstaken för 2001 och 2002 bör enligt regeringen ligga fast men bör tekniskt anpassas till att pensionsrätt kommer att införas för studier och totalförsvarsplikt samt till att återflöde från EU:s budget ökar. Efter en sådan teknisk justering blir utgiftstaket för 2001 2 miljarder kronor högre och uppgår således till 792 miljarder kronor medan utgiftstaket för 2002 ökar med 3 miljarder kronor till 817 miljarder kronor.

För de tre närmaste åren aviserar regeringen ett antal reformer vars omfattning uppgår till sammanlagt 20 miljarder kronor 2003. Tyngdpunkten i satsningarna ligger i tredje året, men redan 2002 väntas åtgärderna få genomslag med drygt 9 miljarder kronor. De innefattar satsningar inom fem områden. Jämfört med de beräkningar som redovisades i budgetpropositionen uppgår regeringens nu tillkommande satsningar inom de fem områdena till följande belopp.

Tabell 13. Regeringens förslag till utgifts- och inkomständeringar 2001–2003
Nettoförsvagning av de offentliga finanserna
Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
En offensiv för tillväxt	1 890	2 210	9 150
Ökad rättvisa och trygghet	2 350	3 020	3 420
Barnen vår framtid	-1 550	2 000	1 500
Ett ekologiskt hållbart Sverige	610	610	2 580
Internationell solidaritet	250	250	2 530
Summa reformer	4 520	9 220	19 980
varav utgiftsökningar	1 400	5 700	16 470
inkomstminskningar	3 120	3 520	3 510

Genom en *offensiv för tillväxt* vill regeringen främja sysselsättningen. Det skall bl.a. ske genom satsningar på utbyggt anställningsstöd för långtidsarbetslösa, integrationsåtgärder, högre utbildning och forskning samt en utbyggnad av ett bredbandsnät. I offensiven ingår också en förlängning av storstadssatsningen liksom Kunskapslyftet även efter 2002.

Satsningen på *ökad rättvisa och trygghet* riktar sig bl.a. till de sämst ställda pensionärerna men i den ingår också resurstillskott till rättsväsendet, skatteförvaltningen och tullen. En utbyggd tandvårdsförsäkring och satsningar på änkepensioner hör också hit.

För *barnfamiljerna* införs ytterligare en pappa/mammamånad i föräldraförsäkringen samt en maxtaxa i barnomsorgen. I enlighet med vad som tidigare aviserats kommer barnbidraget och studiebidraget att höjas med ytterligare 100 kr/månad och barn fr.o.m. 2001. Inklusiv tidigare aviserade förslag uppgår tillskotten till barnfamiljer sammantaget till ca 9 miljarder kronor 2003.

I satsningen på *ett ekologiskt hållbart Sverige* ingår bl.a. en grön skatteväxling som under de närmaste tio åren skall uppgå till 30 miljarder kronor, fortsatta satsningar på lokala investeringsprogram samt förstärkta anslag för markinköp, biotopskydd, marksanering, kalkning samt miljöforskning, miljöövervakning och forskning inom jordbruket.

Den *internationella solidariteten* förstärks genom att biståndet höjs med 1,6 miljarder kronor, från 0,74 % av BNI 2002 till 0,81 % 2003. Samarbetet med Central- och Östeuropa förlängs. Av propositionen framgår att det är regeringens ambition att Sverige åter skall uppnå enprocentsmålet för biståndet när de statsfinansiella förutsättningarna för detta föreligger.

Den samlade effekten av regeringens nu aviserade utgifts- och inkomstförändringar beräknas leda till att de takbegränsade utgifterna på statsbudgeten ökar med 2,4 miljarder kronor 2001 och med 7,5 miljarder kronor 2002. År 2003 väntas de takbegränsade utgifterna öka med 18,3 miljarder kronor. Eftersom vissa av förslagen är tidsbegränsade begränsar sig deras varaktiga effekt till 9,4 miljarder kronor.

Regeringens nu redovisade inriktning av budgetpolitiken väntas enligt propositionen få följande effekt på statsbudgeten under de närmaste tre åren.

Tabell 14. Lånebehov enligt regeringens budgetförslag för 2000–2003
Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002	2003
Inkomster	+809,6	+720,6	+754,2	+784,0
Utgifter exkl. statsskuldsräntor	-624,2	-645,0	-659,4	-668,5
Statsskuldsräntor m.m.	-93,4	-69,3	-65,7	-58,6
<i>Netto</i>	+92,0	+6,3	+29,0	+57,0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-41,5	-9,1	-8,5	-8,8
Överföring från AP-fonden	+45,0	+19,7	+19,1	+3,6
Statsbudgetens saldo före beräkningsteknisk överföring	+95,5	+16,9	+39,6	+51,8
Beräkningsteknisk överföring	–	-27,3	-35,9	-58,9
Amortering av statsskulden	+95,5	-10,4	+3,7	-7,1

Regeringen har vid utformningen av sitt budgetförslag förutsatt att tidigare beslutade utgiftstak för 2001–2002 skall ligga fast men tekniskt anpassas till de förändringar som följer av att pensionsrätt kommer att införas för studier och totalförsvarspåbudsplikt och av att återflöde från EU:s budget ökar. För 2003 föreslår regeringen ett utgiftstak på 847 miljarder kronor. För de tre närmast efterföljande åren har därigenom de av regeringen föreslagna utgiftstaken följande sammansättning.

Tabell 15. Utgiftstak för 2001–2003 enligt regeringens budgetförslag
Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	641,0	653,9	664,5
Minskning av anslagsbehållningar	4,0	5,5	4,0
Ålderspensionssystemet utanför statsbudgeten	144,7	151,3	158,4
<i>Summa takbegränsade utgifter</i>	<i>789,7</i>	<i>810,8</i>	<i>826,9</i>
Budgeteringsmarginal	2,3	6,2	20,1
Utgiftstak	792,0	817,0	847,0

Motionerna

Moderata samlingspartiet redovisar i *motion Fi12* en budgetpolitik inriktad på att ge individen ett ökat inflytande över sitt liv och på att främja en långvarigt hög tillväxt så att alltfler kan komma i arbete.

Partiet vill med sin skattepolitik minska bidragsberoendet och öka förutsättningarna för arbete och företagande. Skattesänkningarna motsvaras huvudsakligen av minskade offentliga utgifter och har i övrigt en utbudsstimulerande inriktning. I ett medellångt perspektiv bör skatterna sänkas till en nivå som motsvarar genomsnittet bland våra viktigaste konkurrentländer.

Enligt motionärerna leder deras nu redovisade förslag till att utgifts- och skattekvoten de kommande tre åren väntas falla till 49,5 respektive 46,1 %. När såväl utgifts- som inkomstkvoterna minskar blir de offentliga finansernas konjunkturkänslighet väsentligt mindre. De offentliga inkomsterna och utgifterna blir då också mindre följsamma till konjunktrens svängningar.

De offentliga finanserna bör enligt motionärerna vara i balans över en konjunkturcykel. Då kommer även statsskulden att vara oförändrad i nominella termer, men mätt som andel av BNP kommer den att sjunka i takt med att

BNP växer. Givet detta balansmål bör vi i nuvarande konjunkturtopp ha överskott i de offentliga finanserna, anser motionärerna.

Moderata samlingspartiets förslag till skattesänkningar uppgår under de tre närmaste åren till 45, 74 respektive 108 miljarder kronor och inriktas främst på inkomstbeskattningen. Inkomstskatten skall sänkas för alla, men tyngdpunkten skall ligga i beskattningen av låg- och medelinkomsttagarna. I motionen aviseras att partiet kommer att presentera en inkomstskattereform som efter tre år sänker skatten med 50 miljarder kronor. Det sker genom höjda grundavdrag, sänkta inkomstskatter och en successiv avveckling av den statliga inkomstskatten.

Partiet vill därutöver införa ett förvärvsavdrag vid beräkningen av kommunal inkomstskatt. År 2001 och 2002 skall detta förvärvsavdrag uppgå till 6 % men höjs därefter till 10 %. Barnfamiljer skall fr.o.m. 2001 ges rätt till ett särskilt grundavdrag vid den kommunala beskattningen. Avdraget skall uppgå till 10 000 kr per barn och är tänkt att komplettera barnbidraget på dagens nivå. Dessutom införs rätt till avdrag för styrkta barnomsorgskostnader. Avdraget för resor till och från arbetet skall förbättras samtidigt som bensin- och dieselskatten sänks. Vidare skall avdrag för pensionssparande åter få göras med ett basbelopp.

Frysningen av nuvarande taxeringsvärden skall behållas vid fastighetsbeskattningen samtidigt som uttaget av skatt successivt trappas ner till 1,0 % 2003 och markvärdet tas upp med enbart halvt belopp vid beräkning av skatten. Dubbelbeskattningen av utdelningsvinster skall avvecklas och förmögenhetsskatten skall stegvis slopas. Inom jordbrukssektorn skall skatten på elkraft och eldningsolja fullt ut sänkas till de nivåer som gäller för tillverkningsindustrin.

De moderata skattesänkningarna finansieras genom besparingar som under de närmaste tre åren uppgår till netto 32, 59 respektive 65 miljarder kronor.

Till en del leder besparingarna till att kostnaderna för hushållen ökar. Det sker genom att en ny läkemedelsförsäkring införs, genom högre egenavgift till arbetslöshetsförsäkringen, genom att kostnaderna för trafikolycksfall förs över på den obligatoriska trafikförsäkringen, genom att ytterligare en karensdag införs i sjukförsäkringen samt genom att ersättningsnivån i sjuk- och föräldraförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen åter sänks till 75 %.

Motionärerna vill emellertid också minska företagsstödet, sänka partistödet, slopa presstödet samt åstadkomma besparingar genom att behålla kärnkraften och bedriva en effektivare arbetsmarknadspolitik. Biståndet bör enligt deras mening minskas, och vidare vill de begränsa bidragen till kommunsektorn.

Regeringens förslag om en allmän förskola och maxtaxa i barnomsorgen avvisas av motionärerna som i stället vill ge barnfamiljerna ökade avdragsmöjligheter samt införa ett nytt stöd kallat barnomsorgspeng.

Ökade utgifter föreslås därutöver för stödet till handikappade och för återställd änkepension. Moderata samlingspartiet vill dessutom tillföra ytterligare resurser till utbildning, forskning, väginvesteringar och försvaret.

Under de närmaste tre åren vill motionärerna privatisera statliga företag för 45 miljarder kronor per år utöver regeringens planer. Det extra utrymme som detta ger skall huvudsakligen användas till en snabbare amortering av stats-

skulden men också till investeringar i infrastruktur och till vissa utgifter av engångskaraktär.

De finansiella effekter som motionärernas förslag har på den konsoliderade offentliga sektorn kan för de kommande tre åren sammanfattas på följande sätt.

Tabell 16. Finansiella effekter av Moderata samlingspartiets budgetförslag 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Utgiftsminskningar, netto	+32,0	+59,0	+65,0
Skattesänkningar, netto	-45,0	-74,0	-108,0
Privatiseringar	+45,0	+45,0	+45,0
Effekt på finansiellt sparande enligt (m) ^{1 2}	-12,0	-12,0	-38,0
Nivån på finansiellt sparande i offentlig sektor enligt (m)	+59,0	+70,0	+68,0
Nivå i förhållande till regeringens mål enligt (m)	+15,0	+24,0	+21,0

¹ Inklusive effekt på statsskuldsväntor med 1, 3 respektive 5 mdkr för 2001–2003

² Exklusive försäljning av statliga företag eftersom sådana transaktioner inte påverkar det finansiella sparatet

Moderata samlingspartiet avvisar användningen av en budgeteringsmarginal. Om man till de moderata besparingarna på statsbudgetens utgifter lägger effekten av detta ställningstagande får man fram nivån på det av motionärerna förordade utgiftstaket för staten.

Tabell 17. Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak för staten 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Regeringens förslag till utgiftstak	792,0	817,0	847,0
Föreslagna utgiftsminskningar	-12,8	-26,2	-4,9
Nej till budgeteringsmarginal	-2,3	-6,2	-20,1
Utgiftstak för staten enligt (m)	777,0	785,0	822,0

Moderata samlingspartiet föreslår att staten skall ta över kommunernas kostnader för skolan. Förslaget innebär att kommunerna fr.o.m. 2002 kommer att avlastas en utgift på 50 miljarder kronor samtidigt som belastningen på statsbudgeten ökar med ett lika stort belopp. Omfördelningen höjer nivån på det av Moderata samlingspartiet föreslagna utgiftstaket för staten men har ingen effekt på utgiftstaket för hela den offentliga sektorn. Skillnaderna mellan Moderata samlingspartiets och regeringens budgetalternativ framkommer därför tydligare i utgiftstaket för den offentliga sektorn.

Tabell 18. Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak för den offentliga sektorn 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Regeringens förslag till utgiftstak	1 108,0	1 148,0	1 192,0
M:s lägre nivå på det statliga utgiftstaket	-15,0	-32,0	-25,0
M:s lägre nivå för kommunsektorn	±0,0	-53,0	-53,0
M:s justering av nivån för interna transaktioner	-16,0	+24,0	-3,0
Utgiftstak för offentlig sektor enligt (m)	1 077,0	1 087,0	1 111,0
Avvikelse från regeringen	-31,0	-61,0	-81,0

Kristdemokraterna uppger i *motion Fi13* att partiet i sitt budgetalternativ vill satsa på en utbyggd och förbättrad vård, på ökad valfrihet för småbarnsfamiljerna, på inkomstskattesänkningar som ger enskilda och familjer ett ökat ekonomiskt utrymme, på ett förbättrat näringsklimat, på upprustning av vägnätet samt på polisen för att göra den bättre rustad att ta itu med brottsligheten.

Kristdemokraternas förslag till inkomstskattereform är framför allt inriktad på en höjning av det kommunala grundavdraget med närmare 12 000 kr. Höjningen skall omfatta alla inkomsttagare, således även pensionärer, och beräknas ge en skattesänkning med 300 kr per månad under 2001. Den föreslagna höjningen av grundavdraget gör att man kan tjäna 20 700 kr per år innan man behöver betala kommunalskatt, jämfört med dagens 8 700 kr.

En statlig finansierad skattereduktion, utformad som ett förvärvsavdrag på arbetsinkomster vid den kommunala beskattningen, införs successivt under åren 2001–2003. Förvärvsavdraget ser Kristdemokraterna som ett alternativ till den av regeringen valda lösningen med en pensionsavgiftsrabatt. Det ger normalinkomsttagaren ytterligare 180 kr per månad i skattesänkning 2003.

Värnskatten skall enligt motionärerna avskaffas och den nedre gränsen för rätt till reseavdrag sänkas från 7 000 till 5 000 kr. Avdrag för pensionssparande bör åter få göras med ett basbelopp.

Vidare skall förmögenhetsskatten och dubbelbeskattningen avskaffas i två steg, riskkapitalavdraget återinförs och beskattningen av personaloptioner och vinstandelar lindras.

Tillväxten bör enligt Kristdemokraterna dessutom främjas bl.a. genom sänkta arbetsgivaravgifter och sänkt skatt på hushållstjänster. Likaså bör beskattningen av jordbruk begränsas med 1,5 miljarder kronor för att skapa rimliga och rättvisa konkurrensvillkor för jordbruksnäringen.

Nuvarande frysning av taxeringsvärdena bör gälla även fortsättningsvis, och uttaget av fastighetsskatt bör sänkas till 1,2 %. Till grund för skatteberäkningen bör dessutom ligga endast en tredjedel av markvärdet över 150 000 kr.

Kristdemokraterna vill också sänka fordonsskatten kraftigt, men detta förslag är direkt kopplat till en av partiet föreslagen obligatorisk trafikolycksfallsförsäkring som väntas bidra till att sjukförsäkringen kan avlastas betydande belopp.

Till de förbättringar som motionärerna prioriterar hör enhetstaxa inom äldreården, fler nya vårdplatser och en minskning av långa vårdköer. Man vill också satsa mer på rehabilitering, tandvård och försäkringskassorna.

Småbarnsfamiljer får enligt Kristdemokraterna inte någon ökad valfrihet med regeringens förslag till maxtaxereform. Partiet avvisar därför detta förslag och förordar i stället att ett nytt och förbättrat vårdnadsbidrag ges direkt till alla småbarnsföräldrar. Med ett vårdnadsbidrag får barnfamiljerna möjlighet att fritt välja omsorgsform för sina barn. I motionen föreslås också att garantibeloppet i föräldraförsäkringen höjs från 60 till 120 kr och att ett särskilt barnavdrag införs vid beskattningen.

För de pensionärer som har lägst pension bör man enligt motionärerna temporärt höja pensionstillskottet med 100 kr per månad under 2001 och 2002 i avvaktan på att det nya pensionssystemet skall träda i full kraft. Enligt

deras mening bör dessutom inkomstprövningen för änkepension helt slopas och omställningspensionen återställas från sex till tolv månader.

Utvecklingsbiståndet bör under de närmaste tre åren räknas upp så att det motsvarar 0,9 % av BNI 2003.

Underhållet av vägar bör förbättras anser motionärerna som under de kommande tre åren dessutom vill avdela ytterligare 11 miljarder kronor till väginvesteringar. Regeringens satsning på rättsväsendet och skattekontroll är enligt motionärerna otillräcklig. De tillför i sitt budgetalternativ därför ytterligare resurser till polis, åklagare, domstolar och skattemyndigheter.

De nya åtagandena samt skattesänkningarna avses bli finansierade genom att ytterligare en karensdag införs i sjukförsäkringen kompletterat med ett högriskskydd på tio dagar per år, genom att den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på ett nytt sätt i sjuk- och föräldraförsäkringen, genom ökad satsning på rehabilitering, genom att kostnaderna för stängningen av Barsebäck avvisas och genom att medlemmarnas egenfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen höjs till 33 %. Utbyggnaden av högskolan skall göras i en långsammare takt, och regeringens förslag till maxtaxa inom barnomsorgen avvisas. Minskat fusk och förbättrad skatteindrivning förutsätts också bidra till finansieringen, liksom minskat presstöd. Dessutom tar motionärerna i anspråk endast hälften av det belopp regeringen satt av som en beräknings-teknisk överföring till hushållen.

Kristdemokraterna räknar också med att en av dem förordad ökad utförsäljning av statliga företag skall kunna användas till väginvesteringar samt till en snabbare amortering av statsskulden vilket minskar belastningen på statskuldsräntorna. Satsningen på vägar skall huvudsakligen ske i form av "skuggtullar" för PPP-projekt. Partiet har för avsikt att under den kommande treårsperioden sälja ut statliga företag för 45 miljarder kronor per år utöver vad regeringen planerar.

Den finansiella effekten av Kristdemokraternas förslag kan med ledning av de uppgifter som lämnas i motionen sammanfattas på följande sätt.

Tabell 19. Finansiella effekter av Kristdemokraternas budgetförslag 2001–2003 Effekt på statsbudgeten
Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Utgiftsminskningar, netto	+11,1	+22,8	+15,4
Skattesänkningar, netto	-21,2	-44,6	-58,2
Försäljning av statliga företag	+45,0	+45,0	+45,0
Övriga inkomstförändringar ¹	+30,2	+39,0	+62,0
Saldopåverkan på statsbudgeten enligt (kd)	+65,1	+62,2	+64,2
Effekt på finansiellt sparande för staten enligt (kd)²	+20,1	+17,2	+19,2

¹ Inklusive återställande av beräkningsteknisk överföring² Exklusive försäljning av statliga företag eftersom sådana transaktioner inte påverkar det finansiella sparandet

Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för de tre åren avviker från regeringens på följande sätt.

Tabell 20. Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för staten 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Regeringens förslag till utgiftstak	792,0	817,0	847,0
Föreslagna utgiftsminskningar	-9,2	-18,3	-8,6
Ändrad budgeteringsmarginal	+0,2	+0,3	-10,4
Utgiftstak för staten enligt (kd)	783,0	799,0	828,0

Centerpartiet slår i *motion Fi14* fast att det är nödvändigt att sänka skattestrycket för den långsiktiga tillväxtens skull och för att skapa incitament för utbildning, arbete, företagande och sparande. I motionen preciseras inte hur skattesänkningarna skall genomföras. Av den framgår dock att partiet prioriterar sänkta skatter för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt för företagande och boende. Utrymmet för skattesänkningar under de tre närmaste åren bör därvid vara 25, 50 respektive 75 miljarder kronor.

Av motionen framgår också att inkomstskattesänkningen skall åstadkommas genom höjt grundavdrag så att även pensionärer och studenter får del av skattesänkningen, att avdraget för arbetsresor med bil skall höjas, att nuvarande frysning av taxeringsvärdena på fastigheter bör behållas samt att uttaget av fastighetsskatt bör sänkas, att jordbrukare skall kompenseras för konkurrenshämmande punktskatter, att en skattereduktion bör införas för hushållsnära tjänster, att arbetsgivaravgifterna skall sänkas för mindre företag, att dubbelbeskattningen skall avskaffas, att förmögenhetsskatten bör avvecklas stegvis med slopad sambeskattnings som ett första steg samt att energibeskattnings behöver reformeras.

Ett nytt studiemedelssystem bör införas fr.o.m. hösten 2001. Det bör bestå av lika delar bidrag och lån samt ha ett fribelopp på två basbelopp. För vuxenstuderande föreslås ett system med kompetenskonton som skall finansieras av den enskilde arbetstagaren, av arbetsgivaren och av staten.

För att påskynda rehabiliteringen av sjuka vill Centerpartiet satsa på finansiell samordning och avdelar i detta syfte ytterligare 500 miljoner kronor per år till försäkringskassorna. Partiet föreslår dessutom att de offentliga arbets-

givarnas arbetsgivarinträde förlängs till två månader samtidigt som arbetsgivaravgiften för dem sänks med 0,7 procentenheter.

Motionärerna vill också införa en vårdgaranti som ger rätt till behandling inom tre månader. Efter fyra månaders sjukskrivning skall sjukpenningen övergå i en rehabiliteringsersättning. Den som då inte vill medverka i rehabiliteringen bör få lägre sjukpenning.

Centerpartiet räknar med att den föreslagna satsningen på aktiva åtgärder skall minska utgifterna för sjukpenning med 1 miljard kronor under de båda närmaste åren samt med 2 miljarder kronor därefter.

Den sjukpenninggrundande inkomst (SGI) som ligger till grund för sjuk- och föräldrapenningen bör dessutom beräknas på ett nytt sätt vilket väntas ge en årlig besparing på 1,5 miljarder kronor.

I motionen föreslås också att egenavgiften till arbetslöshetsförsäkringen höjs stegvis fram till 2003 samt att ersättningsnivån sänks till 70 % efter 200 dagar. Den sänkta ersättningsnivån väntas ge en besparing på 780 miljoner kronor per år.

Arbetsmarknadspolitikens inriktning kritiseras av motionärerna som vill minska konjunkturåtgärdernas omfattning för att i stället satsa på kvalificerad yrkesutbildning och övergångsarbetsmarknader. De räknar med att kunna minska konjunkturåtgärderna med 30 % vilket för de tre närmaste åren ger en besparing med 4, 5 respektive 6 miljarder kronor utan att den öppna arbetslösheten ökar.

Motionärerna vill samordna de försörjningsstöd som används inom arbetsmarknadspolitikerna. Att som idag dela upp försörjningsstödet på flera olika utgiftsområden gör systemet stelbent och hindrar enligt deras mening människor från att söka sig till kvalificerade yrkesutbildningar. Genom att föra över ansvaret för samtliga försörjningsstöd vid arbetslöshet till utgiftsområde 13 räknar motionärerna med att uppnå en bättre samordning vilket enligt deras uppskattning skall ge en besparing på 1,5 miljarder kronor per år. En hårdare kontroll av gällande regelverk väntas minska utgifterna med ytterligare 1,5 miljarder kronor.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag till maxtaxa i barnomsorgen liksom den föreslagna förlängningen av föräldraförsäkringen. I stället vill motionärerna använda ett motsvarande utrymme för en familjepolitisk reform med ett barnkonto som föräldrarna disponerar under förskoleåldern. De vill också höja garantinivån i föräldraförsäkringen från 60 till 150 kr per dag samt införa avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader.

I motionen föreslås att kommunsektorn skall tillföras sammanlagt ytterligare 3 miljarder kronor under de närmaste tre åren för att ge kommunerna möjlighet att satsa på kvalitets- och utvecklingsarbete i skolan.

Regeringens förslag till höjning av bostadstillägget för pensionärer avvisas av motionärerna som i stället vill höja pensionstillskottet med 3 000 kr/år. För alla pensionärshushåll föreslås också ett system med hemservicecheckar vilka skall gälla alla normalt förekommande tjänster i hemmet.

För att förbättra kommunikationerna i landet vill motionärerna under de tre närmaste åren satsa sammanlagt ytterligare 4,5 miljarder kronor på väginvesteringar samt på drift och underhåll av vägar.

I motionen föreslås att staten skall bygga ut ett rikstäckande bredbandsnät. För att finansiera denna utbyggnad skall hela Telia säljas ut, och av de ökade inkomsterna skall 60 miljarder kronor användas för denna utbyggnad.

Jämfört med regeringen vill Centerpartiet sälja ut statliga företag för ytterligare 70 miljarder kronor per år. De ökade försäljningsinkomsterna skall användas dels för bredbandsutbyggnaden, dels för amortering av statsskulden.

Utifrån de uppgifter som redovisas i motionen kan den finansiella effekt som Centerpartiets budgetförslag har på statsbudgeten sammanfattas på följande sätt. Det bör noteras att Centerpartiet endast angett en ram för sina skattesänkningar. Någon fullständig redovisning av partiets förslag till inkomstförändringar lämnas inte i motionen.

Tabell 21. Finansiella effekter av Centerpartiets budgetförslag 2001–2003

Effekt på statsbudgeten
Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Utgiftsminskningar, netto	+10,5	+17,7	+21,8
Skattesänkningar	-25,0	-50,0	-75,0
Privatiseringar ¹	+50,8	+51,1	+52,5
Beräkningsteknisk överföring till hushållen	+27,0	+36,0	+59,0
Effekt på finansiellt sparande enligt (c)²	+12,5	+3,7	+5,8

¹ Inklusive avkastning från ett helägt statligt bolag med ansvar för bredbandsnät

² Exklusive försäljning av statliga företag eftersom sådana transaktioner inte påverkar det finansiella sparandet

Nivån på det av motionärerna föreslagna utgiftstaket för staten under de tre närmast efterföljande åren sammanfaller med regeringens förslag. Centerpartiet föreslår dock en något högre budgeteringsmarginal, vilket framgår av följande sammanställning.

Tabell 22. Centerpartiets förslag till utgiftstak för staten 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Regeringens förslag till utgiftstak	792,0	817,0	847,0
Föreslagna utgiftsminskningar	-9,5	-14,2	-16,6
Ändrad budgeteringsmarginal	-1,3	-2,7	-14,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	-0,2	-1,1	-1,3
Utgiftstak för staten enligt (c)	781,0	799,0	815,0

Folkpartiet liberalerna uppger i *motion Fi15* att partiets förslag till budgetpolitik har inriktats på att i nuvarande högkonjunktur uppnå ett överskott i de offentliga finanserna på 2,5 % av BNP.

Folkpartiet föreslår en skattereform med inriktning på sänkt skatt på arbete och risksparande. Förslaget till inkomstskattereform innebär att principerna för 1990–1991 års skattereform återupprättas, dvs. högst 30 % skatt på inkomster under brytpunkten och högst 50 % marginalskatt för inkomster däröver. I konsekvens härmed avvisar motionärerna den förra året införda värnskatten samt föreslår att brytpunkten höjs i två steg så att statlig skatt inträder först när de obligatoriska försäkringsavgifterna upphör vid 7,5 basbelopp. De föreslår också att den s.k. LO-puckeln avskaffas samt att en skat-

tereduktion på 4 500 kr införs för alla skattskyldiga. Fullt genomförda väntas dessa förslag leda till att de offentliga finanserna försvagas med 50 miljarder kronor.

Inkomstskattereformen är tänkt att ersätta den skattereduktion som fr.o.m. innevarande år utgår till löntagare som kompensation för egenavgifter.

I motionen föreslås också att såväl dubbelbeskattningen som förmögenhetsskatten slopas. Beskattningen av personaloptioner bör ses över och de sociala avgifterna på vinstandelar bör avskaffas.

Vidare bör den av regeringen aviserade barnbidragshöjningen samt en del av nu utgående bostadsbidrag ersättas av en särskild skattereduktion för barnfamiljer.

Arbetsgivaravgifterna inom den privata tjänstesektorn bör sänkas och en särskild skattelättnad införs för hushållstjänster.

I motionen föreslås också att fastighetsbeskattningen skall reformeras stegvis varvid de frysta taxeringsvärdena inte skall tillåtas öka skatteuttaget utan tvärtom skall skatten sänkas med 2 miljarder kronor till 2003. Nuvarande fastighetsskatt bör dessutom ersättas av en schablonintäktsbeskattning för egna hem med bibehållen rätt till avdrag för låneräntor.

Folkpartiet vill återställa enprocentsmålet för utvecklingssamarbetet i snabbare takt än vad regeringen föreslagit och avdelar därför ytterligare medel för detta ändamål.

Regeringens förslag till maxtaxa i barnomsorgen liksom den föreslagna förlängningen av föräldraförsäkringen avvisas av Folkpartiet som i stället vill satsa på ett system med barnkonton. Fullt utbyggt skall ett barnkonto uppgå till 60 000 kr/barn och kunna användas av familjen för valfri barnomsorgsform. Föräldrar skall med hjälp av detta konto också kunna minska sin arbetstid under en tid. Uttag från barnkontot skall vara obeskattade.

Folkpartiet vill införa ett system med utbildningskonton som ger rätt till ett friår för studier m.m. och som finansieras med hjälp av förtida uttag av pensionssparande. Avdragsrätten för pensionssparande bör därför höjas kraftigt.

I motionen föreslås att man skall införa en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med en självfinansiering på 25 %. För att den höjda premien inte skall leda till ökade kostnader för de försäkrade bör de vanliga skatterna sänkas i motsvarande mån.

Vårdköerna skall kortas genom finansiell samverkan mellan sjukförsäkringen samt hälso- och sjukvården (FINSAM). Genom FINSAM räknar motionärerna med att på sikt kunna frigöra 2 miljarder kronor som de vill använda för att korta vårdköerna. Genom bättre rehabilitering minskar också utgifterna för förtidspension.

Enligt Folkpartiet bör en del av det extra bidraget till kommunerna användas för att bygga bort bristen på egna rum för äldre.

I motionen förordas också att sjukförsäkringens kostnader förs över på trafikförsäkringen. Enligt motionärerna avlastas statsbudgeten på detta sätt 4 miljarder kronor. Den enskilde skall kompenseras för höjningen genom en motsvarande skattesänkning.

Skattemyndigheterna, tullen samt försäkringskassorna bör enligt Folkpartiet tillföras ytterligare resurser vilket i partiets budgetförslag väntas ge utdelning i form av minskat skattefusk. Dessa insatser avsedda att motverka

fusk och svartjobb uppgår till sammanlagt 175 miljoner kronor per år. Till-
sammans med vissa föreslagna regeländringar väntas de leda till att statskas-
san förstärks med 3 miljarder kronor.

I övrigt skall Folkpartiets satsningar bl.a. finansieras genom att volymen
på AMS-åtgärder begränsas med 6,6 miljarder kronor 2002, genom lägre
volym i Kunskapslyftet och genom besparingar i studiefinansieringen varvid
det särskilda utbildningsstödet slopas och ersätts av studiemedel.

Tillgängliga eterfrekvenser för radio, TV och mobiltelefoni bör enligt
Folkpartiet auktioneras ut, vilket kan tillföra statskassan betydande belopp.

Motionärerna motsätter sig snabbavvecklingen av ett av kärnkraftsaggre-
gaten i Barsebäck. De föreslår dessutom att de lokala investeringsprogram-
men omedelbart avvecklas.

För att påskynda infrastrukturinvesteringarna i Stockholm och Göteborg
vill motionärerna satsa 4 miljarder kronor som tillsammans med ordinarie
anslag till Vägverket och s.k. PPP-finansiering (public-private partnership)
skall användas för utbyggnad av bl.a. Norra Länken i Stockholm.

Folkpartiet vill under de tre närmast efterföljande åren sälja ut statligt ägda
bolag för 130 miljarder kronor mer än regeringen planerar. Bl.a. vill man
sälja ut hela Telia, LKAB, Merita Nordbanken, Assi Domän och Vasakro-
nan. Försäljningsinkomsterna bör användas till att amortera statsskulden.

De finansiella effekterna av Folkpartiets budgetalternativ kan sammanfat-
tas på följande sätt.

**Tabell 23. Finansiella effekter av Folkpartiet liberalernas budgetförslag
2001–2003**

Effekt på statsbudgeten
Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Utgiftsminskningar, netto	+21,2	+28,0	+31,9
Skattesänkningar	-31,0	-45,8	-63,8
Privatiseringar	+45,0	+45,0	+45,0
Övriga inkomster ¹	+31,0	+39,8	+62,8
Effekt på finansiellt sparande enligt (fp)²	+21,2	+22,0	+30,9

¹ Inklusive återställande av beräkningsteknisk överföring till hushållen

² Exklusive försäljning av statliga företag eftersom sådana transaktioner inte påverkar det
finansiella sparandet

Folkpartiet föreslår för de tre närmast efterföljande åren ett utgiftstak som
under de närmaste åren är 20–30 miljarder kronor lägre än vad regeringen
föreslagit. Utgiftstaket är därvid framräknat på följande sätt.

Tabell 24. Folkpartiet liberalernas förslag till utgiftstak 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Regeringens förslag till utgiftstak	792,0	817,0	847,0
Föreslagna utgiftsminskningar	-20,0	-24,4	-26,3
Ändrad budgeteringsmarginal	±0,0	+1,4	-3,7
Utgiftstak för staten enligt (fp)	772,0	794,0	817,0

Statsfinanserna återhämtar sig nu snabbt. Mätt i nominella termer var den svenska statsskulden som störst vid årsskiftet 1998/99 då den uppgick till 1 448,9 miljarder kronor. Tre år senare väntas den ha sjunkit med närmare 300 miljarder kronor, främst till följd av överföringar från AP-fonden samt försäljning av statliga aktieinnehav. Därefter förblir den i stort sett oförändrad under 2002 och 2003 men sjunker mätt som andel av BNP ner under 50 % vid utgången av 2003. Minskningen påverkar också utgifterna för statsskuldräntor som under åren framöver snabbt sjunker från dagens nivå runt 90 miljarder kronor ner mot 60 miljarder kronor 2003. Det hot som de snabbt växande statsskuldräntorna tidigare utgjorde har nu bemästrats.

När tidigare underskott nu ersätts av överskott är det viktigt att budgetpolitiken utformas på ett sådant sätt att långsiktigt stabila statsfinanser kan upprätthållas. Sunda offentliga finanser är en förutsättning för en hög och uthållig tillväxt och sysselsättning.

Hänsyn måste också tas till att de offentliga finanserna är starkt konjunkturkänsliga. Vi måste stå rustade för att på ett bättre sätt än tidigare kunna möta kommande konjunkturedgångar. Redan nu står det också klart att kraven på samhället kommer att växa ytterligare om bara några år. Det framgår av Långtidsutredningen som visar att andelen äldre kommer att öka kraftigt från omkring 2010 vilket leder till ökade utgifter för såväl pensioner som vård och omsorg, samtidigt som andelen förvärvsarbete blir mindre. Det är då viktigt att de offentliga finanserna har sådan stadga att de kan möta även påfrestningar av detta slag.

Enligt utskottets mening bör synpunkter som dessa bilda utgångspunkt för utskottets prövning av de olika budgetalternativen.

Utgiftstaken för åren 2001–2002 uppgår enligt tidigare riksdagsbeslut till 790 respektive 814 miljarder kronor. I propositionen föreslår regeringen att dessa nivåer tekniskt skall anpassas till det förhållandet att totalförsvarspåskikt och studier skall ge pensionsrätt i det nya ålderspensionssystemet och att återflödet av EU-medel väntas öka. Regeringen föreslår därför att utgiftstaken för dessa båda år i stället fastställs till 792 respektive 817 miljarder kronor. Dessutom föreslår regeringen för 2003 ett utgiftstak för staten på 847 miljarder kronor. Bakom regeringens förslag står också Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

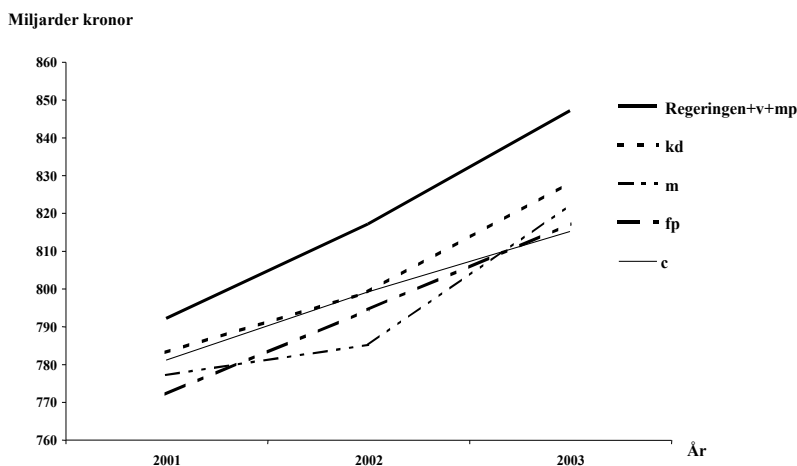
Samtliga övriga oppositionspartier föreslår utgiftstak som ligger under dessa nivåer. Kristdemokraterna, som ligger närmast regeringens förslag, avviker under de tre åren med 9, 18 respektive 19 miljarder kronor medan övriga partier återfinns inom ett spann på drygt 10 miljarder kronor strax därunder.

Moderata samlingspartiet föreslår mycket omfattande skattesänkningar varav merparten direkt påverkar kommunernas inkomster. I det moderata budgetalternativet kompenseras kommunerna för detta bortfall genom höjda statsbidrag, vilket höjer nivån på de statliga utgifterna och därmed också nivån på det statliga utgiftstaket i motsvarande grad. Nivåhöjningen slår däremot inte igenom på utgiftstaket för den samlade offentliga sektorn, vilket också framgår av tabell 18 där skillnaden mellan regeringens och Moderata

samlingspartiets förslag under de tre åren uppgår till 31, 61 respektive 81 miljarder kronor. Med sina långtgående krav på inkomst- och utgiftsminskningar intar Moderata samlingspartiet därmed en särställning bland riksdagspartierna.

De olika alternativen framgår av följande diagram.

Diagram 7. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftstak för staten 2001–2003

Källa: Finansutskottet

Moderata samlingspartiet vill begränsa den offentliga sektorns storlek och lägger i detta syfte fram förslag till mycket omfattande skattesänkningar, vilka förutsätts bli finansierade med kraftiga utgiftsnedskärningar samt med delar av det överskott som nu uppkommer i den offentliga sektorn.

I motionen beräknas skattesänkningarna under 2001 leda till ett inkomstbortfall på 45 miljarder kronor för den konsoliderade offentliga sektorn, medan utgiftsminskningarna begränsar sig till 32 miljarder kronor. Mot periodens slut får skattesänkningarna fullt genomslag och uppgår då till 108 miljarder kronor. Utgiftsminskningarna uppgår emellertid samma år till endast 65 miljarder kronor, och således vidgas gapet mellan skattesänkningar och besparingar över tiden. Mellanskillnaden finansieras genom att Moderata samlingspartiet tar i anspråk en successivt växande andel av de medel som i vårpropositionen förts upp som en beräkningsteknisk överföring till hushållen.

Resterande del av den beräkningstekniska överföringen används för att minska på statsskulden. Statsskulden förutsätts dessutom kunna minskas med 135 miljarder kronor genom de företagsförsäljningar som motionärerna vill genomföra under de närmaste tre åren. På så sätt räknar Moderata samlingspartiet med att kunna begränsa den offentliga bruttoskulden till motsvarande knappt 40 % av BNP vid utgången av 2003.

Motionärerna har en plan för kontinuerlig försäljning av statliga företag och räknar i sitt budgetalternativ med att utöver regeringens planer privatisera företag för 45 miljarder kronor per år.

Med sina mycket långtgående skattesänkingsförslag skiljer sig Moderata samlingspartiets budgetalternativ markant från övriga partiers förslag. Partiet förespråkar en kraftfull skattesänkingspolitik med sänkta statliga skatter och statligt finansierade kommunalskattesänkningar på sammanlagt 108 miljarder kronor 2003. På tre år skall skatter sänkas med ett belopp motsvarande 16 % av statens inkomster från skatter och avgifter.

Genom att växla lägre skatter mot mindre bidrag och subventioner vill motionärerna, som de uttrycker det, göra det möjligt att leva på sin lön. Men med detta synsätt blundar de för de omfördelade effekter som skatter och bidrag har. Särskilt påtagligt blir detta när partiet inte längre nöjer sig med att föreslå att den s.k. värnskatten skall avskaffas utan nu dessutom kräver att den statliga inkomstbeskattningen i sin helhet skall tas bort. Med hjälp av skatter och bidrag sker en inkomstutjämnning mellan individer till förmån för de sämst ställda i samhället. Skatter och bidrag har för den enskilde också en inkomstutjämnande effekt över tiden, och genom denna omfördelning får medborgarna samhällets stöd i de skeden av livet då de inte aktivt förvärvsarbetar på grund av studier, sjukdom, arbetslöshet, ålderdom osv.

Enligt utskottets mening kan man alltså inte på det sätt Moderata samlingspartiet gör sätta likhetstecken mellan skatter och bidrag. Vad som statsfinansiellt kan te sig som ett nollsummespel i det moderata budgetalternativet får mycket långtgående återverkningar för de enskilda individerna. Särskilt påtagligt blir detta då skattesänkningarna i stor utsträckning förutsätts bli finansierade genom minskade transfereringar och besparingar i sådana trygghetssystem som a-kassa samt sjuk- och föräldraförsäkringen.

Av de moderata besparingsförslagen på 32 miljarder kronor 2001 riktar sig merparten mot olika typer av transfereringssystem. Så t.ex. vill Moderata samlingspartiet inte bara sänka ersättningsnivån från 80 till 75 % för sjukpenning- och föräldraförsäkringarna samt arbetslöshetsförsäkringen. Partiet vill också införa ytterligare en karenssdag i sjukförsäkringen. Dessutom vill man tidsbegränsa arbetslöshetsförsäkringen genom att införa en bortre parentes. Besparingar skall också göras i sådana transfereringssystem som förtidspensioner, underhållsstöd, räntebidrag och bostadsbidrag.

Att införa ytterligare en karenssdag i sjukförsäkringen skulle, som socialförsäkringsutskottet påpekar i sitt yttrande (SfU7y), innebära mycket svåra påfrestningar för redan utsatta gruppers försörjningssituation. I än högre grad gäller detta om åtgärden på moderat vis kombineras med en sänkt ersättningsnivå.

Skattesänkningar finansierade på detta sätt ger enligt finansutskottets mening upphov till starkt negativa fördelningspolitiska effekter. De medborgare som är i störst behov av samhällets stöd är de som i första hand tvingas bidra till finansieringen genom uteblivna eller försämrade förmåner. Samtidigt får de själva litet eller inget utbyte av de sänkta skatterna på grund av låga inkomster.

Genom sänkta skatter och minskade utgifter skall den offentliga sektorns storlek minskas. Men några av de besparingar partiet tillgodoräknar sig upp-

nås till priset av att medborgarna tvingas betala obligatoriska försäkringspremier, som för den enskilde har stora likheter med en skatt. Så t.ex. räknar Moderata samlingspartiet med att kunna spara 4 miljarder kronor genom att från statsbudgeten lyfta ut kostnader för sjukskrivningar förorsakade av trafikolycksfall för att i stället bekosta dem via en obligatorisk trafikskadeförsäkring vid sidan av statsbudgeten. Detta leder självklart till en minskad belastning på statsbudgeten, men de skattesänkningar det ger utrymme för torde inte uppväga de ökade försäkringspremier den enskilde bilisten får betala. Hur en så genomgripande förändring skall kunna genomföras redan nästa år anges dessutom inte i motionen. På snarlikt sätt vill Moderata samlingspartiet göra stora besparingar i läkemedelsförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen genom att i stället låta dessa kostnader finansieras via försäkringspremier som den enskilde får betala.

Av de skäl som här redovisats kan utskottet inte ställa sig bakom Moderata samlingspartiets förslag till inriktning av budgetpolitiken.

Kristdemokraterna eftersträvar med sitt budgetalternativ balans i de statliga finanserna sett över en konjunkturcykel. För att uppnå detta har partiet återtagit den beräkningstekniska överföring som i vårpropositionen tillförts hushållssektorn.

Kristdemokraterna föreslår dessutom skattesänkningar som under åren 2001–2003 är ca 10, 22 respektive 43 miljarder kronor större än de besparingar motionärerna tillgodoräknar sig. Den budgetförsvagning detta ger upphov till förutsätts kunna bli täckt genom en kontinuerlig utförsäljning av statliga företag med 45 miljarder kronor per år.

Budgetalternativet utmärks även i övrigt av en svagt underbyggd finansiering. Regeländringar som syftar till att öka utgifter och minska skatter är sålunda tämligen väl specificerade medan regeländringar avsedda att minska utgifter eller öka inkomster är mer otydliga. Partiet har dessutom stor tilltro till dynamiska effekter som förutsätts kunna bidra till finansieringen av de nya utgifterna.

Så t.ex. anser Kristdemokraterna att statens bidrag till a-kassorna skall begränsas kraftigt och att medlemmarnas egenavgifter till kassorna skall höjas i motsvarande utsträckning. I detta syfte föreslår partiet att en ny, allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införs med en egenfinansiering motsvarande en tredjedel av kostnaderna. Den nya försäkringen väntas redan år 2001 begränsa statens utgifter. Ytterligare besparingar uppnås genom vissa förslag till strukturella förändringar i arbetsvillkoret för a-kassan. Därutöver förutsätts utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen också kunna minskas kraftigt med hänsyn till de gynnsamma effekter som Kristdemokraternas förslag till tillväxt- och företagsfrämjande åtgärder sägs ge upphov till. Sammantaget leder detta till att Kristdemokraterna räknar med att redan 2001 kunna minska utgifterna inom utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet med 6,5 miljarder kronor eller med knappt en fjärdedel. Av motionen framgår däremot inte hur ett vagt formulerat a-kasseförslag skall kunna omsättas i praktisk tillämpning redan nästa år, ej heller vilket eller vilka inslag i Kristdemokraternas politik som på så kort tid väntas ge upphov till dessa

mycket betydande dynamiska effekter. Utskottet anser för egen del att det inte är möjligt att på detta sätt och redan nästa år begränsa utgifterna för arbetslöshetsersättningen i den omfattning och på det sätt som motionärerna föreslår.

Däremot är det, räknat från samma tidpunkt, fullt möjligt att höja grundavdraget i enlighet med Kristdemokraternas förslag. I det kristdemokratiska budgetalternativet skall alltså en distinkt formulerad skattesänkning under nästa år åtminstone delvis finansieras med en icke genomförbar besparing.

Genomslagseffekten för några av förslagen framstår också som anmärkningsvärt hög. Så t.ex. kritiserar Kristdemokraterna regeringen för att ha minskat anslaget till rehabilitering och föreslår för egen del att ytterligare 200 miljoner kronor skall anvisas för detta ändamål. Dessutom vill man satsa 300 miljoner kronor på kompetensutveckling inom socialförsäkringens administration. Dessa båda satsningar ger i Kristdemokraternas budgetalternativ snabbt upphov till inte bara kraftigt minskade kostnader för sjukpenning och förtidspensioner utan leder också till att statens utgifter för ålderspensionsavgiften kan begränsas. Samma kraftfulla och mycket snabba genomslag tillgodoser sig Kristdemokraterna för ett förslag om att avsätta 70 miljoner kronor för förstärkt skattekontroll. Redan första året förutsätts denna satsning ge en besparing på 70 miljoner kronor, en besparing som för de därpå följande åren växer till 420 miljoner kronor.

Därtill kommer att några av de förslag som Kristdemokraterna för fram är av samma budgetavlastande karaktär som återfinns i det moderata budgetalternativet, dvs. verksamheter lyfts ut ur statsbudgeten för att i stället finansieras vid sidan av den. Det innebär att flera av de utlovade skattesänkningarna omedelbart kommer att ätas upp av ökade obligatoriska avgifter.

Liksom Moderata samlingspartiet föreslår Kristdemokraterna att kostnaderna för trafikolycksfall inte längre skall finansieras över sjukförsäkringen utan via den obligatoriska trafikförsäkringen vid sidan av statsbudgeten. Bilisterna skall kompenseras för merparten av premieökningen genom sänkt fordonsskatt. I det kristdemokratiska budgetalternativet är också detta förslag tänkt att kunna genomföras redan år 2000 utan några egentliga förberedelser, och även i detta fall ställs alltså en osäker besparing mot en distinkt formulerad skattesänkning.

Väginvesteringar förutsätts i Kristdemokraternas budgetalternativ ske i form av s.k. PPP-projekt (public-private partnership) vilket i praktiken innebär att man frångår huvudregeln för redovisning av sådana investeringar och i stället fördelar utgifterna över en längre tidsperiod. Övergångsvis blir belastningen på statsbudgeten under åren 2001–2003 därmed lägre, och vid ett givet utgiftstak skapas på så sätt ett större utrymme för nya åtaganden som därefter skall betalas av under en lång följd av år. Med en sådan redovisning tenderar staten att över tiden ta i anspråk större reala resurser än annars. I ett längre tidsperspektiv kommer med en sådan redovisning successivt en allt större andel av statens utgifter att bindas upp av kostnader hänförliga till tidigare beslutade projekt som inte kan omprövas. En sådan ordning begränsar riksdagens handlingsfrihet att göra nödvändiga omprioriteringar i statsbudgeten.

Mer anmärkningsvärt finner utskottet det dock vara att Kristdemokraterna i betydande utsträckning finansierar sina bestående skattesänkningar med tillfälliga inkomster från en utökad försäljning av statliga företag.

Av de skäl som här redovisats kan utskottet inte ställa sig bakom Kristdemokraternas förslag till inriktning av budgetpolitiken.

Centerpartiet föreslår ett utgiftstak för staten som kraftigt avviker från regeringens. År 2003 uppgår denna avvikelse till 32 miljarder kronor vilket är mer än något annat parti föreslår för detta år. Drygt 14 miljarder kronor härav förklaras visserligen av att *Centerpartiet* anser att den budgeteringsmarginal som regeringen fört upp bör begränsas från 20,1 till 6,0 miljarder kronor. Men med sina förslag till utgiftstak har nu *Centerpartiet* givit sin budgetpolitik en delvis ny inriktning. Tidigare år har nämligen partiet aldrig eller endast marginellt avvikit från regeringens förslag till utgiftstak. Den nya inriktningen kommer också till uttryck i *Centerpartiets* förslag till skattesänkningar som för 2002 och 2003 bara överträffas av Moderata samlingspartiets. *Centerpartiet* ser det numera som nödvändigt att sänka skattetrycket för den långsiktiga tillväxtens skull och för att skapa incitament för utbildning, arbete, företagande och sparande.

Skattesänkningarna uppgår under de tre närmaste åren till 25, 50 respektive 75 miljarder kronor. De finansieras dels med de medel som i vårpropositionen beräkningstekniskt har överförts till hushållen, dels med besparingar som redovisas i motionen.

Centerpartiets förslag till utgiftsminskningarna uppgår under de tre närmaste åren till netto ca 10, 18 och 22 miljarder kronor och hänför sig framför allt till följande tre områden.

Tabell 25. Centerpartiets viktigaste besparingar i budgetförslaget för 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Statsskuldsräntor	+1,1	+3,5	+5,2
KPI-effekt av nej till frisläppta taxeringsvärden	±0,0	+4,7	+4,9
Arbetsmarknadspolitiska insatser och stöd	+10,0	+12,7	+15,7
Utgiftsökningar, netto	-0,6	-3,2	-4,0
Utgiftsminskningar, netto	+10,5	+17,7	+21,8

Centerpartiet vill under de närmaste tre åren sälja ut statliga företag för netto 70 miljarder kronor per år utöver regeringens planer. Bl.a. vill man avyttra hela Telia samt Apoteksbolaget, Sveaskogs markinnehav, Merita Nordbanken, Vasakronan, SAS och Sturups flygplats. Av försäljningsinkomsterna skall 20 miljarder kronor per år användas för en utbyggnad av ett nationellt bredbandsnät. Resterande 50 miljarder kronor skall användas till amorteringar på statsskulden, som vid utgången av 2003 därigenom beräknas motsvara 40,5 % av BNP mot 48,3 % i regeringens budgetalternativ.

Taxeringsvärdena på fastigheter har i princip varit oförändrade sedan 1997, och för bostadshyreshus är uttaget av skatt tillfälligt nedsatt under 2000. Båda dessa åtgärder upphör med utgången av detta år, och om inget görs kommer uttaget av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt nästa år att

öka med 8 miljarder kronor. Regeringen har i vårpropositionen anmält att den har för avsikt att i budgetpropositionen återkomma med förslag som begränsar ökningen av fastighetsskatteuttaget. I avvaktan härpå utgår regeringens kalkyler i vårpropositionen beräkningstekniskt från att nu gällande regler kommer att tillämpas, dvs. att begränsningarna upphör vid årsskiftet. Det högre skatteuttaget har i kalkylerna därvid fått genomslag på konsumentpriserna (KPI) som i avvaktan på regeringens slutliga förslag räknats upp med 0,8 procentenheter.

Centerpartiet har tagit fasta på detta förhållande och förklarar i motionen att man inte kommer att godta att de högre taxeringsvärdena tillåts slå igenom vid beskattningen. Partiets inkomstberäkningar utgår därför från ett oförändrat skatteuttag på fastigheter 2001 och från en 0,8 procentenheter lägre KPI-nivå. Den lägre prisnivån sägs påverka såväl prisbasbeloppet som myndigheternas utgifter generellt under såväl 2002 som 2003, och Centerpartiet tillgodoräknar sig med hänvisning härtill en besparing på 4,7 respektive 4,9 miljarder kronor under dessa båda år.

Utskottet vill med anledning härav framhålla följande. Det är riktigt att statens utgifter kommer att bli lägre under 2002 och 2003 om de frusna taxeringsvärdena inte tillåts slå igenom vid årsskiftet. Enligt de beräkningskonventioner som Finansdepartementet tillämpar skulle ett bibehållande av nu gällande regler leda till att de takbegränsade utgifterna (inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten) blir i runt tal 1,6 miljarder kronor lägre per år, dvs. endast en tredjedel av det belopp som motionärerna tillgodoräknat sig. Även bortsett från detta förhållande framstår den av motionärerna redovisade besparingen som något märklig mot bakgrund av att regeringen klart redovisat att de nu frusna taxeringsvärdena inte kommer att tillåtas få slå igenom fullt ut. Besparingseffekten blir därigenom redan av detta skäl helt eller delvis fiktiv.

På det arbetsmarknadspolitiska området tillgodoräknar sig Centerpartiet flera snarlika besparingar av samma diskutabla natur.

För det första räknar motionärerna med att deras förslag på det arbetsmarknadspolitiska området skall leda till att behovet av konjunkturellt betingade åtgärder minskar utan att fler för den skull blir öppet arbetslösa. Bl.a. skall partiets förslag om övergångsarbetsmarknader bidra till detta, ett förslag snarlikt regeringens anställningsstöd. Med hänvisning härtill tillgodoräknar sig motionärerna för de närmaste tre åren besparingar på 4,1, 5,2 respektive 6,2 miljarder kronor. Finansutskottet välkomnar för sin del nya initiativ som kan bringa ner arbetslösheten. I motsats till motionärerna har utskottet dock inte samma starka tilltro till de dynamiska effekterna i Centerpartiets politik och finner det därför uteslutet att man skulle kunna skära ner på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i föreslagen omfattning utan att det får återverkningar på den öppna arbetslösheten.

För det andra föreslår motionärerna att man på utgiftsområde 13 skall föra samman de försörjningsstöd som i dag redovisas på utgiftsområdena 13, 14 och 15. Några regeländringar eller förslag om hur de sammanförda stödformerna skall användas redovisas inte, men motionärerna förväntar sig att man redan fr.o.m. nästa år skall kunna göra effektivitetsvinster motsvarande 1,5 miljarder kronor per år till följd av denna åtgärd. Utskottet har för egen del

svårt att se att vad som i praktiken endast är en omflyttning av anslag på statsbudgeten skall kunna ge upphov till besparingar av denna omfattning.

För det tredje uppnår Centerpartiet en besparing genom att motsätta sig regeringens förslag att tilldela AMS ett extra resurstillskott på 0,7 miljarder kronor under 2001.

För det fjärde vill motionärerna skärpa kontrollen av att regelverket följs och tillgodoräknar sig besparingar på 1,0, 1,5 respektive 1,5 miljarder kronor under de tre efterföljande åren. Liksom motionärerna anser utskottet att det är angeläget att arbetsförmedlingarna och AMS kan upprätthålla en god tillsyn och en noggrann kontroll av hur gällande regelverk för arbetslöshetsersättningen tillämpas. Regeringen presenterar i vårpropositionen också förslag av denna innebörd. Hur det skall vara möjligt för motionärerna att med en mindre resurstilldelning till AMS kunna uppnå större besparingar än regeringen i detta avseende framgår inte av motionen.

Stora besparingar skall också uppnås genom en successivt höjd egenavgift till a-kassan. Enbart detta förslag förväntas leda till att belastningen på statsbudgeten under de kommande åren kan minska med 1,7, 3,6 respektive 5,5 miljarder kronor. Därutöver vill motionärerna slopa flyttningsbidraget samt sänka arbetslöshetsersättningen till 70 % efter 200 dagars ersättning.

Av de skäl som här redovisats kan utskottet inte ställa sig bakom Centerpartiets förslag till inriktning av budgetpolitiken.

Folkpartiet liberalerna föreslår en inkomstskattereform som utgår från de principer som låg till grund för 1992 års skattereform och som fullt genomförd beräknas kosta ca 50 miljarder kronor. Enligt denna skall uttaget av statlig skatt begränsas till 20 % och brytpunkten för uttag av statlig skatt höjas i två steg till 7,5 basbelopp. Vidare skall en skattereduktion på 4 500 kr införas lika för alla skattskyldiga samt avtrappningen av grundavdraget ändras så att de marginaleffekter som den s.k. LO-puckeln ger upphov till undanröjs.

De skattskyldiga skall genom skattesänkningar dessutom kompenseras för Folkpartiets förslag att dels höja egenavgiften till a-kassan, dels finansiera kostnaderna för trafikolycksfall genom höjda bilförsäkringspremier.

För att främja tillkomsten av nya arbeten föreslår Folkpartiet dessutom att arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn skall sänkas, att beskattningen av hushållstjänster lindras samt att dubbelbeskattningen och förmögenhetsskatten avskaffas.

Sammantaget uppgår de av Folkpartiet föreslagna skattesänkningarna och nya utgiftsåtagandena till drygt 80 miljarder kronor 2002. Budgetförsvagningarna föreslås bli finansierade med de medel som i vårpropositionen satts av som en beräkningsteknisk överföring. Dessutom skall finansieringen ske genom besparingar, effektiviseringar, nya koncessionsavgifter, åtgärder mot fusk samt genom att verksamheter helt eller delvis lyfts ut från statsbudgeten för att i stället finansieras vid sidan av den.

Några av de föreslagna budgetförstärkningarna innebär att verksamheter avvecklas eller att regler ändras, men många av dem utgår från förutsättning-

en att den av Folkpartiet förordade politiken har så gynnsamma återverkningar på ekonomin att utgifterna kan minskas på en rad områden.

Så t.ex. vill Folkpartiet satsa mindre på arbetsmarknadspolitik och mer på generellt förbättrade villkor för företaget. Arbetsmarknadspolitikerna kräver enligt motionärerna så stora skatteresurser att den i sig hindrar tillkomsten av nya, riktiga jobb. Den utgör enligt deras mening en felprioritering och de föreslår därför kraftiga nedskärningar i anslagen till arbetsmarknadspolitikerna. Deras förslag för 2002 och 2003 innebär att ramarna för utgiftsområdena 13 och 14 tillsammans minskas med 12,5 respektive 14 miljarder kronor eller med inemot 20 %. Självklart leder en sådan ordning till att de arbetslösa i stället för att få chansen att utveckla sig och förbereda sig för ett nytt arbete passiviseras i en öppen arbetslöshet med bibehållen arbetslöshetsersättning.

Utskottet har svårt att se att en sådan politik på något avgörande sätt kan bidra till att arbetslösheten begränsas.

Ett viktigt tillskott till finansieringen av Folkpartiets skattesänkningar och utgiftsökningar kommer från åtgärder som begränsar fusk och påskyndar rehabilitering. Folkpartiet räknar sålunda med att snabbt kunna uppnå stora besparingar i form av minskat fusk framför allt genom sina skatteförslag och ett tämligen begränsat resurstillskott till försäkringskassor, skattemyndigheter och tull på tillsammans 175 miljoner kronor. Tillskottet förutsätts redan 2002 ge utdelning i form av minskat fusk med sammanlagt 3 miljarder kronor fördelade på ökade inkomster och minskade utgifter på sammanlagt fem olika utgiftskonton. Det innebär att varje satsad krona förväntas ge en besparing på drygt 17 kr. Liksom motionärerna anser utskottet att det är angeläget att komma till rätta med fusk och missbruk i alla dess former. En rad initiativ i den riktningen har också tagits från statsmakternas sida. För egen del finner utskottet det dock osannolikt att en satsning i enlighet med motionärernas förslag skall kunna ge ett så stort och snabbt *budgetmässigt* utbyte. För att det skall vara möjligt gäller nämligen inte bara att fusk skall avslöjas i stor skala utan också att dessa medel snabbt kan tillföras statskassan. Eftersom allmänna rättssäkerhetskrav måste upprätthållas kan det dröja både ett och flera år innan ett uppdagat skattefusk resulterar i en betalning till staten. Enligt utskottets mening är den uppgivna besparingseffekten under alla omständigheter så osäker att den inte kan ligga till grund för att finansiera varaktiga budgetförsvagningar i stor skala.

Det begränsade medelstillskottet till försäkringskassorna förutsätts dessutom bana väg för en bättre rehabilitering. Folkpartiet vill få till stånd en utvidgad finansiell samverkan mellan sjukförsäkringen samt hälso- och sjukvården enligt s.k. FINSAM-modell, och dessa åtgärder förväntas resultera i besparingar som 2002 uppgår till 2 miljarder kronor. Enligt utskottets mening ter sig besparingar av denna omfattning som föga trovärdiga sett mot bakgrund av den prioritet som rehabiliteringsinsatser numera har och det tämligen begränsade resurstillskottet som motionärerna avdelat för åtgärden.

I likhet med Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna föreslår Folkpartiet att sjukvårdens kostnader för trafikolycksfall skall föras över till den obligatoriska trafikförsäkringen. Av motionen framgår att detta skall ske fr.o.m. nästa år och att särskild kompensation skall utgå i form av en skatte-

reduktion på inkomstskatten. Av en i motionen redovisad budgetsammansättning framgår att motionärerna med anledning härav har tillgodoräknat sig en besparing på 4 miljarder kronor 2002. Utskottet kan dock inte finna att de samma år belastat sitt budgetförslag med en lika stor försvagning till följd av den utlovade skattekompensationen.

Liksom Kristdemokraterna vill Folkpartiet använda sig av PPP-projekt för att finansiera större väginvesteringar och övervältrar därigenom utgifter till senare år.

Ett förslag av delvis annan innebörd är Folkpartiets förslag att minska det inkomstprövade bostadsbidraget eftersom det ger upphov till negativa marginaleffekter för barnfamiljerna. Motionärerna motsätter sig den aviserade höjningen av barnbidraget och vill i stället använda dessa medel liksom en del av kostnaderna för bostadsbidraget till en generell skattereduktion för barnfamiljer som skall vara lika stor för varje barn.

Enligt finansutskottets mening är det önskvärt att man på olika sätt försöker begränsa barnfamiljernas marginaleffekter. Det måste dock ske på ett fördelningspolitiskt godtagbart sätt. Regeringens förslag till maxtaxereform i barnomsorgen kommer verkningsfullt att bidra till att marginaleffekterna för barnfamiljerna kan begränsas.

De inkomstprövade bostadsbidragen riktar sig till de barnfamiljer som är i störst behov av stöd. Folkpartiets förslag i detta avseende innebär att ett behovsprövat bostadsbidrag som utgår till en begränsad grupp barnfamiljer delvis omvandlas till ett generellt stöd på en betydligt lägre nivå för samtliga barnfamiljer. En sådan omfördelning är för utskottet inte en godtagbar lösning.

Enligt utskottets mening visar dessa exempel att det finns anledning att ifrågasätta trovärdigheten i finansieringen av Folkpartiets förslag till skattesänkningar och nya utgiftsåtaganden. Flera av de mest betydelsefulla besparingsförslagen har inte den styrka och varaktighet som krävs för en ansvarsfull budgetpolitik.

Med hänsyn härtill kan finansutskottet inte ställa sig bakom Folkpartiets förslag till budgetalternativ.

Sammanfattningsvis anser utskottet sålunda att de förslag till alternativ inriktning av budgetpolitiken som förs fram av Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna inte kan läggas till grund för riksdagens beslut i frågan. I sin strävan att minska den offentliga sektorns omslutning föreslår Moderata samlingspartiet lösningar som enligt utskottets mening inte är fördelningspolitiskt godtagbara. Även Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna lägger i sina motioner fram budgetalternativ med omfattande skattesänkningar och utgiftsbegränsningar, men som utskottet redovisat är de föreslagna finansieringarna alltför löst underbyggda för att kunna ligga till grund för en statsbudget.

Så t.ex. vill de fyra partierna satsa på rehabilitering och skärpt kontroll av bl.a. utnyttjandet av socialförsäkringsförmåner och arbetslöshetsersättning och förutsätter att även tämligen begränsade tillskott på dessa områden skall

ge inte bara omedelbar utan också mycket riklig utdelning i form av minskade utgifter och ökade skatteinkomster.

På utgiftsområdena 13 och 14 föreslår de dessutom omfattande reduceringar av utgifterna för arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadspolitik. Flertalet av dessa förslag är emellertid så vaga till sin karaktär att de redovisade besparingseffekterna framstår mer som förhoppningar än som realistiskt underbyggda förslag.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet liberalerna föreslår alla att den obligatoriska trafikförsäkringen skall överta kostnaderna för trafikskadade redan fr.o.m. 2001. Dessa kostnader uppskattas grovt räknat till 4 miljarder kronor. Inget av partierna redovisar emellertid något konkret förslag till hur detta tekniskt skall lösas på så kort tid. Och som socialförsäkringsutskottet påpekar i sitt yttrande (SfU7y) är det knappast tänkbart att på detta sätt lyfta ut vissa skadetyper ur den allmänna försäkringen med hänsyn till försäkringskassans ansvar för samordning och tillsyn av rehabiliteringsverksamheten. De tre partierna anvisar därmed en osäker, tekniskt komplicerad och i praktiken knappast genomförbar finansiering för sina förslag.

Exempel som dessa visar att de tre partiernas budgetalternativ bygger på en finansiering som är ofullständig eller så osäker att stabiliteten i statsfinanserna återigen skulle kunna hotas.

Finansutskottet har av dessa skäl inte kunnat ställa sig bakom deras förslag till uppläggning av budgetpolitiken.

Under förra mandatperioden genomförde regeringen ett omfattande konsolideringsprogram med vars hjälp balansen i den offentliga sektorn kunde återställas utan att fördelningspolitiska hänsynstaganden eftersattes. Med sitt nu framlagda förslag till utgifter för de tre närmaste åren fullföljer regeringen denna politik.

Den ekonomiska vårpropositionen stöds av Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna som träffat en överenskommelse med regeringen. Den innebär att tre riksdagspartier står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten och de nu föreslagna skatteförändringarna. Utskottet noterar med tillfredsställelse att det alltså finns en bred enighet i dessa frågor vilket ger stadga och utgör en god grund för en fortsatt stabil utveckling.

Samarbetet mellan regeringspartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna berör fem områden, nämligen ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Såsom också framhålls i propositionen bekräftas genom detta samarbete att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, prisstabilitet och ett offentligt överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel. Politiken syftar också till jämlikhet, jämställdhet och ekologisk hållbarhet.

Balans har nu uppnåtts i de offentliga finanserna och för de närmast följande åren förutses så stora överskott att uppställda saldomål kommer att överträffas med bred marginal.

Även statsbudgeten uppvisar för innevarande år ett betydande överskott på 95,5 miljarder kronor, vilket kommer att användas för att amortera av statskulden.

Förutsatt att saldomålen inte omprövas kommer alltså överskotten i den offentliga sektorn under 2001–2003 att bli större än den för respektive år målsatta nivån. Ett belopp motsvarande det överskjutande överskottet skall då enligt tidigare gjorda uttalanden överföras till hushållen antingen som skattesänkningar eller som nya utgiftsåtaganden. Eftersom några sådana beslut ännu inte fattats har man valt att i vårpropositionens kalkyler ta hänsyn till denna eventuellt förestående överföring genom att helt enkelt minska det för varje år framräknade budgetsaldot med ett belopp motsvarande överföringen. Görs det framkommer under 2001 och 2003 ett mindre underskott på statsbudgeten medan budgeten under 2002 väntas vara i balans. Givet dessa förutsättningar kommer statsskulden alltså inte att kunna amorteras under de tre efterföljande åren.

Av betydelse i sammanhanget är också att de redovisade budgetsaldona under 1999–2003 i betydande utsträckning bärs upp av engångsvisa tillskott från planerade företagsförsäljningar samt från överföringar från AP-fonden föranledda av pensionsreformen. Av en i propositionen redovisad sammanställning (tabell 4.17 s. 88) framgår att utan dessa extraordinära tillskott skulle budgeten ha visat underskott på 26–45 miljarder kronor under samtliga år utom 1999 då ett mindre överskott på 10 miljarder kronor framkom.

Även om alltså budgetutvecklingen under de närmaste åren ter sig gynnsam, bör enligt finansutskottets mening nivån på statsbudgetens underliggande saldo ses som en markering av att det ännu inte finns anledning att ge avkall på kravet på en stram budgetprövning.

Därtill kommer att tillväxten under 2001 väntas bli god. Skulle det överskjutande utrymmer i sin helhet utnyttjas för reformer blir finanspolitiken starkt expansiv detta år. Med hänsyn till att osäkerheten är betydande om den långsiktigt uthålliga produktionsförmågan i svensk ekonomi delar utskottet regeringens uppfattning att det kan vara lämpligt att inte nu slutligt binda sig utan avvakta för att i budgetpropositionen återkomma till frågan om överskottsmålet och dess disponering.

Sammanlagt 13 utskott har yttrat sig över vårpropositionens förslag till utgiftsramar och de motioner som väckts med anledning av propositionen. Ett utskott – konstitutionsutskottet – har därvid avstått från att yttra sig. Av de utskott som yttrat sig i ärendet har samtliga tillstyrkt regeringens förslag till teknisk anpassning av tidigare fastställda utgiftstak för 2001 och 2002 samt förslag till utgiftstak för 2003 liksom fördelningen av utgifter på utgiftsområden under 2001–2003.

Finansutskottet anser att den av regeringen föreslagna uppläggningsen ger budgetpolitiken en riktig inriktning. Regeringens förslag är även i övrigt väl avvägda och bör, enligt utskottets mening, därför ligga till grund för budgetpolitikens inriktning under åren 2001–2003.

I närmast efterföljande avsnitt återkommer utskottet till de formella förslag till beslut som detta ställningstagande föranleder i fråga om utgiftstak (2.5), fördelning av utgifter på utgiftsområden (3) samt beräkning av statsbudgetens inkomster m.m. (4).

2.5.1 Utgiftstak för staten

Det statliga utgiftstaket omfattar utgifterna på statsbudgeten exklusive stats-skuldräntor samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av stats-budgeten. Dessutom ingår en ofinansierad budgeteringsmarginal.

Vårpropositionen

I vårpropositionen föreslår regeringen (avsnitt 4.1.1) en teknisk justering av utgiftstaken för 2001 och 2002. Justeringen beror på att pensionsrätt för studier och totalförsvarspflicht införs fr.o.m. 2001 samt på ett ökat återflöde av medel från EU för åren 2001–2002. Efter föreslagen justering uppgår utgiftstaken för staten till 792 miljarder kronor år 2001 och 817 miljarder kronor år 2002 (yrkande 2). Vidare föreslår regeringen att utgiftstaket för staten år 2003 fastställs till 847 miljarder kronor (yrkande 3).

Motionerna

Av den tidigare redogörelsen framgår att samtliga fyra oppositionspartier förordar andra nivåer för utgiftstaket. Formella förslag för de tre åren framförs av Moderata samlingspartiet i motion Fi12 (yrkande 3), Kristdemokraterna i motion Fi13 (yrkande 2), Centerpartiet i motion Fi14 (yrkande 16) samt Folkpartiet liberalerna i motion Fi15 (yrkandena 2 och 3).

De olika partiernas förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Tabell 26. Förslag till utgiftstak för staten 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

År	Nivå enligt regeringen	Oppositionspartiernas förslag till alternativa nivåer			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	792,0	-15,0	-9,0	-11,0	-20,0
2002	817,0	-32,0	-18,0	-18,0	-23,0
2003	847,0	-25,0	-19,0	-32,0	-30,0

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har i föregående avsnitt (2.4.3) ställt sig bakom regeringens förslag till inriktning av budgetpolitiken och därmed också regeringens förslag till utgiftstak för staten. Finansutskottet tillstyrker således propositionens yrkanden 2 och 3 samt avstyrker de förslag till utgiftstak för staten som framförs i motionerna Fi12 (m) yrkande 3, Fi13 (kd) yrkande 2, Fi14 (c) yrkande 16 samt Fi15 (fp) yrkandena 2 och 3.

2.5.2 Utgiftstak för den offentliga sektorn

Om man till utgiftstaket för staten lägger en beräkning av de samlade kommunala utgifterna exklusive interna transaktioner mellan staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten får man fram

utgiftstaket för den offentliga sektorn. Nivån på detta utgiftstak är således en funktion av det utgiftstak som gäller för staten.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Vårpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 4.1.2) att riksdagen skall godkänna en i propositionen redovisad beräkning av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003 (yrkande 4). Beräkningen framgår av efterföljande tabell.

Tabell 27. Regeringens förslag till beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn 2001–2003
Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Utgiftstak för staten inkl. ålderspensionssystemet	792	817	847
Den kommunala sektorn	496	516	534
Interna transaktioner	-180	-185	-189
Summa offentlig sektor	1 108	1 148	1 192

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att riksdagen i stället skall godkänna detta partis beräkning av de offentliga utgifterna (yrkande 4). Enligt motionen påverkas taket av partiets förslag om nationell skolpeng samt skatteförändringar. Skatteförändringarna påverkar främst de kommunala skatteinkomsterna varför en ekonomisk reglering mellan staten och kommunsektorn måste ske. De nivåer som partiet föreslår är 1 077, 1 087 respektive 1 111 miljarder kronor åren 2001, 2002 respektive 2003 (yrkande 2).

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi13* (yrkande 4) att de beräkningar av de offentliga utgifterna som redovisas i motionen skall godkännas av riksdagen. Partiets förslag är beroende av en kombination av ett större utrymme för kommunsektorn samt det föreslagna lägre utgiftstaket för staten. Enligt partiets beräkningar blir taket för den offentliga sektorn 1 102, 1 132 respektive 1 174 miljarder kronor åren 2001, 2002 respektive 2003.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi15* (yrkande 4) att riksdagen skall godkänna detta partis beräkningar av de offentliga utgifterna. Beräkningen är, enligt motionen, en följd av partiets syn på det statliga utgiftstaket. Folkpartiet liberalernas föreslagna nivåer är 1 088, 1 125 respektive 1 162 miljarder kronor åren 2001, 2002 respektive 2003.

Tabell 28. Oppositionspartiernas förslag till beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn 2001–2003

Avvikelser i jämförelse med regeringens förslag
Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Moderata samlingspartiet	-31	-61	-81
Kristdemokraterna	-6	-16	-18
Folkpartiet liberalerna	-20	-23	-30

1999/2000:FiU20
Utskottet

Finansutskottets ställningstagande

Med hänvisning till vad utskottet tidigare framhållit tillstyrker utskottet regeringens förslag till beräkning av de offentliga utgifterna (yrkande 4). Utskottet avstyrker därmed de förslag till alternativ beräkning av de offentliga utgifterna och utgiftstak för den offentliga sektorn som framförs i motionerna Fi12 (m) yrkandena 2 och 4, Fi13 (kd) yrkande 4 samt Fi15 (fp) yrkande 4.

3 Preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden åren 2001–2003

1999/2000:FiU20
Utskottet

Vårpropositionen

Regeringen föreslår att statsbudgetens utgifter för åren 2001–2003 preliminärt fördelas på utgiftsområden på det sätt som framgår av propositionen (se även tabell i avsnitt 3.29).

Motionerna

Fyra partier avvisar regeringsförslaget och förordar i stället sina respektive partiers förslag till utgiftsfördelning. Sådana alternativa förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden åren 2001–2003 framförs av

- *Moderata samlingspartiet* i *motion Fi12* (yrkande 6),
- *Kristdemokraterna* i *motion Fi13* (yrkande 3),
- *Centerpartiet* i *motion Fi14* (yrkande 17),
- *Folkpartiet liberalerna* i *motion Fi15* (yrkande 6).

I tabeller i bilaga 3 återges oppositionspartiernas förslag till avvikelser från regeringens fördelning.

Övriga utskotts yttranden

Alla berörda utskott, med undantag av konstitutionsutskottet som avstått, har yttrat sig över förslaget till preliminära utgiftsramar för åren 2001–2003. Samtliga utskott tillstyrker regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden och avstyrker motsvarande motionsyrkanden. Till yttrandena har oppositionspartierna fogat avvikande meningar med alternativa förslag till ramnivåer. Dessa alternativa förslag överensstämmer med vad respektive parti fört fram i sina motioner om den ekonomiska politiken.

Närmast följer en redovisning utgiftsområde för utgiftsområde av förslagen i vårpropositionen och i motionerna samt fackutskottens och finansutskottets ställningstagande till dessa förslag. I avsnitt 3.29 återfinns en samlad redovisning av regeringens och finansutskottets förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003.

3.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna statschefen, riksdagen och dess myndigheter, regeringen, centrala myndigheter samt mediefrågor.

Det totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 5 062 miljoner kronor.

I vårpropositionen anges (avsnitt 7.4) att utgiftsområdet ökar med 396,4 miljoner kronor 2001 jämfört med budgetpropositionen. Ökningen förklaras av ett antal tillskott till olika verksamheter inom utgiftsområdet.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i följande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	5 313	-377	-460	-300	-715
2002	5 132	-641	-330	-600	-585
2003	5 017	-641	-230	-600	-585

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att partistödet minskas med en tredjedel av det nuvarande från och med 2001 och därefter successivt avvecklas. Vidare bör presstödet avvecklas i två steg. I *motion Fi44* föreslås också att utrymme skapas för upplysning om kommunismens brott.

Kristdemokraterna anser i *motion Fi13* att en besparing på presstödet kan göras med 20 miljoner kronor årligen de tre kommande åren. Anslaget till Regeringskansliet minskas med 430 miljoner kronor år 2001, med 300 miljoner kronor år 2002 och med 200 miljoner år 2003. Vidare minskas anslaget till Datainspektionen med 10 miljoner kronor år 2001.

Centerpartiet anför i *motion Fi14* att en sammanslagning av departementen borde ge minskade inkomster. Anslaget till Regeringskansliet minskas med 600 miljoner kronor för år 2002 och år 2003. Efter Sveriges ordförandeperiod i EU år 2001 kommer kostnaderna inom utgiftsområdet att minska kraftigt.

Folkpartiet liberalerna framhåller i *motion Fi15* att tillskottet till Regeringskansliet kan minskas med 200 miljoner kronor. Vidare bör presstödet och partistödet minskas något.

Konstitutionsutskottet har avstått från att yttra sig.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Avsikten är inte att riksdagen annat än i undantagsfall skall uttala sig om avvägningar eller enskildheter inom respektive utgiftsom-

3.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utgiftsområdet omfattar bland annat Riksrevisionsverket, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet, Riksgäldskontoret, Kammarkollegiet och Finansinspektionen. Vidare ingår vissa råd och nämnder, vissa administrativa kostnader för statsskuldens upplåning och låneförvaltning, vissa finansierings- och garantiåtaganden samt Riksdagens revisorer.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 1 670 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att regeringen för åren 2001 och 2002 föreslår ramar som är 14 miljoner kronor respektive 77 miljoner kronor lägre än de ramar som föreslogs i budgetpropositionen för år 2000.

I en tablå redovisas de preliminära utgiftsramarna enligt vårpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	1 610	-77	-200	-130	-16
2002	1 600	-153	-230	-185	-84
2003	1 622	-90	-230	-100	-6

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i motion *Fi12* en minskning av ramen. Besparingar görs genom motionärernas förslag att det skall bildas ett nytt obundet revisionsorgan – Riksrevisorn – genom en sammanslagning av Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket. Motionärerna föreslår också att SCB:s uppgifter skall begränsas och specificeras samt avgiftsbeläggas i högre grad. Vidare föreslås en minskning av Riksgäldskontorets hushållsupplåning vilket medför att myndighetens förvaltningskostnader reduceras. Genomförandet av en ny folk- och bostadsräkning samt inrättandet av ett yrkesregister avvisas. Statens kvalitets- och kompetensråd bör avskaffas.

Kristdemokraterna anser i motion *Fi13* att ramen kan minskas genom besparingar och sammanslagningar av vissa myndighetsfunktioner under utgiftsområdet som i dag överlappar varandra.

Centerpartiet förespråkar i motion *Fi14* sänkta ramar eftersom motionärerna föreslår att anslagen inte skall öka Realt. Motionärerna föreslår också att Statens kvalitets- och kompetensråd avskaffas.

Folkpartiet liberalerna motsätter sig i motion *Fi15* att en folk- och bostadsräkning genomförs. Motionärerna anser också att byråkratin under utgiftsområdet kan minskas.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.3 Utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd

Utgiftsområdet omfattar Riksskatteverket, skattemyndigheterna och Tullverket.

För 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 6 269 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen redovisar regeringen sin bedömning att skatteförvaltningen inför 2001 bör tillföras ett varaktigt tillskott om 125 miljoner kronor. För Tullverket anges i propositionen att effekterna av omorganisationen kommer att kunna bedömas under år 2000. Arbetet med förberedelserna inför öppnandet av Öresundsbron fortlöper. För att finansiera de merkostnader som uppstår avser regeringen att inför 2001 tillföra Tullverket 10 miljoner kronor samt ge Tullverket möjlighet att disponera avgiftsmedel från vissa av de avgifter som betalas till Tullverket. Ombyggnaden av terminalerna på Arlanda flygplats kommer att påverka tullverksamheten på sikt. Regeringen har för avsikt att följa utvecklingen på Arlanda och återkomma till riksdagen vid behov.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	6 173	+50	+120	-161	+75
2002	6 300	+50	+120	-252	+75
2003	6 442	+50	+120	-100	+75

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Fi12* att smugglingen av cigaretter och alkohol ökat kraftigt de senaste åren. Tullen bör därför få större resurser för ökad kontroll.

I *Kristdemokraternas motion Fi13* anges att skattekontrollen måste effektiviseras för att hålla tillbaka den svarta sektorn. Motionärerna föreslår ökade medel för en ökad skattekontroll. För att förstärka kontroll och spaning av illegal införsel av bl.a. narkotika, vapen m.m. föreslås en förstärkning av Tullverkets resurser.

Centerpartiet framhåller i *motion Fi14* att anslagen till statliga verk och myndigheter inte skall öka reallt och föreslår därför en besparing på utgiftsområdet i jämförelse med regeringens förslag.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi15* att ökade resurser ges till Tullverket och till skattemyndigheterna för förbättrad och effektivare kontroll.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SkU6y) regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdet åren 2001–2003 och avstyrker motionerna i motsvarande delar.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet samt Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina respektive partiers förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Skatteutskottet har från sin utgångspunkt tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utgiftsområdet omfattar polisen, åklagarväsendet, domstolsväsendet, rätts hjälpen, kriminalvården, exekutionsväsendet, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Rättsmedicinalverket och Gentekniknämnden.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 23 516 miljoner kronor.

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att rättsväsendet tillförs 1 miljard kronor för 2001, 1,5 miljarder kronor för 2002 och 1,6 miljarder kronor för 2003, varav 180 miljoner kronor avser avgiftsinkomster som polisen får disponera. Medlen skall användas för fortsatt modernisering av rättsväsendet. Moderniseringsarbetet skall leda till ett rationellt strukturerat rättsväsende som utifrån en helhetssyn på myndigheternas verksamhet uppfyller medborgarnas berättigade krav på snabbhet, rättssäkerhet och hög kvalitet.

För att uppnå detta krävs verksamhetsuppföljning och redskap för effektiv budgetkontroll inom respektive verksamhetsområde. I de mål som uppställs ingår att öka rättsväsendets förmåga och effektivitet när det gäller att förebygga och bekämpa vardagsbrottslighet, den nya och grövre kriminaliteten i form av bl.a. ekonomisk brottslighet inklusive miljöbrottslighet och IT-relaterad brottslighet, narkotikabrottslighet, våldsbrottslighet, särskilt våld mot kvinnor och barn, brott med homofobiska inslag och brott med rasistiska eller extremistiska förtecken. Ett mycket viktigt inslag i detta är att öka antalet poliser och att ytterligare utveckla kompetensen inom hela rättsväsendet. Bland andra viktiga inslag kan nämnas att förbättra gränskontrollen och delta i det EU-relaterade arbetet, utveckla närpolisverksamheten och det problemorienterade arbetssättet, konsolidera och utveckla det omfattande reformarbete som genomförts inom åklagarväsendet, fullfölja moderniseringen av domstolsväsendet och ge kriminalvården förutsättningar att möta ett ökat platsbehov och fortsätta att utveckla verksamheten.

Regeringen avser att noga följa rättsväsendets verksamhet och resultat och att återkomma till riksdagen om de ytterligare insatser som erfordras för att fullfölja statsmakternas intentioner för utvecklingen av rättsväsendet.

I en tablå redovisas de preliminära utgiftsramarna enligt vårpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 4 Rättsväsendet
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	24 032	+1 023	+250	+100	+292
2002	25 102	+846	+190	+200	+322
2003	25 737	+846	+100	+300	+322

Motionerna

Moderata samlingspartiet redovisar i motion *Fi12* att partiet, för att ge medborgarna den rättstrygghet de har rätt att kräva, satsar ca 2,7 miljarder kronor mer än regeringen på rättsväsendet för de kommande tre åren. Satsningen möjliggör den största reformen i modern tid för att stärka kampen mot brottslighet och öka rättstryggheten. De ökade resurserna skall bl.a. användas till förstärkning av polisen och kriminalvården. De skärpta kraven på effektivt resursutnyttjande, resultatuppföljning och ledarskap inom rättsväsendet

kvarstår. Även i *motionerna Fi12* av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 18, *Fi24* av Marietta Pourbaix-Lundin (m) yrkande 1 och *Fi30* av Bo Lundgren m.fl. (m) anføres beträffande rättsväsendets inriktning framöver att rättsväsendet är i behov av upprustning; bl.a. måste rättstryggheten för medborgarna förbättras och människors förtroende för rättsväsendet återupprättas. I detta syfte måste satsningar göras på polisen och domstolarna.

Kristdemokraterna välkomnar i motion *Fi13* regeringens satsning på rättsväsendet. Motionärerna anser dock inte att satsningen är tillräcklig utan föreslår att ytterligare resurser skall tillföras polisen, den nationella insatsstyrkan, åklagarväsendet, domstolsväsendet, kriminalvården och Brottsförbyggande rådet.

Centerpartiet anser i motion *Fi14* att det är bra att regeringen nu inser behovet av ökade resurser till rättsväsendet. Partiet föreslår dock att ytterligare 600 miljoner kronor satsas under de kommande tre åren för att säkerställa närpolisreformen, förbättra kriminalvården, ge ökade resurser till åklagarväsendet och domstolsväsendet. I ett särskilt yrkande (yrkande 12) anføres beträffande rättsväsendets inriktning framöver att satsningar måste göras för att förstärka polisen och domstolsväsendet. Motionärerna framhåller också att skyddet för målsägande och vittnen måste förbättras. Ytterligare medel måste tillföras kriminalvården för att utveckla dess verksamhet.

Folkpartiet liberalerna framhåller i motion *Fi15* att regeringens satsning på rättsväsendet inte är tillräcklig. Motionärerna föreslår att mer resurser bör tillföras domstolsväsendet, polisen och åklagarväsendet. Satsningar bör också göras för att förbättra skyddet för kvinnor som är utsatta för våld och hot.

Justitiekommitténs yttrande

Justitiekommittén tillstyrker i sitt yttrande (JuU4y) propositionens förslag och avstyrker motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker i avvikande meningar förslagen i respektive partimotion.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Justitiekommittén har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Även motionerna *Fi12* (m) yrkande 18, *Fi14* (c) yrkande 12, *Fi24* (m) yrkande 1 och *Fi30* (m) avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.5 Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan

1999/2000:FiU20
Utskottet

Utgiftsområdet omfattar i huvudsak utrikesförvaltningen, dvs. Utrikesdepartementet och de 103 utlandsmyndigheterna, bidrag till vissa internationella organisationer, nedrustnings- och säkerhetspolitiska frågor, information om Sverige i utlandet samt Europainformation.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 3 096 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen anför regeringen att som en följd av sammanslagningen av Regeringskansliets två IT-organisationer, den inom UD och den för övriga Regeringskansliet, till en gemensam organisation från den 1 januari 2000 beräknas utgiftsområdet minska med 150 miljoner kronor från och med 2001.

Regeringen beräknar att utgiftsområdet engångsvis bör tillföras 50 miljoner kronor år 2001 avseende utrikesförvaltningen i avvaktan på regeringens samlade överväganden med anledning av utredningen om Regeringskansliets dimensionering och verksamhet. Resursökningen föreslås mot bakgrund av att utrikesförvaltningens verksamhet de senaste åren inte till fullo kunnat finansieras inom ramen för det årliga anslaget.

I budgetpropositionen för 2000 aviserade regeringen en sammanslagning av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets förvaltningsanslag från den 1 januari 2002. Anslagen handhas av två utskott och indelningen i utgiftsområden är reglerad i riksdagsordningen. Med anledning av detta avser regeringen att återkomma med ett förslag till riksdagen om nödvändig lagändring, dock senast i 2001 års ekonomiska vårproposition.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	2 889	+861	±0	±0	±0
2002	2 863	+601	±0	±0	±0
2003	2 907	+602	±0	±0	±0

Motionerna

Moderata samlingspartiet förespråkar i *motion Fi12* ökad diplomatisk närvaro i såväl hela Europa och Medelhavsområdet som i utomeuropeiska industriländer. Vidare föreslås att en samlad post inom utgiftsområdet skapas för Sveriges fredsbevarande verksamhet på olika håll i världen. Slutligen före-

slås en överföring av medel från utgiftsområde 7 med anledning av Sveriges kommande ordförandeskap i EU.

I *Kristdemokraternas motion Fi13* anføres att det finns en brist i Sveriges diplomatiska närvaro på flera håll i världen. Den svenska utrikespolitiken bör fullt ut genomsyras av handels- och miljöpolitiska frågor samt frågor som rör mänskliga rättigheter. Kristdemokraterna föreslår ingen förändring av ramar för utgiftsområdet i jämförelse med regeringens förslag utan finansieringen av förändringarna bör klaras inom utgiftsområdets ramar.

Även den av *Centerpartiet* i *motion Fi14* föreslagna ramnivån stämmer överens med regeringens förslag. I motionen anføres att de bästa förutsättningarna för framgång när Sverige innehar ordförandeskapet för EU är att hela Sverige görs delaktigt inför och under ordförandeskapet. Vidare föreslås att svensk diplomatisk närvaro i Guinea Bissau återupprättas.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet tillstyrker i sitt yttrande (UU5y) regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet och avstyrker motionerna i motsvarande delar.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet biträder i en avvikande mening sitt partis förslag till ramnivåer för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Utrikesutskottet har från sin utgångspunkt tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.6 Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Utgiftsområdet omfattar verksamheter inom det militära och civila försvaret, Kustbevakningen, Statens räddningsverk, Sprängämnesinspektionen, nämnder samt stödverksamhet till det militära och det civila försvaret. I utgiftsområdet ingår även internationell fredsfrämjande verksamhet med svensk trupp utomlands.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 45 948 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I samband med behandlingen av proposition 1999/2000:30 Det nya försvaret har riksdagen under våren 2000 fattat beslut om hur den förändrade inrikt-

ningen av totalförsvaret skall genomföras (bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168).

I vårpropositionen anges dessutom att utgiftsområdet beräknas öka med 240 miljoner kronor fr.o.m. 2001 till följd av att ålderspensionsavgifter för totalförsvarsplikt inkluderats.

Vidare har utgiftsområdets ram för 2001 ökats med 250 miljoner kronor för att möjliggöra en fortsatt svensk närvaro i Kosovo.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	46 529	+1 350	+550	±0	±0
2002	45 506	+2 392	+550	±0	+1 000
2003	44 530	+3 392	+550	±0	+2 000

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* resursförstärkningar till försvaret. Nysatsningar bör göras på personal, övningar och materiel. Vidare är det enligt motionen viktigt att Sverige har möjligheter att medverka till en tryggad utveckling mot frihet och fred i världen. Förslaget rymmer även en kompensation till försvaret för en del av den likviditetsindragning som genomfördes i samband med den fulla tillämpningen av anslagsförordningen. Slutligen anförs att anslaget för internationell verksamhet bör ligga utanför utgiftsområde 6.

I *Kristdemokraternas motion Fi13* föreslås att ramen utökas så att Sverige kan delta i internationell fredsfrämjande och humanitär verksamhet för att bidra till fred och säkerhet i Europa och dess närhet. Vidare föreslås att kustbevakningens resurser förstärks för att den skall kunna möta utökade krav på internationell verksamhet, gränskontroll och miljöskydd till sjöss.

Centerpartiet framhåller i *motion Fi14* att partiet, mot bakgrund av dess medverkan till försvarsbelutet i mars i år, inte har några avvikande förslag för anslagsnivån i jämförelse med regeringens förslag.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi15* en utökad ram i förhållande till regeringens förslag. För att kunna utforma ett tillräckligt bra svenskt försvar inom den ram som antagits krävs vissa ytterligare omstruktureringar, betydande förändringar av värnpliktssystemet samt större bidrag till materielanskaffning i omställningsskedet. Särskilt vill motionärerna framhålla behovet av luftvärnsrobotar och fler helikoptrar.

Försvarsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (FöU6y) regeringens förslag till ramar för åren 2000–2002 samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna.

I var sin avvikande mening biträder företrädarna för Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna sina partiers respektive förslag till ram för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Försvarsutskottet har från sin utgångspunkt tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 6 Totalförsvar.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna internationellt utvecklingssamarbete samt samarbete med Central- och Östeuropa.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet uppgå till 15 160 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) redovisar regeringen att den totala biståndsramen för 2000 uppgår till 14,3 miljarder kronor vilket motsvarar 0,72 % av bruttonationalinkomsten (BNI), enligt prognos inför budgetpropositionen för år 2000. Ramen för 2001 uppgår till 0,73 % av BNI, vilket med nuvarande BNI-prognos beräknas till 15,7 miljarder kronor. Ramen för 2002 uppgår till 0,74 % av BNI. För år 2003 höjs biståndsramen kraftigt till 0,81 % av BNI. Regeringen har ambitionen att Sverige åter skall uppnå enprocentsmålet när det finns statsfinansiella förutsättningar för detta. Från biståndsramen avräknas vissa asylkostnader, medel för EU:s gemensamma bistånd, vissa FN-bidrag samt administration. Avräkningens storlek för åren 2002 och 2003 beräknas utifrån vid budgeteringstillfället tillgängligt prognosunderlag.

Ett program för samarbetet med Central- och Östeuropa har beslutats av riksdagen för perioden 1999–2001 som totalt omfattar 2,4 miljarder kronor. Regeringen kommer i 2001 års ekonomiska vårproposition att lämna förslag på omfattning och inriktning av samarbetet efter 2001. Regeringen bedömer dock att samarbetet med Central- och Östeuropa kommer att fortsätta efter 2001. I avvaktan härpå har regeringen preliminärt beräknat 600 miljoner kronor år 2002 och 900 miljoner kronor år 2003, dvs. ett program i samma omfattning som nuvarande program. Innan medel anvisas för samarbetet med

Central- och Östeuropa skall dock en oberoende utvärdering av verksamheten genomföras.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Förslag till ram för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	15 029	-1 931	+600	+700	+1 443
2002	15 597	-2 742	+800	+950	+2 110
2003	18 181	-3 338	+2 000	+225	+1 126

Motionerna

Moderata samlingspartiet anför i *motion Fi12* att regeringens budgetförslag visar att ett utbetalningsmål för det svenska biståndet är irrelevant som målbeskrivning. Enligt motionärerna visar också erfarenheten att utbetalda medel varit väsentligt under budget och att stora reservationer ackumulerats. I motionen föreslås att den s.k. Östersjömiljarden upplöses och att medel tillförs det ordinarie anslaget B1 Samarbete med Central- och Östeuropa. Dessutom bör 30 miljoner kronor avsättas för att inrätta dokumentationscentrum, för dokumentation av kommunismens brott mot mänskligheten, i Tallinn, Riga och Vilnius.

Kristdemokraterna framhåller i *motion Fi13* att drastiskt ökade ambitioner för det svenska biståndet är nödvändiga inom det humanitära biståndet, för globala miljöprojekt, för att stärka respekten för mänskliga rättigheter och demokrati, inom det säkerhetsfrämjande området, för fattigdomsbekämpning samt för hälsoforskningen. Som ett led i en 5-årsplan att nå enprocentsmålet föreslås i motionen att anslaget ökas med 3,4 miljarder kronor under åren 2001–2003.

Centerpartiet framhåller i *motion Fi14* att biståndsmålet på 1 % av BNI skall återupprättas i en snabbare och jämnare takt än vad som nu sker (yrkande 13). Den s.k. Östersjömiljarden bör enligt motionärerna föras över till detta utgiftsområde och tillföras anslaget B1 Samarbete med Central- och Östeuropa. Vidare föreslås i motionen att svenskt bistånd ges en inriktning som gör det möjligt för enskilda mottagarländer att själva råda över sin situation och utveckling. Att bekämpa fattigdom och orättvisor handlar om att skapa demokratiska, jämställda och miljömässigt livskraftiga samhällen samt om att väva samman människor, kulturer och nationer.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi15* en utökad ram för biståndet i jämförelse med regeringens förslag. Enligt motionen nås enprocentsmålet inom en tioårsperiod med partiets föreslagna ökningstakt. Vidare anser motionärerna att biståndet måste ges en tydlig demokratiprofil där till exempel allt svenskt bistånd till Zimbabwe fryses tills landet uppvisar tydliga tecken på demokratisering.

Utrikesutskottet tillstyrker i sitt yttrande (UU5y) regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet och avstyrker motionerna i motsvarande delar. Även motion Fi14 (c) yrkande 13 avstyrks.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet samt Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina respektive partiers förslag till ramnivåer för utgiftsområdet. Dessutom har till utrikesutskottets yttrande företrädarna för samma partier fogat särskilda yttranden avseende procentsmålet för biståndspolitiken.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Utrikesutskottet har från sin utgångspunkt tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Även motion Fi14 (c) yrkande 13 avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.8 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Utgiftsområdet omfattar statlig migrations- och integrationspolitik samt delar av storstadspolitiken.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 4 651 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I förhållande till antagandena i budgetpropositionen för 2000 bedömer regeringen nu att fler av de personer från Kosovo som beviljats tidsbegränsade upphållstillstånd kommer att söka asyl när uppehållstillstånden har upphört. Regeringen bedömer vidare att ett något mindre antal asylärenden kommer att avgöras än vad som låg till grund för beräkningarna i budgetpropositionen för 2000. Detta leder sammantaget till att antalet asylsökande i mottagandepolitiken de kommande tre åren kommer att överstiga antagandena i budgetpropositionen. Regeringen beräknar att det årliga antalet asylsökande kommer att ligga på 12 000 från och med 2001. Vidare kommer regeringen noga att följa utvecklingen samt vid behov återkomma i budgetpropositionen för år 2001. Utvecklingsarbetet i storstadsregionerna förlängs och 230 miljoner kronor beräknas för detta område 2003. För att öka sysselsättningen bland invandrare beräknar regeringen 100 miljoner kronor per år under perioden 2001–2003.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet redovisas i följande tabell.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Förslag till ram för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	4 875	-673	-417	-223	-283
2002	4 649	-225	-107	-223	-200
2003	4 861	-339	-337	-223	-314

Motionerna

Moderata samlingspartiet förordar i *motion Fi12* att man i stället för att anslå mer budgetmedel till utsatta bostadsområden prövar andra möjligheter såsom avreglering av bl.a. bostadsmarknaden och arbetsmarknaden, vilket enligt motionärerna kommer att öka den sociala rörligheten och påverka integrationsarbetet positivt.

Kristdemokraterna avvisar i *motion Fi13* regeringens förslag till förlängning av satsningen på utsatta bostadsområden. Vidare överförs det arbetsmarknadspolitiska programmet för invandrare till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Centerpartiet ser i *motion Fi14* med stort allvar på den ökade segregationen som märks mest i storstäderna. Enligt motionärerna visar de centralt dirigerade projekten vid sidan av den ordinarie arbetsmarknadspolitiken att regeringen inte har tilltro till politiken. Det krävs en stark diskrimineringslagstiftning och lokalt ansvar för att lösa problemen. Motionärerna föreslår också att Utlänningsnämnden avskaffas.

Folkpartiet liberalerna avvisar i *motion Fi15* regeringens förslag till specialdestinerade satsningar som Storstadssatsningen. Vidare föreslår motionärerna att Integrationsverket läggs ned.

I *motion Fi46* av Inger Lundberg m.fl. (s) föreslås att Storstadssatsningen inte skall begränsas till vissa kommuner. Pengar bör i stället fördelas till de kommuner som behöver medel för särskilda insatser på grund av faktiskt rådande förhållanden.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

I sitt yttrande (SfU7y) förutsätter socialförsäkringsutskottet att regeringen i budgetpropositionen för år 2003 preciserar grunderna för arbetet och medelsfördelningen för den nu aviserade förlängningen av Storstadssatsningen. Socialförsäkringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande regeringens förslag till ramnivåer för budgetåren 2001–2003 samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna. Socialförsäkringsutskottet avstyrker även *motion Fi46* (s).

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina parti-ers respektive förslag till ram för utgiftsområdet.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgifts-tak och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar. Socialförsäkringsut-skottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker mot denna bakgrund propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Finansutskot-tet avstyrker även motion Fi46 (s). Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna hälsovård, sjukvård och social omsorg. Statens utgifter för utgiftsområdet utgör en mindre del av de sam-lade offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård och social omsorg. Huvud-ansvaret för dessa verksamheter ligger inom kommuner och landsting.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 27 539 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen meddelar regeringen att statens kostnader för assistanser-sättningen för år 2001 och framöver kommer att öka kraftigt. Regeringen bedömer därför att ytterligare medel behöver tillföras anslaget så att det ökade behovet skall kunna tillgodoses. Regeringen avser också att i en sär-skild proposition återkomma med förslag som innebär att personer som be-viljats assistansersättning före 65 års ålder skall ha rätt till denna ersättning även efter fyllda 65. Avsikten är att kunna presentera en proposition under hösten 2000 så att ikraftträdandet kan ske den 1 januari 2001.

Enligt den överenskommelse som träffades med Landstingsförbundet år 1997 skall en ny modell för statens ersättning till landstingen för läkemedels-kostnader utformas under år 2000. Avsikten är att det nya systemet skall börja gälla från 2001 och att medlen på anslaget skall ingå i det generella statsbidraget till kommuner och landsting. Prognosen över utgiften är osäker, men regeringen gör bedömningen att de volymantaganden som låg till grund för de beräknade utgiftsnivåerna i budgetpropositionen för 2000 tills vidare bör kvarstå som utgångspunkt för de beräknade utgiftsnivåerna för perioden 2001 till 2003.

Sammanlagt 8 miljarder kronor kommer att tillföras vården och omsorgen under perioden 2002 till 2004 genom försvarsuppgörelsen. Regeringen avser också att tillföra tandvården 200 miljoner kronor år 2002 och 500 miljoner kronor år 2003. I förslaget till utgiftsområdesram har regeringen beaktat

prognosen som visar att anslaget *Ersättning till vissa steriliserade* kommer att överskridas. Ytterligare 21 miljoner kronor tillförs av denna anledning.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i följande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	27 011	+244	+170	+750	+3 454
2002	28 313	-2 541	+220	+550	+3 504
2003	29 737	-4 805	-80	+450	+3 484

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* och i *motion Fi23* att en vårdgaranti införs. Besparingar inom utgiftsområdet skall enligt motionen ske genom att läkemedelsförmånen tas över av staten och att en frivillig läkemedelsförsäkring införs. Satsningar bör enligt motionärerna göras på assistansersättning vilken i princip bör återgå till vad som gällde före den 1 september 1997, ett återinförande av det särskilda bostadsstödet för funktionshindrade samt på förbättringar av skyddet för de psykiskt funktionshindrade. I den beräknade ramen ingår även större resurser på arbetet mot hiv/aids och ett förbättrat högkostnadsskydd i tandvårdsförsäkringen. Vidare bör Apoteksbolagets monopol avskaffas. I särskilt yrkande (yrkande 16) liksom i *motion Fi23 (m)* begärs särskilda tillkännagivanden till regeringen om sjukvården och utvecklingen inom utgiftsområdet.

I *motion Fi33* av Chris Heister m.fl. (m) föreslås att tandvårdskostnader över 3 000 kronor rabatteras med 60 % på den överskjutande kostnaden. Förslaget kräver enligt motionärerna en ekonomisk ram som ligger ca 300 miljoner kronor över den regeringen föreslår.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi13* satsningar på assistansersättning, inklusive en avveckling av 65-årsgränsen för personlig assistent. Motionärerna förordar att en utredning tillsätts för att se över möjligheterna att samordna sjuk- och tandvårdsförsäkringarna. I avvaktan på utredningen föreslås att ytterligare medel avsätts till tandvårdsförsäkringen. Motionärerna vill även genomföra en strukturell förändring inom folkhälsoarbetet, där man mer knyter samman hälso- och sjukvården i arbetet för folkhälsan kombinerat med en utveckling av det lokala och regionala folkhälsoarbetet.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi14* att Apoteksbolagets monopolställning avvecklas, vilket enligt motionen sänker priserna med 15 %. Därmed blir det möjligt att förbättra högkostnadsskyddet. Motionärerna föreslår även att ett system med hemservicecheckar för pensionärshushåll införs samt en allmän besparing i myndigheters administration. Särskilda tillkännagivanden till regeringen om hälso- och sjukvårdens utveckling begärs även i motionen (yrkandena 4 och 5).

Folkpartiet liberalerna föreslår i motion Fi15 att högkostnadsskyddet för läkemedel och läkarbesök förbättras och avdelar därför ytterligare 300 miljoner kronor för detta ändamål. Motionärerna förordar också en förbättring av valfriheten inom äldreomsorgen genom att införa en äldrepeng som tillsammans med sedvanlig avgift skall täcka kostnaderna för vård och omsorg.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SoU8y) regeringens förslag till ramnivåer för budgetåren 2001–2003 samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna. Socialförsäkringsutskottet avstyrker även motion Fi33 (m).

Moderata samlingspartiets, Kristdemokraternas, Centerpartiets och Folkpartiet liberalernas företrädare biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag till ramnivåer för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Socialutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt propositionens förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Finansutskottet tillstyrker mot denna bakgrund propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Finansutskottet avstyrker även motionerna Fi12 (m) yrkande 16, Fi14 (c) yrkandena 4 och 5, Fi23 (m) samt Fi33 (m). Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utgiftsområdet omfattar dels transfereringar med anknytning till sjukdom och handikapp, dels kostnaderna för socialförsäkringsadministrationen, dvs. Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. Förmånerna ges i form av dagersättningar såsom sjukpenning, rehabiliteringsersättning och närståendepenning. Sedan 1999 redovisas även utgifterna för ATP i form av förtidspension, arbetsskadeersättningar m.m. under utgiftsområdet.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 97 168 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen redovisas (avsnitt 7.4) en fortsatt ökning av sjukfrånvaron vilken leder till att utgifterna för sjukförsäkringen även 2000 beräknas bli högre än tidigare beräknade utgifter och därmed överskrida anslagna medel. För åren 2001–2003 är prognosen mycket osäker. Tre olika utredningar är

verksamhet inom området vilka skall lämna delbetänkanden under 2000. Regeländringarna utifrån utredningsförslagen kan träda i kraft tidigast under 2001.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Regeringen ser med oro på utvecklingen inom utgiftsområdet, framför allt när det gäller antalet sjukskrivna och de effekter detta kan få på utvecklingen inom förtidspensionsområdet. Regeringen har därför för avsikt att tillsätta en arbetsgrupp som skall utarbeta en handlingsplan för hela ohälsområdet.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet redovisas i följande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	100 075	-10 440	-6 655	-4 230	-4 690
2002	102 610	-12 810	-7 185	-4 230	-5 985
2003	104 612	-15 350	-7 485	-4 210	-6 930

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att ersättningsnivån i sjukförsäkringen skall vara 75 % samt att ytterligare en karensdag införs i sjukförsäkringen från den 1 september 2000. Sjukpenninggrundande inkomst bör enligt motionärerna beräknas som ett medelvärde av de senaste två årens inkomst uppräknat med basbeloppet.

Finansiell samverkan skall enligt motionärerna vara huvudregel vid rehabilitering. För att möjliggöra en sådan samverkan tillskjuter motionärerna ytterligare resurser till Riksförsäkringsverket och i sitt budgetalternativ tillgodoser sig Moderata samlingspartiet ekonomiska vinster av samverkan och av bättre rehabilitering. Motionärerna föreslår också att sjukskrivningar som beror på trafikolyckor bekostas via den obligatoriska trafikförsäkringen samt att arbetsskadeförsäkringen avskaffas i sin nuvarande form och ersätts av en obligatorisk arbetsskadeförsäkring utanför statsbudgeten.

Kristdemokraterna förordar i *motion Fi13* att 200 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit satsas på rehabilitering och 300 miljoner kronor mer satsas på socialförsäkringsadministrationen för bl.a. förbättrad kontroll. Till följd av dessa satsningar tillgodoser sig motionärerna minskade utgifter för sjukpenning och förtidspensioner.

Kristdemokraterna förordar också en ytterligare karensdag i sjukförsäkringen i kombination med att ett högriskskydd på 10 dagar per år införs. Sjukpenninggrundande inkomst bör enligt motionärerna beräknas på snittinkomsten under de två senaste åren. Sjukskrivningar som beror på trafikolyckor bör överföras till trafikförsäkringen och de minskade statliga kostnaderna motsvaras av sänkt fordonsskatt.

Centerpartiet förordar i *motion Fi14* att 500 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit satsas på rehabilitering enligt Finsammodellen. Motionärerna föreslår också att sjukpenningen skall växlas mot rehabiliteringssättning efter 4 månader.

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi15* att utgiftsökningen för sjukförsäkring och förtidspensioner är oacceptabel och anser att åtgärder måste vidtas för att sänka kostnaderna för frånvaro och för att stärka rehabilitering enligt Finsammodellen. Motionärerna föreslår att sjukskrivningar som beror på trafikolyckor skall bekostas av trafikförsäkringen samt att avgifterna till denna försäkring skall motsvaras av en skattesänkning.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

I sitt yttrande (SfU7y) utgår socialförsäkringsutskottet från att den handlingsplan för hela ohälsoområdet som den aviserade arbetsgruppen under Socialdepartementet skall utarbeta inte fördröjs. Socialförsäkringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande regeringens förslag till ramar för åren 2001–2003 samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna.

Avvikande meningar har fogats till yttrandet från företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Socialförsäkringsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Finansutskottet tillstyrker mot denna bakgrund propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utgiftsområdet omfattar folkpension och pensionstillskott i form av ålderspension, efterlevandepension till vuxna, bostadstillägg för pensionärer (BTB) samt särskilt pensionstillägg.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 33 356 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) beräknas att utgifterna inom utgiftsområdet minskar något framöver, främst till följd av att andelen pensionärer som är berättigade till pensionstillskott krymper då alltfler pensionärer har ATP.

I samband med riksdagens beslut angående proposition 1998/99:106 höjdes pensionstillskottet med 1,4 procentenheter för att pensionärer som upp- bär pensionstillskott skulle kompenseras för de förändringar av läkemedels- förmånen som genomfördes vid samma tillfälle. Regeringen avser att i en proposition i maj 2000 föreslå att höjningen av pensionstillskottet permanen- tas.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet redovisas i följande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
Belopp i miljoner kronor

År	Proposi- tionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlings- partiet	Kristdemo- kraterna	Center- partiet	Folkpartiet liberalerna
2001	34 164	+400	+1 170	+450	+735
2002	33 746	+460	+1 229	+454	+794
2003	33 386	+490	+746	+403	+799

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att de pensionärer som 1993–1998 fick sin pension sänkt skall kompenseras. Motionärerna vill också höja nivån för skälig levnadsnivå i SBTB från 122 till 134 % av pris- basbeloppet och slopa inkomstprövningen av änkepensionen.

Kristdemokraterna anser i *motion Fi13* att omställningsperioden i efterle- vandepensionen förlängs från sex månader till ett år från år 2001 och att inkomstprövningen av änkepension avskaffas. Motionärerna vill också att fritidsfastighet inte skall ingå i inkomstprövningen för bostadstillägg. För att förbättra för de sämst ställda pensionärerna föreslår Kristdemokraterna ett höjt pensionstillskott med 100 kr per månad åren 2001 och 2002.

Centerpartiet anser i *motion Fi14* att alla pensionärer har drabbats av för- dröjningen av garantipensionen och därför bör de pensionärer som skulle ha fått en ekonomisk förbättring via garantipensionen kompenseras med 3 000 kr om året i stället för regelförändringar inom BTB m.m. Vidare anser Centerpartiet att omställningsperioden i efterlevandepensionen bör utökas från nuvarande 6 månader till 12 månader.

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi15* att regeringens förslagna regel- ändringar avseende änkepensionerna inte är tillräckliga. Motionärerna vill därför slopa inkomstprövningen av änkepensionen. Vidare anser Folkpartiet liberalerna att omställningsperioden i efterlevandepensionen bör förlängas och att 100 miljoner kronor anvisas för detta.

I *motion Fi17* av Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (m) föreslås att nivån i änkepensionerna återställs och att behovsprövningen slopas. Motion- ärerna föreslår vidare att omställningspensionen skall vara 12 månader i stället för nuvarande 6 månader.

Socialförsäkringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SfU7y) regeringens förslag till ramar för åren 2001–2003 samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna. Socialförsäkringsutskottet avstyrker även motion Fi17 (m).

Avvikande meningar har fogats till yttrandet från företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna där de tillstyrker sina partiers respektive förslag till ram för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Socialförsäkringsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Finansutskottet tillstyrker mot denna bakgrund propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet avstyrker även motion Fi17 (m). Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgiftsområdet omfattar statens ekonomiska stöd till barnfamiljer (förutom bostadsbidraget som återfinns under utgiftsområde 18 och studiebidragen som återfinns under utgiftsområde 15). Stödet utgörs av allmänna barnbidrag, föräldraförsäkring inklusive havandeskapspenning, underhållsstöd, bidrag till kostnader för internationella adoptioner, folkpension och ATP i form av barnpension samt vårdbidrag till familjer med handikappade barn.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till ca 44 589 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att regeringen avser att föreslå att barnbidraget höjs med 100 kr per barn och månad från och med den 1 januari 2001. Flerbarnstillägget höjs i motsvarande mån. Regeringen har även tillkallat en särskild utredare med uppgift att göra en analys av de samlade effekterna av de allmänna barnbidragen, underhållsstödet och bostadsbidraget till barnfamiljer. Förslag skall kunna presenteras i budgetpropositionen för 2002. Vidare avser regeringen att förlänga föräldraförsäkringen med 30 dagar från och med den 1 januari 2002 till sammanlagt 480 dagar varav 390 dagar med sjukpenninggrundande inkomst.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	48 172	+126	-1 221	+1 000	-2 610
2002	49 639	-764	+2 334	+3 900	+1 255
2003	50 400	-794	+4 364	+3 900	+1 220

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att ersättningsnivån i föräldraförsäkringen skall vara 75 %, att havandeskapspenningen samordnas med sjukförsäkringen samt att Moderata samlingspartiets förslag till beräkning av SGI (se utgiftsområde 10) tillämpas även på föräldraförsäkringen. Motionärerna avstyrker regeringens förslag om höjt barnbidrag och förordar i stället ett avdrag på 10 000 kr per barn och år.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi13* att ett vårdnadsbidrag på 4 000 kronor per barn och månad införs, att garantidagarna i föräldraförsäkringen slopas och kontaktdagarna återinförs. Ett allmänt barnbidrag på 700 kr per månad kombineras med att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget höjs. Den förändring av beräkningen av SGI som Kristdemokraterna står bakom (se utgiftsområde 10) tillämpas även på föräldraförsäkringen.

Centerpartiet förespråkar i *motion Fi14* att det är föräldrarnas fria val som skall vara avgörande för barnomsorgsutbudet. Motionärerna förordar färre regleringar inom barnomsorgen och större frihet för föräldrar att starta och driva förskolor. Centerpartiet avvisar regeringens förslag att införa ytterligare en mamma/pappamånad.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi15* en satsning på ett barnkonto som fullt utbyggt skall uppgå till 60 000 kronor per barn och år samt sänka skatten för barnfamiljerna – lika för alla barn. Motionärerna förordar vidare en höjning av den nuvarande ersättningen under mamma/pappamånaden. Regeringens förslag att höja barn- och studiebidraget avvisas.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet hänvisar i sitt yttrande (SfU7y) till den översyn av den tillfälliga föräldraförsäkringen som pågår inom Socialdepartementet. Socialförsäkringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande regeringens förslag till ramar för utgiftsområdet avseende åren 2001–2003 samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag till ram för utgiftsområdet.

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Socialförsäkringsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Finansutskottet tillstyrker mot denna bakgrund propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.13 Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Utgiftsområdet omfattar bidrag till arbetslöshetsersättning och lönegarantiersättning. I huvudsak avser utgifterna inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning samt grundbelopp. Utöver detta avser utgifterna även utbetalning av ersättning till arbetstagare för lönefordringar vid konkurs.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 30 792 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) anförs att arbetslöshetsförsäkringen har en betydelsefull roll för arbetsmarknadens funktionssätt. En översyn av arbetslöshetsförsäkringen har genomförts under det gångna året (Ds 1999:58 Kontrakt för arbete – Rättvisa och tydliga regler i arbetslöshetsförsäkringen). Översynen har visat att systemets legitimitet ifrågasätts från flera håll. Tillämpningen av reglerna har visat sig skilja sig åt mellan olika arbetslöshetskassor och olika arbetsförmedlingar, vilket är otillfredsställande från rättssäkerhetssynpunkt. Arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring skall stärkas. Detta har regeringen nyligen aviserat tillsammans med förslag som presenterats vad gäller införandet av en aktivitetsgaranti (prop. 1999/2000:98). Regeringen avser att återkomma till riksdagen senare i vår med förslag till ändringar i reglerna för arbetslöshetsförsäkringen. Syftet är att försäkringen skall präglas av aktivitet och att en större tydlighet i reglerna skall skapas. Därigenom uppnås en större rättssäkerhet i tillämpningen.

I en tablå redovisas de preliminära utgiftsramarna enligt vårpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	27 447	+8 577	-6 450	+12 266	-600
2002	27 418	-746	-6 920	+9 380	+3 800
2003	27 424	-863	-7 420	+6 860	+3 800

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att arbetslöshetsförsäkringen skall vara ett statligt åtagande och inte administreras av de fackliga organisationerna. Arbetslöshetsförsäkringen skall vara allmän och obligatorisk med en högre grad av egenfinansiering, och den skall fungera som en omställningsförsäkring. Ersättningsnivån föreslås vara 75 %, och försäkringen skall ge tydliga signaler till den enskilde att söka och acceptera erbjudanden om nytt arbete. Det föreslås också att försäkringens varaktighet bör begränsas. Generösare villkor föreslås gälla för äldre arbetstagare. På kort sikt föreslås att regelverket och tillämpningen av detsamma ses över för att åstadkomma att reglerna tillämpas på samma sätt i hela landet. Motionärerna föreslår också att till detta utgiftsområde bör överföras den del av det arbetsmarknadspolitiska anslaget under utgiftsområde 14 som avser transfereeringar till hushållen.

Kristdemokraterna anser i *motion Fi13* att det bör införas en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med en egenfinansiering som täcker 33 % av kostnaderna. Det föreslås också vissa strukturella förändringar i arbetsvillkoret för a-kassan, vilket leder till minskade utgifter. Regelverket måste också förändras så att eventuella hinder för att ta ett arbete undanröjs. Partiet gör vidare bedömningen att dess förslag om ökade resurser för fler tjänster inom vård, omsorg och skola samt kraftfulla företags- och tillväxtfrämjande åtgärder leder till att trycket på arbetslöshetsförsäkringen kan minska.

Centerpartiet förordar i *motion Fi14* att allt försörjningsstöd till arbetslösa skall koncentreras under utgiftsområde 13. Partiet föreslår vidare att egenavgifterna skall höjas stegvis fram till år 2003 och att statens bidrag till a-kassorna skall minska med motsvarande belopp. De höjda egenavgifterna föreslås balanseras av skattesänkningar. Kommunerna bör ges ett större ansvar för arbetsmarknadsåtgärder på lokal nivå. Ersättningsnivån de första 200 dagarna föreslås vara 80 % och därefter sänkas till 70 % för de följande 200 dagarna. Regelverkets efterlevnad skall kontrolleras bättre.

Folkpartiet liberalerna hävdar i *motion Fi15* att arbetslöshetsförsäkringen måste reformeras. Motionärerna föreslår att egenfinansieringen i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 25 % samt att det införs en allmän och obligatorisk försäkring med en s.k. bortre parentes. Avgiftshöjningen kompenseras genom en lika stor skattesänkning.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (AU3y) regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdet. Motionerna avstyrks.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker i avvikande meningar respektive partiers förslag till ramar.

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Arbetsmarknadsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområdet omfattar till största delen arbetsmarknadspolitiska program, Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader och arbetslivsfrågor samt Europeiska socialfonden. Vidare ingår tillsynsmyndigheter, diskrimineringsmyndigheter och forskningsmyndigheter inom arbetslivsområdet, Arbetsdomstolen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, vissa andra myndigheter samt de av staten helägda bolagen Samhall AB och Lernia AB. I utgiftsområdet ingår även utgifter för jämställdhetspolitiska åtgärder samt statliga arbetsgivarfrågor.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till ca 44 729 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) anförs att arbetsmarknadspolitiken skall anpassas till de nya förutsättningar som kommer att gälla under 2000-talet. Arbetslöshetsförsäkringen och de arbetsmarknadspolitiska programmen skall på ett bättre sätt kunna bidra till fortsatt hög ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Vidare fortsätter arbetet med att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Regeringen har nyligen presenterat förslag till en reformerad arbetsmarknadspolitik som innebär en tydligare prioritering av effektiv platsförmedling och insatser för de mest utsatta grupperna (prop. 1999/2000:98).

Personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program och inte har kvalificerat sig till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen får i dag 103 kronor per dag. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om en höjning av denna nivå. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2001 föreslå riksdagen att Arbetsmarknadsverket även under 2001 får använda 700 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningar inom ramen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I propositionen redovisas vidare ett antal åtgärder för att förbättra situationen för olika grupper som är utsatta på dagens arbetsmarknad, såsom arbetshandikappade och invandrare. Inom utgiftsområdet kommer sammanlagt 800 miljoner kronor att omfördelas under åren 2001–2004 för att användas inom ramen för det nationella IT-infrastrukturprogrammet. Riksdagen har nyligen bifallit regeringens förslag i

propositionen Lönebildning för full sysselsättning (prop. 1999/2000:32). En ny myndighet, Medlingsinstitutet, kommer därför att inrättas.

I en tablå redovisas de preliminära utgiftsramarna enligt vårpropositionen och motionerna.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Förslag till ram för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	45 555	-15 940	-2 917	-14 716	-3 945
2002	45 948	-16 917	-3 738	-14 738	-16 245
2003	46 540	-17 547	-3 738	-14 910	-17 745

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Fi12* att arbetsmarknadspolitiken måste koncentreras och effektiviseras. Politiken bör koncentreras på att snabbt förbättra utsatta individers möjligheter att erhålla ett arbete, att motverka alla tendenser till flaskhalsar på arbetsmarknaden och på att renodla nuvarande krångliga och ineffektiva system av arbetsmarknadspolitiska stödinsatser. Partiet anser att den del av det arbetsmarknadspolitiska anslaget som avser transfereringar till hushållen bör överföras till utgiftsområde 13. Arbetsdomstolens uppgifter bör överföras till de allmänna domstolarna. Motionärerna motsätter sig inrättandet av ett nytt medlingsinstitut. I stället bör Förlikningsmannarexpeditionen behållas. Alla ombudsmän mot diskriminering av skilda slag bör samlas i en myndighet under utgiftsområde 14.

Kristdemokraterna anför i *motion Fi13* att regelsystemen runt de arbetsmarknadspolitiska programmen måste förenklas och antalet åtgärder minskas. Anslaget för integrationsåtgärder under utgiftsområde 8 bör överföras till utgiftsområde 14 för riktade stödåtgärder för arbetslösa invandrare. Motionärerna avvisar åtgärden flyttningsbidrag. Partiet anser att det förstärkta särskilda anställningsstödet är alltför generöst. I stället anser motionärerna att individuella handlingsplaner och ett personligt anpassat stöd till den långtidsarbetslöse, ökade krav på den arbetssökande att vara aktiv samt det anställningsstöd som redan finns på 75 % av lönekostnaden under de första sex månaderna och därefter 25 % i ytterligare 18 månader borde vara tillräckliga instrument tillsammans med de övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärder som finns. Besparingar föreslås inom anslaget Bidrag och upphandlingar inom arbetslivsområdet samt på administration på de centrala och regionala nivåerna inom Arbetsmarknadsverkets organisation.

Centerpartiet förespråkar i *motion Fi14* en kraftig minskning av ramen. Motionärerna anser inte att det är acceptabelt att under en högkonjunktur låta en stor del av den arbetsföra befolkningen ingå i konjunkturåtgärder. En större satsning bör göras på kvalificerade yrkesutbildningar och övergångsarbetsmarknader. I motionen görs bedömningen att de medel som är kopplade till konjunkturåtgärder beräknas kunna minskas med 30 % fram till år

2003 utan att den öppna arbetslösheten ökar. Motionärerna anser att allt försörjningsstöd till arbetslösa skall koncentreras under utgiftsområde 13. Motionärerna avvisar åtgärden flyttningsbidrag. Utbyggnaden av IT-infrastrukturen bör finansieras inom ett annat utgiftsområde. Resursförstärkningen för år 2001 avvisas. Satsningar görs på arbetshandikappade samt på arbetslösa och utomnordiska medborgare.

Folkpartiet liberalerna förordar i *motion Fi15* en minskning av ramen. Motionärerna anser att i en konjunkturuppgång skall de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskas. Vidare förespråkar partiet att ett antal selektiva inslag i arbetsmarknadspolitiken bör avvecklas. Motionärerna anser också att AMV:s utgifter kan minskas under kommande år.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (AU3y) regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina parti-ers respektive förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgifts-tak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Arbetsmarknadsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgifts-område 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alter-nativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgiftsområdet omfattar statens utgifter för finansiering av studier på gymna-sienivå, vuxenstudier samt högskola.

För 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 18 703 miljo-ner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen föreslås att Kunskapslyftet ligger kvar på i stort oföränd-rad nivå fram till femårsperiodens slut 2002. Regeringen avser att i en kom-mande proposition lämna förslag om vuxenutbildningens och vuxenstudie-stödets fortsatta inriktning och dimensionering efter kunskapslyftsperioden. I avvaktan på denna proposition beräknas medel om ca 2,6 miljarder kronor för ett fortsatt vuxenstudiestöd efter 2002. Regeringen har vidare för avsikt att införa ett reformerat studiestödssystem med början den 1 juli 2001. Medel

för detta ändamål har beräknats under utgiftsområdet. I beräkningen ingår även medel för pensionsrätt för studier och för ett högre fribelopp.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Förslag till ram för utgiftsområde 15 Studiestöd
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	21 860	-1 722	-2 728	-6 472	-2 516
2002	24 591	-5 511	-2 571	-5 472	-2 451
2003	24 530	-3 986	-5 120	-5 472	-951

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i *motion Fi12* att de som i dag studerar inom ramen för Kunskapslyftet skall ges rimliga förutsättningar att fullfölja sin utbildning. En permanentning av Kunskapslyftet avvisas. Vidare ökas resurserna till produktion av studielitteratur för elever med handikapp, t.ex. dyslexi. Regeringens förslag att höja studiebidraget avvisas.

Kristdemokraterna anger i *motion Fi13* att utbyggnaden av högskolan skall vara jämn och långsiktig, med totalt sett något lägre antal platser än regeringens förslag. Därmed möjliggörs särskilda satsningar som beskrivs under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Vidare efterlyses en reform av dagens studiemedelssystem. Fribeppet i dagens system medför orimliga marginaleffekter och föreslås åtgärdas redan i år. Höjningen av studiebidraget bör senareläggas ett år.

I *Centerpartiets motion Fi14* föreslås ett ökat utrymme för en reform av studiemedelssystemet. Studiemedlen föreslås bestå av lika delar bidrag och lån, fribeppet föreslås höjas till två basbelopp och räknas på hela året i stället för terminsvis och återbetalningen föreslås ske genom individuellt upplagda planer under en 20–25-årsperiod. För att finansiera detta föreslås skärpningar av t.ex. antalet terminer för vilka studiemedel beviljas utan annan prövning än studieresultat, förbättrad inkomstprövning m.m. Kostnadsökningen motverkas av den lägre ökning av antalet utbildningsplatser som föreslås under utgiftsområde 16.

Folkpartiet liberalerna förordar i *motion Fi15* att lånemedel i de särskilda utbildningsbidragen införs. Vidare föreslås att det särskilda vuxenstudiestödet bör avvecklas och ersättas med vanliga studiemedel där det finns möjlighet till förhöjt bidrag. Kunskapslyftet bör i viss mån minska i omfattning.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet ställer sig i sitt yttrande (UbU6y) bakom regeringens förslag till ändringar av utgiftsramarna, med anledning av förväntad förbrukning av medel för vuxenstudiestöd, ändrade regler för studiestöd m.m. Ut-

bildningsutskottet tillstyrker i sitt yttrande regeringens förslag till ramnivåer för budgetåren 2001–2003 samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna.

Avvikande meningar har bifogats yttrandet från företrädare för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Utbildningsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 15 Studiestöd.

Finansutskottet tillstyrker mot denna bakgrund propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utgiftsområdet omfattar skola och barnomsorg, vuxenutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, högskoleutbildning och forskning samt centrala myndigheter inom Utbildningsdepartementets ansvarsområde.

För 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 32 249 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) uppger regeringen att kunskapslyftet ligger kvar på i stort sett oförändrad nivå fram t.o.m. höstterminen 2002. Regeringen avser att i en kommande proposition lämna förslag om vuxenutbildningens fortsatta inriktning och dimensionering efter kunskapslyftsperioden.

En allmän förskola för 4- och 5-åringar införs från den 1 januari 2003. Utbyggnaden av grundutbildningen vid universitet och högskolor föreslås få en fortsättning. För 2003 har 500 miljoner beräknats för detta ändamål. Ytterligare medel anslås för forskning och forskarutbildning. Utöver detta föreslår regeringen att CSN ges ett resurstillskott motsvarande ca 100 miljoner kronor per år under perioden 2000–2003. Från och med den 1 juli 2001 införs stegvis en allmän förskola och maxtaxa i barnomsorgen.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i följande tabell.

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	34 745	-26	-265	+400	-505
2002	39 683	+47 986	-7 191	-3 500	-4 455
2003	40 734	+48 711	-5 436	-3 500	-3 995

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i motion *Fi12* att kunskapslyftet inte bör förlängas. Ett system med utbildningskonton bör införas 2003. Motionärerna föreslår även att satsningen på universitet och högskolor måste intensifieras och att studenternas val och utbildningens kvalitet skall avgöra var i landet universiteten skall växa. Forskning och högre utbildning föreslås också få ökade anslag. Vidare föreslås att staten övertar ansvaret för grundskolans finansiering från kommunerna samt att en nationell skolpeng införs. Regeringens förslag gällande maxtaxa inom barnomsorgen och införandet av en allmän förskola för 4- och 5-åringar avvisas. Även i motion *Fi25* av Bo Lundgren m.fl. (m) föreslås liknande reformer.

Kristdemokraterna föreslår i motion *Fi13* att kunskapslyftet avslutas vid halvårsskiftet 2002. Därför föreslår motionärerna att 100 miljoner avsätts år 2001. Utbyggnaden av högskolan bör ske långsammare än vad regeringen föreslår och den nuvarande nivån på antalet platser behållas. Motionärerna vill också avsätta medel till specialskolor. Vidare anser motionärerna att funktioner inom CSN som inte är myndighetsutövning bör läggas ut på de banker som tillhandahåller lån. Regeringens förslag om maxtaxa inom barnomsorgen avvisas.

Centerpartiet anser i motion *Fi14* att utbyggnadstakten av nya högskoleplatser bör minska. Forskning och forskarutbildning bör enligt motionärerna tillföras ytterligare 0,4 miljarder kronor per år. Vidare anser motionärerna att de läsfrämjande insatserna i grundskolan bör tillföras ytterligare 400 miljoner kronor per år.

Folkpartiet liberalerna anser i motion *Fi15* att kunskapslyftet i viss mån bör minska i omfattning. Motionärerna anser vidare att satsningarna på den högre utbildningen och forskningen bör öka.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet anser i sitt yttrande (UbU6y) att de förändringar som regeringen nu anger i fråga om barnomsorg och förskola ger förutsättningar för att alla barn skall få en likvärdig grund för skolgången och därmed förbättrade utgångspunkter för att målen för skolan skall kunna nås. Utbildningsutskottet förordar finansutskottet att tillstyrka regeringens förslag till utgiftsramar för budgetåren 2001–2003 för utgiftsområdet samt avstyrker de i sammanhanget aktuella motionerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Utbildningsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Finansutskottet tillstyrker mot denna bakgrund propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet avstyrker även yrkande 17 i motion Fi12 (m), yrkande 3 i motion Fi14 (c) samt motion Fi25 (m). Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Utgiftsområdet omfattar frågor om teater, dans, musik, bibliotek, litteratur, kulturtidskrifter, bild och form, konsthantverk, ersättningar och bidrag till konstnärer, film, arkiv, kulturmiljö, arkitektur, formgivning och design, museer och utställningar, vissa medier (se vidare utgiftsområde 1), forskning inom kultur och medieområdet samt stöd till trossamfund. Vidare omfattar utgiftsområdet folkbildningen, dvs. bidrag till folkhögskolorna och studieförbunden, bidrag till kontakttolkutbildningen samt vissa handikappåtgärder. Utgiftsområdet omfattar slutligen ungdoms-, folkrörelse-, friluft- och idrottsfrågor.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 7 638 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) föreslår regeringen att de tidsbegränsade stödinsatserna riktade till konstnärer och försöket med en tredje anställningsform (TeaterAlliansen) permanentas samt att bidraget till TeaterAlliansen dessutom ökas. Utgiftsområdet beräknas därför öka med 40 miljoner kronor fr.o.m. 2001, varav 25 miljoner kronor är en överföring från utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

För att kunna behålla en kvalitativt hög nivå på kulturinstitutionernas verksamhet föreslår regeringen en höjning av anslagen till vissa kulturinstitutioner. För ökade satsningar på bl.a. museiverksamhet beräknas utgiftsområdet öka med 30 miljoner kronor fr.o.m. 2001.

Regeringen har även i beräkning av ramen förutsatt att riksdagen godkänner de i Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:78) föreslagna insatserna för ökad tillgänglighet inom kultursektorn för funktionshindrade personer. Sammanlagt handlar

det om förstärkning av utgiftsområdet med 10 miljoner kronor för dessa ändamål.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Förslag till ram för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	7 711	-1 507	+70	+90	+35
2002	7 909	-1 507	+70	+90	+30
2003	8 109	-1 507	+70	+90	+30

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser, enligt *motion Fi14*, att statens ansvar bör koncentreras till områden som är av allmänt intresse och av nationell karaktär samt beroende av statliga medel för att verksamheter skall komma till stånd. En ny kulturfond som skall komplettera bidrag från andra sektorer än den offentliga bör inrättas. Besparingar kan enligt motionärerna göras på anslagen till Statens kulturråd och till allmän kulturverksamhet samt på sikt på anslagen till Riksteatern, Rikskonsert och Riksutställningar. Ökade resurser bör, enligt motionen, ges till värnandet om kulturarvet och en förbättrad kulturmiljövård. Slutligen föreslås att anslaget till allmänna samlingslokaler slopas samt att anslagen till folkhögskolor förs över till utgiftsområde 16.

I *Kristdemokraternas motion Fi13* föreslås att stödet till teater, dans och musik ökas i jämförelse med regeringens förslag. Även stödet till museerna och till allmänna samlingslokaler bör utökas enligt motionen.

Centerpartiet framhåller i *motion Fi14* att stödet till ungdomars olika kulturprojekt bör utformas på ungdomarnas egna villkor. I motionen föreslås en satsning på ung kultur där medlen skall användas till ungdomarnas egna projekt. Korta handläggningstider och enkla blanketter bör genomsyra satsningen. Motionärerna föreslår även att anslaget för allmänna samlingslokaler ökas i jämförelse med regeringens förslag.

Folkpartiet liberalerna framhåller i *motion Fi15* att kultur har en central plats i liberala värderingar, då den erbjuder individen möjlighet till bildning och personlig utveckling. I motionen föreslås att ramen för utgiftsområdet utökas i jämförelse med regeringens förslag.

Kulturutskottets yttrande

Kulturutskottet tar i sitt yttrande (KrU5y) endast ställning till de föreslagna ramarna och inte till de av regeringen eller motionärerna aviserade satsningarna. Utskottet avser att återkomma till detta i höst. Kulturutskottet tillstyrker

regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet och avstyrker motionerna i motsvarande delar.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina parti-ers respektive förslag till ramnivåer för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgifts-tak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Kulturutskottet har från sin utgångspunkt tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alter-nativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utgiftsområdet består främst av plan-, bygg- och bostadsväsendet, länsstyrel-serna, lantmäteriverksamhet samt stöd till ekologisk omställning och utveckling.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 13 895 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att utgifterna för bostadsbidragen beräknas minska de närmaste åren, framför allt beroende på att hushållens inkomster beräknas bli högre. Regeringen har tillkallat en särskild utredningsman med uppgift att se över ekonomiska familjestöd inklusive bostads-bidrag (dir. 2000:16). Regeringen räknar med att kunna presentera ett förslag i budgetpropositionen för år 2002. Utgifterna för räntebidragen beräknas öka de närmaste åren eftersom räntenivån beräknas bli högre. I utgiftsramarna för åren 2001–2003 har det av riksdagen beslutade bidraget till bostadsinve-teringar som främjar ekologisk hållbarhet beaktats (prop. 1997/98:119, bet. 1997/98:BoU10, rskr. 1997/98:306). Regeringen föreslår i denna proposition att ett tillfälligt investeringsbidrag införs fram t.o.m. år 2002 för anordnande av studentbostäder på eller i anslutning till orter där det finns universitet eller högskola. Regeringen beräknar ytterligare 10 miljoner kronor åren 2001 och 2002 till Fonden för fukt- och mögelskador. Regeringen beräknar 25 miljo-ner kronor för vart och ett av åren 2001–2003 till länsstyrelsernas administ-ration av skogsinköp. Regeringen föreslår även att satsningen på lokala inve-steringsprogram förlängs till att omfatta även år 2003.

I en tablå redovisas de preliminära utgiftsramarna enligt vårpropositionen och motionerna.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Förslag till ram för utgiftsområde 18 Samhällplanering, bostadsförsörjning och byggande

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	11 984	-1 692	-375	-1 415	-2 705
2002	11 277	-2 823	-624	-1 190	-2 300
2003	10 882	-2 764	-942	-900	-1 930

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i *motion Fi12* att bostadsmarknaden skall styras av människors efterfrågan och inte av subventioner, detaljregleringar och politiska ingrepp och föreslår en minskning av ramen. Partiet föreslår att räntebidragen trappas ned snabbare samtidigt som fastighetsskatten sänks. Inga subventioner skall utgå för ny- och ombyggnader fr.o.m. år 2001. Genom avregleringar kan kostnaderna för Boverket skäras ned. Bostadsbidragen bör renodlas för att endast gå till barnfamiljer och växlas på sikt mot sänkta skatter. Stödet till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet bör avvecklas. Motionärerna anser också att det är angeläget att lagstiftning om ägarlägenheter snarast blir verklighet.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi13* vissa förbättringar i bostadsbidraget som skall finansieras genom en minskning av det generella barnbidraget med 25 kr per barn och månad. Partiet anser att vissa mindre besparingar kan göras på räntebidraget till det äldre fastighetsbeståndet och avvisar räntebidrag på nya fastigheter. Fastighetsskatten bör på sikt göras om till en kommunal avgift i takt med att fastighetsskatten fasas ut. Motionärerna avvisar de lokala investeringsprogrammen och anser att de bör avvecklas. Satsningar bör i stället göras på förbättrad inomhusmiljö, allergisanering av bostäder och skolor samt på att kunskaperna om de handikappades livssituation i samhällsbyggandet måste öka. Incitament bör också ges för att öka bostadsytan i studentbostäder.

Centerpartiet motsätter sig i *motion Fi14* en förlängning av de lokala investeringsprogrammen. Medlen bör i stället användas på ett för miljön mer kostnadseffektivt sätt. Ett sådant sätt är att inrätta s.k. klimatpolitiska program.

Folkpartiet liberalerna förespråkar i *motion Fi15* en minskning av ramen. Motionärerna anser att stödet till de lokala investeringsprogrammen måste avvecklas. Vidare bör bostadsbidragen delvis växlas mot en generell skatte-reduktion för barnfamiljer.

Bostadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (BoU9y) regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdet och avstyrker motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker i avvikande meningar sina partiers respektive förslag till ram för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Bostadsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.19 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Utgiftsområdet omfattar främst utgifter för olika regionalpolitiska utvecklingsinsatser och företagsstöd samt medel från EG:s regionalfond. Utgiftsområdet brukar benämnas den ”lilla” regionalpolitiken.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 3 745 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) anförs att sedan Sverige blev medlem i EU redovisas återflödet från EG:s regionalfond inom utgiftsområdet. För innevarande år uppgår detta till ca 1 miljard kronor och avser utbetalningar för två programperioder. Utgiftsprognosen för 2000 uppgår till 0,4 miljarder kronor mer än vad som anvisats enligt statsbudgeten. Till största delen beror avvikelserna på att vissa åtaganden skall täckas av anslagsbehållningar på s.k. äldreanslag samt anslagssparande på anslaget för Europeiska regionala utvecklingsfonden. Den parlamentariska kommitté som regeringen tillsatt skall senast den 31 augusti 2000 lämna förslag om den framtida inriktningen och utformningen av den svenska regionalpolitiken. Inom utgiftsområdet avses 1,5 miljarder kronor omfördelas under åren 2000–2004 för att inom ramen för ett nationellt IT-infrastrukturprogram bidra till utbyggnad av regionala transportnät som inte kommer till stånd på kommersiella grunder. Jämfört med de preliminära utgiftsområdesramarna som redovisades i budgetpropositionen för 2000 beräknas utgiftsområdet öka med 230 miljoner kronor för år 2001 och 110 miljoner kronor för år 2002. Skillnaden förklaras huvudsakligen av att vissa åtgärder behöver vidtas i kommuner med särskilda

omställningsproblem främst på grund av strukturomvandlingar inom försvarsmakten.

I en tablå redovisas de preliminära utgiftsramarna enligt vårpropositionen och motionerna.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Förslag till ram för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	4 067	-300	+290	+225	-833
2002	3 204	-530	+320	+225	-833
2003	3 304	-910	+120	+225	-833

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i *motion Fi12* att en framtida regionalpolitik måste utgå från de förutsättningar som olika regioner har. Regionalpolitiken måste främja goda utvecklingsmöjligheter i hela Sverige och regionernas konkurrenskraft måste förstärkas. För att uppnå detta krävs bl.a. ändrad lagstiftning, minskad regelbörda, sänkta skatter och förbättrat vägnät. Motionärerna vill anslå mindre pengar än regeringen till bidragen med anledning av det försvarspolitiska beslutet och återstoden skall användas för att utveckla lokal företagsamhet och för att öka tillväxten. Motionärerna anser inte att staten med olika subventioner skall konkurrera med de bredbandsaktörer som redan etablerat sig på marknaden. Angelägna utbyggnader som inte är kommersiellt möjliga kan komma till stånd genom att staten upphandlar bredbandstjänster. Staten skall vara neutral i teknikvalet och följa marknadens utveckling.

Kristdemokraterna anför i *motion Fi13* att ett centralt mål för partiets regionalpolitik är att skapa förutsättningar för en livskraftig landsbygd med människor i alla åldrar och med arbetsmöjligheter, god service, bra miljö och rik kultur. Regionalpolitiska konsekvensanalyser måste upprättas innan beslut tas som påtagligt kan komma att förändra förutsättningarna i områden som är beroende av en aktiv regionalpolitik. För landsbygdens utveckling är det av stor betydelse att samhällsservicen hålls på en rimlig nivå. En översyn bör göras av den nationella stödområdesindelningen. Den nedsättning av socialavgifterna med 8 % som tidigare gällt i stödområde 1 och delar av stödområde 2 bör vara kvar. Motionärerna avvisar vidare vissa delar av regeringens IT-satsning.

Centerpartiet avvisar i *motion Fi14* regeringens förslag att en satsning på IT-infrastruktur skall finansieras under utgiftsområdet. Satsningen på IT-infrastruktur bör i stället finansieras under andra utgiftsområden. Pengarna som frigörs under detta utgiftsområde skall användas för att Sverige skall få tillgång till en större del av pengar från EU:s strukturfonder. Motionärerna anser vidare att en översyn bör göras av utbetalningar till de projekt som finansieras genom medel från EU:s strukturfonder, bl.a. bör en ändring ske

av den modell som tillämpas för närvarande och som innebär att medel betalas ut i efterskott.

Folkpartiet liberalerna förordar i *motion Fi15* en avveckling av den traditionella regionalpolitiken. Den regionalpolitik som motionärerna förordar innebär en annan prioritering av statens ekonomiska satsningar. I ett särskilt yrkande begärs ett tillkännagivande om behovet av en ny och bättre regionalpolitik (yrkande 19). Motionärerna vill dra ned på den selektiva politiken, som huvudsakligen flyttar arbetsplatser från en ort till en annan med statliga bidrag. I stället vill de satsa på högre väganslag, bättre villkor för turismen, sänkta arbetsgivaravgifter i hela landet, fortsatt utveckling av de s.k. regionala högskolorna, statliga garantier för att säkra goda IT-kommunikationer också i glesbygd, åtgärder för att säkra ett basutbud av service i hela landet, etc. Utbyggnaden av bredband bör huvudsakligen skötas av det privata näringslivet.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (NU6y) regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina parti-ers respektive förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Näringsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Även motion Fi15 (fp) yrkande 19 avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Utgiftsområdet omfattar frågor rörande biologisk mångfald och naturvård, vatten och luftvård, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljöforskning, sanering och återställning av förorenade områden, kemikaliekontroll, strålskydd och säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften samt internationellt miljösamarbete.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 1 720 miljoner kronor.

Enligt vårpropositionen (avsnitt 7.4) beräknar regeringen att förstärkningar av utgiftsområdet i enlighet med den nivå som föreslagits i 1999 års ekonomiska vårproposition om ca 840 miljoner kronor för år 2002 förlängs till att omfatta även år 2003. Det innebär att medel tillförs för bl.a. fortsatta satsningar på miljöforskning, sanering och återställning av förorenade områden, miljöövervakning samt markinköp och kalkning.

Därutöver bedömer regeringen att det finns behov av ytterligare förstärkningar. Därför föreslås att utgiftsområdet tillförs 175 miljoner kronor år 2001, 180 miljoner kronor år 2002 och 310 miljoner kronor år 2003. Förstärkningarna omfattar i första hand miljöövervakning, miljöforskning, marksanering samt åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden, bl.a. skötsel av befintliga reservat.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	2 016	±0	+40	+300	+50
2002	2 222	±0	+50	+600	+50
2003	2 408	+900	+80	+600	+50

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Fi12* att de ökade anslagen inom utgiftsområdet som regeringen föreslår fyller ett viktigt behov. I motionen föreslås att en fond bildas för bevarande av biologisk mångfald. Fonden bör tillföras 1 miljard kronor och vara öppen för donationer. Bildandet av fonden medför, enligt motionen, att miljöarbetet förstärks och kan bedrivas mer långsiktigt.

Även i *Kristdemokraternas motion Fi13* välkomnas de av regeringen föreslagna satsningarna inom miljöpolitiken. Motionärerna betonar vikten av en sammanhållen syn på sjö- och skogskalkning. Därför föreslås att kalkningsanslaget ökas samt att anslag för skogskalkning förs in under detta utgiftsområde.

Centerpartiet framhåller i *motion Fi14* att det är viktigt med en offensiv och verkningsfull miljöpolitik. För att stimulera det lokala arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser föreslås att klimatpolitiska program inrättas. Vidare anför i motionen att Centerpartiet välkomnar satsningar på miljöforskningen och satsningar på att sanera förorenad mark och förorenade vattenområden.

Folkpartiet liberalerna anför i *motion Fi15* att för en liberal miljö- och naturresurspolitik är det viktigt att bevara orörd natur, ostörda rekreatjonsom-

råden och biologisk mångfald. I motionen föreslås därför en förstärkning av utgiftsområdet i jämförelse med regeringens förslag. Anslagen behöver även ökas för att garantera bättre djurhållning.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker i sitt yttrande (MJU3y) regeringens förslag till ramnivåer för budgetåren 2001–2003 samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet samt Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag till ramnivåer för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Miljö- och jordbruksutskottet har från sin utgångspunkt tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.21 Utgiftsområde 21 Energi

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna energiforskning och energiteknisk utveckling, investeringsbidrag till utbyggnad av el- och värmeproduktion samt ekonomiskt stöd för eleffektivisering och minskad elanvändning för uppvärmning av bostäder och lokaler. Utgiftsområdet omfattar också åtgärder för energieffektivisering m.m. i bl.a. Baltikum och Östeuropa, vilket utgör en viktig del av den svenska klimatpolitiken.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 1 841 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att inom utgiftsområdet prioriteras under 2000 uppföljningen av det energipolitiska program som beslutats av riksdagen (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272). Satsningen uppgår till totalt drygt 9 miljarder kronor och löper fram t.o.m. år 2004. Enligt det energipolitiska beslutet skall den andra reaktorn i Barsebäcksverket ställas av senast den 1 juli 2001. Ett villkor för stängningen av den andra reaktorn är att kraftbortfallet kan kompenseras genom minskad elanvändning och ny elproduktion. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2001 redovisa sin bedömning av om detta villkor är uppfyllt. Ett viktigt led i omställningen av energisystemet är att goda ekonomiska förutsätt-

ningar skapas för den förnybara elproduktionen. I detta sammanhang spelar vindkraften en nyckelroll och den kan också bidra till att uppfylla flera av de nationella miljökvalitetsmål som riksdagen beslutade om förra året. Statens energimyndighet har på regeringens uppdrag utrett frågan om biobränslenas konkurrenskraft vid fjärrvärmeleveranser till industrin. Rapporten är för närvarande föremål för remissbehandling.

I en tablå redovisas de preliminära utgiftsramarna enligt vårpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi
Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	2 262	-1 029	-542	+100	-1 440
2002	2 085	-814	-549	+100	-1 261
2003	1 302	-70	-543	+350	-915

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i motion *Fi12* att målsättningen med energipolitiken bör vara att skapa en väl fungerande avreglerad energimarknad som bidrar till ökad sysselsättning, god miljö och välfärd. Den omfattande satsningen på omställningsprogrammet har inte givit avsedd effekt. Trots detta har den förtida avvecklingen av säker och miljövänlig svensk kärnkraft inletts. Motionärerna motsätter sig denna förtida avveckling av kärnkraften och även den bidragspolitik som avvecklingen fört med sig. Detta medför att besparingar kan göras på Energimyndigheten. Motionärerna minskar även bidragen till etanolforskningen. De betonar vikten av att upprätthålla energiforskningen såväl inom detta utgiftsområde som inom utgiftsområde 16.

Kristdemokraterna hävdar i motion *Fi13* att beslutet om avveckling av kärnkraften har kommit för tidigt och utan grundläggande konsekvensanalyser. Motionärerna anser att kärnkraften skall avvecklas men det skall ske i takt med att förnybara energislag fasas in. De ökade koldioxidutsläpp som blivit följderna av stängningen av Barsebäck 1 är ett stort hot mot miljön och ökar riskerna för allvarliga växthuseffekter. Satsningar på forskning och utveckling av alternativa energislag är därför mycket angelägna. Motionärerna anser att omställningsprogrammet inte har gett önskat resultat och de anser därför att medlen i första hand skall satsas på energieffektivisering och på att finna metoder för att öka el- och värmeproduktion baserad på förnybara energislag. Vidare kan anslaget för energiforskning minskas med 200 miljoner kronor för vart och ett av de kommande tre åren.

Centerpartiet förklarar i motion *Fi14* att man står fast vid energiuppbyggnaden. Inför det kommande energibeslutet år 2003 föreslås att 350 miljoner kronor reserveras för att garantera ett stöd till omställning av det svenska energisystemet. Motionärerna anser att inriktningen på det kommande energibeslutet bör vara att eftersträva ett decentraliserat energisystem baserat på småskalig och förnyelsebar energiproduktion. Enligt motionärerna är ett

utökat samarbete med svensk fordonsindustri kring utveckling av mer miljövänliga och energieffektiva fordon bra, men det får inte gå ut över anslagen till forskning och utveckling inom energiområdet vid universitet och högskolor. Motionärerna anslår därför ytterligare 100 miljoner kronor till energiforskningen för åren 2001 och 2002.

Folkpartiet liberalerna avvisar i motion *Fi15* snabbavvecklingen av Barsebäck som enligt motionärerna är en miljömässig katastrof. Motionärerna vill starta om Barsebäck 1 och avbryta planerna på att stänga Barsebäck 2. Om Barsebäck inte snabbavvecklas kan de olika energipolitiska programmen bedrivas i långsammare takt.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (NU6y) regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina parti-ers respektive förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Näringsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 21 Energi.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna investeringar i samt drift och underhåll av vägar och järnvägar samt även sjöfart, luftfart, post, telekommunikationer, forskning och övergripande informationsteknikfrågor.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 25 857 miljoner kronor.

Vårpropositionen

Regeringens förslag innebär att vissa planerade åtgärder i de fastställda investeringsplanerna inte kommer att kunna genomföras under perioden 2001–2003. Det är dock regeringens ambition att upprätthålla en fortsatt god väg- och järnvägsstandard genom att anvisa en nivå på drift- och underhållsinsatser under perioden som motsvarar minst ramarna i den nuvarande nationella väghållningsplanen och stommätsplanen. Regeringen avser även att skapa

förutsättningar för ökad bärighet, tjälsäkring och rekonstruktion av det regionala vägnätet.

Regeringen anser att det är angeläget att påskynda satsningen för höjd bärighet och utökad lastprofil på järnväg och föreslår åtgärder för detta.

Den år 1999 påbörjade satsningen på riktade trafiksäkerhetsåtgärder på det övriga vägnätet, för 400 miljoner kronor, fullföljs.

I beräkningen av anslagsnivån på området ingår att Vägverket får använda de offentligrättsliga avgifter för myndighetsutövning som verket tidigare inte disponerat för att finansiera denna myndighetsverksamhet.

Regeringen avsätter i anslutning till det nationella IT-infrastrukturprogrammet 2,6 miljarder kronor i stöd till de delar av transportnätet som inte kommer till stånd på kommersiella grunder.

År 2003 beräknas utgiftsområdet tillföras 500 miljoner kronor. Ambitionsökningen avser i första hand drift-, bärighets- och underhållsåtgärder för statliga vägar och järnvägar.

I följande tabell redovisas förslagen till preliminära utgiftsramar enligt vårpropositionen och partimotionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 22 Kommunikationer

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	24 651	-42	+5 990	+800	-355
2002	25 087	+2 765	+2 990	+900	+1 945
2003	26 078	+5 170	+4 510	+1 000	-1 055

Motionerna

Moderata samlingspartiet vill i *motion Fi12* att anslagen ökas med 14 miljarder kronor under perioden 2001–2003 för att påbörja ett särskilt vägutbyggnadsprogram och förbättra det eftersatta underhållet. Mot bakgrund av den bekymmersamma situationen i Stockholmsområdet bör en del av medlen utnyttjas för investeringar där.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi13* att ytterligare 11 miljarder kronor avsätts under treårsperioden för investeringar, främst vägar men också järnvägar. Huvuddelen av beloppet skall användas till skuggtullar för PPP-projekt (Public Private Partnership). *Kristdemokraterna* vill avsätta nästan 3 miljarder kronor mer än regeringen för underhåll och upprustning av vägar och järnvägar under perioden 2001–2003. Vidare framhålls att sjöfartsstödet bör lyftas ut ur budgetens kostnadssida och omvandlas till ett s.k. nettostöd.

Centerpartiet framhåller i *motion Fi14* att på många håll i Sverige är vägtrafik det enda realistiska kommunikationsmedlet för människor och gods. Samtidigt förfaller det svenska vägnätet med stora kostnader som följd för människor och företag. Under åren 2001–2003 vill *Centerpartiet* avsätta 4 500 miljoner kronor mer än vad regeringen gör på bärighetshöjande åtgärder och på drift och underhåll av det svenska vägnätet.

Folkpartiet liberalerna framhåller i motion Fi15 att vägkvaliteten inte är acceptabel i stora delar av landet. Det leder till stora svårigheter för enskilda och för näringslivet, inte minst skogsindustrin. Folkpartiet liberalerna föreslår därför en viss höjning av anslagen bl.a. för tjälskadesäkring av vägnätet. Folkpartiet föreslår en satsning under två år på 4 miljarder kronor som tillsammans med ordinarie anslag till Vägverket och s.k. PPP-finansiering kan få fart på infrastrukturinvesteringarna i Stockholm och Göteborg.

Enskilda motioner

I motionerna Fi18 av Elisabeth Nyström (m), Fi19 av Jeppe Johnsson (m), Fi20 av Anders G Hökmark (m), Fi21 av Lars Hjertén och Lars Elindersson (m), Fi24 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Fi26 av Anders Sjölund och Ola Sundell (m), Fi27 av Nils Fredrik Aurelius och Leif Carlson (m), Fi32 av Inga Berggren m.fl. (m), Fi35 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) och Fi37 av Carin Lundberg och Rinaldo Karlsson (s) framhålls att det är nödvändigt med förstärkta insatser på vägnätet. I vissa motioner föreslås att ramen för utgiftsområde 22 Kommunikationer höjs jämfört med regeringens förslag. I andra motioner föreslås att en omfördelning av medel inom utgiftsområdet görs så att mer resurser kan tillföras vägarna. I motionerna ges exempel på vägar och regioner där behoven av åtgärder inom vägområdet är stora.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet anser att det krävs ökade insatser för vägunderhåll. Som framgår av beskrivningen i trafikutskottets yttrande (TU2y) ger regeringens förslag till utgiftsram för nästa år ett visst ökat ekonomiskt utrymme jämfört med i år. Enligt utskottets mening krävs det ett ännu större utrymme om det skall vara möjligt att komma till rätta med de problem som finns främst vad gäller vägunderhållet. Utskottet förutsätter att regeringen kan skapa ett sådant ökat utrymme.

I flera motioner pekas på behovet av väg- och järnvägssatsningar i olika delar av landet. Trafikutskottet erinrar om att regeringen senare avser att presentera en proposition om inriktningen av åtgärder för infrastrukturen.

Trafikutskottet tillstyrker för sin del regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområde 22 Kommunikationer för åren 2001–2003 och avstyrker motionerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Trafikutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Finansutskottet tillstyrker mot denna bakgrund propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas för-

slag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

I enlighet med trafikutskottets förslag avstyrker finansutskottet också motionerna Fi14 (c) yrkande 11, Fi15 (fp) yrkande 18, Fi18 (m) yrkande 1, Fi19 (m) yrkande 1, Fi20 (m), Fi21 (m), Fi24 (m) yrkande 2, Fi26 (m), Fi27 (m), Fi32 (m) yrkande 1, Fi35 (s) och Fi37 (s).

3.23 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna jordbruk, fiske, trädgårdsnäring, rennäring, djurskydd, djurhälsovård, livsmedelsfrågor, skogsnäring samt högre utbildning och forskning som rör vård och utnyttjande av biologiska naturresurser.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 10 310 miljoner kronor varav närmare 50 % finansieras av EG-budgeten.

Vårpropositionen

Enligt vårpropositionen (avsnitt 7.4) har regeringen vid beräkningen av utgiftsområdesramen utgått från att de EG-finansierade arealersättningarna och djurbidragen höjs till ca 5,3 miljarder kronor år 2001.

Mot bakgrund av regeringens ambition att 20 % av jordbruksarealen fram till 2005 skall ställas om till ekologisk produktion är det angeläget att forskningsprogrammet om ekologisk jordbruks- och trädgårdsproduktion får en uppföljning. Regeringen kommer därför att i budgetpropositionen för 2001 föreslå att 35 miljoner kronor per år avsätts under tre år för ekologisk forskning.

Vidare meddelar regeringen att den i budgetpropositionen för 2001 avser att föreslå en ökning av anslaget D2 Ersättningar för viltskador m.m. Regeringen tänker återkomma även till frågan om fortsatt stöd till energiskogsodling. Slutligen beräknar regeringen, enligt propositionen, att tidigare förstärkningar av resurserna för biotopskydd i skog om 100 miljoner kronor år 2002 skall förlängas till att omfatta även år 2003.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	13 664	-27	+323	+775	-39
2002	13 854	-31	+308	+775	-39
2003	13 937	-31	+738	+775	-39

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att anslaget till Statens jordbruksverk minskas. Besparingar inom myndigheten kan ske genom förenklade regler och minskad byråkrati. Vidare föreslås att Livsmedelsekonomiska institutet läggs ner. Motionärerna föreslår en satsning på forskning inom området ekologisk produktion.

I *Kristdemokraternas motion Fi13* föreslås att ytterligare satsningar görs inom det nuvarande landsbygdsprogrammet. Den ökade satsningen skall användas till fortsatt REKO-stöd, miljöstöd för oljeväxtodling samt till att stötta mjölkproduktionen i skogs- och mellanbygd. Vidare föreslås ökad satsning på exportfrämjande åtgärder för den svenska livsmedelsnäringen samt ett återinförande av avbyttjänst. Slutligen förespråkas förenklningar av jordbruksbyråkratin.

Centerpartiet framhåller i *motion Fi14* att Sverige förlorade EU-medel i samband med att vissa program slogs samman till en landsbygdsagenda i en särskild landsbygdsförordning. Centerpartiet avsätter ett budgetutrymme för åtgärder som skall lindra dessa effekter. Vidare föreslås att jordbruksföretag får kompensation för ränteförluster som uppkommer som en följd av förskjutna utbetalningar av arealstöd. Slutligen föreslås att ersättningen för produktionsbortfall vid epizootiutbrott höjs samt att energiskogsodling ges fortsatt stöd.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi15* besparingar genom minskad byråkrati inom Statens jordbruksverk.

I *motion Fi45* av Berndt Sköldestig (s) föreslås att utrymme för nyanläggningsstöd för Salixodling skapas inom utgiftsområdet. Enligt motionären är Salixodling ett utmärkt sätt att utnyttja den uttagna arealen för en lönsam produktion av trädbränsle på åkermark. Den satsning som gjorts har givit Sverige en tätposition inom Salixutvecklingen.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet instämmer i sitt yttrande (MJU3y) i regeringens bedömningar och tillstyrker därmed propositionens förslag samt avstyrker motsvarande förslag i motionerna.

Vad gäller plantering av energiskog (Salix) anför utskottet att utvecklingen av Salixodlingen främjas av fasta regler. Utskottet anser att det finns oklarheter i fråga om ansvaret för odlingen och dess villkor och förutsätter att regeringen löser denna fråga. Därmed avstyrks motion Fi45 (s).

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina partimotioners förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Miljö- och jordbruksutskottet

har från sin utgångspunkt tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Även motion Fi45 (s) avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Utgiftsområdet omfattar näringspolitik, teknologisk infrastruktur, konkurrensfrågor, teknisk forskning och utveckling, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt konsumentfrågor.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 2000 beräknas uppgå till 3 334 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att i proposition 1999/2000:71 Vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken föreslås en ny myndighetsstruktur på central nivå för närings- och innovationspolitik. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2001 med en närmare redovisning av omfördelningar på anslags- och utgiftsområdesnivå. Regeringen beslutade under hösten 1999 att satsa 6 miljoner kronor på att utforma ett internetbaserat informationssystem med myndighetsinformation riktat till företag. Regeringen avser att tillföra ytterligare 15 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003 för dessa satsningar. I proposition 1999/2000:86 Ett informationssamhälle för alla föreslås en satsning för att öka IT-kompetensen i småföretag. Satsningen skall genomföras under en tvåårsperiod med början 2001. Regeringen har tillfört Konkurrensverket resurser för att genomföra mer generella och branschspecifika åtgärder för ökad konkurrens bl.a. inom bygg- och boendesektorn. Regionala tillväxtavtal är ett instrument i en ny regional näringspolitik. Regeringen ser mycket positivt på den process som har utvecklats kring tillväxtavtalen och på den lokala och regionala mobilisering som nu sker för tillväxt och sysselsättning. De totala anslagen för utgiftsområde 24 beräknas öka för 2001. Detta är till övervägande del en följd av en anslagsteknisk förändring i samband med fullständig övergång till användande av bemyndigandetekniken vid styrning av verksamheten under anslaget D1 *Teknisk forskning och utveckling*.

I en tablå redovisas de preliminära utgiftsramarna enligt vårpropositionen och motionerna.

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	3 197	-261	-356	-300	-349
2002	2 977	-193	-406	-250	-279
2003	2 895	-143	-36	±0	-279

Motionerna

Moderata samlingspartiet konstaterar i *motion Fi12* att den internationella konkurrensen ökar. Det svenska näringslivsklimatet måste därför formars så att det blir attraktivt att driva företag, investera och arbeta i Sverige. För att uppnå detta krävs generella åtgärder som förbättrad konkurrenssituation, avregleringar, ändrad lagstiftning och sänkta skatter. Utvecklingen av småföretag ges ökade resurser vilket medför att kooperativa frågor kan lösas inom denna ram. Ökade resurser tillförs också teknisk forskning och utveckling samt Marknadsdomstolen.

Kristdemokraterna förordar i *motion Fi13* generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet i landet i stället för riktade stödåtgärder till vissa företag och till vissa regioner. Motionärerna avvisar den s.k. Östersjömiljarden. De anser att Småföretagardelegationens förslag bör genomföras.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi14* att återstående medel från den s.k. Östersjömiljarden skall flyttas till utgiftsområde 7 och tillföras det ordinarie Central- och Östeuropastödet eftersom det förekommer brister i hanteringen av Östersjömiljarden.

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi15* att projektet med den s.k. Östersjömiljarden snarast bör avbrytas. Vidare förespråkas ett avskaffande av det särskilda rederistödet eftersom motionärerna gör bedömningen att partiets generella förbättringar av företagsklimatet uppväger ett avskaffande. Satsningar görs för ökad kärnsäkerhet i öst.

I *motion Fi47* av Inger Lundberg (s) begärs ett riksdagsuttalande om att det framöver skall finnas ekonomiskt utrymme för en fortsatt verksamhet med s.k. designcheckar och projekt på designområdet.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (NU6y) regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgifts-

tak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Näringsutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Även motion Fi47 (s) avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Utgiftsområdet omfattar merparten av statens bidrag till kommuner och landsting.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 98 200 miljoner kronor.

Vårpropositionen

Regeringen redovisar i vårpropositionen (avsnitt 7.4) att beräkningarna utgår från att det generella statsbidraget ökar år 2001 med ytterligare 3,3 miljarder kronor och att statsbidraget till särskilda insatser ökar med 0,7 miljarder kronor. I ökningen av det generella statsbidraget ingår en särskild satsning på vård och omsorg som uppgår till 1 miljard kronor. För 2001 har riksdagen också beslutat att den statliga skatt på 200 kr som utgår för skattskyldiga med förvärvsinkomster skall utgöra kommunal inkomstskatt, vilket ger kommunsektorn ett resurstillskott som motsvarar ca 1,3 miljarder kronor. Vidare redovisas att i försvarsuppgörelsen ingår ökade generella statsbidrag om 1 miljard kronor år 2002 samt 3 miljarder kronor år 2003.

I det kommunala moms-systemet har det uppkommit ett underskott till följd av att kommunernas och landstingens avgifter har varit för låga i förhållande till den ersättning som har betalats ut från systemet. Sammantaget beräknas underskottet uppgå till ca 4 miljarder kronor under innevarande år. Regeringen anser det vara av stor vikt att kommunsektorn prioriterar skola, vård och omsorg samtidigt som balanskravet uppfylls. Regeringen aviserar därför att staten tar över detta underskott som annars skulle ha återbetalats via en högre momsavgift. Därmed frigörs betydande resurser för kommunsektorn. Övertagandet påverkar dock inte utgifterna under detta utgiftsområde.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	101 850	+10 567	+3 784	+520	-3 521
2002	101 827	-32 353	+2 368	+2 100	-2 591
2003	104 185	-11 917	-648	+3 100	-2 650

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i sin motion *Fi12* att den kommunala verksamheten bör koncentreras till de viktigaste uppgifterna. Avregleringar och förändrade ansvarsförhållanden mellan stat och kommun ger möjligheter för kommunerna att effektivisera sin verksamhet. I motionen föreslås att de allmänna statsbidragen skall sänkas mot bakgrund av de snabbt ökande skatteintäkterna. Vidare avvisas kommunakuten till förmån för en annan modell för stöd till kommuner och landsting med betalningssvårigheter.

I *Kristdemokraternas motion Fi13* föreslås en ökad ram för utgiftsområdet i jämförelse med regeringens förslag. De ökade bidragen skall skapa utrymme för en högre ambitionsnivå, bl.a. vad gäller antalet vårdplatser, och ge kommunerna möjlighet att införa enhetstaxa inom äldreomsorgen. Kristdemokraternas förslag inom andra områden som får ekonomiska konsekvenser för kommunsektorn regleras enligt finansieringsprincipen mot statsbidragen. Detta förklarar den minskade ramen år 2003.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi14* ökade statsbidrag i jämförelse med regeringens förslag. De ökade medlen skall användas till en kvalitetssatsning inom skolan. De föreslagna ramarna inkluderar även en reglering enligt finansieringsprincipen för effekter av övriga förslag i motionen som påverkar kommunsektorn.

Folkpartiet liberalerna framhåller i *motion Fi15* att det är av största vikt hur kommunsektorn utvecklas och hur väl den klarar sina uppgifter. En effektiv upphandling, koncentration till kärnverksamheterna och mångfald inom den kommunalt finansierade servicen gör att medborgarna får valuta för sina skattepengar. I motionen avvisas ett antal selektiva bidrag till kommunsektorn. Det gäller kommunakuten, storstadssatsningen och kretsloppsmiljarden.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet åter-

3.26 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter och Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Utgiftsområdet omfattas inte av det statliga utgiftstaket med motiveringen att utgifterna inte kan påverkas i det korta perspektivet.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 93 370 miljoner kronor.

Vårpropositionen

Under perioden beräknas ränteutgifterna minska kraftigt för att år 2003 uppgå till 58,5 miljarder kronor. De kraftigt minskade ränteutgifterna förklaras framför allt av den stora amorteringen som görs till följd av överföringar från AP-fonden samt försäljningar av statligt aktieinnehav. En annan viktig förklaring är att kronan antas stärkas mot övriga valutor, vilket beräknas minska valutaskulden med 40 miljarder kronor t.o.m. 2003 års utgång.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	69 270	-885	-1 845	-1 050	-1 100
2002	65 670	-2 790	-4 470	-3 500	-3 500
2003	58 570	-4 785	-6 770	-5 200	-5 500

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi12* att en större andel av överskottet i de offentliga finanserna, än i regeringens förslag, används till att amortera på statsskulden. Detta tillsammans med amorteringar med inkomster från en högre försäljningsvolym av statlig egendom antas ge lägre räntekostnader.

I *Kristdemokraternas motion Fi13* föreslås en ökad utförsäljning av statliga företag i jämförelse med regeringens förslag. Därtill räknar Kristdemokraterna inte med att överföra hela det beräkningstekniska överföringsbelopp som regeringen kalkylmässigt tillfört hushållen. Räntekostnaderna minskar därmed som en följd av det förbättrade saldot för statsbudgeten.

Även *Centerpartiet* föreslår i *motion Fi14* att en större andel av överskottet i de offentliga finanserna och ökad utförsäljning av statliga företag används

till amorteringar på statskulden. Partiet räknar därmed med lägre räntekostnader på statskulden i jämförelse med regeringens förslag.

Även *Folkpartiet liberalerna* räknar i *motion Fi15* med lägre kostnader för statskuldsräntor i jämförelse med regeringen. De lägre kostnaderna förklaras dels av att en större del av överskottet i statens finanser används till amorteringar på statskulden, dels av att försäljningar av statliga aktier växlas mot amorteringar på statskulden.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Utskottet har därvid avvisat partiernas förslag om ökade försäljningar av statliga företag liksom att in-teckna en större del av det beräkningstekniska utrymmet till att amortera på statskulden.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.27 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Utgiftsområdet avser Sveriges avgift till Europeiska gemenskapens allmänna budget (EU-budgeten).

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 23 177 miljoner kronor.

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 7.4) anges att EU-budgeten beslutas årligen inom ramen för ett fastställt flerårigt budgettak, s.k. finansiellt perspektiv. Nivån för det finansiella perspektivet grundas på rådets beslut om gemenskapernas egna medel (97/728/EG, Euroatom), vilket bl.a. anger taket för medlemsländernas finansieringsansvar för budgeten. Det nuvarande finansiella perspektivet gäller åren 2000–2006.

Inom ramen för Agenda 2000 beslutades, förutom det nya finansiella perspektivet, att beslut om egna medel skall ändras så att det nya beslutet kan träda i kraft fr.o.m. 2002. Det finansiella perspektivet ingår i det interinstitutionella avtalet mellan rådet och parlamentet. Perspektivet är med andra ord slutligt fastställt först sedan båda institutionerna godkänt det nya avtalet. Regeringen kommer att lägga fram ett förslag för riksdagen när beslutet antagits.

Ändringen av beslutet om egna medel innebär att uttaget av mervärdesskattebaserad avgift minskas till 0,75 % år 2002 och till 0,50 % år 2004. Samtidigt ökas den nationella ersättningen för uppbördskostnader avseende s.k. traditionella egna medel från 10 % till 25 % fr.o.m. 2001. Dessutom skall finansieringen av den brittiska budgetreduktionen ändras fr.o.m. 2002, så att

finansieringsandelen för Sverige, Nederländerna, Österrike och Tyskland minskas med 75 % i förhållande till nuvarande andel. Förändringen av finansieringsansvaret för den brittiska budgetreduktionen beräknas minska den svenska avgiften med ca 600 miljoner kronor år 2002.

Beräkningen för utgiftsområde 27 grundas på fastställd EU-budget för år 2000 samt, vad gäller EU-budgetens utgiftsnivå, på finansiella perspektivet för åren 2001–2003 (kommissionens revidering till 2001 års prisläge). I förhållande till budgetpropositionen innebär detta en höjning av prognosen för EU-budgetens utgifter, vilket påverkar avgiftens nivå särskilt för åren 2002 och 2003. Beräkningen beaktar även förutsedda kurseffekter, utfallskorrigeringar m.m. Kommissionens budgetförslag presenteras i maj. Därigenom kan beräkningen i budgetpropositionen baseras på kommissionens budgetförslag för 2001.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i följande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	24 093	±0	±0	±0	±0
2002	24 795	±0	±0	±0	±0
2003	24 742	±0	±0	±0	±0

Som framgår av tabellen har inget av oppositionspartierna föreslagit någon annan ram än regeringens.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker även propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.28 Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Utgifterna omfattar ålderspension i form av allmän tilläggspension (ATP) och ålderspension i form av folkpension till pensionärer som även uppbär ATP.

För år 2000 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 139 904 miljoner kronor.

I vårpropositionen redovisar regeringen en beräkning av utgifterna, som väntas öka med ca 5 miljarder kronor år 2001 och med ca 7 miljarder kronor per år de två därefter följande åren. De utgiftsbestämmande faktorerna är antalet pensionärer med ATP (ca 85 % av samtliga ålderspensionärer), deras genomsnittliga antal ATP-poäng samt storleken på prisbasbeloppet. De för närvarande mest betydelsefulla faktorerna för utgiftsutvecklingen är prisbasbeloppets utveckling samt utvecklingen av den genomsnittliga ATP-nivån. Utgiftsutvecklingen kommer dock att påverkas av att den bosättningsbase-rade del av folkpensionen som i dag utbetalas från AP-fonden år 2003 kommer att överföras till utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom. Vidare kommer pensionerna fr.o.m. 2002 att räknas upp med det nya pensionssystemets inkomstindexering i stället för ATP-systemets prisindexering. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2001 återkomma med beräkningar och prognoser för hur dessa faktorer kommer att påverka utgiftsutvecklingen.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till preliminär ramnivå för utgiftsområdet under åren 2001–2003 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2001	144 686	±0	±0	-240	±0
2002	151 337	±0	±0	-1 120	±0
2003	158 364	±0	±0	-1 270	±0

Motionen

Centerpartiet räknar i motion Fi14 med lägre kostnader för ålderspensionen i jämförelse med regeringen. Skillnaden förklaras av att Centerpartiet räknar med lägre prisbasbelopp under perioden. Den lägre prisökningstakten följer av att partiet motsätter sig att frysningen av taxeringsvärdena upphör.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet har i sitt yttrande (SfU7y) inget att invända mot regeringens beräkningar för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för budgetåren 2001–2003.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.4 och 2.5 redovisat sin samlade bedömning av budgetpolitikens inriktning och förslagen till utgiftstak och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för åren 2001–2003. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Utskottet återkommer i avsnitt 3.29 med en samlad redovisning av utgifternas fördelning på utgiftsområden.

3.29 Samlad redovisning av utgifterna på utgiftsområden

Finansutskottets ställningstagande

En konsekvens av utskottets tidigare ställningstaganden till de olika budgetalternativen (avsnitt 2.4.3) och till fackutskottens ställningstaganden till utgiftsramar (avsnitten 3.1–3.28) är att utskottet biträder regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden.

Utskottet tillstyrker således yrkande 6 i propositionen. De motionsyrkanden som är aktuella i detta sammanhang avstyrks. Det gäller Fi12 (m) yrkande 6, Fi13 (kd) yrkande 3, Fi14 (c) yrkande 17 samt Fi15 (fp) yrkande 6.

Utskottets förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden m.m. för åren 2001–2003 blir därmed som följer.

Tabell 29. Regeringens och finansutskottets förslag till utgiftsramar åren 2001–2003
miljoner kronor

1999/2000:FiU20
Utskottet

Utgiftsområde	2001	2002	2003
1 Rikets styrelse	5 313	5 132	5 017
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 610	1 600	1 622
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 173	6 300	6 442
4 Rättsväsendet	24 032	25 102	25 737
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 889	2 863	2 907
6 Totalförsvaret	46 529	45 506	44 530
7 Internationellt bistånd	15 029	15 597	18 181
8 Invandrare och flyktingar	4 875	4 649	4 861
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	27 011	28 313	29 737
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	100 075	102 610	104 612
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 164	33 746	33 386
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	48 172	49 639	50 400
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	27 447	27 418	27 424
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	45 555	45 948	46 540
15 Studiestöd	21 860	24 591	24 530
16 Utbildning och universitetsforskning	34 745	39 683	40 734
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 711	7 909	8 109
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	11 984	11 277	10 882
19 Regional utjämning och utveckling	4 067	3 204	3 304
20 Allmän miljö- och naturvård	2 016	2 222	2 408
21 Energi	2 262	2 085	1 302
22 Kommunikationer	24 651	25 087	26 078
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13 664	13 854	13 937
24 Näringsliv	3 197	2 977	2 895
25 Allmänna bidrag till kommuner	101 850	101 827	104 185
26 Statsskuldsträntor m.m.	69 270	65 670	58 570
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24 093	24 795	24 742
SUMMA UTGIFTSOMRÅDEN	714 242	725 106	727 071
Minskning av anslagsbehållningar	4 000	5 500	4 000
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	144 686	151 337	158 364
Budgeteringsmarginal	2 342	6 227	20 135
UTGIFTSTAK	792 000	817 000	847 000

4.1 Utvecklingen av statens inkomster

Propositionen

Statsbudgetens inkomster består dels av skatter och avgifter, dels av övriga inkomster. Skatter och avgifter svarar normalt för ca 90 % av inkomsterna och kan grovt delas upp i skatt på inkomst, egendom, varor och tjänster samt socialavgifter. I skatter och avgifter ingår även kommunernas utjämningsavgift, vilken dock helt motsvaras av utjämningsbidraget till kommunsektorn.

De övriga inkomsterna utgörs i huvudsak dels av inkomster från statens verksamhet, exempelvis Riksbankens inlevererade överskott, överskott från Svenska Spel och utdelningar av statens aktier, dels av inkomster från försäljning av statlig egendom, främst aktier, dels av bidrag från Europeiska unionen.

Tabell 30. Statsbudgetens inkomster 1999–2003

Miljarder kronor	1999	2000	2001	2002	2003
Skatter m.m.	672,4	646,7	652,8	686,6	717,9
Övriga inkomster	52,1	161,9	67,8	67,6	66,1
Totala inkomster	724,5	809,6	720,6	754,2	784,0

Under perioden 1999 till 2003 beräknas statsbudgetens skatteinkomster öka med 46 miljarder kronor. År 2000 minskar inkomsterna med 25 miljarder kronor, vilket förklaras av pensionsomläggningen och den påbörjade skattereformen. Nedgången beror även på en relativt stor slutreglering av kommunalskatter. Uppgiften gällande år 2001 påverkas i än högre grad av slutreglering av kommunalskatter. Ökningen av skatteinkomsterna år 2002 förklaras av att, utöver den underliggande inkomstutvecklingen, den högre fastighets-skatten 2001 till stor del betalas som kompletteringsbetalning året efter inkomståret samt att det fasta beloppet om 200 kr åter blir en statlig skatt.

Statsbudgetens övriga inkomster beräknas minska med ca 100 miljarder kronor mellan åren 2000 och 2003. Minskningen förklaras av extraordinära inkomstförstärkningar under år 2000 i form av aktieutdelningar och försäljningsinkomster. Förutom dessa effekter väntas de övriga inkomsterna minska under perioden med ca 6 miljarder kronor. Försäljning av statligt aktieinnehav beräknas under åren 2000–2003 uppgå till 140 miljarder kronor. Större delen av försäljningarna beräknas alltså ske under år 2000.

Den prognostiserade utvecklingen mellan åren för de olika skatteslagen beror dels på de underliggande skattebasernas förändring, dels på beslutade eller föreslagna regelförändringar. I beräkningarna har regeringen tagit hänsyn till förslaget om en skattereduktion för anslutning till bredband (prop. 1999/2000:86). Även effekten av återgång till omräkning av fastighetsskattens taxeringsvärden och en höjning av den tillfälligt reducerade skattesatsen

för bostadshyreshus är inkluderade i beräkningen. Detta med anledning av att regeringen inte ännu tagit ställning till eventuella framtida förändringar. Eventuella ändringar i införelse regler eller skattesatser för skatt på alkohol och tobak är inte heller inkluderade i beräkningen.

I jämförelse med budgetpropositionen för 2000 har både timlönen och sysselsättningen (antal arbetade timmar) justerats upp samtliga år. Detta tillsammans med en högre prognos för realisationsvinster förklarar en stor del av skillnaden mellan budgetpropositionens prognos och den här redovisade prognosen. Jämfört med beräkningen i budgetpropositionen har skatteinkomsterna ökat med mellan 20 och 31 miljarder kronor för åren 2000–2002. Statens övriga inkomster beräknas nu till mellan 2,3 och 3,5 miljarder kronor lägre än vad som angavs i budgetpropositionen, främst med anledning av förändrad prognos för Inkomster av statens verksamhet. Dels väntas Riksbankens inlevererade överskott bli lägre, dels väntas inkomsterna från statens aktier bli lägre som en följd av planerade försäljningar av statligt aktieinnehav. Inkomster av statens verksamhet beräknas även bli lägre till följd av att vissa avgifter föreslås budgeteras netto.

Tabell 31. Statsbudgetens inkomster 1999–2002. Avvikelse från budgetpropositionen för 2000

Miljarder kronor	1999	2000	2001	2002
Skatter m.m.	20,0	30,0	30,0	31,0
Övriga inkomster	-2,2	-2,3	-3,1	-3,5
Totala inkomster	17,8	27,7	26,9	27,5

4.2 Skattepolitikens inriktning

Vårpropositionen

Regeringen föreslår i vårpropositionen yrkande (kapitel 1) att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som läggs fram.

Regeringen anför att skatternas främsta syfte är att finansiera välfärden och att styra konsumtionen bort från varor som har negativa effekter på miljö och hälsa samt att skatternas nivå ytterst bestäms av de välfärdspolitiska ambitionerna.

I propositionen framhålls att regeringen konsekvent har prioriterat vård, skola och omsorg, först genom inriktningen av programmet för sanering av Sveriges ekonomi och sedan genom att resurser tillförts kommuner och landsting i takt med att ekonomin förbättrats och att denna inriktning inte har ändrats. Betydande resurser kommer att tillföras vård, skola och omsorg under de kommande åren. I år tillförs 21,3 miljarder kronor mer från staten än 1996, och för 2001 har regeringen tidigare aviserat att ytterligare 4 miljarder kronor skall tillföras kommuner och landsting. En del i resurstillskottet till kommunerna utgörs av omföringen av den statliga inkomstskatten om

200 kr. Denna har förlängts så att ca 1,3 miljarder kronor överförs även år 2001. Satsningarna på vård- och omsorgssektorn kommer att utökas och uppgår vid en jämförelse med läget 1996 till ca 25,9 miljarder kronor år 2003. Regeringen anför att de ökade resurserna till vården, skolan och omsorgen innebär att den kommunala sysselsättningen värnas och att det ges goda förutsättningar för en god kvalitet i dessa verksamheter.

Det är enligt vad regeringen anför också viktigt att tillförsäkra medborgarna trygghet, rättvisa och rättssäkerhet, och regeringen framhåller att rättsväsendet nu befinner sig mitt i en period av intensivt reformarbete för att bli effektivare och bättre. För polisens del handlar det bl.a. om att öka antalet poliser, att säkerställa närpolisreformen, att öka antalet uppklarade brott, förstärka gränskontrollen och utveckla teknikstödet.

Regeringen anför att ett nytt skede i skattepolitiken har inletts under mandatperioden. De förbättrade utsikterna för svensk ekonomi har i år gjort det möjligt att genomföra skattesänkningar som både stimulerar tillväxten och ökar rättvisan.

Som ett första steg i en inkomstskattereform har i år en skattereduktion införts som kompenserar för en fjärdedel av egenavgiften. Förutom att öka köpkraften för främst låg- och medelinkomsttagare bidrar denna åtgärd enligt vad som anförs till att minska marginaleffekterna och stimulera till ett ökat arbetsutbud. Dessutom har brytpunkten för statlig skatt höjts, samtidigt som den temporära skattereduktionen till låginkomsttagare förlängts. Sammantaget innebär dessa förändringar att inkomstskatterna år 2001 blir 15,8 miljarder kronor lägre än 1999. Regeringen avser att i samband med budgetpropositionen hösten 2000 göra en bedömning av det samhällsekonomiska utrymmet för att bl.a. gå vidare med kompensationen för egenavgifterna.

Ett viktigt mål för regeringens skattepolitik är enligt vad som anförs att medverka till ett gott företagsklimat. Företagsskatterna har därför sänkts, och många av åtgärderna har varit särskilt riktade till små och medelstora företag. Villkoren för avsättningar till periodiseringsfond har förbättrats. De allra flesta av de s.k. stoppreglerna för fåmansföretag har avskaffats, och de s.k. 3:12-reglerna som reglerar beskattningen av utdelningen och reavinst på aktier i fåmansföretag ses över. Ny lagstiftning som under vissa förutsättningar tillåter återköp av egna aktier har trätt i kraft. Jordbrukets energiskatter sänks. Förslag om ytterligare förenklingar inom kapital- och företagsbeskattningsområdet som särskilt bör gynna små och medelstora företag läggs fram. Det gäller de nu aktuella förändringar av reglerna om avdrag för ökade levnadsomkostnader för egenföretagare, reglerna för kvittning av vinster och förluster på aktier samt avdragsreglerna vid ombyggnad av lokaler. Regeringen avser att fortsätta att förenkla regler, medverka till sund konkurrens och på andra sätt förbättra villkoren för företagande och sysselsättning.

Regeringen anför vidare att fastighetsskatten är en viktig del av kapitalbeskattningen. Uttaget av fastighetsskatt har dock begränsats genom en rad beslut de senaste åren. Taxeringsvärdena har i princip varit oförändrade sedan 1997. Dessutom sänktes skattesatsen 1998 från 1,7 till 1,5 %. För bostadshyreshusen har skattesatsen sänkts ytterligare till 1,2 % under år 2000. Såväl frysningsvärderna som den tillfälligt sänkta skatten

för hyreshus upphör 2001. Detta innebär att om inga beslut fattas av riksdagen kommer fastighetsskatteuttaget att öka för boende i såväl småhus som hyreshus. Detta skulle innebära kraftiga skatthöjningar, framför allt för många enskilda villaägare i attraktiva områden i storstäderna där fastighetspriserna stigit kraftigt under de senaste åren. Regeringen anför att enligt nuvarande bedömningar skulle detta innebära ett ökat uttag av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt med i storleksordningen 8 miljarder kronor. I vissa fall motsvaras inte skatthöjningen av en lika stor ökning av köpkraften för det enskilda hushållet. Regeringen avser därför att återkomma i budgetpropositionen med förslag som begränsar ökningen av skatteuttaget.

Miljörelateringen av skattesystemet tog enligt vad regeringen anför ytterligare ett steg framåt genom de förslag som lades fram i budgetpropositionen hösten 1999. Skatten på dieselolja höjdes med 25 öre per liter, produktions-skatten på kärnkraft med 0,5 öre per kWh och konsumtionsskatten på el med 1 öre per kWh. Samtidigt utlovades bl.a. en satsning på kompetensutveckling i arbetslivet.

En ökad miljörelatering av skattesystemet genom grön skatteväxling är enligt vad som anförts nödvändig för att möjliggöra ett förverkligande av de mål riksdag och regering fastställt på miljöområdet. Skatteväxlingskommittén angav i sitt betänkande (SOU 1997:11) att ekonomiska styrmedel har visat sig effektiva för att hejda och minska miljöhot och förutsatte att utrymmet för skatteväxling i ett 15-årsperspektiv var minst lika stort som det som utnyttjats under 1980- och 1990-talen. Omräknat i dagens penningvärde och med hänsyn till dagens BNP-nivå torde detta utrymme vara ca 30 miljarder kronor under perioden 2001–2010.

Regeringen avser att i höstens budgetproposition presentera en strategi för en successivt ökad miljörelatering av skattesystemet genom grön skatteväxling. Denna strategi skall grundas på de slutsatser om storleksordning som angivits ovan. En särskild arbetsgrupp med företrädare för regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har tillsatts för att bereda frågan. Arbetsgruppen skall beakta såväl miljö- och sysselsättningsaspekter som fördelnings- och regionalpolitiska aspekter på skatteväxlingen.

Det pågår också ett arbete inom Regeringskansliet för att ta fram ett förslag till ett nytt energiskattesystem baserat på Skatteväxlingskommitténs modell.

Regeringen anför att det svenska skattesystemet ställs inför betydande utmaningar som ett resultat av den fortgående internationaliseringen där marknaderna för varor och tjänster, liksom arbets- och kapitalmarknaderna, alltmer integreras med omvärlden. Regeringen kommer därför att tillsätta en särskild utredning med uppgift att förbättra kunskapsunderlaget om internationaliseringens betydelse för olika skattebaser och den framtida skattestrukturen.

Den ökade rörligheten över gränserna innebär att förutsättningarna för skattesystemet förändras de närmaste åren. Avtrappningen av införselreglerna för alkohol och tobak som inleds den 1 juli innebär att punktskatterna kommer att behöva ses över. Även kapitalbeskattningen sätts under allt hårdare press i takt med att det blir lättare att utnyttja utländska bankers och försäkringsbolags tjänster från Sverige. Sverige bedriver tillsammans med

många andra medlemsstater ett arbete inom bl.a. EU och OECD för att åstadkomma ett gemensamt handlingsprogram för beskattning på de områden som är särskilt känsliga för internationell rörlighet. Motståndet hos vissa andra länder gör dock att detta arbete kan komma att gå alltför långsamt. Regeringen anser därför att det är angeläget att upprätthålla en beredskap att vidta åtgärder inom de områden som är särskilt känsliga för rörlighet över gränserna.

Motionerna

I *Moderata samlingspartiets partimotion Fi12* av Bo Lundgren m.fl. (m) föreslås att en genomgripande inkomstskattereform genomförs för att stärka medborgarna och göra Sverige konkurrenskraftigt. Den skall syfta till att radikalt sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare genom sänkta kommunalskatter och höjda grundavdrag. Den statliga inkomstskatten avvecklas, och avvecklingen inleds genom att det sista steget i skatteskalen slopas. Ett utrymme på 15, 30 respektive 50 miljarder kronor avsätts för en sådan reform under åren 2001–2003. Härtill kommer en statligt finansierad kommunalskattesänkning med 4 miljarder kronor år 2001. I takt med att den statliga inkomstskatten avvecklas kommer enligt vad motionärerna anför problemen med beskattningen av personaloptioner, de s.k. 3:12-reglerna och utländska experter att minska. Ojämna inkomster påverkas inte heller på samma sätt (yrkande 15). Dessutom föreslår motionärerna att löntagare kompenseras för egenavgifterna genom ett förvärvsavdrag på 6 % som höjs till 10 % under perioden. Ytterligare förändringar föreslås. Reseavdraget höjs till 16 kr, det ej avdragsgilla beloppet i inkomstslaget tjänst sänks till 6 000 kr och bensin- och dieselskatten sänks med 40 öre per liter (50 öre med moms). Kompetenskonton införs och avdraget för pensionsförsäkringspremier höjs till ett basbelopp. Det särskilda grundavdraget för förtidspensionärer återställs. Den familjepolitiska reform som föreslås innebär bl.a. att ett grundavdrag på 10 000 kr per barn införs och att styrkta kostnader för barnomsorg blir avdragsgilla upp till en viss nivå. Motionärerna anför att fastighetsskatten bör avvecklas successivt. De föreslår att fastighetsskatten sänks till 1,2 %, 1,1 % och 1,0 % under perioden och att den skall utgå på halva markvärdet. Underlaget för fastighetsskatten låses också (yrkande 14).

Den kommunala inkomstskatten är enligt motionärerna särskilt tung att bära för låg- och medelinkomsttagarna. Den relativt starka ökningen av de kommunala inkomsterna under de senaste åren ger enligt motionärerna utrymme för sänkta kommunalskatter. De föreslår att statsbidragen till kommunerna inte höjs mer och att kommunerna ges en tydlig och klar signal om behovet av en skattesänkning genom att avskrivningen av skulden i momssystemet görs beroende av att en skattesänkning sker. Alternativt kan de kommuner som sänker skatten få ett förhöjt statsbidrag år 2001 (yrkandena 22 och 23).

Som ett led i en förbättring av företagandets villkor föreslår motionärerna vidare att skatterna på företagande, ägande och investeringar minskas. Dubbelbeskattningen av bolagsinkomster slopas fr.o.m. 2000 års vinster och förmögenhetsskatten avvecklas successivt. Sambeskattningen slopas ome-

delbart. De särskilda spärr- och stoppreglerna för de allra minsta företagen elimineras. Skatterna på jordbrukets produktionsmedel sänks. Skatten på kärnkraft sänks. Beskattningen av royalty görs lägre och löneskatten på vinstandelar slopas. Reklamskatten slopas och detta finansieras genom höjd moms på tidningar. Kalk- och cementindustrins särskilda regler om nedsatt koldioxidskatt förlängs. Trepartiförslaget om 50 % skattereduktion på hushållsnära tjänster genomförs.

Även i *kommittémotion Fi39* av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) hemställs om en fortsatt frysning av taxeringsvärdena, sänkt fastighetsskatt för bostäder till 1,2 % år 2001, 1,1 % år 2002 och 1,0 % år 2003 och en reducering av underlaget till byggnadsvärdet och halva markvärdet (yrkande 3). Vidare anförs att kombinationen av ändrade införselregler och bibehållna alkoholskatter kommer att leda till en kraftigt ökad privatimport och dessutom en illegal alkoholhantering som stärker den organiserade brottsligheten. Alkoholskatterna bör därför sänkas omgående. Regeringen bör återkomma med ett skyndsamt förslag (yrkande 5).

I *Kristdemokraternas partimotion Fi13* av Alf Svensson m.fl. (kd) föreslår motionärerna åtgärder som syftar till att låta inkomstagarna få behålla en större del av sin lön. Nuvarande skattereduktioner slopas och inkomstskatten sänks genom att grundavdraget höjs med 11 900 kr till 20 600 kr för alla. Kommunernas inkomster påverkas inte eftersom grundavdraget utformas som en statlig skattereduktion. Vidare införs en ny statlig skattereduktion för lönearbete med 2 % år 2001, 4,2 % år 2002 och 7,5 % år 2003 i syfte att reducera marginalskatten för alla. Det sista steget i inkomstskatteskalen slopas och några särregler för utländska experter införs inte. Gränsen för reseavdraget sänks till 5 000 kr. Avdragsrätten för pensionssparande höjs till ett basbelopp. Trepartiförslaget om en skattereduktion på 50 % för hushållsnära tjänster införs. En avdragsrätt för insättning på individuella utbildningskonton införs den 1 juli 2001. Royalty skattebefrias i två år och beskattas därefter som inkomst av kapital. Ett yrkesfiskeavdrag införs. Fastighetstaxeringsvärdena fryses varaktigt och fastighetsskatten för hyreshus bestäms till 1,2 %. På egna hem sänks fastighetsskatten till 1,3 % år 2002 och till 1,2 % år 2003. Den beräknas på en tredjedel av markvärdet över 150 000 kr fr.o.m. år 2001 (yrkande 6). Som en del i de åtgärder som motionärerna föreslår på familjeområdet införs en avdragsrätt på maximalt 4 000 kr per månad för styrkta barnomsorgskostnader.

För att skapa långsiktigt goda förutsättningar genom ett bättre företagar-klimat föreslår motionärerna ytterligare åtgärder. Arbetsgivaravgifterna sänks med 10 % på lönesummor upp till 900 000 kr från år 2002, och för egenföretagare utökas den nedsättningsberättigade lönesumman med 250 000 kr. Ett riskkapitalavdrag med ett tak på 100 000 kr införs. Dubbelbeskattningen av bolagsinkomster slopas genom att beskattningen av aktieutdelning halveras i ett första steg för att sedan slopas. Förmögenhetsskatten avvecklas i tre steg. År 2001 avskaffas sambeskattningen av förmögenhet, år 2002 sänks förmögenhetsskattesatsen med en procentenhet till 0,5 % och år 2003 avvecklas den helt. Utfasningen av förmögenhetsskatten finansieras genom att bolagsskatten höjs till 30 %. Momsen på böcker sänks till 6 %. Löneskat-

ten på vinstandelar slopas och beskattningen av personaloptioner lindras. Jordbrukets skatteryggsäck lyfts av och konkurrensvillkoren för åkeri- och transportsektorn förbättras genom sänkt fordonsskatt och sänkt dieselskatt.

Motionärerna anför vidare att skadligheten av marginaleffekterna i skatte- och socialförsäkringssystemen nu erkänns av nästan alla men att det är svårt att få gehör för de förslag som läggs fram. Det handlar enligt motionärerna mest om att växla bidrag mot sänkta skatter. De åtgärder som måste vidtas berör bostadsbidragets konstruktion och avtrappning, LO-puckeln i grundavdraget, barnomsorgstaxornas konstruktion, äldrevårdstaxorna, underhållsstödet, arbetslöshetsförsäkringen samt studiebidraget, och det kommunala skattetrycket diskuteras. För att skapa stabilitet och långsiktighet föreslår motionärerna att en samverkan sker mellan de fem partier som står bakom pensionsreformen (yrkande 14).

I *Centerpartiets partimotion Fi14* av Lennart Daléus m.fl. (c) anför att det är en långsiktig målsättning att sänka skattetrycket till samma nivåer som övriga OECD-länder och att sänkningen bör ske i takt med vad ekonomin medger. Motionärerna anför att den goda konjunkturen gör att det finns ett utrymme för skattesänkningar i motionärernas budgetalternativ med 25, 50 respektive 75 miljarder kronor åren 2001–2003. De föreslår att skattesänkningarna ges en inriktning som prioriterar sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande och boende. Fastighets-skattesatsen bör sänkas under perioden, och motionärerna klargör att någon inkomstökning för staten inte bör räknas hem när frysningen av taxeringsvärdena upphör år 2001. De föreslår sänkta arbetsgivaravgifter, med störst sänkning för småföretagen, i enlighet med den metod som användes under förra mandatperioden, och kompenserar också offentlig sektor för ett förlängt ansvar för de anställdas sjukperiod genom att sänka arbetsgivaravgiften med 0,7 procentenheter. Inkomstskatten bör sänkas och motionärerna förespråkar en lösning genom höjt grundavdrag för människor med små eller medelstora inkomster. Avdragsrätten för arbetsresor med bil höjs. Sveriges bönder kompenseras för konkurrenshämmande punktskatter. Ett RUT-avdrag införs med en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden på hushållsnära tjänster som utförs i hemmet med ett belopp upp till 20 000 kr per hushåll och år. Dubbelbeskattningen av bolagsinkomster avskaffas. Förmögenhetsskatten fasas ut med slopad sambeskattnings första steg. Slutligen bör energibeskattningsreformen reformeras (yrkande 18). Motionärernas förslag om goda villkor för företagandet innebär bl.a. att ett system med kompetenskonton införs.

I *Folkpartiet liberalernas partimotion Fi15* av Lars Leijonborg m.fl. (fp) föreslår motionärerna en skattereform med inriktning på sänkt skatt på arbete och risksparande. Principen om hälften kvar, och att de allra flesta bara skall betala kommunalskatt, återupprättas. Genom avskaffad värnsskatt, höjd brytpunkt för statlig skatt och borttagande av den s.k. LO-puckeln, uppnås att de flesta bara betalar 30 % i skatt och att de med höga inkomster bara betalar 50 %. Marginaleffekterna minskas också genom att det inkomstprövade bostadsbidraget växlas mot ett generellt barnstöd. Fortsatta ökning av barnstödet bör ske i form av en skattereduktion. Vidare införs en skattereduktion som är lika för alla. Motionärerna anser att nivån på fastighetsbe-

skattningen är för hög och föreslår att den sänks och omvandlas till en schablonintäkt för egnahem. Förmögenhetsskatten avvecklas (yrkande 7). En inkomstskattereform genomförs. Det sista steget i inkomstskatteskalans slopas, och brytpunkten för statlig skatt höjs i två steg så att den statliga skatten inträder då de obligatoriska försäkringsavgifterna upphör. Nedtrappningen av grundavdraget i inkomstskiktet 150 000–250 000 kr, den s.k. LO-puckeln, avskaffas. För att garantera att alla får del av en skattesänkning införs en skattereduktion som är lika för alla och som kan beräknas uppgå till 4 500 kr för varje skattebetalare. Reformen genomförs över en treårsperiod. Den bör med det ytterligare barnstöd som Folkpartiet vill genomföra via skattesystemet omfatta bortåt 55 miljarder kronor (yrkande 8).

För att få fler företag på svensk botten krävs enligt motionärerna rejäla skatteändringar – lägre skatter och en förändrad mix av existerande skatter. De skatter som är skadligast mot jobb och företagande bör angripas först. Arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn sänks. Dubbelbeskattningen på aktiesparande avskaffas successivt. Beskattningen av personaloptioner ses över eftersom de sociala avgifterna är en tung belastning för växande företag. De sociala avgifterna på vinstandelar avskaffas. Skattereglerna för fåmansbolag, särskilt de s.k. 3:12-reglerna, ändras. Den som vill starta eget företag eller vidareutbilda sig får möjlighet att ta ut ett pensionsår i förväg. Enklare avdragsregler införs för företagare med hemmet som arbetsplats. Trepartiförslaget om skattelättnader i hushållssektorn genomförs. Folkpartiets förslag om enklare deklarationer, utfärdandet av F-skattsedel, betalning av preliminärskatt, rensning i uppgiftslämnandet, förbättring av skattekontot, införande av servicecheckar m.m. genomförs.

Skatteutskottets yttrande

I sitt yttrande (SkU6y) anför skatteutskottet att det inte finns möjlighet att nu genomföra långtgående skattesänkningar som medför att utrymmet för den gemensamma sektorn minskas, utan att det i stället krävs en fortsatt hård prioritering inom skattepolitiken under de närmaste åren för att bibehålla de förbättrade offentliga finanserna. I likhet med regeringen anser skatteutskottet att det är viktigt att prioritera åtgärder som bidrar till att förbättra de skattemässiga villkoren för arbete, utbildning och investeringar i Sverige och som uppfyller kraven på att vara fördelningspolitiskt rättvisa. Det är vidare nödvändigt att vidta åtgärder för att möta de krav som ställs till följd av internationaliseringen och dess effekter på skattebaserna. Det finns också obalanser i skatteuttaget på vissa områden, t.ex. fastighetsbeskattningen, som behöver åtgärdas. Kravet på prioriteringar för vissa områden gör enligt skatteutskottet att det är nödvändigt att iaktta en stark återhållsamhet när det gäller åtgärder som inte stöder de prioriterade områdena. Skatteuttaget på trögrörliga skattebaser bör upprätthållas i största möjliga utsträckning, och generella åtgärder måste prioriteras framför särregler som urholkar skattebaser, skapar snedvridningar och kontrollproblem och försvårar fortsatt förenkling.

I yttrandet anförts att riksdagen redan har fattat beslut om en fjärdedel av den reform som innebär att kompensation erhålls för egenavgifterna och att

andelen skattskyldiga med statlig inkomstskatt till 15 % minskas. Ett fullföljande av reformen – till en tillkommande budgetkostnad om ca 36 miljarder kronor – är enligt utskottets mening angelägen av både fördelningspolitiska skäl och för att stödja arbetslinjen. När riksdagen beslutade om det första steget i denna reform gjordes det fortsatta genomförandet av reformen beroende av de löpande bedömningarna av de offentliga finanserna och av det konjunkturpolitiska läget, och det uttalades att en avvägning skall göras i förhållande till de behov som finns att säkerställa en tillfredsställande kvalitet i de offentliga åtagandena, särskilt för vården, skolan och omsorgen. Skatteutskottet anför att dessa villkor bör fortfara att gälla.

Vidare anføres att regeringen har beräknat inkomstförstärkningen vid en slopad begränsning av fastighetsskatteuttaget år 2001 till 8 miljarder kronor och att ett fullt genomslag för den mest betydelsefulla komponenten – uppjusteringen av taxeringsvärdena – skulle ge högst varierande regionala effekter. Inom ramen för de olika regionala genomsnitten kan det också finnas betydande variationer för olika delområden och för olika slag av hushåll. Skatteutskottet instämmer i regeringens bedömning att de effekter som kan förväntas vad gäller förändringar i skatteuttaget mellan åren 2000 och 2001 inte kan godtas, och utskottet ser positivt på att regeringen i budgetpropositionen för 2001 avser att lämna förslag som begränsar ökningen av skatteuttaget. Fastighetsbeskattningskommittén har den 2 maj avlämnat sitt slutbetänkande, och skatteutskottet utgår från att regeringen i de fortsatta övervägandena beaktar Fastighetsbeskattningskommitténs arbete – liksom det betänkande som tidigare överlämnats av Fastighetstaxeringsutredningen.

Skatteutskottet anför vidare att den fortgående internationaliseringen ställer nya krav på det svenska skattesystemet. Marknaderna för varor och tjänster, liksom arbetsmarknaden och kapitalmarknaden, integreras enligt vad som anføres alltmer internationellt, och detta kan påverka rörligheten hos olika skattebaser och därmed möjligheterna att varaktigt finansiera de gemensamma åtagandena. Detta aktualiserar enligt skatteutskottets mening centrala frågor om den svenska skattestrukturens framtida utformning, och vilken avvägning som skall göras mellan å ena sidan internationaliseringens krav och å andra sidan interna krav på ett systematiskt uppbyggt skattesystem och en fördelningspolitiskt rättvis fördelning av det samlade skatteuttaget. Den internationella integrationen ökar konkurrensen om investeringar, företag och arbetskraft. Skatteutskottet anför att Sverige måste uppfylla kraven på goda förutsättningar för riskvilligt kapital, entreprenörskap och arbete.

Enligt skatteutskottets mening medför de utmaningar som den framtida skattepolitiken kommer att ställas inför att det är angeläget att få till stånd fördjupade bedömningar och kartläggningar av olika slag. Det handlar bl.a. om bedömningar av i vilket tidsperspektiv olika anpassningskrav kommer att uppstå. Men det gäller också analyser av de förutsättningar för skattepolitiken som ges av våra internationella åtaganden i olika avseenden, EU-medlemskapet inklusive ett eventuellt svenskt deltagande i EU:s valutaunion samt även andra internationella regelverk av betydelse. Skatteutskottet noterar att regeringen avser att inom kort tillsätta en utredning med uppgift att förbättra underlaget för den framtida skattepolitiken i dessa avseenden.

När det gäller alkoholskatterna anför skatteutskottet att det framgå av proposition 121 att regeringen avser att återkomma med förslag till åtgärder på skatteområdet i budgetpropositionen för år 2001 och att regeringen i anslutning härtill också kommer att presentera en ny nationell handlingsplan för alkoholförebyggande åtgärder. Enligt skatteutskottets mening behövs det mot denna bakgrund inte några uttalanden till regeringen om att regeringen snarast skall återkomma med förslag på området.

Med det anförda tillstyrker skatteutskottet den inriktning av skattepolitiken som regeringen föreslår i vårpropositionen och avstyrker de förslag om en alternativ inriktning som läggs fram i parti- och kommittémotionerna från Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet.

Skatteutskottets ledamöter från Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet har i avvikande meningar utvecklat sin syn på skattepolitikens utformning.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet konstaterar i sitt yttrande (BoU9y) att Fastighetsbeskattningskommittén för endast en dryg vecka sedan avlämnat sitt slutbetänkande (SOU 2000:34) och att det mot denna bakgrund förefaller rimligt att ge såväl regeringen och riksdagens ledamöter som berörda intresseorganisationer och övriga parter tillfälle att ta del av kommitténs överväganden och förslag utan att nu binda upp den fortsatta beredningen med uttalanden om ändrad fastighetsbeskattning etc. Sett i ett bostadspolitiskt perspektiv är det enligt bostadsutskottets mening också angeläget att effekterna på bostadssektorn av olika förändringar inom ramen för fastighetsskattesystemet kan analyseras ytterligare innan riksdagen tar ställning i dessa frågor.

Ledamöterna från Moderata samlingspartiet har i en avvikande mening tillstyrkt motionsyrkandet. Ledamöterna från Kristdemokraterna och Centerpartiet har i särskilda yttranden erinrat om den inställning som de redovisat i sina partimotioner.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har i det föregående redovisat beräkningar som visar att den inriktning av skattepolitiken som motionärerna står för innebär förhållandevis kraftiga skatte- och avgiftssänkningar. Skatte- och avgiftsinkomsterna skulle år 2003 vara mellan 60 och 75 miljarder kronor lägre än enligt de beräkningar som redovisas av regeringen på grundval av beslutade regler och framlagda förslag (se tabell 32). Motionärernas förslag innebär att möjligheten att ta ett långsiktigt och hållbart ansvar för den gemensamma sektorn minskar väsentligt. Att en stor del av skattesänkningarna föreslås finansieras genom utförsäljning av statligt ägda aktier under perioden kan inte ändra på detta förhållande.

Flera förslag har enligt finansutskottets mening en utformning som gör att de kan ifrågasättas ur fördelningssynpunkt. Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet liberalerna vill avskaffa det sista steget i inkomstskatteskalen, och Moderaterna föreslår dessutom att den statliga in-

komstskatten skall avskaffas på sikt, vilket skulle innebära ett kraftigt avsteg från den skatteskala som flertalet partier enat sig om under skattereformen. Över huvud taget innehåller flera av de förslag som läggs fram stora skattesänkningar i de övre inkomstskikten. Hela skatteskalen skjuts uppåt genom höga grundavdrag som gäller oberoende av inkomst, och särskilda förvärvsavdrag reducerar den andel av inkomsten som tas upp till beskattning. Med ett förvärvsavdrag på 10 % får en skattskyldig med 200 000 kr i inkomst undanta 20 000 kr från beskattning, under det att en skattskyldig med 400 000 kr i inkomst får undanta 40 000 kr. Med en schablonmässig marginalskatt på 30 % respektive 50 % blir skattelättnaden 6 000 kr respektive 20 000 kr. Förslag om denna typ av förvärvsavdrag har lagts fram av Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna.

Tabell 32. Oppositionspartiernas förslag till inkomster för staten åren 2001–2003, avvikelser i jämförelse med regeringen

År	Moderata samlingspartiet ²	Kristdemokraterna	Centerpartiet ³	Folkpartiet liberalerna
2001 Skatteinkomster	-22,5	-21,3	0,0	-31,0
Övriga inkomster ¹	+45,0	+47,9	+50,8	+48,8
Totala inkomster	+22,5	+26,6	+50,8	+17,8
2002 Skatteinkomster	-47,3	-44,6	0,0	-45,8
Övriga inkomster ¹	+45,0	+48,1	+51,0	+48,8
Totala inkomster	-2,3	+3,4	+51,0	+3,0
2003 Skatteinkomster	-60,5	-58,2	0,0	-63,8
Övriga inkomster ¹	45,0	+48,1	+52,5	+48,8
Totala inkomster	-15,5	-10,1	+52,5	+15,0

¹ Förändringarna för övriga inkomster avser för samtliga partier huvudsakligen ökade utförsäljningar av statligt ägda aktier.

² Beloppen avseende skatteinkomster är en uppskattning utifrån motionens redovisning av skatteeffekter för offentlig sektor.

³ Centerpartiet har ett avsatt utrymme för skattesänkningar på 25, 50 resp. 75 miljarder kronor för resp. år. Till vilken del detta påverkar statens resp. kommunernas skatteinkomster redovisas inte.

Även med den inriktning som regeringen föreslår är avsikten att det skall genomföras skattesänkningar, men dessa är i motsats till förslagen från motionärerna inriktade på att inom givna ekonomiska ramar och med fullt ansvar för möjligheten att upprätthålla kraven på en väl fungerande gemensam sektor återställa inkomstskatteskalen till de nivåer som gällde efter skattereformen. Saneringen av Sveriges ekonomi är avslutad och utgör grunden för de framgångar som Sverige nu skördar i form av ökad sysselsättning och god tillväxt. Under saneringen genomfördes bl.a. successiva höjningar av egenavgiften, som är särskilt betungande för låg- och medelinkomsttagarna. De skattesänkningar som övervägs gäller därför i första hand dessa grupper, och inriktningen är att de negativa effekter som uppkommer till följd av uttaget

av allmän pensionsavgift efter hand skall elimineras. Under saneringen har antalet skattskyldiga som betalar statlig inkomstskatt stigit, och avsikten är därför också att återställa skatteskalan i denna del. Som framgår av propositionen har ett första steg i en sådan reform tagits redan i år, och frågan om att ta ett ytterligare steg nästa år övervägs för närvarande. Ett fullföljande av reformen representerar en tillkommande budgetkostnad om ca 36 miljarder kronor.

Finansutskottet anser i likhet med regeringen att det av fördelningspolitiska skäl och för att stödja arbetslinjen är angeläget att den påbörjade reformen med en kompensation för egenavgifterna och en minskning av andelen skattskyldiga med statlig inkomstskatt fullföljs. Redan när det första steget togs uttalades att det fortsatta genomförandet av reformen beror av en löpande bedömning av de offentliga finanserna och det konjunkturpolitiska läget, och att en avvägning hela tiden måste ske mot de behov som finns att säkerställa en tillfredsställande kvalitet i de offentliga åtagandena. Dessa villkor gäller alltså. Regeringens överväganden i denna del bör därför avvaktas.

Problemen med marginaleffekter i skatte- och socialförsäkringssystemen tas upp i flera motioner. Regeringen har under våren tillsatt en särskild utredare som skall göra en analys av de samlade effekterna av de allmänna barnbidragen, underhållsstödet och bostadsbidraget till barnfamiljer. I analysen skall också vägas in avgifter i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, skattesystemet och studiestödssystemet samt andra faktorer av betydelse för barnfamiljernas ekonomi (dir. 2000:16). Frågan har således redan uppmärksamats av regeringen.

Enligt finansutskottets mening är det viktigt att skattepolitiken medverkar till att Sverige har ett gott företagsklimat. Sverige har också, tillsammans med Finland och Norge, den lägsta nominella bolagsskattesatsen inom OECD och ligger förhållandevis väl till när det gäller effektiv skattesats med hänsyn till reserveringsmöjligheter etc.

Motionärerna har kritiserat beskattningen av utdelningar och kapitalvinster eftersom denna skulle inverka negativt på företagsklimatet, och samtliga motionärer lägger fram förslag om att den s.k. dubbelbeskattningen skall slopas. Frågan om beskattningen av utdelningar och kapitalvinster och dess inverkan på företagsinvesteringarna har utretts av 1992 års företagsskatteutredning som i betänkandet En lättnad i dubbelbeskattningen av mindre företags inkomster (SOU 1996:119) avvisade ett generellt slopande av dubbelbeskattningen. Avkastningskravet på investeringar är internationellt bestämt, och utredningen kom fram till att förändringar av kapitalinkomstbeskattningen därför endast kan ha en begränsad inverkan på realinvesteringar och sysselsättning. För små och medelstora företag bedömdes situationen vara delvis annorlunda, eftersom de är mer eller mindre avskärmade från den internationella kapitalmarknaden. För dessa företag och dess ägare kan den personliga kapitalinkomstbeskattningen till viss del ses som en skatt på företagets investeringar. I skattelagstiftningen beaktas detta förhållande genom de särskilda lättnader som gäller vid beskattningen av utdelningar och realvinster på onoterade aktier sedan 1997. Enligt finansutskottets mening skulle en slopad beskattning av utdelningar och kapitalvinster medföra betydande

inkomstförstärkningar för aktieägarna och ha begränsade effekter på företagsinvesteringar och sysselsättning.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra villkoren för företagande och många av åtgärderna har riktats till små och medelstora företag. De allra flesta av de s.k. stoppreglerna för fåmansföretag har avskaffats och de s.k. 3:12-reglerna om beskattning av utdelningar och kapitalvinster ses över. I propositionen lägger regeringen fram förslag om fler förbättringar för företagarna, och det framgår att regeringen avser att fortsätta att förenkla regler, medverka till sund konkurrens och på andra sätt förbättra villkoren för företagande och sysselsättning. De problem som kan uppkomma till följd av den internationella utvecklingen kommer att belysas av en särskild utredning som regeringen tillsätter.

Finansutskottet anser att det är viktigt att företagen har goda och rättvisa villkor och ser inte någon anledning att tillstyrka motionärernas förslag om en ändrad inriktning av beskattningen på detta område.

Med det anförda, och med hänvisning till vad skatteutskottet och bostadsutskottet anför, avstyrker finansutskottet motion Fi12 (m) yrkandena 14, 15, 22 och 23, Fi13 (kd) yrkandena 6 och 14, Fi14 (c) yrkande 18, Fi15 (fp) yrkandena 7–9 och Fi39 (m) yrkande 5.

Finansutskottet avstyrker vidare i likhet med skatteutskottet och bostadsutskottet motion Fi39 (m) yrkande 3.

4.3 Avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor

Vårpropositionen

Regeringen föreslår i vårpropositionen yrkande 40 delvis (avsnitt 8.3.1) att bestämmelserna om avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresa ändras så att skattskyldiga utan traktamente eller med lågt traktamente får samma möjlighet som anställda med fullt traktamente att använda schablonavdragen för merkostnad för måltider och småutgifter och att göra avdrag för faktisk merkostnad. Liksom hittills måste den som inte uppburit traktamente göra sannolikt att han har haft merutgifter för måltider och småutgifter för att kunna utnyttja avdragsschablonen. De nya reglerna föreslås tillämpas första gången vid 2002 års inkomsttaxering.

Regeringen anför att regeringen i anslutning till en motsvarande ändring av rätten till schablonavdrag för logikostnad uttalade att man bör sträva efter att skattemässigt likabehandla dem som arbetar tillfälligt utanför bostadsorten oavsett om arbetet utförs inom ramen för en tjänsteresa eller på annat sätt och att regeringen då av förenklings- och rättviseskäl, med riksdagens godkännande, föreslog att skattskyldiga utan traktamente skulle få samma rätt att göra avdrag för logikostnad med schablonbelopp som skattskyldiga med traktamente (prop. 1998/99:83, bet. 1998/99:SkU17). Regeringen anför att personer som är på tjänsteresa på samma plats under liknande förhållanden också kan förutsättas ha en likartad situation även beträffande merutgifter för måltider och småutgifter och att det därför är motiverat att även avdragsreglerna för denna typ av utgifter görs likvärdiga.

I propositionen anförs vidare att en motsvarande olikhet i beskattningen kvarstår när det gäller tjänsteresor som varar längre än tre månader. Utredningen om avdrag för ökade levnadskostnader (SOU 1999:94) har dock lagt fram ett förslag som innebär att de båda kategorierna skattskyldiga får en likartad behandling. Regeringen anser att inte minst förenklingskäl talar för en förändring även i detta fall. Med hänsyn till att utredningens förslag inte remissbehandlats bör dock enligt regeringens mening frågan om avdrag för ökade levnadskostnader vid tillfällig anställning tas upp i ett annat sammanhang.

Motionen

I *kommittémotion Fi39* av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) yrkande 1 anförs att en motsvarande ändring bör genomföras när det gäller ökade levnadskostnader vid tjänsteresor som varar längre än tre månader, och motionärerna hemställer att riksdagen fattar beslut om denna ändring.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har inte funnit någon anledning till erinran mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen i denna del.

När det gäller motionsyrkandet om en motsvarande förändring vid tjänsteresor som varar längre än tre månader anser skatteutskottet i likhet med regeringen att en sådan förändring är önskvärd. Det förslag om en sådan förändring som lagts fram av Utredningen om avdrag för ökade levnadskostnader bör dock enligt skatteutskottets mening remissbehandlas och prövas på sedvanligt sätt av regeringen innan ett eventuellt förslag läggs fram. Skatteutskottet vill således avvakta regeringens ytterligare överväganden i frågan och avstyrker därför motionsyrkandet.

Skatteutskottets ledamöter från Moderata samlingspartiet har i en avvikande mening tillstyrkt motionsförslaget.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet propositionens förslag om avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor (yrkande 40 delvis) och avstyrker motion Fi39 (m) yrkande 1.

4.4 Avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet

Vårpropositionen

Regeringen föreslår i vårpropositionen yrkande 40 delvis (avsnitt 8.3.1) att enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag får ett schablonavdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamheten. Resan skall ha skett utanför den vanliga verksamhetsorten och varit förenad med övernattnig. Schablonen uppgår till samma belopp som

för anställda. På samma sätt som för anställda utan traktamente krävs att näringsidkaren gör sannolikt att han haft merutgifter. Näringsidkare får också en möjlighet till avdrag för verkliga merutgifter som överstiger schablonen.

Regeringen föreslår vidare att näringsidkare får möjlighet att använda det schablonavdrag för logikostnad som nyligen införts för anställda.

Eftersom anställda inte har rätt att använda reglerna om avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresa när arbetet utanför den vanliga verksamhetsorten pågått längre tid än tre månader föreslås en motsvarande begränsning när det gäller näringsidkares schablonavdrag.

De nya reglerna föreslås gälla fr.o.m. 2002 års inkomsttaxering.

Regeringen anför att näringsidkare inte har något schablonavdrag för ökade levnadskostnader vid övernattnings utanför den vanliga verksamhetsorten men att skattemyndigheterna i praktiken många gånger tillåter schablonavdrag med samma belopp som gäller för anställda som inte får traktamente. Av rättvise- och förenklingskäl bör det enligt regeringens mening införas regler om rätt till schablonavdrag för näringsidkare, och utgångspunkten bör vara de regler som gäller under tjänst, med beaktande av förslagen avseende skattskyldiga som inte fått traktamente.

Regeringen anför att det kvarstår skillnader i behandlingen av anställda med och utan traktamente när det gäller tjänsteresor som varar längre än tre månader och att regeringen har bedömt att en förändring av de reglerna inte bör genomföras utan ytterligare beredning av det förslag som lagts fram av Utredningen om ökade levnadskostnader m.m. Eftersom näringsidkares och anställdas regler bör vara samordnade även i detta hänseende bör enligt regeringens mening frågan om näringsidkares avdragsrätt efter tremånadersperiodens utgång tas upp i anslutning till att motsvarande regler i inkomstslaget tjänst behandlas.

Motionen

I *kommittémotion Fi39* av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) yrkande 2 anføres att enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag bör ha samma avdragsrätt som anställda med traktamente också vid resor i näringsverksamheten som varar längre än tre månader, och motionärerna hemställer att riksdagen beslutar om en sådan förändring.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har inte funnit någon anledning till erinran mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen i denna del. När det gäller förslaget om en motsvarande förändring av de regler som gäller för längre resor anser skatteutskottet att frågan om en sådan förändring bör tas upp i anslutning till att de olikheter som nu kvarstår i inkomstslaget tjänst behandlas. Skatteutskottet avstyrker därför förslaget om omedelbar lagstiftning i denna fråga.

Skatteutskottets ledamöter från Moderata samlingspartiet har i en avvikande mening tillstyrkt motionsförslaget.

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet propositionens förslag om avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet (yrkande 40 delvis) och avstyrker motion Fi39 (m) yrkande 2.

4.5 Utvidgat reparationsbegrepp

Vårpropositionen

Regeringen föreslår i vårpropositionen yrkandena 40 delvis och 41 delvis (avsnitt 8.3.2) att generösare avdragsregler införs för utgifter vid ombyggnad av lokaler i samband med byte av hyresgäst. Det s.k. utvidgade reparationsbegreppet ändras så att det klart framgår att även sådana ändringsarbeten på en byggnad som kan anses normala i fastighetsförvaltning omfattas av avdragsrätt.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har inte funnit någon anledning till erinran mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen i denna del.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet propositionens förslag om utvidgat reparationsbegrepp (yrkandena 40 delvis och 41 delvis).

4.6 Kvittning av kapitalförluster på marknadsnoterade delägarätter

Vårpropositionen

Regeringen föreslår i vårpropositionen yrkandena 40 delvis och 41 delvis (avsnitt 8.3.3) att förluster på marknadsnoterade delägarätter skall få kvittas mot vinster på onoterade aktier. Efter denna förändring utgör de marknadsnoterade delägarätterna och de onoterade aktierna en sammanhållen grupp med fri kvittningsrätt. Vidare föreslås att s.k. blandfonder skall ingå i denna grupp. En möjlighet att fr.o.m. 2002 års inkomsttaxering kvitta förluster på marknadsnoterade delägarätter mot vinster på andelar i marknadsnoterade rena räntefonder tas bort.

Ändringarna föreslås tillämpas på vinster och förluster som uppkommit vid avyttringar efter den 1 januari 2000 och ges således retroaktiv verkan. Med hänsyn till den rättelse som genomförs skall dock i fråga om beskattningsår som påbörjats före ikraftträdandet den 1 juli 2000, och som taxeras vid 2002 års inkomsttaxering, äldre bestämmelser tillämpas till den del detta leder till lägre skatt.

Utskottet har inte funnit någon anledning till erinran mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen i denna del.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet propositionens förslag om kvittning av kapitalförluster på marknadsnoterade delägarätter (yrkandena 40 delvis och 41 delvis).

4.7 Allmän fastighetstaxering av småhus

Vårpropositionen

Regeringen föreslår i vårpropositionen yrkande 42 (avsnitt 8.4) att den allmänna fastighetstaxeringen av småhus flyttas från år 2002 till år 2003 så att ställning kan tas till Fastighetstaxeringsutredningens förslag innan nästa småhustaxering genomförs.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har inte funnit någon anledning till erinran mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen i denna del.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet propositionens förslag om flyttning av den allmänna fastighetstaxeringen av småhus (yrkande 42).

4.8 Andelsöverlåtelser inom koncerner

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet lägger i sitt yttrande fram förslag om en rättelse av ett skrivfel i inkomstskattelagens regler om andelsöverlåtelser inom koncerner. Skatteutskottet anför följande.

När lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelser inom koncerner (KÖL) infördes gjordes det ett skrivfel i 13 § tredje stycket (prop. 1998/99:15, bet. 1998/99:SkU5). Detta skrivfel rättades inte till när reglerna flyttades över till 25 kap. 23 § inkomstskattelagen (prop. 1999/2000:2, bet. 1999/2000:SkU2).

I KÖL och i 25 kap. IL finns regler som innebär att ett företag (det säljande företaget) kan få uppskov med beskattningen av en kapitalvinst som företaget får när det avyttrar en andel till ett annat företag (det köpande företaget) inom samma svenska koncern. Enligt huvudregeln skall kapitalvinsten tas upp först när det inträffar en omständighet som medför att den avyttrade andelen inte längre existerar eller inte längre innehas av ett företag som tillhör samma koncern som det säljande företaget.

I 13 § KÖL och i 25 kap. 23 § IL regleras vad som gäller om det köpande företaget delas ut genom en s.k. Lex Asea-utdelning. En Lex Asea-utdelning

är skattefri och kan kortfattat beskrivas som en utdelning från ett svenskt marknadsnoterat aktiebolag av samtliga andelar i ett dotterföretag, som är ett svenskt aktiebolag eller ett utländskt bolag. En Lex Asea-utdelning bryter ofta koncernförhållandet mellan det säljande och det köpande företaget eftersom det finns ett krav att andelar i det utdelade företaget efter utdelningen inte får innehas av något företag som tillhör samma koncern som moderföretaget. Bestämmelserna om Lex Asea-utdelningar fanns tidigare i 3 § 7 a mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt men har numera flyttats över till 42 kap. 16 § IL.

Om en Lex Asea-utdelning bryter koncernförhållandet skall kapitalvinsten tas upp till beskattning. När reglerna infördes ansågs det emellertid rimligt att det köpande företaget i stället skulle få inträda i det säljande företagens skattemässiga situation i fråga om den uppskjutna beskattningen (se prop. 1989/99:15 s. 206). En kompletterande regel fördes därför in i 13 § KÖL. Om det köpande företaget delas ut genom en Lex Asea-utdelning skall – om det säljande företaget begär det och det köpande företaget godkänner det – kapitalvinsten tas upp av det köpande företaget, men först när det inträffar en omständighet som medför att andelen inte längre innehas av det köpande företaget eller av ett företag som tillhör samma svenska koncern som detta.

I tredje stycket 13 § KÖL, liksom i 25 kap. 23 § IL, finns ett villkor för att det köpande företaget skall få överta uppskovet. Om det köpande företaget hade ett underskott under beskattningsåret innan det delades ut, får företaget inte ta över kapitalvinsten. Vidare anges, med lagtextens nuvarande utformning, att det under beskattningsåret före det beskattningsår då andelarna delas ut inte heller får ha uppkommit ett underskott hos ett företag till vilket det köpande företaget kan lämna koncernbidrag med avdragsrätt avseende det beskattningsår då *överlåtelser* sker (med KÖL:s terminologi) eller då *avyttringen* sker (med IL:s terminologi).

Detta villkor har fått en felaktig utformning. Avsikten har varit att regeln skall utformas så att det under beskattningsåret före det beskattningsår då andelarna delas ut inte får ha uppkommit ett underskott hos ett företag till vilket det köpande företaget kan lämna koncernbidrag med avdragsrätt under det beskattningsår då *utdelningen* sker. I annat fall skulle det köpande företaget genom att sälja de förvärvade andelarna kunna få en vinst som kan lämnas vidare som koncernbidrag och kvittas mot det mottagande företagens underskott från året innan. Regeln bör ändras så att den får den avsedda lydelsen.

Ändringen bör träda i kraft så snart som det är möjligt eftersom det är oklart vad som gäller i dag. Något första datum behöver inte sättas ut, utan regeln bör kunna tillämpas på alla koncerninterna andelsavyttringar som har skett sedan KÖL trädde i kraft den 1 januari 1999. Om företagen begär det bör den nya regeln kunna tillämpas retroaktivt på utdelningar före den 1 juli 2000. Ändringen berör IL och lagen (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229).

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet föreslår att skatteutskottets förslag om en rättelse av ett skrivfel i inkomstskattelagens regler om andelsöverlåtelser inom koncerner genomförs och har utformat hemställan i enlighet härmed. Ändringarna har inarbetats i de förslag om ändring i samma lagar som regeringen lägger fram i vårpropositionen (lagförslag 3.6 och 3.7) och som återfinns under moment 20.

5.1 Revision av EU-medel verksamhetsåret 1998

Vårpropositionen

I vårpropositionen (avsnitt 10) redovisar regeringen de viktigaste iakttagelserna i Europeiska revisionsrättens rapporter från 1999. Iakttagelserna avser 1998. De brister som revisionsrätten har iakttagit överensstämmer i många stycken med de som redovisats tidigare år, även om revisionsrätten noterar att flera åtgärder vidtagits från kommissionens sida vilka på sikt borde leda till förbättringar. Revisionsrätten lyfter fram fyra problem som särskilt bekymmersamma:

- Kommissionen använder alltför ofta utnyttjandegraden av anslagsmedel som den viktigaste indikatorn på berört programs framgång. Måluppfyllelse och resultat måste i stället sättas i fokus, vilket kräver tydliga och mätbara mål samt regelbunden uppföljning och utvärdering.
- Medlemsstaterna har ett delansvar för brister i förvaltningen och rätten har funnit allvarliga och ibland bestående svagheter på nationell nivå. Kommissionen uppmanas därför att öka sina ansträngningar att säkerställa att medlemsstaterna åtgärdar bristerna.
- Grundläggande reformering krävs av kommissionens interna kontroll, ansvaret för att verkställa EU-budgeten måste läggas på ansvariga direktorat och internrevisionen måste stärkas.
- Bemanningen inom kommissionen måste ses över så att fördelningen av personal överensstämmer med behovet och de kunskaper som krävs. Budgetförordningen, som reglerar budgetprocessen samt genomförandet och kontrollen av budgeten, måste moderniseras.

Inte heller för 1998 har rätten ansett sig kunna lämna en positiv revisionsförklaring för betalningar av anslagsmedel mot bakgrund av att en för stor andel av de underliggande betalningarna visat sig vara behäftade med någon form av väsentligt fel.

Av kommissionens svar på revisionsrättens kritik framgår att kommissionen i de flesta fall instämmer i rättens bedömning. Kommissionen pekar på att åtgärder redan vidtagits eller är på väg att vidtas. Kommissionen har också antagit en särskild handlingsplan med konkreta åtgärder för att bringa ned nivån på betalningar som är behäftade med väsentliga fel. I sammanhanget understryker dock kommissionen, med instämmande av revisionsrätten, att det tar tid innan åtgärder får effekt, särskilt inom de områden där administrationen och kontrollen sker på nationell nivå.

Ekonomi- och finansministerrådet beslutade den 13 mars 2000 att, på grundval av innehållet i revisionsrättens rapporter och i ljuset av kommissionens program för att reformera förvaltningen och kontrollen av EU-medlen samt administrationen i övrigt, rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet.

Rådets beslut stämmer väl överens med den svenska uppfattningen att innehålllet i revisionsrättens rapporter i sig inte ger grund för att inte bevilja ansvarsfrihet för kommissionen, även om Sverige i allt väsentligt delar revisionsrättens iakttagelser. Till detta kommer dels att prövningen av ansvarsfrihet avser ett år då den nu sittande kommissionen ännu inte tillträtt, dels att den nya kommissionen aviserat en rad reformer och åtgärder vilka i stor utsträckning tar sikte på de brister och problem som revisionsrätten identifierat.

Sverige har såväl bilateralt i kontakter med företrädare för kommissionen som i rådet uttalat starkt stöd för de aviserade reformerna och förutsätter att kommissionen genomför dem. Sverige har samtidigt verkat för att de kommentarer som rådet bifogat rekommendationen om ansvarsfrihet inskräper behovet av konkreta åtgärder från kommissionens, och i förekommande fall medlemsstaternas, sida.

Kommissionen har, i likhet med tidigare år, uppmanat Sverige (och övriga medlemsstater) att kommentera samtliga de iakttagelser som revisionsrätten gjort med hänvisning till medlemsstaterna generellt. Kommissionen har också uppmanat Sverige att kommentera fyra konkreta fall i Sverige som revisionsrätten bedömt vara förknippade med fel. Regeringen redovisar sin bedömning avseende iakttagelserna inom följande områden: egna medel, jordbruk och strukturella åtgärder.

Vad gäller strukturella åtgärder konstaterar revisionsrätten att det finns risk att utgifter för strukturella åtgärder deklarerats för högt, att kriterierna för stödberättigande inte följs eller att viktig information utelämnas samt att åtgärderna inte kontrolleras i tillräcklig omfattning. I propositionen redovisas åtgärder som vidtagits från svensk sida för att komma till rätta med de problem som revisionsrätten påtalar. Det är dels samarbetsavtal mellan kommissionen och interrevisorer, dels utbildning av handläggare inom berörda myndigheter. Vidare konstaterar regeringen att det är viktigt med tydliga riktlinjer för vilka kostnader som är stödberättigade. Sverige betalar inte heller normalt ut stöd i förskott, vilket bör motverka risken för väsentliga fel. Vad gäller kontroll framhåller regeringen att i första hand bör inte antalet kontroller utökas utan kvaliteten på kontrollerna förbättras och uppföljningar göras efter investeringstiden.

Revisionsrätten har redovisat ett substantiellt fel gällande ett projekt i Mål 2 Bergslagen, finansierat från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Projektet har enligt revisionsrätten inte någon anknytning till näringslivet utan är en vanlig utbildning och därför inte stödberättigat från fonden. I propositionen redovisas att NUTEK, som är ansvarig myndighet, vid ett flertal tillfällen varit i kontakt med kommissionen för att få vissa klargöranden avseende utbildningar. Kommissionen har granskat och godkänt det aktuella projektet vid sitt revisionsbesök 1997. Med anledning av revisionsrättens kritik har kommissionen inlett en förnyad, ännu inte avslutad granskning av ärendet.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet understryker i sitt yttrande (UU5y) att det ser en effektiv och korrekt användning av gemenskapsmedel som en prioriterad fråga för Sve-

rige i EU-samarbetet. Enligt yttrandet leder de upplysningar som lämnas i propositionen och den information som utrikesutskottet i övrigt inhämtat i här aktuella uppföljningsfrågor inte till några synpunkter i övrigt.

1999/2000:FiU20
Utskottet

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet redovisar i sitt yttrande (NU6y) att dess arbete med EU-frågor bl.a. sker inom ramen för fyra arbetsgrupper – energi, industri, inre marknad och regionala frågor. Frågan om strukturella åtgärder tillhör den sistnämnda arbetsgruppens ansvarsområde. Om det projekt som av revisionsrätten har ansetts vara förknippat med ett substantiellt fel framhåller näringsutskottet – utan att i sak ta ställning i frågan – att stöd självklart skall beviljas i enlighet med gällande regler. Därför är det, enligt näringsutskottets mening, viktigt att reglerna är så enkla och entydiga som möjligt. Vidare bör det vara överensstämmelse mellan kommissionens och revisionsrättens bedömningsgrunder.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet delar uppfattningen att en effektiv och korrekt användning av gemenskapsmedlen bör vara en prioriterad fråga för Sverige i EU-samarbetet. Utskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit denna synpunkt, senast vid behandlingen av regeringens redogörelse för revisionsrättens iakttagelser (1998/99:FiU20 s. 186) och i yttrandet över regeringens årliga skrivelse om verksamheten i EU (1999/2000:FiU3y s. 7–8). Utskottet instämmer således i utrikesutskottets bedömning att Sverige även fortsättningsvis bör agera för en effektiv och korrekt användning av gemenskapsmedel. Vidare instämmer utskottet i näringsutskottets bedömning att regler för stöd skall vara så enkla och entydiga som möjligt. Som näringsutskottet påpekar bör det vara en överensstämmelse mellan kommissionens och revisionsrättens bedömningsgrunder.

5.2 Redovisning av mål och resultat i budgetpropositionen för år 2001

Bakgrund

Finansutskottet har de senaste åren vid behandlingen av vårpropositionen tagit upp olika generella frågor om mål- och resultatstyrning sett ur riksdagens synvinkel. I motsvarande betänkande våren 1999 (bet. 1998/99:FiU20 s. 188 f.) konstaterade utskottet att resultatredovisningen har förbättrats under de senaste åren. Utskottet ansåg att utvecklingsarbetet inför budgetförslaget år 2000 borde bedrivas enligt vissa riktlinjer som preciserades i tio punkter:

1. Verksamhetsmålen bör formuleras på ett sådant sätt att de är möjliga att följa upp.

2. Resultatinformationen skall vara relevant i förhållande till de uppsatta målen. Resultat och utveckling bör vidare i större utsträckning redovisas i kvantitativa termer med hjälp av indikatorer eller nyckeltal.
3. Regeringens redovisning till riksdagen skall ha sådan kvalitet att måluppfyllelsen skall kunna bedömas av riksdagen.
4. Redovisningen skall i större utsträckning avse resultat och i mindre grad aktiviteter av typen vidtagna åtgärder eller pågående utredningar.
5. Redovisningen skall i ökad utsträckning, inte minst beträffande statliga insatser som är sektorsövergripande, avse verksamheter och i mindre grad myndighetsprestationer.
6. Kopplingen mellan uppnådda resultat och föreslagna anslag bör förbättras samtidigt som anslagsberäkningarna bör göras tydligare och redovisas för riksdagen.
7. Grundläggande är att resultatanalysen skall vara faktabaserad och vara inriktad på föregående års resultat i förhållande till uppsatta mål och på uppnådda resultat. En tydlig åtskillnad skall göras mellan resultatinformation och resultatanalys å ena sidan och regeringens resultatbedömning å den andra.
8. Motiven för regeringens bedömning och regeringens slutsatser bör framgå tydligt för att förbättra kopplingen mellan måluppfyllelse och förslag till budget.
9. Redovisningens omfång bör vara bättre avvägd i förhållande till omfattningen av de statliga resursinsatserna och till områdets politiska intresse. Detta innebär att budgetpropositionens totala omfång kan få öka.
10. Dialogen mellan riksdagen och regeringen bör fortsätta. Från riksdagens och utskottets sida bör utgiftsområdesvisa diskussioner föras som såväl tar upp brister och förtjänster i den föregående budgetpropositionen som krav och förväntningar på kommande budgetpropositioner. Det bör vara en gemensam ambition för riksdagen och regeringen att ytterligare utveckla resultatstyrningen med inriktning mot en budget som fokuserar på resultat.

Av budgetpropositionen för år 1999 framgår att regeringen avser att göra en översyn av mål och målstrukturer inom samtliga utgiftsområden under åren 1999 och 2000, den s.k. tvåårsöversynen. Utgångspunkten för översynsarbetet är att statsbudgeten skall innehålla förslag till såväl mål som kostnadsramar för den statliga verksamheten. När det gäller resultatstyrningen av enskilda myndigheter är inriktningen att verksamhetsanpassningen måste öka, dvs. att målen måste anpassas till vad som är mest lämpligt med avseende på förutsättningarna för den enskilda verksamheten. Utvecklingsarbetet kommer att redovisas för riksdagen under våren 2001.

Mot bakgrund av vad utskottet uttalade i betänkande 1998/99:FiU20 angående riktlinjerna för det fortsatta utvecklingsarbetet med resultatredovisningen i budgetpropositionen gav Finansdepartementet Statskontoret i uppdrag att kartlägga och analysera förekomsten av resultatredovisningar och resul-

tatbedömningar i budgetpropositionen för år 2000. Statskontoret har nyligen redovisat arbetet i rapporten (2000:19) Resultatredovisning och resultatbedömning i budgetpropositionen för år 2000. Statskontoret har analyserat 16 utgiftsområden och undersökt på vilken nivå den huvudsakliga resultatredovisningen sker, om en tydlig åtskillnad görs mellan resultatredovisning och resultatbedömning och om det förekommer mätbara resultatindikatorer och tidsserier. I sammanhanget kan också nämnas att Statskontoret nyligen presenterat en rapport där man gjort en kartläggning och bedömning av det samlade utvärderingsarbetet inom de olika utgiftsområdena (rapport 2000:17).

Inom riksdagen bedriver utskotten ett arbete med uppföljnings- och utvärderingsfrågor. Som exempel kan nämnas att inom finansutskottet, justitieutskottet, lagutskottet och näringsutskottet finns särskilda beredningsgrupper bestående av ledamöter som har till uppgift att bevaka uppföljnings- och utvärderingsfrågor inom utskottens respektive beredningsområden. För närvarande pågår inom finansutskottet en fallstudie i vilken man närmare studerar Finansinspektionens verksamhet. Gruppen har framför allt inriktat sig på sådana mål- och resultatfrågor som rör relationen mellan riksdag och regering. I sammanhanget kan också nämnas att utrikesutskottet i sitt yttrande till finansutskottet med anledning av vårpropositionen (UU6y) beträffande uppföljning anför att enligt utrikesutskottets uppfattning är uppföljning av tidigare års resultat av central betydelse för styrningen av den statliga verksamheten. Utrikesutskottet anför vidare att uppföljning utgör också en grund, om än inte den enda, för budgetering och andra typer av styrning inför kommande år.

Finansutskottets ställningstagande

Budgetarbetet i Regeringskansliet och i riksdagen sker i flera steg. Avsikten är att riksdagen på våren i samband med behandlingen av den ekonomiska vårpropositionen skall ta ställning till utgiftstaket och en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för de närmaste åren. I nästa steg när budgetpropositionen lämnas ger regeringen en mer utförlig och detaljerad information om utgiftsområdena och om anslagen. Det är först i samband härmed som riksdagen på hösten tar ställning till hur medlen skall användas inom varje utgiftsområde. Det är därför inte nödvändigt för riksdagen och utskotten att redan på våren ta ställning till detaljer beträffande den framtida medelsanvändningen. Däremot är det naturligtvis värdefullt för riksdagen att så snart som möjligt få information om det ekonomiska utfallet och hur medlen har använts under det närmast föregående budgetåret.

Som redovisats ovan pågår ett omfattande arbete inom Regeringskansliet med utveckling av mål- och resultatstyrning, den s.k. tvåårsöversynen. Av Statskontorets rapport angående förekomsten av resultatredovisning och resultatbedömning i budgetpropositionen för år 2000 framgår att redovisningen varierar mellan olika utgiftsområden och att redovisningen kan förbättras. Utskottet anser det positivt att ett samlat grepp tas beträffande målfrågor i samband med översynen. Det är också välkommet att arbetet innefattar ett utvecklande av strategier för uppföljning och utvärdering av statlig

verksamhet. Utskottet vill framhålla det angelägna i att målen görs mätbara och uppföljningsbara så att det blir meningsfullt att ställa dessa i relation till kostnaderna. Det är också av värde om målen uttrycks i sådana termer att de kan vara utgångspunkter för politiska prioriteringar och diskussioner. Målen bör således inte vara alltför vagt eller allmänt formulerade.

Finansutskottet vill avslutningsvis framhålla att arbetet inom Regeringskansliet med tvåårsöversynen är mycket angeläget. Det är också väsentligt att en fortlöpande dialog förs mellan riksdag och regering, främst i anslutning till budgetprocessen, om hur mål- och resultatstyrningen bör utvecklas. Eftersom den pågående tvåårsöversynen är långt framskiden anser utskottet att regeringen i budgetpropositionen för år 2001 bör lämna en lägesrapport om översynsarbetet. Utskottet anser vidare att från riksdagens och utskottets sida bör diskussioner föras med Regeringskansliet om respektive utgiftsområde där man tar upp brister och förtjänster i den föregående budgetpropositionen samt krav och förväntningar på kommande budgetpropositioner. Det bör vidare vara en gemensam ambition för riksdagen och regeringen att ytterligare utveckla resultatstyrningen med inriktning mot en budget som fokuserar på resultat.

6.1 Kommunal ekonomi och balanskrav

Motionen

I *motion Fi12* av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 24 anför motionärerna att de anser att den av regeringen tillsatta utredningen om kommunernas och landstingens ekonomiska förvaltning, som bl.a. skall behandla frågan om god ekonomisk hushållning, är angelägen eftersom det finns kommuner som driver högskattepolitik samtidigt som de låter ekonomin successivt försämrans. I sådana kommuner blir medborgarna de stora förlorarna. Motionärerna anser att det finns anledning att varna för att utredningen skall komma fram till slutsatsen att det ligger ett värde i att en kommun bygger upp en egen förmögenhet i stället för att, när tillfälle ges, sänka skatten. Som exempel anger motionärerna att en koncentration på en kommuns kärnuppgifter innebär att vissa tillgångar kommer att kunna försälgas. Motionärerna anser att det ur medborgarnas synvinkel är god ekonomisk hushållning om det kan leda till sänkt utdebitering. Vad som anförts i motionen om en god ekonomisk hushållning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Finansutskottets ställningstagande

Det övergripande målet för den kommunala ekonomin är enligt 8 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) att kommuner och landsting skall ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Balanskravet, som trädde i kraft den 1 januari 2000 och som regleras i 8 kap. 5 § kommunallagen, innebär att kommuner och landsting varje år skall upprätta sina budgetar så att intäkterna överstiger kostnaderna. Balanskravet kan sägas vara uppfyllt om intäkter och kostnader balanserar i bokslutet. Balanskravet kan sägas utgöra en nedre gräns för den kommunala ekonomin, dvs. ett minimikrav. Ett nollresultat innebär i praktiken en real urholkning av kommunens eller landstingets eget kapital. Kommunallagens bestämmelse om god ekonomisk hushållning ställer således i princip högre krav på kommunerna än vad balanskravet gör. I vårpropositionen anför regeringen att begreppet god ekonomisk hushållning i kommunallagen inte har preciserats närmare. Regeringen har den 13 april 2000 tillkallat en utredare för att utreda vissa frågor rörande kommunernas och landstingens ekonomiska förvaltning. Av direktiven (dir. 2000:30) framgår bl.a. att utredaren särskilt skall göra en översyn av bestämmelserna om god ekonomisk hushållning och dess tillämpning.

Utskottet anser det angeläget att bestämmelserna om god ekonomisk hushållning preciseras närmare. Inriktningen bör vara att nu konsolidera ekonomin i kommuner och landsting. Det är av stor vikt att finansieringsprincipen beaktas när förslag lämnas som innebär en ökning av det kommunala åtagandet. I motion Fi12 (m) yrkande 24 lämnar motionärerna sin syn på vad som bör avses med begreppet god ekonomisk hushållning. Utskottet vill inte föregripa den pågående utredningen och anser inte att det finns någon anledning att föreslå något tillkännagivande med anledning av motionen. Motion Fi12 (m) yrkande 24 avstyrks således.

Bakgrund

Våren 1999 lämnade regeringen i proposition 1998/99:89 förslag till vissa förändringar i utjämningsystemet för kommuner och landsting. Riksdagen biföll regeringens förslag och ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2000 (bet. 1998/99:FiU25, rskr. 253)

Förändringarna i kostnadsutjämningsystemet består av vissa uppdateringar i underlagsdata, vissa ändringar i befintliga modeller samt en ny modell för merkostnader för barn och ungdomar med utländsk bakgrund. Särskilda införanderegler tillämpas under perioden 2000–2004. Det innebär dels en förlängning med ett år av införandeperioden jämfört med tidigare gällande regler, dels en ytterligare begränsning av den totala bidragsminskning som en kommun eller ett landsting kan vidkännas för hela perioden 1996–2004.

I proposition 1998/99:89 aviserade regeringen att en utredning skulle tillsättas med uppdrag att fortsätta att utveckla utjämningsystemet. Dessutom aviserade regeringen att en utredning skulle tillsättas med uppdrag att utreda möjligheterna att förenkla utjämningsystemet. Under hösten 1999 tillsatte regeringen en delegation för fortsatt utveckling av utjämningsystemet för kommuner och landsting (Fi 1999:11) samt en expertgrupp för utredning av möjligheterna att förenkla utjämningsystemet för kommuner och landsting (Fi 1999:10). Båda utredningarna skall senast den 30 november 2000 lämna förslag till förändringar i utjämningsystemet (se dir. Fi 1999:57 och dir. Fi 1999:58).

Delegationen för fortsatt utveckling av utjämningsystemet för kommuner och landsting överlämnade i februari 2000 till regeringen en delrapport med förslag till vissa förändringar i inkomstutjämningsystemet för kommuner samt förslag om ett omställningsbidrag för landsting med befolkningsminskning (dnr Fi 2000/607). Delrapporten är just nu på remiss och regeringen redovisar i vårpropositionen att den avser att under våren återkomma med ett ställningstagande till utredningens förslag.

Motionerna

I *motion Fi12* av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkandena 25–27 anfördes att det gällande inomkommunala utjämningsystemet strider mot grundlagen eftersom det är uppbyggt på ett sätt som innebär att kommuner och landsting inte får behålla intäkterna av den skatt som för medborgarna anges som kommunalskatt. I stället tvingas de bidra till varandras kostnader och svara för en långtgående inkomstutjämningsystem. Motionärerna anser att utjämningsystemets konstruktion har både konserverat höga skatter i högskattekommuner och höjt kostnadsnivån, samtidigt som systemet motverkar ekonomisk tillväxt genom att lägga ut negativa incitament på enskilda kommuner. Motionärerna föreslår att det nuvarande systemet avskaffas per den 1 januari 2003. För de två år som utjämningsystemet måste vara kvar föreslås att vissa temporära förändringar genomförs. Inom ramen för en i grunden oförändrad utjämningsgrad bör inkomstutjämningsystemet ändras så att alla positiva relativa förändringar i skattekraften får behållas till 100 %. Vidare föreslås att en

utredning tillsätts med uppdrag att skyndsamt presentera ett nytt bidragssystem för kommunsektorn. Utredningen skall utforma ett system som skall vara förenligt med grundlagen, stimulera landets tillväxt och vara avsevärt enklare i sin uppbyggnad än dagens svåröverskådliga system.

I *motion Fi13* av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkande 11 framhåller motionärerna att de ställer sig bakom målet att utjämningsystemet skall ge alla kommuner och landsting likvärdiga förutsättningar för sin verksamhet oberoende av skattekraft och opåverkbara strukturella kostnader. Systemet måste förena en långtgående utjämning med starka incitament för tillväxt och förnyelse. Utjämningsystemet måste också vara tillgängligt, begripligt och demokratiskt förankrat hos alla kommuner och landsting. Motionärerna är negativa till att inkomstutjämningen är inomkommunal och för med sig tillväxthämmande konsekvenser. Motionärerna anser att den nuvarande ordningen med inomkommunal utjämning står i strid med grundlagens intentioner. Motionärerna är vidare kritiska till kostnadsutjämningsens bristande träffsäkerhet. Motionärerna anser att den av regeringen tillsatta Delegationen för fortsatt utveckling av utjämningsystemet för kommuner och landsting borde vara parlamentariskt sammansatt. Enligt motionärerna är en prioriterad uppgift för delegationen att avskaffa pomperipossaeffekten. En övergång från inomkommunal till statlig inkomstutjämning bör också övervägas.

I *motion Fi15* av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 22 och 23 anføres att partiet anser att det nuvarande systemet har blivit alltför omfattande och komplicerat och det kompenserar inte bara för strukturella opåverkbara skillnader vad avser kärnverksamheter. Motionärerna anser att den långtgående inkomstutjämningen leder till negativa incitament för kommunerna. Med hänvisning till den förödande metodkritik som framförts anser motionärerna att det är dags att reformera den kommunala utjämningen. Motionärerna förespråkar ett nytt system, där utjämningen grundas på strukturella faktorer för både kostnader och inkomster, vilket kan medföra att kommuner med högre skattekraft men också höga strukturella kostnader i större utsträckning kan klara dessa själva. Inriktningen för utjämningen kan då bli betydligt färre samt mer renodlade och strukturella faktorer. I avvaktan på ett nytt system bör inkomstutjämningen sättas till 80 % av medelskattekräften.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat likalydande motionsyrkanden, senast i samband med behandlingen av proposition 1998/99:89 Förändringar i utjämningsystemet för kommuner och landsting. Utskottet avstyrkte bifall till motionsyrkandena och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 1998/99:FiU25, rskr. 253). Utskottet uttalade då bl.a. ”att de grundläggande principerna för utjämningsystemet som riksdagen ställde sig bakom år 1995 skall ligga fast. Utskottet delar regeringens bedömning att huvudsyftet med systemet även fortsättningsvis skall vara att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner respektive landsting. Detta förutsätter enligt utskottet en långtgående utjämning såväl av skattekraft som av strukturellt betingade kostnadsskillnader. Enligt utskottets mening ger ett väl fungerande utjämningsystem ett viktigt positivt bidrag till den kommu-

nala självstyrelsen. Utskottet vill också slå fast att en mycket viktig grundprincip är att systemet omfattar alla kommuner och landsting”.

Några motionärer har återigen aktualiserat frågan om systemets förenlighet med grundlagen. Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat denna fråga, senast i betänkande 1998/99:FiU25. Utskottet erinrade då bl.a. om att frågan prövades såväl av Lagrådet som av konstitutionsutskottet i samband med att systemet infördes år 1995. Utskottet hänvisade även till vad utskottet anfört i denna fråga våren 1996 (bet. 1995/96:FiU10 s. 146): ”Finansutskottet anser för sin del att systemets grundlagsenlighet är ställd utom allt tvivel. Finansutskottet delar konstitutionsutskottets syn att någon omprövning av det nuvarande statsbidragssystemet från konstitutionella utgångspunkter inte behövs.”

Utskottet gör inte några andra bedömningar nu än de som redovisats ovan. I sammanhanget vill utskottet uppmärksamma att det pågår utredningsarbete med att fortsätta att utveckla och förenkla utjämningsystemet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Fi12 (m) yrkandena 25–27, Fi13 (kd) yrkande 11 och Fi15 (fp) yrkandena 22 och 23.

6.3 Förlängning av det åldersbaserade bidraget till kommuner

Vårpropositionen

Det generella statsbidraget till kommuner och landsting betalas i huvudsak ut med ett enhetligt belopp per invånare. Åren 1997–2000 utgår en del av det generella statsbidraget till kommunerna i form av ett åldersbaserat bidrag beräknat utifrån antalet barn och antalet äldre i respektive kommun. År 2000 uppgår det åldersbaserade bidraget till 6 740 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att bestämmelsen i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting om åldersbaserad fördelning av en del av det generella statsbidraget till kommuner förlängs att gälla även år 2001. Förslaget innebär att en del av det generella statsbidraget till kommunerna skall fördelas efter åldersbaserade kriterier även 2001.

Att regeringen nu föreslår en förlängning av det åldersbaserade bidraget med ett år skall främst ses mot bakgrund av att ett omedelbart avskaffande av bidraget skulle medföra att ett antal kommuner skulle behöva genomföra stora anpassningar av verksamheten till följd av de lägre inkomsterna. Bland dessa kommuner finns det många som redan har sämre förutsättningar att klara balanskravet och som även måste anpassa sig till avtrappningen av införandereglererna i utjämningsystemet. Regeringen avser att ytterligare analysera effekterna av bidraget.

Regeringen bedömer att nivån 2001 på det åldersbaserade bidraget bör vara densamma som år 2000.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att bestämmelsen i lagen om generellt statsbidrag till kommuner och landsting om åldersbaserad fördelning av en del av det generella statsbidraget till kommuner förlängs att gälla även år 2001 (yrkande 43).

7.1 Finansiering av infrastrukturinvesteringar

Motionerna

I *motion Fi14* av Lennart Daléus m.fl. (c) framhåller Centerpartiet att IT och datorisering i dag har en högst påtaglig effekt på ekonomisk tillväxt. Statens insatser bör inriktas på de områden där det finns en tydlig risk för monopol och där utbyggnaden inte sker på marknadsmässiga villkor. Mycket talar för att kapaciteten genom kommersiellt driven utbyggnad och kommunala nät kommer att vara i huvudsak tillräcklig på de flesta håll i landet, men att det kommer att finnas såväl flaskhalsar som regioner med otillräcklig transportkapacitet.

Centerpartiet föreslår i motionen att en utbyggnad bör ske av ett finmaskigt nät bestående av optisk fiber. Det bör ske i ett statligt bolag som uppbär avgifter från de operatörer som tillhandahåller själva transporttjänsten (transmissionen). En sådan utbyggnad kan beräknas kosta ca 60 miljarder kronor exklusive aktiva komponenter.

Utbyggnaden av nätet bör bekostas genom att hela Telia säljs ut och medel från försäljningssumman anvisas till ett helägt statligt bolag med uppdrag att upphandla det finmaskiga fibernätet. Tekniskt skulle detta t.ex. kunna göras genom att delar av Telia Nät bryts ut vid en försäljning och att detta bolag förfogar över en del av försäljningssumman. Anvisningen av medel skulle med ett sådant förfarande ske utanför statsbudgeten men resultera i en inbetalning av räntemedel till dess att hela beloppet är förbrukat. Vidare bör bolaget åläggas att även framgent betala in vinstmedel motsvarande avkastningen på det egna kapitalet.

I *motion Fi18* av Elizabeth Nyström (m) hävdas att alternativ finansiering, exempelvis PPP (Public Private Partnership), skulle kunna möjliggöra att angelägna vägsträckor påbörjas under perioden 2001–2003. En sträcka som motionären pekar på är riksväg 45, sträckan Vänersborg–Göteborg. Vidare anser motionären att mer pengar måste avsättas till utgiftsområde 22 Kommunikationer och att dessa skall öronmärkas till vägar.

I *motion Fi19* av Jeppe Johnsson (m) framhålls att E 22:ans dåliga standard alltmer kommer att bli en begränsning för näringslivets utveckling och utsätta fler trafikanter för olycksrisker. Motionären anser att väganslagen måste ökas för att det kapillära vägnätet skall få en acceptabel standard. Vidare menar motionären att för vissa nya satsningar skulle PPP kunna vara en lösning.

I *motion Fi32* av Inga Berggren m.fl. (m) hävdas att de satsningar som genomförts i väg- och järnvägsnätet under en följd av år är för begränsade. Enligt motionärerna är det därför betydelsefullt att järnvägsutbyggnader som Väst kustbanan med bl.a. tunnel genom Hallandsåsen, Citytunneln med s.k. Lockarpshunten, Södra Stambanan och Yttre godsspåret beslutas och fullföljs så snart som möjligt. Vidare framhåller motionärerna att E 4-delen i norra Skåne och E 6-delen i södra Skåne bör byggas ut till motorväg samt att väg E 22 bör tas med bland de projekt som prövas i regeringens arbete med alternativa finansieringsformer.

I *motion Fi36* av Elver Jonsson (fp) framhålls att alternativa finansieringsformer nästan enbart diskuterats i samband med stora motorvägsprojekt. Motionären hävdar att PPP-projekt även öppnar upp för lösningar på mindre vägsträckor. Ett intressant område att pröva alternativa finansieringsformer är enligt motionären att på vissa håll ersätta Vägverkets färjelinjer med fasta förbindelser i form av broar och tunnlar. I motionen föreslås vidare att man bör kunna prova att finansiera underhållsarbeten av vägar genom att tillskjuta medel genom PPP eller genom samfinansiering med byggentreprenören.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet anser i sitt yttrande (TU2y) att det inte nu går att presentera regeringens syn på hur utgiftsramen skall fördelas på olika ändamål, t.ex. vägar och järnvägar. Vad avser frågan om alternativ finansiering har trafikutskottet erfarit att det för närvarande inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att utreda möjligheterna till alternativ finansiering. Utredningen kommer att presentera sina förslag under hösten 2000. Trafikutskottet förordar finansutskottet att avstyrka de i sammanhanget aktuella motionerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med trafikutskottet motion Fi14 (c) yrkande 10.

Finansutskottet har vid flera tillfällen och senast i betänkande 1999/2000: FiU13 (rskr. 1999/2000:106) behandlat yrkanden om alternativa sätt att finansiera infrastrukturinvesteringar. I betänkandet konstaterade utskottet bl.a. att den finansieringsmetod motionärerna förespråkar inte är någon lösning på resursproblemet. Metoden i sig ökar inte det samhällsekonomiska utrymmet för infrastrukturinvesteringar. Investeringarna tar i anspråk resurser antingen de finansieras över anslag när de genomförs eller om de finansieras genom avgifter alternativt amorteringar och räntekostnader över en längre tidsperiod när de utnyttjas.

Prioriteringar mellan olika infrastrukturprojekt bör enligt utskottets mening inte göras utifrån val av finansieringsform utan från samhällsekonomiska och politiska bedömningar av investeringarnas effekter.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Fi18 (m) yrkande 2, Fi19 (m) yrkande 2, Fi32 (m) yrkande 2 samt Fi36 (fp).

Den ekonomiska politiken

1. beträffande *riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken såvitt avser konkurrens, företagande och sysselsättning*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 1 i denna del samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 8 och 10–13, 1999/2000:Fi13 yrkandena 10 och 13, 1999/2000:Fi14 yrkandena 7 och 9 samt 1999/2000:Fi15 yrkandena 12–16 och 26 godkänner de riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken såvitt avser konkurrens, företagande och sysselsättning som regeringen förordar och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 1 (m, kd, c, fp)

2. beträffande *riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken i övrigt*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 1 i denna del samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 1, 19 och 21, 1999/2000:Fi13 yrkandena 1, 9 och 15, 1999/2000:Fi14 yrkandena 1, 6, 8 och 15, 1999/2000:Fi15 yrkandena 1, 17 och 21 samt 1999/2000:U220 yrkande 7 godkänner de riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken i övrigt som regeringen förordar och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 2 (m, kd, fp)

res. 3 (c)

3. beträffande *den ekonomiska och monetära unionen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 9, 1999/2000:Fi13 yrkande 8, 1999/2000:Fi14 yrkande 14 och 1999/2000:Fi15 yrkande 11,

res. 4 (m)

res. 5 (kd)

res. 6 (c)

res. 7 (fp)

4. beträffande *mål för budgetpolitiken*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi2 yrkande 5, 1999/2000:Fi13 yrkande 5 och 1999/2000:Fi15 yrkande 5 fastställer målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn till 2,0 % av bruttonationalprodukten för år 2003,

res. 8 (m)

res. 9 (kd)

res. 10 (fp)

5. beträffande *redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 7, 1999/2000:Fi13 yrkande 7, 1999/2000:Fi14 yrkande 2 och 1999/2000:Fi15 yrkande 25,

res. 11 (m, kd, c, fp)

6. beträffande *utgiftstak för staten*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkandena 2 och 3 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 3, 1999/2000:Fi13 yrkande 2, 1999/2000:Fi14 yrkande 16 och 1999/2000:Fi15 yrkandena 2 och 3

dels – med anledning av förslagen om pensionsrätt för studier och totalförsvarspåbud samt ett ökat återflöde från EU – fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 792 miljarder kronor år 2001 och 817 miljarder kronor år 2002,

dels fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2003 till 847 miljarder kronor,

res. 12 (m) – delvis

res. 13 (kd) – delvis

res. 14 (c) – delvis

res. 15 (fp) – delvis

7. beträffande *utgiftstak för den offentliga sektorn*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 4 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 2 och 4, 1999/2000:Fi13 yrkande 4 och 1999/2000:Fi15 yrkande 4 godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003,

res. 12 (m) – delvis

res. 13 (kd) – delvis

res. 14 (c) – delvis

res. 15 (fp) – delvis

8. beträffande *preliminär fördelning på utgiftsområden*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 6 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 6 och 16–18, 1999/2000:Fi13 yrkande 3, 1999/2000:Fi14 yrkandena 3–5, 11–13 och 17, 1999/2000:Fi15 yrkandena 6, 18 och 19, 1999/2000:Fi17, 1999/2000:Fi18 yrkande 1, 1999/2000:Fi19 yrkande 1, 1999/2000:Fi20, 1999/2000:Fi21, 1999/2000:Fi23, 1999/2000:Fi24, 1999/2000:Fi25, 1999/2000:Fi26, 1999/2000:Fi27, 1999/2000:Fi30, 1999/2000:Fi32 yrkande 1, 1999/2000:Fi33, 1999/2000:Fi35, 1999/2000:Fi37, 1999/2000:Fi44, 1999/2000:Fi45, 1999/2000:Fi46 och 1999/2000:Fi47 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 som riktlinje för regeringens budgetarbete,

res. 12 (m) – delvis

res. 13 (kd) – delvis

res. 14 (c) – delvis

res. 15 (fp) – delvis

Statsbudgetens inkomster

9. beträffande *skattepolitikens inriktning*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 14, 15, 22 och 23, 1999/2000:Fi13 yrkandena 6 och 14, 1999/2000:Fi14 yrkande 18, 1999/2000:Fi15 yrkandena 7–9 samt 1999/2000:Fi39 yrkandena 3 och 5,

res- 16 (m)

res. 17 (kd)

res. 18 (c)

res. 19 (fp)

10. beträffande *avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 40 i denna del samt med avslag på motion 1999/2000:Fi39 yrkande 1 godkänner vad utskottet anfört,
(Se mom. 20 beträffande här aktuellt lagförslag.)

res. 20 (m) – delvis

11. beträffande *avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 40 i denna del samt med avslag på motion 1999/2000:Fi39 yrkande 2 godkänner vad utskottet anfört,
(Se mom. 20 beträffande här aktuellt lagförslag.)

res. 21 (m) – delvis

12. beträffande *utvidgat reparationsbegrepp*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkandena 40 och 41, båda i denna del, godkänner vad utskottet anför, (Se mom. 20 beträffande här aktuella lagförslag.)

13. beträffande *kvittning av kapitalförluster på marknadsnoterade delägarrätter*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkandena 40 och 41, båda i denna del, godkänner vad utskottet anför, (Se mom. 20 beträffande här aktuella lagförslag.)

14. beträffande *allmän fastighetstaxering av småhus*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 42 i denna del godkänner vad utskottet anför, (Se mom. 20 beträffande här aktuellt lagförslag.)

15. beträffande *andelsöverlåtelser inom koncerner*
att riksdagen godkänner vad utskottet anför, (Se mom. 20 beträffande här aktuella lagförslag.)

Kommunsektorn

16. beträffande *kommunal ekonomi och balanskrav*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi12 yrkande 24,
res. 22 (m)

17. beträffande *inkomst- och kostnadsutjämningssystemet*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 25–27, 1999/2000:Fi13 yrkande 11 och 1999/2000:Fi15 yrkandena 22 och 23,
res. 23 (m)
res. 24 (kd)
res. 25 (fp)

18. beträffande *förlängning av det åldersbaserade bidraget till kommuner*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:100 yrkande 43 i denna del godkänner vad utskottet anför, (Se mom. 20 beträffande här aktuellt lagförslag.)

Övriga frågor

19. beträffande *finansiering av infrastrukturinvesteringar*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi14 yrkande 10, 1999/2000:Fi18 yrkande 2, 1999/2000:Fi19 yrkande 2, 1999/2000:Fi32 yrkande 2 och 1999/2000:Fi36,
res. 26 (m, kd, fp)
res. 27 (c)

20. beträffande *lagförslagen*

att riksdagen till följd av vad utskottet ovan hemställt och med anledning av proposition 1999/2000:100 yrkandena 40–43, alla i denna del, antar de i *bilaga 1 Regeringens lagförslag* redovisade förslagen till

(1) lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) med

dels den ändringen att 25 kap. 23 § erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

25 kap.
23 §

Om det köpande företaget är ett dotterföretag till ett svenskt aktiebolag, om moderföretaget delar ut sina andelar i det köpande företaget och om utdelningen är skattefri hos någon mottagare enligt 42 kap. 16 §, gäller följande.

Om det säljande företaget begär det och det köpande företaget godkänner det, skall kapitalvinsten tas upp som intäkt först när det inträffar en omständighet som medför att den avyttrade andelen inte längre innehas av det köpande företaget eller av ett företag som tillhör samma svenska koncern som det företaget. Intäkten skall i detta fall tas upp hos det köpande företaget.

Andra stycket skall inte tillämpas om det under beskattningsåret före det beskattningsår då andelarna delas ut uppkom ett underskott i en näringsverksamhet hos det köpande företaget eller hos ett företag till vilket det köpande företaget med avdragsrätt kan lämna koncernbidrag avseende det beskattningsår då *avyttringen* sker.

Andra stycket skall inte tillämpas om det under beskattningsåret före det beskattningsår då andelarna delas ut uppkom ett underskott i en näringsverksamhet hos det köpande företaget eller hos ett företag till vilket det köpande företaget med avdragsrätt kan lämna koncernbidrag avseende det beskattningsår då *utdelningen* sker.

dels den ändringen att övergångsbestämmelserna erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000. I fråga om beskattningsår som påbörjats före ikraftträdandet och som taxeras vid 2002 års taxering skall 48 kap. 19–22, 24 och 27 §§ i *deras* äldre lydelse tillämpas på avyttringar som skett före ikraftträdandet till den del detta leder till lägre skatt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. *Om inte det säljande och det köpande företaget begär annat, skall den nya lydelsen av 25 kap. 23 § bara tillämpas om andelarna i det köpande företaget delas ut efter ikraftträdandet.*

3. I fråga om beskattningsår som påbörjats före ikraftträdandet och som taxeras vid 2002 års taxering skall 48 kap. 19–22, 24 och 27 §§ i

sin äldre lydelse tillämpas på avyttringar som skett före ikraftträdandet till den del detta leder till lägre skatt.

- (2) lag om ändring i lagen (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229), med

dels den ändringen att det införs en ny paragraf, 5 kap. 11 §, samt närmast före 5 kap. 11 § en ny rubrik med följande som utskottets förslag betecknade lydelse

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

5 kap.

Tillämpning av 13 § lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelse inom koncerner

11 §

Vid tillämpning av 13 § lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelse inom koncerner gäller, i stället för vad som står i paragrafens tredje stycke, följande.

En förutsättning för att ett yrkande som avses i paragrafens andra stycke skall medges är att det under beskattningsåret närmast före det beskattningsår då andelarna delas ut inte har uppkommit underskott i förvärvskälla hos det köpande företaget eller hos ett företag till vilket det köpande företaget kan lämna koncernbidrag med avdragsrätt avseende det beskattningsår då utdelningen sker.

dels den ändringen att övergångsbestämmelserna erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000 och tillämpas vid 2001 års taxering. De nya bestämmelserna i 5 kap. 9 och 10 §§ tillämpas på avyttringar som skett respektive ändringsarbeten som påbörjats från och med den 1 januari 2000.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. De nya bestämmelserna i 5 kap. 9 och 10 §§ tillämpas vid 2001 års taxering på avyttringar som skett respektive ändringsarbeten som påbörjats från och med den 1 januari 2000.

3. Den nya bestämmelsen i 5 kap. 11 § tillämpas vid 2001 och tidigare års taxeringar. Om inte det säljande och det köpande företaget begär annat, skall den nya bestämmelsen bara tillämpas om andelarna i det köpande företaget delas ut efter ikraftträdandet.

- (3) lag om allmän fastighetstaxering av småhusenheter år 2003,
- (4) lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting.

res. 20 (m) – delvis

res. 21 (m) – delvis

Stockholm den 30 maj 2000

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Carin Lundberg (s), Sven-Erik Österberg (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Lena Ek (c) och Karin Pilsäter (fp).

1. Riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken såvitt avser konkurrens, företagande och sysselsättning (mom. 1) (m, kd, c, fp)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinholdt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Lena Ek (c) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att utskottets yttrande i avsnitt 1.3.1 Inledning och 1.3.2 Finansutskottets ställningstagande till partimotionernas förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken vad avser konkurrens, företagande och sysselsättning bort ha följande lydelse:

En ny ekonomisk politik

Inriktningen av den ekonomiska politiken vad avser konkurrens, företagande och sysselsättning

Trots den goda konjunkturen präglas Sverige enligt utskottets mening av hög arbetslöshet kombinerat med utflyttning av företag och företagande samt en tilltagande segregation. I ett långsiktigt perspektiv framstår risken för brist på arbetskraft som ett allt större hot mot framtidens välfärd. Förutsättningarna för företagande och för den enskilde företagaren är otillräckliga om Sverige på längre sikt skall ha en dynamik som kan leda till att vi uppnår viktiga sociala och ekonomiska mål.

De framgångar för den svenska ekonomin som följt av 1990-talets reformagenda måste nu säkras och utvecklas med en fortsatt reformpolitik syftande till att stärka den enskilde medborgaren, utveckla företagets och den enskilda företagarens förutsättningar samt möjligheterna till tillväxt och utveckling i alla delar av vårt land.

Situationen på arbetsmarknaden gör att en fortsatt reformpolitik är särskilt angelägen. Sysselsättningen är alltför låg för att viktiga sociala mål skall kunna uppnås och välfärden säkras. Det krävs i dag drygt 400 000 nya jobb för att Sverige skall kunna nå upp i den sysselsättningsnivå som fanns innan arbetslösheten började att öka och sysselsättningen minska i slutet av 1980-talet. Situationen på arbetsmarknaden är allvarlig, inte minst i ett perspektiv utifrån utvecklingen i hela landet. Om utflyttningen från svagare regioner skall kunna stoppas måste villkoren för företagande förbättras så att en tillväxt kan ske i hela landet.

Regeringens syn på arbetsmarknaden är förvånansvärt glättad mot bakgrund av den sociala segregationen, ett omfattande utanförskap och situationen för många utsatta människor i olika delar av vårt land.

I dag har Sverige för få företag och ett omodernt regelverk. Stabila och goda villkor för fler och växande företag måste skapas, liksom rättvisa och rimliga konkurrensvillkor för konkurrensutsatta näringar. Reglerna på arbetsmarknaden och inom arbetsmarknadspolitiken måste formas efter den nya ekonomins krav.

Globaliseringen av ekonomin och kunskapssamhällets utveckling inom ekonomins alla områden skärper kraven på att det svenska företagsklimatet måste ha en god internationell konkurrenskraft. Utskottet noterar att regeringen i vårpropositionen över huvud taget inte nämner utflyttningen av företag, forskning och företagande, trots att detta fenomen är ett uppenbart hot mot framtida välfärd och sysselsättning, liksom mot Sveriges möjligheter att vara ett ledande kunskapssamhälle.

Lönebildningen och arbetsmarknadens funktionsförmåga lämnar mycket övrigt att önska både vad gäller den enskildes möjlighet att få ett arbete och egen försörjning och vad gäller företagens möjlighet att rekrytera människor med lämplig kompetens och ge dem möjlighet att utveckla denna. Detta ger inte minst möjligheter för både kvinnor och män att med stöd av en modern barnomsorgspolitik kunna välja sådana flexibla lösningar att familj och arbetsliv lättare kan förenas. Arbetsmarknaden är fortfarande starkt könsuppdelad och kvinnors möjligheter begränsas av dåliga villkor för tjänstesektorn och av offentliga monopol.

Regeringens passivitet är anmärkningsvärd både med hänsyn till den, med tanke på den goda konjunkturen, begränsade uppgången i sysselsättningen och den stora konjunkturkänslighet som präglar de offentliga finanserna. Det gäller inte minst eftersom Sverige är ett land som i hög grad är utsatt för globaliseringens förändringstryck, men också genom sin roll i den globala ekonomin har mycket att vinna på en framsynt reformpolitik.

Vi noterar med oro att regeringen i vårpropositionen inte berör de problem som de offentliga finansernas konjunkturkänslighet innebär. Den fortsatta snabba ökningen av offentliga utgifter är allvarlig även om den med dagens tillväxtsiffror kan förenas med en minskande utgiftskvot. Med en lägre tillväxt i en sämre konjunktur kommer de växande offentliga utgifterna att tillsammans med ett ökat utgiftstryck kunna skapa problem för de offentliga finanserna.

Det är uppenbart att regeringens val av samarbetspartners förhindrar nödvändiga reformer. Priset för detta är att dagens goda ekonomiska utveckling riskerar att övergå i överhettning, accelererad utflyttning samt växande regionala obalanser och social segregation. För den framtida välfärden och tillväxten är detta oroande. Det innebär också framtida problem för de offentliga finanserna och möjligheterna att över konjunkturcykeln upprätthålla en stabil statsfinansiell utveckling.

En gemensam reformpolitik för företagande och välfärd

Enligt utskottets mening behöver Sverige en politik som utgår ifrån den enskilda människans värdighet och rätt att bli respekterad för vad hon är, vad hon kan och vad hon vill. Det är en politik som bygger på en ökad tro på individens förmåga och ett ökat individuellt ansvar kombinerat med en stark solidaritet med de mest utsatta.

Enligt utskottets mening måste det skapas förutsättningar för ekonomisk tillväxt genom att främja människors initiativförmåga och skaparglädje. Målet för den ekonomiska tillväxten är att ge fler möjlighet till ett bättre liv, ökad välfärd och livskvalitet. För att vi i Sverige på bästa sätt skall klara att

ta oss an den nya tiden och dess möjligheter måste välfärden förnyas i grunden – med inriktningen att skapa trygghet för alla – och med lika möjligheter för alla. Sverige behöver därför en reformpolitik som ger människorna makten över den egna vardagen.

1990-talet har visat att politiska förändringar kan ge resultat. Den starka svenska ekonomi vi nu kan glädjas åt är en direkt följd av det förra decenniets övergång till låginflationspolitik, avregleringar och budgetsanering. Dessa politiska förändringar har sedan förstärkts av en god internationell konjunktur.

Politiken måste nu föras med fokus på de problem som vi redan i dag ser och som vi i allt större utsträckning kommer att möta. Det är genom dagens reformpolitik som morgondagens förutsättningar för ekonomisk tillväxt och nya jobb skapas. Enligt utskottets mening behövs det strukturella reformer inom ett antal områden för att svensk ekonomi och välfärd skall ha förutsättningar att fungera bättre också i kommande lågkonjunktur. Det handlar framför allt om ett bättre företagsklimat, reformer för en bättre konkurrenssituation nationellt och internationellt och för en bättre fungerande arbetsmarknad.

- **Företagande**

Under de senaste åren har en successiv utflyttning skett av företagandet. Huvudkontor och viktiga delar av våra stora företag såsom forskningscentrum har förlagts till andra länder. Det utländska ägandet har ökat. Till en del är detta ett led i en naturlig internationaliseringsprocess men till en betydande del visar detta på att företagsklimatet inte är tillräckligt bra i Sverige. I Ekonomisk Debatt nr 3 i år diskuterar forskarna Magnus Henrekson och Ulf Jakobsson dessa frågor och pekar på stora risker för att såväl huvudkontor som strategiska funktioner som forskning, utveckling och marknadsföring inte längre kommer att ligga i Sverige. Konkurrenskraftiga stora företag svarar för betydande spridningseffekter till andra delar av näringslivet av nya metoder, ny teknik etc.

De mindre företagen är viktiga för att skapa en stor volym nya jobb. Studier av svenska företag visat att ca 70 % av nya arbetstillfällen genererats i mindre företag. Två tredjedelar av dessa 70 % har uppstått genom ökad sysselsättning i befintliga företag medan en tredjedel tillkommit genom nyetablering. Skall trenden vändas och arbetslösheten långsiktigt sjunka måste små och medelstora företag och familjeföretag ses som en tillgång som måste värnas och uppmuntras. Det räcker inte att tala om vikten av ett ökat företagande, det fordras också praktisk politik.

- **Konkurrens**

Sverige och dess olika regioner är utsatt för en starkare internationell konkurrens än tidigare. Sverige genomgår en omvandling från ett traditionellt industrisamhälle till ett samhälle i en global ekonomi där människor agerar i såväl lokala som globala nätverk. Denna globalisering påverkar förutsättningarna för företagen, deras anställda och politiken. Enskilda länders möjligheter att göra radikalt annorlunda än andra länder i en mängd frågor bes-

kärs om inte välfärden skall äventyras. Det kan handla om beskattning av människor och kapital, regler för investeringar eller socialförsäkringssystem. På ett helt annat sätt än tidigare betygssätts länder av en global marknad, med snabbörliga pengar och makt över valutakurser och räntor.

Men konkurrens ger också välstånd. I ett samhälle som det svenska, där den offentliga sektorns andel av ekonomin är större än i andra länder, riskerar medborgarna att inte få del av ett välstånd som vore möjligt. Bristande konkurrens på viktiga områden medför en sämre välfärd än vad som skulle kunna uppnås.

- **Arbetsmarknad**

Den svenska arbetsmarknaden fungerar inte som den borde. Arbetslösheten beräknas även i år kosta upp mot 100 miljarder kronor för de offentliga budgetarna. Utskottet ser ett allt tydligare mönster som kan beskrivas med att vi har den gamla tidens arbetslöshet men den nya tidens arbetsmarknad.

Bristerna i arbetsmarknadens funktionssätt har bidragit till främst tre stora problem: dåligt fungerande lönebildning, höga barriärer för nytillträdande på arbetsmarknaden och därmed bestående ekonomiskt utanförskap för stora grupper, samt arbetsrättsliga regleringar som skapar problem för inte minst de mindre företagen.

- **Konjunkturkänsliga statsfinanser**

Ett betydande strukturproblem i svensk ekonomi är höga skatter och offentliga utgifter. Detta förhållande gör de svenska statsfinanserna starkt konjunkturkänsliga. När konjunkturen är god strömmar skattepengar in till staten, men ett överskott i dag kan snabbt förvandlas till underskott när konjunkturen vänder.

Det enda sättet att minska budgetens konjunkturkänslighet är att sänka skatterna och att sänka utgifterna. Eftersom det är Sveriges höga skatte- och utgiftskvot som gör budgeten konjunkturkänslig räcker det inte med att bara göra det ena. Det är nu, när konjunkturen är god, vi har den bästa möjligheten att påverka förutsättningarna för framtiden.

Företagande – förutsättning för en stark ekonomi

Globaliseringen ger nya förutsättningar

Globaliseringen påverkar förutsättningarna för företagen, deras anställda och politiken. Nya marknader binds samman globalt 24 timmar om dygnet, nya verktyg som Internet och mobiltelefoner, nya aktörer och nya regler påverkar förutsättningarna starkare än tidigare.

Globaliseringen innebär stora utmaningar för skattesystemen hos Sverige och övriga välfärdsstater. Genom att hindren mot rörlighet för såväl människor som företag och kapital har försvunnit har rörligheten ökat i motsvarande grad. I dag är såväl affärsmässiga ekonomiska som större privatekonomiska beslut mer känsliga för skattesystemens utformning än någonsin.

Marknaderna för varor, tjänster, arbete och kapital integreras alltmer med omvärlden. Då räcker det inte att, som regeringen, tillsätta en utredning med uppgift att förbättra kunskapsunderlaget om internationaliseringens betydelse för olika skattebaser och den framtida skattestrukturen, det krävs en tydlig politisk inriktning att sänka Sveriges höga skatter och offentliga utgifter.

Det är för välfärden nödvändigt att skattetrycket anpassas till nivåer som är internationellt konkurrenskraftiga. Ingen vet i dag var en sådan gräns ligger. Det är emellertid viktigt att vara medveten om problemet och börja en anpassning så fort som möjligt.

Det är inte bara kapitalet som påverkas av internationaliseringen. I allt högre grad gäller det människor med ett kunnande som kan nyttiggöras i andra länder. På sikt kommer det att gälla alltfler. Redan i dag flyttar sjukvårdspersonal, ekonomer, civilingenjörer och framgångsrika tennis- och golfspelare. Om Sverige skall vara ett land som skall kunna bära verksamheter med goda löner och inte bli ett land som konkurrerar med låga löner och okvalificerad arbetskraft ställs krav på skattepolitiken. För att förhindra en utveckling där alltfler flyttar eller funderar på att flytta från Sverige måste skattepolitiken förändras. De mest skadliga skatterna bör sänkas först.

Enligt utskottets mening måste politiken vara inriktad på framtiden. Skatter är en viktig del i företagsklimatet. Den politik som här skisseras innebär ett viktigt steg för att lägga grunden för företagande med god lönebildningsförmåga. Nedan redovisas de omedelbara förändringar som är nödvändiga.

Skatter

- **Lägre inkomstskatt**

Skatterna på arbete måste sänkas. Därigenom stärks tillväxtkraften i ekonomin så att den fortfarande höga totala arbetslösheten kan pressas tillbaka. Ett viktigt motiv är att hög skatt på arbete leder till mindre arbete och färre arbetstillfällen. Ytterligare ett skäl för sänkt skatt på arbete är att göra det möjligt för fler att leva på sin lön så att behovet av bidrag och offentliga subventioner minskar.

Att höga marginaleffekter har negativa effekter på arbetsmarknadens funktionssätt var en viktig utgångspunkt för den förra skattereformen. Det är viktigt att gå tillbaka till de slutsatser som då drogs. Det måste vara en strävan att, till att börja med, återvända till dess inriktning: 30, respektive 50 % i marginalskatt. Det förutsätter att inkomstskatten sänks för alla inkomsttagare. Sänkningar av inkomstskatten måste göras med hänsyn till den i varje läge rådande konjunkturen. Det tål att påpekas att strukturellt riktiga sänkningar motverkar risken för överhettning.

- **Fastighetsskatt**

Fastighetsskatten medför att boendet blir dyrare och leder till att färre bostäder byggs.

Den kraftigt ökade fastighetsskatten, som regeringen räknar med i vårpositionen, avvisas. Under den närmaste treårsperioden skall fastighetsskatten i stället sänkas för alla typer av bostäder.

- ***Enklare och mildare beskattning av fåmansbolag***

Dagens skatteregler är särskilt ogynnsamma för växande mindre företag. De små fåmansbolagens situation måste underlättas genom en bättre skattesituation. Den utredning som skulle se över de s.k. 3:12-reglerna har gått i träda. Utredningsmannen har avgått och ingen ny tillsatts. Det är viktigt att denna utredning snarast blir klar. De nuvarande diskriminerande reglerna måste ändras så att avkastning utöver en rimlig arbetsinkomst beskattas som kapitalinkomst.

- ***Avskaffad dubbelbeskattning***

Skattebelastningen på att växa med eget kapital är högre än att växa med lånat kapital. Det naturliga för en företagare, särskilt en småföretagare, är däremot att i första hand expandera med eget kapital. Detta motverkas nu av dubbelbeskattningen. Dubbelbeskattningens utformning gynnar dessutom utländskt ägande på bekostnad av svenskt. Dubbelbeskattningen på aktieutdelning bör därför avskaffas.

- ***Successivt avskaffad förmögenhetsskatt***

Förmögenhetsskatten bör stegvis avskaffas. Med dagens räntor är den för många människor konfiskatorisk, dvs. skatterna på avkastning och beräknad förmögenhet är större än den faktiska avkastningen. Man måste i dessa fall förbruka sitt kapital för att få råd att betala skatt. Den har inte heller de åsyftade fördelningspolitiska verkningarna. Vissa miljardärer får skattebefrielse för sina aktieinnehav medan vanliga familjer som kanske bott länge i och amorterat ner lånen på sina hus kan drabbas av förmögenhetsskatt fullt ut. Om det nuvarande förslaget till höjda taxeringsvärden genomförs kommer flera nya personer att drabbas av den.

Enligt utskottets mening bör förmögenhetsskatten successivt avskaffas. Sambeskattningen skall omedelbart slopas.

- ***Lägre skatt på vinstandelar m.m.***

I syfte att bl.a. stimulera en bättre fungerande lönebildning bör den särskilda löneskatten avskaffas på vinstandelar som en arbetsgivare lämnar till en vinstandelsstiftelse eller motsvarande. På så sätt stärks incitamenten för att arbeta effektivare för företagets målsättningar, genom att alla kan vara med och dela på den vinst som uppstår. Därigenom uppnås ett stabilare samband mellan ökad arbetsproduktivitet och löneökningar.

- **Översyn av optionsbeskattningen**

För att underlätta för företag i kunskapsintensiva branscher att behålla sin personal utges ofta olika typer av optioner. Beskattningen av optioner varierar beroende bl.a. på när de löses in. Skatten kan bli mycket hög. Viktiga företags verksamhet kan därför komma att förläggas till andra länder där beskattningen upplevs som rimligare.

Den svenska beskattningen av optioner bör ses över. Inriktning av översynen skall vara att den svenska beskattningen av optioner skall vara internationellt konkurrenskraftig.

- **Sänkt skatt på hushållstjänster**

Det höga svenska skattetrycket drabbar särskilt de verksamheter där det finns "gråa" eller "svarta" alternativ. Tjänster riktade mot hushållen utgör ett sådant exempel. Många sådana arbetsuppgifter utförs i dag i form av "gör-det-själ" eller svart. Att köpa sådana tjänster med full skattebörda är förbehållet de rika, eller de som kan få någon annan att betala.

Flera undersökningar visar att många är stressade i dagens arbetsliv. Ändå har svensken en av industrivärldens kortaste årsarbetstider. En del av förklaringen är att skattetrycket gör det omöjligt att köpa tjänster som skulle kunna lätta bördan, t.ex. för småbarnsföräldrar.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna har tidigare presenterat förslag som ändrar på detta. För tjänster utförda i hemmet skall en skattelättnad utgå som halverar det vita priset direkt vid betalningen. Skattereduktionen på 50 % för hushållstjänster utförda i det egna hemmet utgår ända upp till 20 000–25 000 kr per år och hushåll. Förslaget kan liknas vid ett väsentligt utvidgat s.k. ROT-avdrag. Förslaget leder till att svarta jobb blir vita, till att valfriheten för hushållen ökar och att jämställdheten ökar. Olika undersökningar visar att en sådan åtgärd har en stor jobbpotential. Tiotusentals helt nya arbetstillfällen borde kunna tillkomma på sikt. Utskottet anser att ett system med skattereduktion för hushållstjänster bör genomföras snarast.

Lättare att starta och driva företag

Företagandet omgärdas i dag av många regler och lagar. Förutom sund konkurrens och ett skattesystem som stimulerar till arbete och företagande är enkla regler av väsentlig vikt för ett gott företagsklimat. Regelverket har vuxit i omfång under de senaste åren. Detta är ett tydligt tecken på att regeringen inte förstår företagets villkor. För främst småföretagen är regelverken en tung administrativ börda. Reglerna kan också förhindra expansion och bildandet av nya företag. Den s.k. Simplex-gruppen har hittills inte presenterat några betydelsefulla resultat. Arbetet har i stället kantats av avhopp från personer som gett upp.

Ett antal krångelregler som hindrar tillväxt och nya jobb bör därför tas bort. Mål för avregleringen skall vara att alla regler som berör företagare

skall ha granskats i syfte att förenkla och minska regelmassan under mandatperioden. Ett program för avreglering bör innehålla följande punkter:

- Genomför Småföretagsdelegationens förslag. Alla förslag i Småföretagsdelegationens betänkande *Förslagskatalog (SOU 1998:94)* bör övervägas, och allt det som ännu inte är genomfört bör i allt väsentligt genomföras snarast. Regeringen hävdade i budgetpropositionen i september 1999 att "... åtgärder nu vidtagits för att undanröja majoriteten av de hinder för företagande som delegationen kartlagt." Nu har Näringsdepartementet under våren 2000 redovisat att enbart 40 % av förslagen är genomförda "eller befinner sig i genomförandefas". Således en tillbakagång!
- Arbetet med regelförenklingar måste ges en högre politisk prioritet än hittills.
- Obligatorisk konsekvensanalys bör genomföras. Alla förslag från regeringen som kan anses påverka företagens villkor skall föregås av en noggrann analys av verkningarna. Även myndigheter och föreskrifter skall omfattas av kravet att göra konsekvensanalyser.
- En s.k. solnedgångsparagraf bör införas, dvs. regler skall automatiskt omprövas efter fem år. Om de skall bestå behövs ett aktivt beslut.

En regel som fortfarande gör det onödigt svårt för framför allt småföretag är att den månatliga skattedeklarationen måste vara bokförd på skattemyndighetens skattekonto senast på förfallodagen, annars tas en förseningsavgift ut på 1 000 kronor och företagaren debiteras dessutom en kostnadsränta. Det innebär att företagaren varje månad måste räkna och planera bankdagar för att vara säker på att betalningen kommer in i rätt tid. Inte minst vid helger kan det innebära stora problem för företag med dålig likviditet. Att bankerna inte arbetar snabbare bör inte drabba företagaren.

- Som ett led i att förbättra företagarklimatet bör det därför räcka om betalningen av företagets skatter görs senast på förfallodagen.
- Småföretagsdelegationens enklare modell för registrering av företag, där bara en myndighet behöver kontaktas, bör genomföras. Det är i dag för svårt att få F-skattsedel. Alla som vill starta företag och inte är belagda med näringsförbud skall ha rätt att få F-skattsedel.
- Det måste även bli enklare att driva befintliga företag. Nästan ingen av landets cirka halva miljon egenföretagare klarar av att deklarerat på egen hand, reglerna är för komplicerade. Målet bör vara att en egenföretagare skall kunna ha en förenklad självdeklaration precis som löntagaren.
- Uppgiftslämnandet måste också bli enklare. En del av uppgiftslämnandet till försäkringskassan kan exempelvis slopas. SCB bör bli noggrannare i urvalet av företag i sina undersökningar så att företagen inte störs onödigt mycket.
- Den obligatoriska platsanmälan till arbetsförmedlingen bör också slopas.

- Tullprocedurerna bör vidare göras så enkla att företagen klarar dem utan konsulthjälp.
- Ett enklare patent för uppfinningar bör även införas så att företagen lättare kan skydda de nya produkter de utvecklar.

En god infrastruktur

För ett företagande som kan ge goda inkomster och bra jobb behövs en god infrastruktur – i vid mening.

Utbildning och forskning

En viktig sådan del av ett vidare infrastrukturbegrepp är utbildning och forskning.

Skolans uppgift är i första hand att ge eleverna grundläggande kunskaper i basämnen som svenska, engelska och matematik. Men den svenska skolan fungerar inte tillfredsställande. Ungefär var femte elev lämnar skolan utan grundläggande kunskaper i läsning, skrivning och räkning. Detta är en katastrof för den enskilde, och mycket bekymmersamt för företagen som är beroende av kvalificerad och välutbildad arbetskraft. Utbildningen på högre nivåer brottas också med problem. Så många som fyra av tio fullföljer inte gymnasiet med godkända betyg i de viktigaste ämnena. Flera olika åtgärder är viktiga för att få skolan att fungera bättre. Det behövs mer av uppföljning och utvärdering av att skolan fyller sin uppgift. Utskottet anser att det behövs en kvalitetssatsning på skolan som bl.a. innebär att resurser i högre grad koncentreras till skolområdet.

Sverige har en ungefär genomsnittlig andel av befolkningen med högre utbildning jämfört med OECD-länderna. Ett speciellt svenskt fenomen är att de yngre årsklasserna, 25–34 år, har en betydligt lägre andel med längre högskoleutbildning än i jämförbara länder. Den är också lägre för de yngre än för t. ex. 45–64-åringar. I de allra flesta länder är det tvärtom. Svenska ungdomar börjar och slutar sin utbildning allt senare. Detta innebär att genomsnittsåldern vid högskoleexamen är hög i Sverige vilket medför samhällsekonomiska kostnader. För en varaktig tillväxt behöver utbildningssystemet förbättras så att kunskapssamhället blir verklighet och därigenom i internationell jämförelse en svensk konkurrensfördel.

Sverige lägger ned stora resurser på forskning. Kostnaderna för forskningens motsvarar närmare 3,5 % av BNP. I den meningen satsar Sverige betydande belopp på forskning. Däremot tycks det som om Sverige får ut förvånande lite av dessa satsningar. När man ser till omfattningen av forskningsintensiv produktion och export är denna inte särskilt omfattande.

Att Sverige har en hög forskningsnivå beror på att näringslivets satsningar är större än i andra länder. Samtidigt är en stor del av den forskning som sker i näringslivet koncentrerad till ett fåtal stora företag. I och med att dessa företag får alltmer av utländskt ägande och söker sig ut på de större marknaderna blir risken mera påtaglig att också tyngdpunkten i forskningsverksamheten kommer att förskjutas bort från Sverige.

En möjlighet att få ut mera på utbildningens område är att låta individerna själva bygga upp individuella kompetenskonton. Möjligheter att bygga upp sådana konton ger individen större möjligheter att byta inriktning på arbetsmarknaden. Avdragsrätten för att sätta av för dessa ändamål bör öka.

Kommunikationer

En god infrastruktur innebär bra kommunikationer, inte bara i form av transporter utan också till exempel i form av tillräcklig kapacitet för snabb data- trafik i hela landet.

På många håll runt om i vårt land är vägtrafik det enda realistiska fysiska kommunikationsmedlet för människor och gods. Samtidigt förfaller det svenska vägnätet med stora kostnader som följd för människor och företag. Utskottet accepterar, i motsats till regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, inte en sådan utveckling. Mer resurser måste skjutas till för att garantera vägnätets standard.

Regeringens löften om mer pengar till vägarna ekar tomt i budgeten. Att prata utan att agera löser inte de problem landets infrastruktur dras med. Regeringen minskar i själva verket utgiftsramen för de närmaste åren. De resurser som avsätts för investeringar och underhåll från 2003 kommer för sent och är på intet sätt tillräckliga. Det är inte längre möjligt att fortsätta sätta den för landet så viktiga del av infrastrukturen som vägarna utgör, i stryckklass.

Bostäder

En förutsättning för en väl balanserad tillväxt är en fungerande bostadsmarknad. Situationen på bostadsområdet är sådan på många håll att bostadsmarknaden i dag inte kan betraktas som en väl fungerande infrastruktur. I storstadsområdena blir bostadsbristen alltmer akut. Bristen på bostäder riskerar därmed att bli ett allvarligt tillväxthinder. Trots detta är nyproduktionen av flerfamiljshus mycket låg. Hyresrätter byggs i princip inte alls. Parallellt med denna utveckling avfolkas landsbygden med efterlämnade bostadsöverskott som följd. Offentliga medel används för att riva bostäder för att hålla uppe hyresnivåerna i det kvarvarande beståndet.

En rad åtgärder behöver vidtas för att råda bot på de problem som finns på dagens bostadsmarknad. För att stimulera nybyggande bör t.ex. planprocessen snabbas upp och göras enklare.

Den svarta marknaden för reparation, om- och tillbyggnader av bostäder skulle minska kraftigt genom det förslag till skattereduktion på denna typ av tjänster som föreslagits ovan. Den totala beskattningen av boende måste ned. Sänkt fastighetsskatt är ett viktigt steg.

Byggekostnaderna är höga i Sverige jämfört med andra länder. Byggekostnadsdelegationens förslag kan utgöra en utgångspunkt för vad som bör göras.

Ett annorlunda hyressättningsystem måste till vid nyproduktion om hyresrätter över huvud taget skall produceras. Kanske måste även hyrorna i det befintliga beståndet bättre anpassas till hushållens värderingar genom att låta

lägesfaktorn få ett större genomslag. Förutom ökad nyproduktion skulle svarshandeln med hyreskontrakt motverkas.

I syfte att öka mångfalden på bostadsmarknaden bör s.k. ägarlägenheter möjliggöras som boendeform. Riksdagen har gett regeringen i uppdrag att återkomma med förslag, vilket hittills inte har skett.

Ytterligare en möjlighet att förbättra bostads- och byggsituationen i framför allt storstäderna är att tillåta s.k. tredimensionell fastighetsbildning. Det innebär enklare möjligheter att juridiskt avgränsa en och samma fastighet för olika användningsområden. Olika byggherrar skulle enklare kunna samverka om byggprojekt.

En väl fungerande barnomsorg

Det måste vara möjligt att förena yrkesambitioner och ansvar för familjen. En familjepolitik med stor valfrihet och låga marginaleffekter gör det lättare att förena familjeliv och företagandets krav. Det offentliga ansvaret ligger här i att ge så stora möjligheter för den enskilde att själv utforma denna avvägning som möjligt. En väl fungerande barnomsorg som bygger på valfrihet ger familjerna möjlighet att välja flexibla lösningar.

Nya tillväxtområden

De senaste årens utveckling inom IT- och telekommunikationsområdena visar hur avregleringar och gynnsamma skattevillkor snabbt kan ge upphov till nya tillväxtmarknader som kan skapa både goda inkomster och nya jobb.

All internationell erfarenhet visar att de tjänsteområden som i dag befinner sig inom den offentliga verksamheten är tjänsteområden där tillväxtpotentialen är stor. Utbildning och vård är också de största kunskapsbranscherna i dagens Sverige. För att få till stånd samma dynamiska utveckling inom dessa branscher som inom andra kunskapssektorer måste likriktningen av verksamheten ersättas av mångfald och företagsamhet och utrymme lämnas för enskilda initiativ.

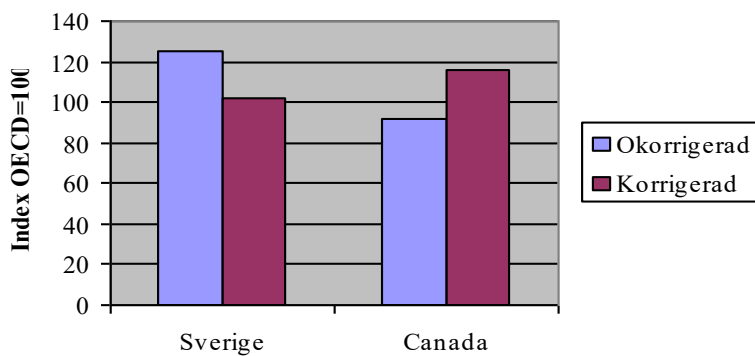
Följderna av en mer dynamisk utveckling inom dessa områden blir att elever och patienter får större möjlighet att få just sina behov tillfredsställda, jobben inom sektorerna blir fler och de som arbetar där kommer att få möjlighet till en bättre arbetssituation. Effekten på ekonomin i stort kommer också att bli positiv liksom den blivit av andra avregleringar. Med en fortsatt stark monopolisering är risken stor att utvecklingspotentialen inte kommer att kunna utnyttjas fullt ut.

Med en öppenhet för företagande inom dessa sektorer vidgas den arbetsmarknad som i dag till stor del domineras av kvinnor. Det innebär att fler kvinnor får fler arbetsgivare att välja mellan med allt vad detta innebär av en utveckling av arbetsmiljö och lönesättning. Förutsättningarna för ett växande kvinnligt företagande ökar också med en reformpolitik av denna inriktning.

Avregleringar för ökat välbstånd och större konkurrens

En viktig orsak till att Sverige placerar sig dåligt i den s.k. välfärdsligan är det höga prisläget, till följd av bristande konkurrens och delvis omfattande regleringar. Vi får enkelt uttryckt ut förhållandevis lite för våra pengar. I debatten om vår ekonomiska utveckling fokuseras oftast helt och hållet inresset till ökningstakten i BNP. Men minst lika viktigt är vad vi kan få ut av de pengar vi använder för privat och offentlig konsumtion.

I nedanstående diagram framgår den stora betydelse som det allmänna prisläget, inklusive skatter, i ett land har. Om man studerar statistiken för år 1998 ser man att Sverige ligger 20 % över OECD-genomsnittet räknat i gemensam valuta, medan Kanada ligger nästan 10 % under genomsnittet.

BNP per capita i gemensam valuta 1998

Men när BNP korrigeras för vilken faktisk köpkraft respektive lands BNP motsvarar, blir bilden en helt annan. Sverige hamnar strax över OECD-genomsnittet på 15:e plats, medan Kanada ligger 16 % över genomsnittet på en 7:e plats i den s.k. välfärdsligan.

Varugrupp	Prisnivåindex, EU15=100
Sjuk- och hälsovård	143
Transporttjänster	142
Böcker och tidningar	137
Restauranger och café	135

Källa: SCB 1999

Ovanstående tabell visar hur de svenska priserna förhåller sig till EU-genomsnittet. Den genomsnittliga prisnivån i Sverige ligger för många viktiga hushållsprodukter mellan 20 och 30 % över genomsnittet för EU-

länderna. Från ett konsumentperspektiv finns det uppenbarligen mycket mer att önska av den svenska konkurrens- och skattepolitiken.

En bättre konkurrenspolitik i kombination med avregleringar och ökad upphandling inom offentlig sektor kan på sikt leda till avsevärda kostnadsminskningar för de offentliga budgetarna.

- Kommunallagen bör ändras så att det blir lättare att få prövat i domstol om kommunal näringsverksamhet strider mot lagen.
- Se över kommunallagen i syfte att göra det lättare för företag att överklaga kommunala beslut om stöd i olika former till företag. Besluten bör också kunna prövas i domstol.
- Kvarvarande konkurrenshämmande regleringar i den privata sektorn bör identifieras och avvecklas. Småföretagsdelegationens lista över åtgärder borde snarast genomföras.
- Konkurrensverket bör få ökade resurser och en mer fristående och framträdande roll än i dag. Nya regeringsförslag bör granskas, inte bara utifrån ett småföretagsperspektiv, utan också utifrån ett konkurrensperspektiv.
- Konsumentombudsmannen bör i samarbete med Konkurrensverket få förstärkta uppgifter i syfte att uppmärksamma sektorer eller branscher med bristande konkurrens, och sedan komma med förslag till hur konkurrensen kan förbättras.
- De offentliga resurserna bör i större utsträckning än i dag följa individernas fria val.

Stora upphandlingar bör delas i fler order så att även mindre företag har en chans att vara med i budgivningen. När fler företag kan vara med och tävla ökar konkurrenstrycket och priserna kan pressas.

Den enkla slutsats man kan dra av detta är att ett led i en strategi för att öka det ekonomiska välståndet i Sverige i jämförelse med andra länder, med nödvändighet måste innehålla ett antal reformer för att öka den inhemska konkurrensen och sänka vårt allmänna prisläge.

Bättre konkurrens på produkt- och tjänstemarknaden

En hel del viktiga avregleringar har redan gjorts i Sverige. Kredit- och valutamarknaderna avreglerades under andra hälften av 1980-talet. Utländska bankers rätt att etablera sig i Sverige kom 1990, den nya telelagen 1993 öppnade många nya möjligheter, liksom förändringarna inom järnvägstrafiken 1994. Elmarknaden avreglerades i en första etapp 1996. På senare tid har det även blivit uppenbart vad den fria telemarknaden betyder för konsumenterna i form av ett ökat utbud av tjänster och möjligheter att t.ex. sänka sina telefon- och datakommunikationskostnader. Men inom en del sektorer är konkurrensen fortfarande bristfällig. Det gäller framför allt de marknader där hushållen är köpare, exempelvis varudistribution, detaljhandel och tjänsteproduktion, inte minst offentlig sektor.

Byggsektorn är fortfarande reglerad och importkonkurrensen är liten. Antalet producenter är begränsat både i entreprenadledet och i byggmaterielindustrin. Situationen med omfattande regleringar och höga skatter som gör att den svarta marknaden är kraftigt utbredd inom bygg- och bostadssektorn måste förändras. I storstäderna pågår en omfattande handel med svarta hyreskontrakt. Fler och fler uppfattar också svartarbete som ett normalt inslag i marknaden. Denna inställning sprider sig lätt till andra områden, vilket ytterligare undergräver skattemoralen.

En rad åtgärder behöver vidtas för att förändra byggbranschen, vilken kännetecknas av höga produktionskostnader, liten importkonkurrens och av att det endast finns få och stora aktörer på byggmarknaden.

De långa planprocesserna i kombination med konkurrenshämmande omfattande statliga och kommunala regleringar gör att det bara är mycket kapitalstarka företag som klarar av att genomföra nybyggnationer från början till slut.

Inom ett betydande antal områden behövs mot denna bakgrund en större öppenhet och avregleringar.

Mångfald i välfärden

För många av de tjänster som i Sverige ligger inom den offentliga sektorn – främst inom kommuner och landsting – ökar behov och efterfrågan i industrivärlden. Andelen sysselsatta har ökat och dessa områdens bidrag till BNP har också vuxit. Det finns flera förklaringar till detta. En är att efterfrågan efter välfärdstjänster ökar när människors inkomster ökar. En annan är att åldersstrukturen påverkar intresset för fler välfärdstjänster.

Det finns en bred enighet om att vården och skolan skall finansieras kollektivt. Det är viktigt att de resurser som avsätts för dessa ändamål används så bra som möjligt, dvs. att användarna får ut så mycket nytta som möjligt för varje använd krona. Det är dock ingen självklarhet att detta innebär att verksamheten skall bedrivas av kommunerna själva. Erfarenheten visar att när möjligheten öppnas för andra än kommunen att producera välfärdstjänster ökar mångfalden och välfärden ökar. Välfärd handlar inte om att en viss typ av standardiserade tjänster skall tillhandahållas utan om att den enskildes efterfrågan skall tillgodoses.

Av samma skäl som försörjningen av välfärdstjänster inte kan rationaliseras på samma sätt som industriproduktion bör de inte heller produceras i en enda enhetlig form. Valet mellan olika producenter av välfärdstjänster bör därför även med en kollektiv finansiering så långt möjligt överlämnas till den enskilde.

Ett tydligt exempel är skolområdet där anslaget kan följa eleven, t.ex. från en kommunal skola till en friskola eller mellan olika kommunala skolor. Denna princip bör kunna användas på flera områden även om den politiska processen att avgöra vem som skall vara kvalificerad att få del av den, t.ex. inom äldre- eller handikappomsorg, kan vara svårare än inom skolområdet. Detta är dock inget skäl mot sådana möjligheter. Det är rimligare att den politiska dagordningen domineras av frågor om vem som skall ha rätt till t.ex. hemtjänst än exakt hur denna tjänst skall produceras.

Dessa områden kommer i allt högre grad att kännetecknas av integration mellan ny teknik och nya tjänsteformer. För att få en väl fungerande utveckling krävs att olika möjligheter kan prövas och att det finns många som agerar på området, inte bara kommuner och landsting.

Utvecklingen på tele- och IT-sidan visar att det är när avregleringar tar fart som helt nya utvecklingar kan ske, utvecklingar som ingen kunnat förutse. Distansutbildning och distansdiagnostik och -behandling är några exempel. Det ligger i sakens natur att det i dag inte går att förutse vilka nya tjänster till medborgarnas glädje som en större frihet och mångfald skulle leda till.

De erfarenheter som finns på de områden där flera producenter tillåtits och där tidigare offentliga verksamheter gått över i annan ägo visar på en betydligt större tillfredsställelse och arbetsglädje hos de anställda. Det som är viktigt att se till i en sådan process är att finansieringen sker i en sådan form att alla med samma utgångsläge har lika möjligheter att få del av utbildning, vård och omsorg.

Undersökningar bland personer som tidigare arbetat i offentlig sektor och sedan bytt till den privata sektorn visar att en klar majoritet upplever att möjligheterna till vidareutbildning och kompetensutveckling förbättrats. En tydlig majoritet är nöjda eller mycket nöjda med den nya situationen. Det samma gäller personer i tidigare offentliga verksamheter som privatiserats.

Motståndet mot öppenhet drabbar främst kvinnor därigenom att huvuddelen anställda inom dessa områden är kvinnor. Genom monopoliseringen i offentlig regi nekas de möjlighet att pröva nya idéer, nya metoder och andra, mindre byråkratiska organisationsformer. Det är betydande välfärdsförluster som uppstår härigenom, dels genom att de som behöver tjänster får färre valmöjligheter och ett utbud av tjänster som på ett sämre sätt passar den enskildes behov, dels genom att de anställda inte får pröva möjligheten att ta ett större ansvar.

Det har visat sig att långtidssjukskrivningarna ökar kraftigt för främst kvinnor i den offentliga sektorn. Någon motsvarande ökning sker inte på arbetsplatser som drivs i annan regi.

En viktig fråga är utvärderingen. Så långt möjligt bör brukarna ha möjlighet att välja producent. Men många gånger måste politikerna ta ställning, t.ex. när det gäller att formulera krav och uppföljningsmetoder vid entreprenadupphandling. De problem med t.ex. privata vårdhem som förekommit har oftast haft att göra med att kommunen i fråga inte gjort förutsättningarna klara för sig och den man anlitar. Kommunerna bör utveckla sin förmåga att i förväg ställa krav och i efterhand kunna utvärdera de tjänster som olika producenter erbjuder.

Utbildning och vård är en stor del av Sveriges ekonomi. Om dessa områden präglades av mångfald, konkurrens och företagande skulle det medföra positiva effekter såväl för ekonomin i stort som för de människor som arbetar där samt för elever, sjuka och gamla. Servicen blir bättre och jobben fler, vilket bidrar till en dynamisk utveckling av hela tjänste- och kunskapssektorn.

Ett led i den socialdemokratiska politiken är emellertid att hindra mångfald och att hindra andra än kommuner och landsting att tillhandahålla tjänster på dessa områden. Detta har senast visat sig genom förberedelserna för att för-

bjuda försäljning av sjukhus. Inte ens Landstingsförbundets socialdemokratiska ledning stödjer regeringens politik i detta avseende utan uttalar en i sak mycket hård kritik mot förslaget.

Regeringens förbudsförsök är inte sakligt grundat. Det finns inga indikationer på att regeringens farhågor skulle ha fog för sig. Genomgångar av internationella erfarenheter visar att om konkurrens råder finns det inte några större skillnader i kvalitet och effektivitet mellan vinstdrivande företag, non-profit-företag och offentliga producenter. Det finns dock en viss tendens till högre effektivitet hos vinstdrivande företag. Den erfarenhet som finns av detta i Sverige är att den ersättning som Stockholms läns landsting betalar till det privatägda Sankt Görans sjukhus är ca 10 % lägre per utförd prestation än den som landstinget betalar till de landstingsägda sjukhusen.

Att, som regeringen aviserat, lagstifta mot försäljning av offentligt ägda sjukhus leder till minskad mångfald. Det motverkar också ett ökat kvinnligt företagande inom sektorer där kvinnor har en stark ställning på arbetsmarknaden och hög kompetens.

I stället för att slå vakt om det offentliga ägandet borde verksamhetens innehåll vara det primära intresset. Det bör inte sättas upp hinder för vissa verksamhetsformer, bolag kan vara en lämplig form i vissa sammanhang, kooperativ eller andra former kan var mera lämpliga i andra sammanhang. Ändamålsenligheten bör vara avgörande.

Det statliga företagandet

Staten skall svara för de lagar och förordningar som reglerar relationerna mellan företag verksamma i Sverige. Staten skall inte själv, annat än i vissa undantagsfall, vara ägare. Domaren kan inte samtidigt vara spelare på fotbollsplanen. Detta är en viktig konkurrensprincip. Det kapital som finns uppbundet i en rad statliga företag skulle i allmänhet göra större nytta på annat håll. De nu statliga företagen skulle fungera bättre med ett mer spritt privat ägande. Ett sådant ger bl.a. ökad dynamik och ökade möjligheter att delta i framtidsinriktade strukturaffärer.

Då inkomster av utförsäljningar är av engångskaraktär lämpar de sig utmärkt för att betala av på statsskulden som i dag uppgår till ca 1 400 miljarder kronor, eller till investeringar i infrastruktur. En sådan utförsäljning skulle också radikalt minska en av de största utgiftsposterna i statsbudgeten. Företag som under de kommande åren kan komma i fråga för privatisering är t.ex. hela Telia, Merita Nordbanken, Vasakronan, Assi Domän, SAS Sverige AB, Celsius och LKAB.

En dynamisk arbetsmarknad

En politik för fler jobb och lägre arbetslöshet

Utskottet anser att kraftfulla åtgärder måste till för att förhindra att den höga strukturella arbetslösheten permanentas. Trots en god konjunkturutveckling är det fortfarande ca 700 000 personer som skulle vilja ha ett jobb eller som arbetar i mindre utsträckning än de själva vill. Politiken måste inriktas på att

skapa förutsättningar för fler riktiga arbeten och växande företag. Sverige behöver en offensiv tillväxtpolitik för nya arbetstillfällen. Skatterna på företagande och arbete måste sänkas. Den privata sektorn och – inte minst – tjänstesektorn måste få bättre möjligheter att växa. Utbildningssystemet måste förbättras.

- Utskottet vill understryka vikten av att nödvändiga reformer av lönebildningen nu kommer till stånd. Löneutvecklingen måste vara förenlig med en god samhällsekonomisk utveckling. Den ökande internationaliseringen ställer också högre krav på att vi i Sverige inte har en löneökningstakt som i för stor utsträckning avviker från våra viktigaste konkurrentländer. Men det är inte enbart den genomsnittliga löneökningen som är viktig utan också att lönestrukturen utvecklas så att sysselsättningen ökar och flaskhalsarna minskar.
- En reform av lagar och regler på arbetsmarknaden som förbättrar möjligheten att få och ta jobb och som ökar rörligheten på arbetsmarknaden bör genomföras utan dröjsmål. Det är särskilt viktigt för de mindre företagens utveckling, men framför allt för att fler arbetslösa skall få möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. En genomgång av erfarenheterna från länder med olika grad av arbetsmarknadsregleringar som genomfördes av OECD i Employment Outlook 1999 tyder närmast på att omfattande regleringar gynnar de etablerade på arbetsmarknaden och missgynnar nytillträdande som ungdomar och kvinnor. Regleringar tenderar också att förlänga arbetslöshetstiderna. En bättre fungerande lönebildning är också viktig för att undvika en allvarlig överhettning på arbetsmarknaden, som det finns tendenser till på vissa håll.
- Ett led i arbetet med att skapa förutsättningar för fler jobb är att modernisera arbetslöshetsförsäkringen. A-kassan skall vara en allmän och obligatorisk omställningsförsäkring. Parterna på arbetsmarknaden bör i större utsträckning ha ansvaret för lönebildningen och konsekvenserna av träffade avtal. Det är rimligt att de som har jobb bär en större del av ansvaret för resultatet av sina handlingar. Fackets makt över lönebildningen bör motsvaras av ett ökat eget ansvar för arbetslöshetsförsäkringens finansiering.

Arbetsmarknadsutbildningen bör nu styras mot klart definierade arbetsmarknadsbehov och erbjuda en kvalitet som tillmötesgår högt ställda krav både från deltagarna och från de framtida arbetsgivarna.

En möjlighet när det gäller att få bättre nytta av arbetsmarknadspolitiken kan vara att medge en friare regional användning av arbetsmarknadsmedel för att stödja anställningar och kontakt med den reguljära arbetsmarknaden, i ett partnerskap mellan arbetsmarknadspolitikens regionala institutioner och regionala arbetsgivare, såväl offentliga som privata. En kommunalisering av arbetsmarknadspolitiken bör dock undvikas.

- Arbetsmarknadspolitiken bör inriktas på att öka kontakten mellan arbetssökande och den reguljära arbetsmarknaden. Åtgärder skall sättas in

medvetet i enlighet med en individuell handlingsplan för att öka möjligheterna för den sökande att få ett arbete.

- Stor vikt bör läggas vid att nå de långtidsinskrivna som har svårt att komma i kontakt med arbetsmarknaden. För att bryta rundgången mellan åtgärder och öppen arbetslöshet måste åtgärder kunna sättas in under längre tid.

För merparten av de arbetssökande handlar det således om att, givet friare former för användningen av arbetsmarknadspolitiska medel, öka kontakten med den reguljära arbetsmarknaden, medan det för långtidsinskrivna handlar om att finna de åtgärder som krävs för att över huvud taget möjliggöra återinträde på arbetsmarknaden.

När sysselsättningen nu stiger är det angeläget att de konjunkturberoende åtgärderna inte i sig kommer att utgöra en flaskhals. Det övergripande målet måste vara att ge fler människor jobb, inte att uppfylla kvantitativa mål. Målformuleringar får nu inte bli till hinder för att fler nya jobb skapas. Det är fel att, som regeringen gör, forcera in människor i åtgärder för att klara sitt mål vad gäller den öppna arbetslösheten, när det samtidigt råder brist på arbetskraft på många håll.

En modernisering av socialförsäkringarna

I den framtida arbetsmarknaden kommer behoven att i vissa avseenden vara annorlunda än i dag. Utskottet kan konstatera detta nu genom att andelen fasta arbeten minskat. Nya anställningsformer, behov att växla mellan att vara företagare och anställd, behov av att både män och kvinnor skall kunna förena familjeliv och yrkesliv, behovet av avbrott för studier under arbetslivet m.m. skapar i flera avseenden nya förutsättningar och krav på hur arbetsmarknadens institutioner skall fungera.

Socialförsäkringarna måste förändras med sikte på detta. De svarar för en viktig del av välfärden och måste fungera väl. Eftersom man i dag inte lätt kan välja mellan olika alternativ blir en dåligt fungerande socialförsäkring katastrofal för den enskilde. Till detta kommer att dessa system fått en centralistisk utformning som inte är nödvändig, kanske snarare skadlig, för ett fungerande system.

Den demografiska utvecklingen framöver kommer att öka kraven på socialförsäkringarna. Den nyligen framlagda långtidsutredningen visar att på lång sikt kommer andelen i s.k. arbetsför ålder, 16–64 år, att minska som andel av befolkningen. Samtidigt ökar antalet och andelen över 65 år. Försörjningsbördan på dem som befinner sig i arbete kommer att öka. Detta ställer de offentliga utgiftssystemen, och inte minst socialförsäkringarna, inför svåra uppgifter.

Samtidigt visar befintliga prognoser att befolkningsutvecklingen är sådan att situationen först förbättras något under de närmaste åren. Det är därför utomordentligt viktigt att denna period utnyttjas för att reformera systemen så att de är bättre skickade att svara för viktiga välfärdsuppgifter i framtiden när befolkningsutvecklingen medför större påfrestningar på de offentliga finanserna.

De principer som bör ligga till grund för dessa förändringar återfinns i betydande grad i de förändringar som skett med bred politisk enighet vad gäller pensionssystemet. Det handlar om att få en ökad koppling mellan avgifter och förmåner, dvs. att minska skatteinnehållet i avgifterna/skatterna. Inom pensionsområdet sker detta successivt i takt med att de generationer som helt ligger inom det nya pensionssystemets ram svarar för en större del av systemets inkomster. På andra socialförsäkringsområden gäller inte samma långa tidsperspektiv varför större förändringar kan ske snabbare.

De genomgående nya krav som kommer att ställas innebär en starkare koppling mellan vad den enskilde betalar respektive vad han eller hon får ut i förmån. Vidare kommer större krav att ställas på att socialförsäkringsförmånerna lättare kan följa den enskilde individen. Inte minst i en mer internationaliserad arbetsmarknad är detta viktigt.

En närmare koppling mellan betalning och förmåner och ökade möjligheter att ta med sig förmåner leder till krav på större möjligheter till individuell påverkan och valfrihet när det gäller socialförsäkringsförmånerna.

När nu pensionsreformen närmar sig ett fullbordande är det hög tid att även övriga socialförsäkringssystem blir föremål för genomgripande översyner enligt ovan angivna riktlinjer.

Långtidsutredningen visar vidare hur viktig en stor arbetsvolym, i den privata sektorn, är för socialförsäkringarna. Arbetstiden är basen för socialförsäkringarna. Utredningen visar att om arbetstiden minskar leder detta till lägre tillväxt. För att då kunna finansiera överföringar till hushållen i samma utsträckning som hittills måste skatterna höjas. Med alltmer rörliga skattebaser blir detta mycket svårt, särskilt som den enskilde skattebetalaren inte kommer att känna sig få en bättre service när skatterna höjs. Offentligt reglerade arbetstidsförkortningar är således ett hot mot väl fungerande socialförsäkringssystem.

Konjunkturinstitutet har i sin analys för den s.k. arbetstidsgruppen kommit till samma resultat.

Ett hälsosammare arbetsliv

Ett av de mera påtagliga problemen i den nu framlagda vårpropositionen är kostnaderna för sjukförsäkringen. Denna ökar enligt Riksförsäkringsverket från 24 miljarder kronor år 1999 till 31 miljarder i år. Regeringen har dock, utan egentliga argument, räknat ned denna kostnad. Under mars månad betalades sjukpenning för 7,1 miljoner dagar, en ökning med 25,5 % jämfört med mars förra året. Det är uppenbart att regeringen inte har kontroll över utvecklingen.

Den ökande ohälsan i arbetslivet är ett växande strukturproblem på arbetsmarknaden. Det är främst anställda inom den offentliga sektorn som är drabbade. Skillnaderna mellan könen vad gäller antalet sjukskrivningar ökar. Riksförsäkringsverkets s.k. 4 september-undersökning visar att 47 % av den som var sjukskrivna denna dag var anställda inom den offentliga sektorn. Det skall jämföras med att sektorn omfattar ca 33 % av arbetskraften. Uppenbart är att de offentliga arbetsgivarna, generellt sett, har svårigheter att skapa en

arbetsmiljö som förebygger stress och minskar ohälsa. Detta drabbar främst kvinnor.

Den höga sjukfrånvaron innebär att arbetsgivaren skjuter över kostnaderna från den egna verksamheten till staten. Samtidigt är det på den lokala arbetsplatsen som det finns möjlighet att förebygga ohälsa. En bra arbetsgivare förhindrar stress och ohälsa och därför skall bra och lyhörda arbetsgivare premieras.

Det är främst de långvariga sjukskrivningarna som ökar. Regeringen har hittills bara försökt möta de ökade problemen med utredningar. Utredningar behövs för att förändra på lång sikt, men många åtgärder som ger snabba resultat går att göra redan nu.

En möjlighet att få ut mera av befintliga inkomster är att i hela landet tillåta finansiell samordning mellan försäkringskassorna och sjukvården. Det skulle innebära att försäkringskassorna kunde köpa sjukvårdsinsatser för att snabbt få resultat som skulle hålla nere långtidssjukskrivningar. I de områden där detta varit möjligt på försök har besparingarna visat sig vara avsevärda. Ett tillämpande i hela landet skulle ha positiva verkningar både på kostnaderna och – inte minst – på enskilda människors liv. Detta skulle i dagsläget vara utomordentligt angeläget med hänsyn till de galopperande sjukförsäkringskostnaderna.

Ett utnyttjande av den finansiella samordningens fördelar skulle vara ett steg bort från en politik präglad av monopol och ensidighet.

En starkare arbetsmarknad för flera

Trots att sysselsättningen ökat finns ett antal problem och obalanser på arbetsmarknaden. Trots den höga ekonomiska tillväxten i Sverige är det vissa delar av landet som kännetecknas av eftersläpning och avfolkning. Tillväxten i storstadsregionerna hämmas av att främst nyckelkompetenser saknas vilket ger lägre tillväxt för alla. Främst invandrare har betydande svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden och riskerar att hamna i utanförskap. Kvinnor möter större begränsningar på arbetsmarknaden än män. Dessa obalanser är en verklig akilleshäla i svensk ekonomi. Utskottet ser som en viktig uppgift att minska obalanserna och att skapa förutsättningar för alla kategorier av människor och för utveckling i landets olika delar.

Människor skall kunna bo där de själva vill och ha möjlighet att leva ett bra liv där. Om resurserna inom regionalpolitiken användes bättre skulle den utgångspunkten bli en realitet för fler. Det skulle ge såväl en mer levande landsbygd och många expansiva småorter som fungerande storstäder. För att åstadkomma detta behövs både en regionalpolitik som är möjlighetsskapande och generellt goda villkor för företagande. Staten skall garantera likvärdiga möjligheter genom god infrastruktur och grundläggande service i hela landet. Riktade stöd och bidrag måste ersättas med att vi tillvaratar den utvecklingskraft som finns i regionerna.

En tillväxt som bygger på generellt goda förutsättningar i hela landet och som förstärks av flera regionala tillväxtcentrum är stabilare och har bättre förutsättningar att bli långsiktigt hållbar än en tillväxt som endast drivs av ett fåtal tillväxtcentrum. Det är därför nödvändigt att det förs en generell

ekonomisk politik som förmår öppna möjligheterna för företagande och nya jobb i landets olika delar och som ger förutsättningar för de många människorna att komma in på en fungerande arbetsmarknad.

1999/2000:FiU20
Reservationer

Balanserade offentliga finanser

För att den offentligt finansierade verksamheten väl skall kunna fylla sina uppgifter krävs både en större stramhet på vissa områden och ökade resurser på andra. Dessutom krävs, som utskottet redovisat ovan, betydande avregleringar och omorganisationer inom det som hittills varit i stort sett offentliga monopol.

Detta kräver också offentliga finanser i balans. Regeringen har ingen strategi för hur detta skall kunna ske. Att de offentliga finanserna nu, delvis på grund av att konjunkturuppgången i särskilt hög grad är positiv för de konjunkturkänsliga svenska offentliga finanserna, blivit bättre verkar regeringen ta till intäkt för att alla problem nu är över. Nu tycks regeringen, och dess stödpartier, tro att man på nytt kan börja med expansionspolitik. Detta är utomordentligt farligt, kanske inte på ett å två års sikt, men kan – precis som motsvarande socialdemokratiska politik i slutet på 1980-talet – bli starkt negativ så fort konjunkturen mattas av. Regeringen riskerar att bygga upp offentliga åtaganden som blir betungande när tillväxten mattas av. Det är nu, medan konjunkturen fortfarande är positiv, som de mera långsiktiga greppen bör tas.

En nödvändig åtgärd är att minska ned de offentliga finansernas konjunkturkänslighet. Detta sker bl.a. genom att minska både inkomst- och utgiftssidan. Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna har en inriktning i sina respektive budgetförslag som innebär en sådan minskning av de offentliga finansernas omfång genom minskningar av både offentliga utgifter och inkomster. Utskottet ställer sig bakom en sådan inriktning av budgetpolitiken.

Vad utskottet anfört om riktlinjerna för den ekonomiska politiken vad avser konkurrens, företagande och sysselsättning med anledning av motionerna Fi12 (m) yrkandena 8 och 10–13, Fi13 (kd) yrkandena 10 och 13, Fi14 (c) yrkandena 7 och 9 och Fi15 (fp) yrkandena 12–16 och 26 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

De förslag till inriktning av den ekonomiska politiken i berörda delar som framförs i propositionens yrkande 1 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken såvitt avser konkurrens, företagande och sysselsättning*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 8 och 10–13, 1999/2000:Fi13 yrkandena 10 och 13, 1999/2000:Fi14 yrkandena 7 och 9 och 1999/2000:Fi15 yrkandena 12–16 och 26 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 1 i denna del godkänner vad utskottet anfört och som sin mening ger regeringen detta till känna,

2. Riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken i övrigt (mom. 2) (m, kd, fp)

1999/2000:FiU20
Reservationer

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets yttrande i avsnitt 1.2.7 *Finansutskottets ställningstagande till vårpropositionens och partimotionernas konjunkturbedömningar* bort utgå,

dels att finansutskottets yttrande i avsnitt 1.3.3 *Finansutskottets ställningstagande till partimotionernas förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken i övrigt* bort ha följande lydelse:

Inriktningen av den allmänna ekonomiska politiken i övrigt

Inledning

Utskottet noterar att regeringen låter den ekonomiska utvecklingen dölja inte bara de strukturella problem som präglar svensk ekonomi, utan även låter den goda konjunkturen leda till en förhållandevis snabb ökning av de offentliga utgifterna. Det faktum att den samlade utgiftskvoten trots detta sjunker beror på den goda tillväxt som präglar Sverige efter 1990-talets reformpolitik. Nu bryter emellertid regeringen upp från den reformpolitik som lagt grunden för dagens goda ekonomiska utsikter samtidigt som man släpper greppet om de offentliga utgifterna.

Det är en utveckling som är synnerligen allvarlig. Den innebär att regeringen i goda tider medverkar till att göra de offentliga finanserna än mer konjunkturkänsliga. I högkonjunktur innebär detta att de offentliga finanserna stärks genom de höga skatterna och genom att det automatiska trycket på utgifterna är mindre. När konjunkturen försvagas kvarstår nivån på de beslutade offentliga utgifterna samtidigt som trycket på utgiftssystemen ökar parallellt med att skatteintäkterna minskar.

Utskottet har tidigare redovisat inriktningen av en politik för strukturella reformer som kan fullfölja den politik som kom att präglar framför allt den första delen av 1990-talet men vill här nu också understryka vikten av fortsatta strukturella reformer som ett inslag i den övergripande ekonomiska politiken. För att minska de offentliga finansernas sårbarhet är det nödvändigt att nu föra en konsekvent politik för en växande privat sektor och en lägre offentlig utgiftsandel.

Detta gäller inte minst mot bakgrund av att regeringen i sina prognoser över de kommande åren tvingas räkna med ett strukturellt underskott i statens finanser. Det skärper kravet på en långsiktig politik för att minska de offentliga utgifternas andel av ekonomin.

Det faktum att utvecklingen av sysselsättningen trots den goda konjunkturen inte är bättre än att det återstår drygt 400 000 nya jobb för att nå upp till de sysselsättningsnivåer som rådde vid utgången av 1980-talet visar på ytterligare ett sätt hur känslig den svenska ekonomin är för kommande svängningar och förändringar.

Budgettricksande i redovisningen för att kringgå utgiftstaket

Regeringen har i och med årets vårproposition helt lämnat den uppstramade budgetdisciplin som gällt från 1997. En av principerna som bryts är kravet på bruttoredovisning. Denna princip är intimt kopplad till vilken betydelse det statliga utgiftstaket i praktiken har. I vårpropositionen föreslår regeringen exempelvis att tre myndigheter får ett resurstillskott under innevarande budgetår genom att avgifter som hittills redovisats mot inkomsttitel i fortsättningen redovisas mot myndigheternas förvaltningsanslag.

- Tullverket föreslås få disponera medel från expeditions- och ansökningsavgifter, tullförrättningsavgifter och tullräkningsavgifter, vilka väntas ge ett resurstillskott på 25 miljoner kronor per år.
- Polisväsendet föreslås få disponera avgifter från pass utfärdade av polismyndigheten. För helår beräknas detta ge ett tillskott på 180 miljoner kronor per år.
- Centrala studiestödsnämnden föreslås få disponera de avgiftsintäkter som tas ut för uppläggning av lån. Dessa avgifter uppgår till 80 miljoner kronor per år.

Totalt innebär förslagen att de tre myndigheterna tillförs 285 miljoner kronor på årsbasis. Någon fullständig redovisning av effekten för innevarande år finns inte i propositionen, men kan bedömas ligga i storleksordningen 182 miljoner kronor.

Förslagen innebär att vissa avgifter som för närvarande redovisas brutto på statsbudgeten kommer att redovisas netto framöver. Brutto- respektive netto-redovisning regleras i 17 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten och huvudregeln anger att statens inkomster och utgifter skall budgeteras och redovisas brutto på statsbudgeten. Från denna huvudregel om bruttoredovisning finns emellertid även en undantagsbestämmelse som stadgar att om inkomsterna i en verksamhet endast skall bidra till att täcka verksamhetens utgifter, får utgifter dock redovisas netto på statsbudgeten. Med detta avses att det för verksamheten inte finns något krav på full kostnadstäckning. Vad som gäller för verksamheter med full kostnadstäckning regleras i 18 § där det stadgas att en verksamhet där statens kostnader helt skall täckas med verksamhetens intäkter inte skall budgeteras och redovisas på statsbudgeten.

Paragrafen innehåller emellertid inget undantag från bruttoprincipen för inkomster som redovisas mot inkomstitlar. Sådana inkomster skall därför alltid, enligt 9 §, budgeteras och redovisas brutto.

Det är därför ett allvarligt orostecken att regeringen nu i ökad utsträckning vidtar åtgärder som avviker från budgetlagens principer, och att man därigenom steg för steg har börjat urholka utgiftstaket. Omfattande utgiftsökningar göms undan genom olika former av budgettricksande och bokföringsmässiga manövrer som har lite gemensamt med begreppet god bokföringssed. För att kunna upprätthålla skenet av en regering som har utgiftsläget under kontroll har utgifter nettoredovisats mot inkomster, statliga företag belastats med utgifter, utgifter redovisats på budgetposter som inte är takbegränsade och

stora ersättningsbelopp fördelats över flera år, allt för att genomslaget på utgiftstaket skall bli så litet som möjligt.

1999/2000:FiU20
Reservationer

Av en sammanställning som redovisas i vårpropositionen framgår att regeringens intresse för att hitta vägar som kringgår utgiftstaket nu ökat dramatiskt.

Tabell. Förslag i vårpropositionen som innebär att utgiftstaket kringgås
Belopp i miljoner kronor

	2001	2002	2003	Varaktig effekt
Tullen, avgiftsinkomster	25	25	25	25
Polisväsendet, avgiftsinkomster för pass	180	180	180	180
UD, avgiftsinkomster för pass och viseringar	25	25	25	25
CSN, avgiftsinkomster för uppläggning av lån	80	80	80	80
Vägverket, avgiftsinkomster för körkort	480	540	540	500
Länsstyrelserna, avgiftsinkomster för körkort	40	40	40	40
Specialskolor, avgiftsinkomster från kommuner	48	96	96	90
Arbetspraktik, avgiftsinkomster från arbetsgivare	200	200	200	200
Anställningsstöd för långtidsarbetslösa	750	840	840	835
Skatteavdrag för IT-installationer	800	800	800	160
Återvunna lönegarantimedel	220	220	220	220
Avskrivning av kommunernas momsunderskott	4 000	–	–	200
Summa inkomstminskning	6 848	3 046	3 046	2 555

Med hjälp av budgettricksande operationer kan alltså regeringen under nästa år öka utgifterna med närmare 7 miljarder kronor utan att detta påverkar de takbegränsade utgifterna. Vore syftet något annat än att kringgå utgiftstaket skulle regeringen självklart föreslagit att utgiftstaket sänkts med ett lika stort belopp. Nu gör man inte det, och regeringens verkliga syfte framträder därigenom i all sin nakenhet.

Beräknade utförsäljningsinkomster uteblir

Riksgäldskontoret har beslutat att minska de planerade uppköpen av statsobligationer från tidigare angivna 55 miljarder kronor till 30 miljarder kronor. Skälet till nedrevideringen är att Teliautförsäljningen, enligt besked från Näringsdepartementet, antas ge mindre inkomster till staten än det antagande på 95 miljarder kronor som låg till grund för kontorets tidigare beslut.

Enligt de uppgifter som enligt Riksgäldskontoret meddelats från Näringsdepartementet kommer statens inkomster till följd av försäljning av Teliaaktier att ligga i intervallet 42–69 miljarder kronor. Det exakta beloppet kommer att avgöras av den slutliga prissättningen och av hur stor andel av Telia som staten väljer att sälja (20 eller 25 %). Statsskulden kan alltså i värsta fall bli drygt 50 miljarder kronor högre under hela treårsperioden, än vad som framgår av vårpropositionen, enbart till följd av de ändrade förutsättningarna för Teliaförsäljningen.

En annan direkt följd av regeringens sätt att sköta statsfinanserna är att statsskulden nu beräknas bli ca 93 miljarder kronor *högre* än vad som beräknades i vårpropositionen för ett år sedan. Förändringen av statsskuldens utveckling mellan de olika vårpropositionerna framgår av nedanstående tabell.

Om man dessutom reviderar beräkningsantagandet med hänsyn till de betydligt lägre utförsäljningsinkomsterna från Telia blir skillnaden 143 miljarder kronor om inga nya beslut om utförsäljning tas. Statsskulden skulle vid slutet av år 2002 då uppgå till nästan 1 200 miljarder kronor, i stället för de ca 1 050 miljarder kronor som beräknades i vårpropositionen för ett år sedan.

Statsskuldens utveckling enligt vårpropositionen 1999 och vårpropositionen år 2000
Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Statsskulden vid årets slut enligt VP1999	1 325,4	1 249,3	1 071,2	1 049,3	
Statsskulden vid årets slut enligt VP2000	1 374,2	1 256,3	1 153,3	1 142,6	1 145,7
Skillnad i statsskuld	+48,8	+7,0	+82,1	+93,3	
Korrigerig av Teliainkomster		50,0	50,0	50,0	
Skillnad i statsskuld med lägre Teliainkomster		+57,0	+132,1	+143,3	

Den ekonomiska utvecklingen

Den internationella utvecklingen

Den internationella ekonomiska utvecklingen var stark under förra året, och prognoserna för resten av innevarande år och nästa år är ljusa. Detta förväntas leda till stigande svensk export, vilket ger ett ökat bidrag till den inhemska tillväxten.

De senaste åren har det främst varit den höga tillväxten i USA som drivit den internationella utvecklingen. Tillväxten i USA förväntas vara fortsatt hög de kommande åren, även om flertalet prognoser pekat mot en viss avmattning nästa år.

Det mesta pekar på att tillväxten även i Europa tar fart de kommande åren. Främst är det inom euroområdet som konjunkturuppgången tar fart, jämfört med föregående år, medan flera av länderna utanför euroområdet, däribland Storbritannien och Sverige, förväntas bibehålla en redan stark tillväxttakt. Redan i år märks en förstärkning av konjunkturen inom euroområdet, och fr.o.m. nästa år förväntas tillväxten i Europa som helhet överstiga den amerikanska, även om konjunkturen också i Europa blir något lägre nästa år, jämfört med i år.

Fortfarande utgör aktiemarknaderna i främst USA men också i viss mån i Europa en osäkerhetsfaktor. Så länge det inte sker en mycket kraftig och snabb nedgång förväntas de negativa konsekvenserna bli begränsade. Många analytiker ser nedgången under våren som en hälsosam korrigerig av hårt uppdrivna kurser. En långvarig nedgång i USA kan emellertid påverka konsumtionen negativt då belåningen på den amerikanska aktiemarknaden är

förhållandevis hög. Möjligen kan detta ytterligare bidra till den förväntade avmattningen.

Inom euroområdet utgör den svaga euron en viss osäkerhetsfaktor. Än har emellertid inte deprecieringen av den gemensamma valutan lett till högre inflation. En fortsatt depreciering kan leda till att ECB drar upp styrrentan snabbare än vad som annars skulle vara fallet. Den svagare euron har även lett till viss osäkerhet på obligationsmarknaden, och marknadsrentan inom euroområdet har gått upp något under våren. Viktigt att påpeka är emellertid att deprecieringen av euron främst är beroende av fortsatta konjunkturella skillnader mellan euroområdet och, framför allt, USA.

De negativa effekterna av krisen i de sydasiatiska länderna 1997–1998 blev inte så stora som befarat. Det globala efterfrågebortfallet blev tämligen kortvarigt, och även den inhemska utvecklingen i flera av de krisdrabbade länderna kännetecknades av en snabb återhämtning. Den starka tillväxten i flera av dessa länder förväntas fortsätta de kommande åren. I Japan sker en gradvis stabilisering av ekonomin, men tillväxten förväntas bli fortsatt mycket måttlig.

Utvecklingen i Sverige

I Sverige är de konjunkturella utsikterna goda för de kommande åren. Efter en BNP-tillväxt på 3,8 % 1999 förväntas tillväxten även i år uppgå till nära 4 %. För nästa år förutspås en något långsammare utveckling. Regeringen har gradvis justerat upp sina tillväxtprognoser, och ligger numera i linje med flertalet övriga prognosinstitut, om än något lägre än exempelvis Konjunkturinstitutet.

Framför allt är det den inhemska efterfrågan som varit tillväxtmotorn i den svenska ekonomin, men mot slutet av förra året märktes även en stark utveckling för exporten, och den utvecklingen förväntas förstärkas i år. Anledningen är främst den starkare konjunkturen inom EU-området, som står för över hälften av den svenska exporten.

Uppgången av den svenska ekonomin är till mycket stor del konjunkturell, men enligt utskottet finns det även andra, mer strukturella, faktorer bakom utvecklingen:

- Den budgetsanering som inleddes av den borgerliga fyrpartiregeringen och som sedermera fortsattes av den socialdemokratiska regeringen var en sådan faktor. En viktig skillnad i inriktningen var dock att den borgerliga politiken i första hand var inriktad på besparingar, medan skattehöjningar kännetecknade den socialdemokratiska politiken.
- Den självständiga Riksbanken, och det stärkta förtroendet för inflationsbekämpningen som denna reformering medfört.
- Lägre marginalskatter till följd av skattereformen i början av 1990-talet.
- Pensionsreformen, som gjort systemet mindre känsligt för ekonomiska störningar.
- Det svenska EU-medlemskapet.

- Avregleringar inom bl.a. tele- och elmarknaden.

Det är utskottets uppfattning att dessa förändringar ökat Sveriges långsiktiga tillväxtpotential. Viktigt att påpeka är att socialdemokraterna sällan varit pådrivande till nödvändiga reformer. Inställningen har i stället ofta kännetecknats av initialt motstånd följt av motvillig acceptans.

Även om den långsiktiga tillväxtpotentialen ökat är det osäkert var den ligger. Regeringen räknar med en tillväxtpotential på omkring 2 % per år. Enligt utskottets mening bör en annan politik än den regeringen för kunna öka denna potential ytterligare.

Trots att den starka konjunkturen gjort att sysselsättningen ökat och arbetslösheten fallit förväntas arbetslösheten ligga kvar på en förhållandevis hög nivå. Regeringen förutspår att den öppna arbetslösheten faller ned mot 4 % i slutet av detta år, och att den under nästa år faller under 4 %. Konjunkturinstitutet är något mer pessimistisk, och tror att arbetslösheten kommer att ligga kvar på 4 % under hela nästa år. Den totala arbetslösheten, dvs. arbetslösheten plus personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ligger på strax under 8 %. Om även personer som omfattas av Kunskapslyftet räknas som arbetslösa uppgår den totala arbetslösheten till drygt 10 %. Att en så pass stor del av arbetskraften är utan riktiga jobb i en högkonjunktur tyder på en oflexibel och dåligt fungerande arbetsmarknad.

Enligt utskottets mening råder det också i dagsläget osäkerhet om regeringens mål om en sysselsättningsgrad på 80 % skall vara uppfyllt år 2004.

Lönebildningen och risken för överhettning

Regeringen har under flera år talat om den centrala betydelse en fungerande lönebildning har för att sysselsättningen skall kunna öka utan att inflationen tar fart, och för att vår internationella konkurrenskraft inte skall försvagas. Uppfattningen om lönebildningens betydelse delas av de allra flesta ekonomer, däribland LO-ekonomerna. Ändå lyser förslagen på lönebildningsområdet med sin frånvaro. Utskottet anser att aktiva åtgärder på det område som utpekats som det mest centrala för tillväxt och sysselsättning rimligen borde åtfölja den analys som regeringen och flera andra bedömare gör. Staten skall visserligen inte vara en aktiv part i de olika branschernas löneförhandlingar, men staten bestämmer de institutionella ramar och de regler som arbetsmarknadens parter skall ta hänsyn till.

Den senaste tidens utveckling på arbetsmarknaden kännetecknas av att brist uppstår på arbetskraft i mer eller mindre hög grad inom de flesta branscher. Det är i sig ett kraftigt underbetyg på arbetsmarknadspolitiken och företagsklimatet att detta sker trots att över 100 000 personer finns i konjunkturberoende åtgärder, över 200 000 är öppet arbetslösa, antalet undersysselsatta personer uppgår till nästan 300 000 och antalet latent arbetssökande personer är över 100 000. Samtidigt kan exempelvis nämnas att enbart Taxi Stockholm förgäves söker mer än 1 000 taxichaufförer.

Utskottet vill mot denna bakgrund understryka vikten av att nödvändiga reformer av lönebildningen nu kommer till stånd. I sin passivitet inför lönebildningens problem och med kraftigt ökade offentliga utgifter i högkonjunk-

turen löper regeringen stor risk att föra Sverige in i en besvärlig utveckling på arbetsmarknaden. Den riskerar att leda in i en löneutveckling som står i strid med låginflationspolitiken och som riskerar att skapa en överhettning som stryker dagens goda tillväxt.

Löneutvecklingen måste vara förenlig med en långsiktigt god samhällsekonomisk utveckling. Utskottet har ovan redogjort för några viktiga inslag inom arbetsmarknadsområdet för att främja en bättre lönebildning. Detta tillsammans med en bättre konkurrens-, utbildnings-, skatte- och företagarpolitik leder till att lönebildningen kan utvecklas på ett sätt som långsiktigt främjar tillväxt och sysselsättning.

Budgetpolitikens inriktning

Offentliga skatter och utgifter måste minska

Höga offentliga skatter och utgifter...

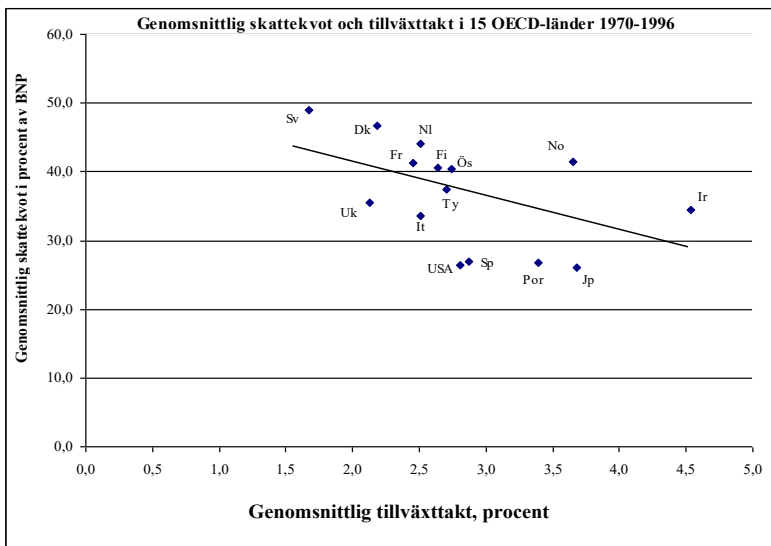
Enligt utskottets mening har Sverige den industrialiserade världens högsta skatter och högsta offentliga utgifter. Det skapar minst fem problem. För det första ger detta inte individen den mångfald och valfrihet som han eller hon har rätt att kräva. För det andra gäller att även om många i opinionsundersökningar uttalar stöd för den nuvarande välfärdsstaten är stödet i praktiken, när det gäller att betala skatt, betydligt lägre.

...men medelmåttig offentlig produktion...

För det tredje ger inte svensk skatt och svensk offentlig sektor tjänster av den kvalitet som det höga skattetrycket borde motivera. Eftersom Sverige tillsammans med Danmark har de högsta skatterna räcker det inte med att svensk offentlig sektor ger tjänster som ungefär motsvarar t.ex. genomsnittet inom EU. Det skulle krävas att Sverige låg i topp på praktiskt taget alla områden för att vi skulle kunna sägas få valuta för skattepengarna. Medelmåttighet kan aldrig motivera världens högsta skattetryck.

...låg tillväxt...

För det fjärde finns det över längre tidsperioder ett negativt samband mellan hög offentlig utgiftskvot och tillväxt: ju högre utgiftskvot, desto lägre tillväxt. Spegelbilden av detta faktum är förstås att höga offentliga utgifter med nödvändighet måste följas av ett högt skattetryck, med omfattande snedvridningar och ineffektiv resursallokering som följd. Se nedanstående diagram.

Källa: OECD

...och svårigheter att bibehålla ett högre skattetryck än i omvärlden

För det femte innebär en högskattepolitik som den svenska ett växande problem i takt med att rörligheten för kapital, varor och människor ökar. Globaliseringen skapar en rad möjligheter, men också ett allt kraftigare tryck på en reformering av det svenska skattesystemet.

Utskottet anser att Sverige som ett led i en långsiktig tillväxtpolitik snarast behöver en strategi för att varaktigt få ned det svenska skatte- och utgiftstrycket till de nivåer som gäller i våra viktigaste konkurrentländer inom EU. Detta är angeläget också av det skälet att det skapar ett större utrymme att låta finanspolitiken ansvara för stabiliseringspolitiska åtgärder inom ramen för eurosamarbetet. Budgetpolitiken måste föras med utgångspunkt från att Sverige som fullvärdig deltagare i den gemensamma valutan skall kunna dra full nytta av den stabilitet som euron ger samtidigt som vi har de budgetmässiga förutsättningarna för att finanspolitiken kraftfullt skall kunna bidra till en över konjunkturen balanserad samhällsekonomisk utveckling. Budgetpolitiken måste därför präglas av tydliga prioriteringar för tillväxt och trygghet samtidigt som utrymme skapas för sänkta skatte- och utgiftskvoter.

Skolan och utbildningsväsendet måste förbättras

En central ingrediens i en långsiktig tillväxtpolitik är ett fungerande utbildningsväsende. Den svenska skolan fungerar emellertid inte tillfredsställande. Inhemska undersökningar tyder på avsevärda brister. Ungefär var femte elev lämnar skolan utan grundläggande kunskaper i läsning, skrivning och räkning. Resultaten har försämrats.

Att skolan inte fungerar tillfredsställande beror bl.a. på att samhället inte givit klara signaler om vilka arbetsförhållanden som skall råda i skolan och

noggrannare följer upp de uppnådda resultaten. När arbetsmarknaden nu förbättras leder detta till att lärare som har möjlighet söker sig till andra jobb. Det är oerhört allvarligt att kvalificerade personer söker sig bort från ett så viktigt område som våra barns utbildning.

Flera olika åtgärder är viktiga för att få skolan att fungera bättre. Det behövs mer av utvärdering och uppföljning av att skolan verkligen fyller sin uppgift. Detta kan ske genom någon form av nationellt kvalitetsinstitut. Centrala prov bör vara ett medel. Men det viktigaste medlet är att elevernas föräldrar själva kan avgöra i vilken skola barnet skall gå och att de ekonomiska resurserna då följer med eleven. Blotta möjligheten att elever kan byta om inte skolan fungerar bra och att pengarna då följer med är avgörande. Det är inte nödvändigt att många utnyttjar möjligheten. Det räcker att den finns där för att detta skall öka medvetenheten om de berättigade krav som kan ställas på en skola. Det är därför oroväckande att regeringen och socialdemokrater på lokal nivå gör vad de kan för att t.ex. motverka friskolor. Det är självklart att friskolor skall uppfylla krav på demokratisk grundsyn och på att följa läroplanen. Men sådana berättigade krav får inte innebära ett allmänt motarbetande som alltför många socialdemokrater ägnar sig åt.

Utbildningen på högre nivåer brottas också med problem. Inte mindre än fyra av tio fullföljer inte gymnasiet med godkända betyg i de viktigaste ämnena. Det behövs en gymnasiereform som gör ungdomar förberedda för arbetslivet eller fortsatta studier utan att alla måste göra exakt lika. Ett ordentligt lärlingssystem torde vara ett led i en sådan nödvändig förändring.

Utskottet anser att det behövs en kvalitetsöversyn på skolan som bl.a. innebär att resurser i högre grad koncentreras till skolområdet.

Mångfalden inom sjukvården och omsorgen måste öka

I Sverige läggs minst 200 miljarder kronor per år ned på sjukvård och omsorg, varav sjukvården svarar för ca 140 miljarder kronor. Trots så omfattande utgifter brottas sjukvården med problem. Köerna växer och försök av borgerligt styrda landsting och regioner att angripa problemen möts med hinder, eller hot om hinder, från regeringen.

Särskilt sjukvården präglas av regleringar och offentliga monopol. Det skulle vara möjligt att nå en mera varierad sjukvård med en bättre användning av de resurser som finns om en större mångfald vore tillåten och praktiskt möjlig.

De resurser som sjukvården behöver under åren framöver måste främst komma från de skatteinkomster som tillväxten ger. Det handlar här självfallet om tillväxten i den privata sektorn. Det är endast den privata sektorn, privata inkomster, som kan utgöra skattebas. Offentligt finansierade verksamheter kan i sig själva – av naturliga skäl – inte vara skattebaser.

Tillväxten och den kommunala ekonomin

Det är viktigt att kommunernas eget skatteunderlag växer. Statsbidrag är bara en mindre del – knappt 20 % – av kommunernas intäkter. Det viktigaste för kommunerna är att det råder god tillväxt i ekonomin, då växer den egna

skattebasen. Detta illustreras av att kommunernas skatteintäkter beräknas växa med 63 miljarder kronor mellan 2000 och 2003. Intäkterna ökar således utan att skattesatserna höjs eller att statsbidragen ökar.

Om det kommunala skatteunderlaget till följd av ökad sysselsättning (och/eller ökade löner) bara växer en procentenhet snabbare än annars, kommer kommunsektorns skatteintäkter att vara 10 miljarder kronor större efter tre år. Över längre tidsperioder blir skillnaderna i skatteintäkter mycket stora. Statsbidragen måste öka med 10–15 % för att nå samma effekt som en procentenhets ökning av skatteunderlaget under en treårsperiod. Det är också viktigt att tillväxten är regionalt balanserad. Då minskar också trycket på det kommunala utjämningsystemet.

Det är ingen kommunal uppgift att driva företag. Det leder till orättvis konkurrens: enskilda privata företag kan aldrig konkurrera på lika villkor med den som har den kommunala beskattningsrätten bakom sig. De kommunala företagen bör som regel antingen säljas, avvecklas eller återgå i förvaltningsform. De intäkter som försäljningarna ger bör i förekommande fall användas till att minska den kommunala skuldbördan och därmed minska kommunens ränteutgifter vilket ger kommunen ett större utrymme att finansiera sina kärnuppgifter.

Privatisering och avveckling av kommunal verksamhet kan innebära stora omvandlingsprocesser som måste skötas med stor varsamhet. Det är viktigt att processen leder till fördelar för alla och att konkurrensen blir mer rättvis. Verksamheter som avyttras skall betinga ett bra pris och de sålda verksamheterna skall stärkas genom en privatisering.

Utsatta grupper måste värnas

En av de verkligt viktiga offentliga uppgifterna är att se till att det finns skyddsnet för den som av olika skäl, t.ex. handikapp, har stort stödbehov. Det är därför utskottet med oro sett hur regeringen låtit besparingar särskilt drabba t.ex. änkor och handikappade.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet liberalerna har i sina budgetalternativ också avsatt medel för att t.ex. återställa änkepensionen och förbättra handikappersättningen. Utskottet anser i likhet med dessa partier att sådana åtgärder bör ingå i en ansvarsfull budgetpolitik.

Rättsväsendet måste stärkas

Det finns ett antal uppgifter som inte skall skötas av någon annan än det offentliga. Rätts- och polisväsendet hör dit. Utskottet kan konstatera att många i dag i allt högre grad upplever brister på dessa områden. Människors känsla av trygghet och säkerhet är hotad av den utveckling som regeringen tillåtit ske.

Uppgiften är här i dag större än tidigare. Människors ökade rörlighet är i sig övervägande positiv men innebär samtidigt större risker, brottsligheten kan verka på ett internationellt plan. Den organiserade brottsligheten över gränserna kommer att utnyttja de möjligheter som ökad rörlighet ger.

För att motarbeta en ökad brottslighet måste vittnesskyddet stärkas. Ett rättssamhälle bygger på att vittnen vågar berätta.

Enligt utskottets mening behövs ökade resurser till rättsväsendet. Samtidigt är det viktigt att de resurser som rättsväsendet får utnyttjas på bästa sätt. Eftersom marknaden här inte kan utgöra en korrigeringsmekanism måste i sista hand det politiska systemet svara för att organisationen blir bra och att nödvändig uppföljning sker.

Den demografiska utvecklingen ställer ökade krav

För många av de tjänster som i Sverige ligger inom den kommunala sektorn ökar behov och efterfrågan i industrivärlden. Andelen sysselsatta har ökat och dessa områdens bidrag till BNP har också vuxit. Det finns flera förklaringar till detta. En är att efterfrågan efter välfärdstjänster ökar när människors inkomster ökar. En annan är att åldersstrukturen påverkar intresset för mer av välfärdstjänster. Enligt FN:s och OECD:s beräkningar kommer antalet personer i pensionsåldrarna att öka med 70 miljoner personer inom OECD-området under de närmaste 25 åren medan antalet i arbetande åldrar bara kommer att öka med 5 miljoner.

Denna förskjutning i ålderssammansättning gäller även Sverige. Men under en period har vi en tidsfrist när kraven på skattefinansierade tjänster som utbildning och vård inte ännu ökar så starkt. Detta ger oss en möjlighet att organisera dessa områden väl innan kraven ökar på nytt.

Enligt beräkningar från HSU 2000 och kommun- och landstingsförbunden kommer kravet på utbildning samt sjukvård och omsorg att öka med 10–15 % under perioden fram till 2010.

Långtidsutredningen pekar också på att behoven till följd av den demografiska utvecklingen utvecklas på ett sätt som regeringen inte verkar ha kontroll över, än mindre några förslag till hur utvecklingen skall kunna mötas.

Stabiliseringspolitiken med euron

Utskottet anser att Sverige så snart som möjligt skall delta fullt ut i EMU-samarbetet, dvs. att införa euron som svensk valuta.

Att införa euron som svensk valuta kommer att ställa nya krav på den ekonomiska politiken. Ansvar för penningpolitiken kommer att föras över från Riksbanken till euroområdet gemensamma centralbank, ECB i Frankfurt. Det ger en ökad stabilitet för den svenska ekonomiska utvecklingen men innebär samtidigt att den svenska ekonomiska politiken då måste koncentreras till finans- och budgetpolitiken. Finanspolitiska stimulanser i ett enskilt land kan inte mötas med penningpolitiska åtstramningar (ECB kommer inte att anpassa sin penningpolitik efter enskilda EMU-länder). Detta medför naturligtvis att den svenska finans- och budgetpolitiken måste vara långsiktig och kraftfull. Detta gäller för övrigt för samtliga EMU-länder, vilket är anledningen till stabilitets- och tillväxtpaktens regler om högsta underskott och statskuld. Pakten stipulerar att underskottet inte skall överstiga 3 % av BNP och att den konsoliderade offentliga sektorns bruttoskuld inte skall överstiga

60 % av BNP. Som medlem i EMU omfattas Sverige redan i dag av stabilitets- och tillväxtpakten.

Paktens 3-procentsregel innebär att en regering inte kan tillåta att statsfinanserna försämras så pass mycket som varit fallet vid tidigare lågkonjunkturer. De svenska statsfinanserna är fortfarande bland de absolut mest konjunktur känsliga inom hela OECD-området. Enligt beräkningar från OECD måste Sverige i nuläget ha ett överskott om 2,5 % (av BNP) över en konjunkturcykel för att underskottet för ett enskilt år med 90 % säkerhet inte skall överstiga 3 %. För Finland räcker det med balans över en konjunkturcykel för att underskottet för ett enskilt år med 90 % säkerhet inte skall överstiga 3 %. För flertalet EU-länder räcker det med ett underskott om 1 % över en konjunkturcykel för att uppnå samma säkerhetsmarginal.

Orsaken är de svenska statsfinansernas stora konjunktur känslighet, som i sin tur beror på de höga utgifts- och inkomstkvoterna. Enligt regeringens egen prognos beräknas utgifts- och inkomstkvoterna uppgå till 52,2 respektive 56,6 % om tre år. Skatteinkomstknoten beräknas uppgå till drygt 50 %. Det är i ett internationellt perspektiv mycket högt – i samtliga övriga nordiska länder ligger exempelvis skattekvoten under 50 % – och innebär att statsfinansernas konjunktur känslighet kvarstår. Regeringen har inte tagit detta problem på allvar. Utskottet anser därför att det är av yttersta vikt att de svenska utgifts- och inkomstkvoterna de kommande åren bringas ned till nivåer som är mer jämförbara med omvärldens. Det bör påpekas att detta är av yttersta vikt oavsett om Sverige inför euron eller inte.

Vad utskottet här anfört om riktlinjerna för den ekonomiska politiken i övrigt med anledning av motionerna Fi12 (m) yrkandena 1, 19 och 21, Fi13 (kd) yrkandena 1, 9 och 15, Fi15 (fp) yrkandena 1, 17 och 21 samt U220 (m) yrkande 7 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

De förslag till inriktning av den ekonomiska politiken som framförs i propositionen yrkande 1 i berörda delar och i motion Fi14 (c) yrkandena 1, 6, 8 och 15 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken i övrigt*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 1, 19 och 21, 1999/2000:Fi13 yrkandena 1, 9 och 15, 1999/2000:Fi15 yrkandena 1, 17 och 21 samt 1999/2000:U220 yrkande 7 och med avslag på propositionen 1999/2000:100 yrkande 1 i denna del och motion 1999/2000:Fi14 yrkandena 1, 6, 8 och 15 godkänner vad utskottet anfört och som sin mening ger regeringen detta till känna,

3. Riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken i övrigt (mom. 2) (c)

1999/2000:FiU20
Reservationer

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets yttrande i avsnitt 1.3.3 *Finansutskottets ställningstagande till partimotionernas förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken i övrigt* bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att den svenska konjunkturen för närvarande är stark. Uppgången är en direkt följd av 1990-talets övergång till låginflationspolitik, avregleringar av olika marknader och en sanering av de offentliga finanserna. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att Centerpartiet tagit ett stort politiskt ansvar under hela denna förändringsperiod.

Utskottet anser att det är när tillväxten är god som det finns förutsättningar för att göra förändringar inom områden som har strukturella problem. Utskottet menar därför att det behövs reformer så att människor skall kunna arbeta i stället för att vara sjukskrivna eller långtidsarbetslösa, reformer för att barnen skall få en bra grundläggande utbildning och för att minska den sociala och regionala tudelningen. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att regeringens värbudget saknar reformer som möter dessa behov. Vidare anser utskottet att regeringens familjepolitiska reform med bl.a. införande av maxtaxa i barnomsorgen inte möter barnens behov. Det väsentliga i en familjepolitisk reform är valfrihet, bättre ekonomi för barnfamiljerna och att föräldrarna kan få mer tid med sina barn.

Utskottet delar vidare Centerpartiets uppfattning att en marknadsekonomi som tar sociala och miljömässiga hänsyn är den bästa vägen att nå de viktiga målen om tillväxt, omsorg, skaparkraft och en god miljö. Väl fungerande marknader är en av förutsättningarna för att den gemensamma välfärden skall kunna finansieras. God konkurrens, goda villkor för nyföretagande, tydliga och stabila regler för företag är ledord för att skapa den dynamiska ekonomi som Sverige behöver. Genom ökad konkurrens kan resursanvändning förbättras och människornas skaparkraft tas till vara. Att främja initiativförmåga och skaparglädjen är ett starkt argument för att sträva efter en marknad med färre regleringar. Det finns en stor drivkraft i privatisering av offentlig verksamhet. Att överlåta utförandet av verksamheter till andra aktörer och samtidigt behålla skattefinansieringen av dem ger utrymme för ökad mångfald.

Ett företagsvänligt klimat som främjar innovationer och företagande är av stor vikt för att nya och miljömässigt sett bättre produkter skall kunna framställas. De spelregler som finns skall vara inriktade på att främja öppenhet och initiativkraft. Spelreglerna skall skapa möjligheter att fasa ut miljöfarliga produkter samtidigt som de svenska företagen får förutsättningar för att ta täten på den nationella och globala marknaden. Enligt utskottets mening måste samhället med alla politiska medel – lagstiftning, miljöskatter och andra ekonomiska incitament – underlätta och påskynda omställningen till ett samhälle som står mer i samklang med de förutsättningar som naturen ställer på allt levande. Konkurrensfrågor och villkoren för företagande och ökad svensk sysselsättning har behandlats av utskottet tidigare.

Enligt utskottets mening bör inte Sverige gå in i EMU:s tredje etapp och införa euron, eftersom nackdelarna med ett svenskt inträde överväger de fördelar som kan finnas. Den ekonomiska och monetära unionen är inte, i första hand, ett ekonomiskt utan ett politiskt projekt. EMU är ett av EU:s mest tydliga överstatliga projekt, vilket kommer att innebära mindre ekonomiskt inflytande och minskad ekonomisk flexibilitet för medlemsstaterna. Enligt utskottets mening kommer också den gemensamma penningpolitiken med största sannolikhet att tvinga fram en mellan länderna samordnad eller gemensam finanspolitik.

Utgiftstaken i statsbudgeten, som Centerpartiet var med om att införa, har haft stor betydelse för saneringen av statsfinanserna och den ökade kontrollen av statsutgifterna. Enligt utskottets mening visar erfarenheten att utgiftstaken fyller en minst lika viktig funktion nu under högkonjunkturen för att hålla tillbaka tendenserna till expansion av statsutgifterna. I likhet med Centerpartiet kan utskottet dessvärre konstatera att regeringen tricksar med utgiftstaken. Ett antal exempel visar hur regeringen genom kreativ bokföring kringgått eller kringgått utgiftstaken för att öka utgifterna. Detta är enligt utskottets mening en mycket olycklig utveckling som undergräver utgiftstakens, och därmed regeringens, trovärdighet när det gäller kontrollen av statens utgifter. Det finns en uppenbar risk för att utgiftstakens existens börjar ifrågasättas. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att utgiftstaken långsiktigt bör vara kvar, men att deras konstruktion behöver justeras och ses över. En parlamentarisk utredning bör få i uppdrag att se över utgiftstaken så att de långsiktigt kan tillämpas och accepteras i riksdagens budgetarbete.

Den svenska modellen – med världens högsta skatter och offentliga utgifter – har enligt utskottets mening hämmat både den ekonomiska tillväxten och välfärden i Sverige under de senaste tre decennierna. Därför bör den ekonomiska politiken inriktas på att långsiktigt sänka både skattetrycket och de offentliga utgifternas andel av BNP. Målet bör vara ett skatte- och utgiftstryck i nivå med andra jämförbara OECD-länder. Enligt utskottets mening finns det också möjlighet att med hjälp av den goda konjunkturen sänka skattetrycket och utgiftskvoten samtidigt som statens utgifter tillåts vara reellt oförändrade. De skattesänkningar som görs måste dock noga avvägas mot konjunktur- och efterfrågeläget i ekonomin så att inte inflationen tar fart. Utskottet delar Centerpartiets bedömning att den höga tillväxten och en återhållsamhet med de offentliga utgifterna gör att det finns ett utrymme för skattesänkningar på ungefär 75 miljarder kronor under de närmaste tre åren – 25 miljarder 2001, 50 miljarder 2002 och 75 miljarder 2003. Utskottet vill i detta läge inte göra någon närmare precisering av enskilda skatteförändringar, men prioriteringen bör vara sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande.

Däremot vill utskottet redan nu slå fast att skatten på människors boende bör sänkas. Om nuvarande frysning av taxeringsvärdena upphör och tillåts slå igenom på människors boendekostnader får det oacceptabla konsekvenser. Därför är det enligt utskottets mening rimligt att inte realisera något ökat skatteuttag på fastigheter 2001. Eftersom fastighetskatteuttaget hålls oförändrat kommer inflationen år 2001, mätt som KPI, att ligga 0,6 procenten-

heter lägre än vad regeringen räknar med i vårpropositionen. Under den kommande treårsperioden bör dessutom fastighetsskattesatsen sänkas.

För att ge kommunerna möjlighet att genomföra ett kvalitets- och utvecklingsarbete i skolorna med bl.a. fler medarbetare i skolan bör kommunerna fram till 2003 tillföras 3 miljarder kronor utöver regeringens förslag i vårpropositionen. Dessa extra resurser motsvarar ungefär 4 500 nya medarbetare i skolorna runt om i Sverige. Vid sidan om resurstillskotten handlar utvecklingsarbetet i skolan bl.a. om att fokuseringen på kunskap måste öka, att beslutsfattandet decentraliseras till lärarna, skolledarna och eleverna samt att lärarnas roll i skolan måste uppvärderas. Dessutom bör ett nationellt kvalitetsinstitut inrättas för att ge kommunerna stöd i förändringsarbetet.

Enligt utskottets mening bör det vidare genomföras en reform för bättre hälsa och livskvalitet. Statens utgifter för sjukskrivningarna ökar kraftigt, och det är framför allt de långvariga sjukskrivningarna som ökar. Undersökningar visar också att det främst är inom den offentliga sektorn som sjukskrivningarna ökar. Generellt sett verkar det som om de offentliga arbetsgivarna har svårt att skapa en arbetsmiljö som förebygger stress och minskar ohälsan. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att det redan nu, i avvaktan på pågående utredningar, bör vidtas en rad åtgärder för att snabbt minska sjuktalet. Arbetsgivarnas ansvar för arbetsmiljön måste öka. Därför bör det s.k. arbetsgivarinträdet för de offentliga arbetsgivarna förlängas. Det skall inte löna sig att skjuta över kostnaderna på någon annan part. Enligt utskottets mening bör vidare en växling av sjukpenningen till en rehabiliteringsersättning genomföras, senast efter fyra månaders sjukskrivning. En sådan åtgärd innebär att ett passivt stöd ersätts av ett aktivt stöd som den enskilde personen i hög grad kan påverka. Den som inte vill ta emot de rehabiliteringsmöjligheter som erbjuds bör få lägre sjukersättning. Utskottet delar också Centerpartiets uppfattning att en halv miljard kronor bör satsas för att öka samordningen mellan de olika institutionerna som har ansvar för rehabiliteringen. En ökad samordning av resurserna mellan hälso- och sjukvården och socialförsäkringen gör att systemen kan fungera mer effektivt. Patienten kan få tillgång till rehabilitering samtidigt som samhällets totala kostnader hålls nere.

De långa kötiderna inom sjukvården är en av de faktorer som förhindrar och fördröjer aktiva rehabiliteringsinsatser. Därför bör enligt utskottets mening även en vårdgaranti införas. Vårdgarantin skall ge rätt till behandling inom tre månader.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att Centerpartiet har medverkat till att åtta miljarder kronor fram till 2004 förs över från försvaret till vården och omsorgen – en miljard kronor år 2002, tre miljarder kronor år 2003 och fyra miljarder kronor år 2004. Enligt överenskommelsen mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna skall resurserna användas för åtgärder inom primärvården, vården och omsorgen om äldre, inom psykiatrin och för tillgängligheten och mångfalden inom vården och omsorgen.

För att öka tryggheten hemma bör enligt utskottets mening också ett system med hemservicecheckar för pensionärshushåll införas. Därigenom kan pensionärshushållens behov av daglig service tillgodoses samtidigt som den privata tjänstesektorn stimuleras.

Enligt utskottets mening bör familjepolitiken reformeras. Till exempel bör ett barnkonto införas i stället för regeringens förslag till maxtaxa i barnomsorgen. Pengarna på barnkontot skall föräldrarna kunna använda för att minska sin arbetstid, delta i förskolans aktiviteter, köpa omsorgstjänster eller för annan konsumtion. För att föräldrarna inte skall pressas ekonomiskt av att avstå från förvärvsarbete bör dessutom barnomsorgskostnaderna vara avdragsgilla gentemot förvärvsinkomsten. Vidare bör garantinivån i föräldraförsäkringen höjas till 150 kr per dag. Till skillnad från regeringens förslag om maxtaxa innebär Centerpartiets förslag att det offentliga stödet omfattar alla barn, samtidigt som föräldrarnas frihet att välja den barnomsorgsform de tycker passar dem bäst ökar. Enligt utskottets mening bör också mångfalden av olika förskoleformer öka så att förskolorna kan stimulera varandra och bidra till utveckling av förskoleverksamheten i hela landet. Etableringsfriheten bör återinföras. Det centrala är den pedagogiska verksamheten i förskolan, inte vem som står för driften.

Trots den kraftiga tillväxten är det enligt utskottets mening tydligt att alla människor inte får del av den högre tillväxten. Tillväxten är ojämt fördelad. I vissa regioner ökar produktionen mycket kraftigt och sysselsättningen stiger snabbt, medan tillväxten i andra regioner fortfarande är svag och arbetslösheten hög. Enligt utskottets mening måste åtgärder vidtas för att skapa livskraft i hela landet, bl.a. måste makten decentraliseras och det regionala och lokala ansvaret över den egna närmiljöns utveckling öka. Till exempel måste villkoren och förutsättningarna för företagande förbättras. Stora insatser måste göras redan nu för att ta igen det eftersatta underhållet på våra vägar. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att 4,5 miljarder kronor bör avsättas under de kommande tre åren för bärighetshöjande åtgärder samt drift och underhåll av det svenska vägnätet. Satsningen bör ses som ett första steg på en 10-årsplan för att förbättra kvaliteten på de svenska vägarna.

Utskottet delar också Centerpartiets uppfattning att staten bör ta ansvar för att ett finmaskigt nät bestående av optisk fiber till "nära hemmet" (med vilket enligt IT-kommissionen avses 100 meter) skall komma till stånd. Utbyggnaden av nätet bör ske i ett statligt bolag som uppbär avgifter från de operatörer som tillhandahåller själva transporttjänsten (transmissionen). En sådan utbyggnad beräknas kosta ca 60 miljarder kronor. Utbyggnaden av nätet bör bekostas genom att hela Telia säljs ut och att medel från försäljningssumman anvisas till ett helägt statligt bolag med uppdrag att upphandla det finmaskiga fibernätet. Anvisningen av medel skulle med ett sådant förfarande ske utanför statsbudgeten, men resultera i en inbetalning av räntemedel tills dess att hela beloppet är förbrukat.

Miljöproblemen har under senare tid ändrat karaktär, från att tidigare ha varit lokala till att nu vara globala. Denna förändring har dessvärre inte fått något nämnvärt genomslag i regeringspolitiken. Enligt utskottets mening tycks regeringen sakna både vilja och handlingskraft i miljöpolitiken. De insatser som gjorts under föregående och innevarande mandatperiod har i stort sett begränsats till de s.k. lokala investeringsprogrammen. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att miljöpolitikens perspektiv måste vidgas och ges en mer global utgångspunkt. Regeringens och det snäva svenska miljöperspektivet framgår tydligt i 1999 års långtidsutredning, där de stora

miljöhoten utelämnas när bedömningar görs om Sveriges långsiktigt hållbara utveckling. Enligt utskottets mening måste Sverige i en betydligt större omfattning formulera miljöpolitiken utifrån de stora globala miljöproblemen. Sverige måste också mer aktivt engagera sig i det internationella samarbete som finns kring t.ex. klimatförändringarna, uttunningen av ozonskiktet och vattenbristen i framför allt världens fattiga länder.

Enligt utskottets mening bör också ytterligare resurser satsas för få till stånd ett effektivt och trovärdigt rättssystem. Medborgarnas rättssäkerhet är i dag hotad till följd av de senaste årens kraftiga besparingar och omorganiseringer inom rättsväsendet. Enligt utskottets uppfattning bör 600 miljoner kronor utöver regeringens förslag tillföras rättsväsendet under de kommande tre åren för att bl.a. säkerställa närpolisreformen och förbättra kriminalvården.

Nu när statsfinanserna visar stora överskott och tillväxten i den svenska ekonomin är hög bör enligt utskottets mening ambitionerna i biståndspolitiken höjas. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att biståndsmålet på en procent av BNI bör återupprättas i en snabbare och jämnare takt än vad som nu sker.

Vad utskottet anfört om riktlinjerna för den ekonomiska politiken i övrigt med anledning av motion Fi14 (c) yrkandena 1, 6, 8 och 15 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

De förslag till inriktning av den ekonomiska politiken som framförs i propositionens yrkande 1 i berörd del och i motionerna Fi12 (m), Fi13 (kd), Fi15 (fp) och U220 (m) i berörda delar avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken i övrigt*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi14 yrkandena 1, 6, 8 och 15 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 1 i denna del och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 1, 19 och 21, 1999/2000:Fi13 yrkandena 1, 9 och 15, 1999/2000:Fi15 yrkandena 1, 17 och 21 och 1999/2000:U220 yrkande 7 godkänner vad utskottet anfört och som sin mening ger regeringen detta till känna,

4. Den ekonomiska och monetära unionen (mom. 3) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Den ekonomiska och monetära unionen* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör Sverige så snart som möjligt fatta beslut om att ansöka om inträde i det tredje steget av EU:s gemensamma valutasamarbete för att därmed införa euron som svensk valuta. Omedelbart efter att ett beslut om ansökan fattats bör Sverige inleda förhandlingar om ett deltagande i ERM2. Utskottet tillstyrker därmed motion Fi12 (m) yrkande 9.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Fi12 (m) yrkande 9 och med anledning av motionerna Fi13 (kd) yrkande 8 och Fi15 (fp) yrkande 11 som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi14 (c) yrkande 14 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *den ekonomiska och monetära unionen*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi12 yrkande 9 och med anledning av motionerna 1999/2000:Fi13 yrkande 8 och 1999/2000:Fi15 yrkande 11 samt med avslag på motion 1999/2000:Fi14 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Den ekonomiska och monetära unionen (mom. 3) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Den ekonomiska och monetära unionen* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör Sverige fullt ut delta i den europeiska valutaunionen, EMU. Frågan om ett svenskt deltagande i EMU bör avgöras i en folkomröstning. Folkomröstningen bör endast innehålla två svarsalternativ – ”ja till deltagande i EMU” respektive ”nej till deltagande i EMU”. Enligt utskottets mening är hösten 2001 en lämplig tidpunkt för en folkomröstning.

För att korta tiden mellan ansökan och fullt deltagande i EMU bör enligt utskottets mening en förhandling om en svensk anslutning till ERM2 inledas snarast efter det att svenska folket i folkomröstningen sagt ja till ett medlemskap i EMU. Utskottet tillstyrker därmed motion Fi13 (kd) yrkande 8.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Fi13 (kd) yrkande 8 och med anledning av motionerna Fi12 (m) yrkande 9 och Fi15 (fp) yrkande 11 som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi14 (c) yrkande 14 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *den ekonomiska och monetära unionen*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi13 yrkande 8 och med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 9 och 1999/2000:Fi15 yrkande 11 samt med avslag på motion 1999/2000:Fi14 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Den ekonomiska och monetära unionen (mom. 3) (c)

1999/2000:FiU20
Reservationer

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Den ekonomiska och monetära unionen* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet avvisar ett svenskt deltagande i EMU, eftersom nackdelarna överväger fördelarna. EMU är inte i första hand ett ekonomiskt utan ett politiskt projekt. I likhet med Centerpartiet anser utskottet att euroområdet inte är ett optimalt valutaområde, vilket kan leda till en långsiktig asymmetrisk utveckling eller till mer dramatiska chocker. Vidare menar utskottet att EMU som sådant är ett av EU:s mest tydliga överstatliga projekt, vilket kommer att innebära minskad ekonomisk flexibilitet för medlemsstaterna.

Den gemensamma penningpolitiken kommer med största sannolikhet att tvinga fram en gemensam finanspolitik inom EMU. Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi14 (c) yrkande 14 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi12 (m) yrkande 9, Fi13 (kd) yrkande 8 och Fi15 (fp) yrkande 11 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *den ekonomiska och monetära unionen* att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi14 yrkande 14 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 9, 1999/2000:Fi13 yrkande 8 och 1999/2000:Fi15 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Den ekonomiska och monetära unionen (mom. 3) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Den ekonomiska och monetära unionen* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det viktigt ur tillväxt-, stabilitets- och fördelningssynpunkt att Sverige snarast blir fullvärdig medlem i den europeiska valutaunionen EMU. Ett medlemskap ger oss större inflytande i Europasamarbetet, är bra för jobb och företagande i Sverige och ökar möjligheterna för en god ekonomisk utveckling för såväl enskilda människor som nationen i dess helhet.

Enligt utskottets mening bör en tågordning fastställas för Sveriges närmande och inträde i EMU. Tågordningen bör innehålla följande fem steg:

- Regeringen bör avge en skriftlig avsiktsförklaring till riksdagen där dess EMU-politik och tidtabell redovisas. Socialdemokraternas kongressbeslut i frågan är inte en tillräcklig förklaring.
- En nationell övergångsplan bör snarast upprättas och genomföras så snart som möjligt.
- En folkomröstning om EMU bör genomföras. Siktet bör vara inställt på att den genomförs under november i år.

- Snarast efter ett ja i folkomröstningen bör en förhandling inledas om ett svenskt inträde i ERM2. Finanspolitiken bör under tiden bedrivas så att den svenska kronan inför ERM2-inträdet bör ha legat i närheten av sin långsiktiga jämviktsväxelkurs, vilket bl.a. innebär att överskottet i de offentliga finanserna måste vara större än 2 % av BNP under de närmaste åren.
- Sverige bör kunna gå med i EMU:s tredje fas 15–24 månader efter ett ja i folkomröstningen.

Utskottet tillstyrker därmed motion Fi15 (fp) yrkande 11.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Fi15 (fp) yrkande 11 och med anledning av motionerna Fi12 (m) yrkande 9 och Fi13 (kd) yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi14 (c) yrkande 14 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *den ekonomiska och monetära unionen*
att riksdagen bifall till motion 1999/2000:Fi15 yrkande 11 och med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 9 och 1999/2000:Fi13 yrkande 8 samt med avslag på motion 1999/2000:Fi14 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Mål för budgetpolitiken (mom. 4) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 2.2 *Mål för budgetpolitiken* bort ha följande lydelse:

I likhet med Moderata samlingspartiet anser utskottet att budgetarbetet bör inriktas på att uppnå balans i de offentliga finanserna sett över en konjunkturcykel. I nuvarande konjunkturläge innebär detta att man under några år bör ha överskott i budgeten för att därefter kunna tillåta sig underskott i nästa lågkonjunktur.

Riksdagen har som långsiktigt mål för budgetpolitiken lagt fast ett krav på överskott i de offentliga finanserna på i genomsnitt 2 % av BNP över en konjunkturcykel. Trots att tillväxtprognosen kraftigt uppjusterats sedan i höstas väljer regeringen att hålla kvar detta mål. Det är anmärkningsvärt. Med de mål regeringen själv satt upp borde överskottet i nuvarande konjunkturtopp vara större.

Balans i de offentliga finanserna leder till att bruttoskulden i den konsoliderade offentliga sektorn successivt minskar mätt som andel av BNP. Utskottet förordar en inriktning av budgetpolitiken som för de närmaste åren ger ett högre finansiellt sparande än i regeringens alternativ. Skuldkvoten kommer därigenom att minska snabbare: medan regeringen räknar med en skuldkvot på 47 % år 2003 kommer skuldkvoten med den politik som utskottet förordar att understiga 40 % vid utgången av samma år. Till skillnad från om målet anges som ett permanent överskott i de offentliga finanserna kan då den

långsiktiga tillväxten bli snabbare och ekonomin som helhet expandera samtidigt som den offentliga skulden som andel av ekonomin krymper.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi12 (m) yrkande 5 och avstyrker propositionens förslag (yrkande 5) samt motionerna Fi13 (kd) yrkande 5 och Fi15 (fp) yrkande 5.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *mål för budgetpolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi12 yrkande 5 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 5 och motionerna 1999/2000:Fi13 yrkande 5 och 1999/2000:Fi15 yrkande 5 fastställer att det långsiktiga målet för budgetpolitiken skall vara balans i de offentliga finanserna i genomsnitt över en konjunkturcykel,

9. Mål för budgetpolitiken (mom. 4) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 2.2 *Mål för budgetpolitiken* bort ha följande lydelse:

Riksdagen har som mål för budgetpolitiken under 2001 och 2002 beslutat att överskottet i de offentliga finanserna skall motsvara 2 % av BNP respektive år. Även för 2003 föreslår regeringen nu att riksdagen skall fastställa överskottsmålet till 2 % av BNP. Detta sägs ligga i linje med regeringens mål att de offentliga finanserna på lång sikt skall uppvisa ett överskott på i genomsnitt 2 % av BNP över en konjunkturcykel. Om genomsnittet över en konjunkturcykel skall kunna bli 2 % måste det dock vara högre de år BNP-tillväxten väntas vara god. Regeringen nöjer sig emellertid med ett överskott på högst 2 % även under goda år. Såsom Kristdemokraterna framhåller är detta inte tillräckligt mot bakgrund av att drygt hälften av överskottet utgörs av svenska folkets privata premiepensionssparande.

Av betydelse är också att mer än hela överskottet i den offentliga sektorns sparande ligger i ålderspensionssystemet under åren framöver. Det finns alltså ingen marginal för statsfinanserna när konjunkturen faller. Regeringen räknar med att underskottet i statens finanser skall uppgå till 15 miljarder 2002 och 16,2 miljarder kronor 2003. Det underliggande saldot under 2001–2003 ger ett underskott på 45, 30 respektive 26 miljarder kronor. Det som hjälper upp det offentliga sparandet till 2 % är de medel som sparas i pensionssystemet inklusive premiereserven liksom ett litet överskott i kommunsektorn. Men regeringen kan förstås inte räkna med att medlen i pensionssystemet skall kunna användas för att möta en konjunkturavmattning, såvida inte hela pensionsuppbyggnaden skall brytas eller pengar ur den privata premiereserven konfiskeras.

Sverige har världens mest konjunktur känsliga finanser; för närvarande är konjunkturen svårbedömd. Dessutom har vi en oroväckande stor statsskuld, vilket gör att det finns ett stort behov av att snabbt betala av den. En säkerhetsmarginal bör finnas för att klara en kommande konjunkturedgång utan att upplåningen ökar. Därför anser utskottet liksom Kristdemokraterna att

statsskulden bör betalas av i snabbare takt än den regeringen föreslår. Det behöver inte ske till priset av ett permanent högt skattetryck utan kan i stället klaras genom minskade överföringsbelopp till hushållen och en något snabbare utförsäljning av statligt ägda företag.

Det av regeringen föreslagna överskotts målet för de offentliga finanserna bör ersättas med ett mål för statens finanser, som är så utformat att statsskulden inte ökar över tiden, inte ens i nominella termer. Riksdagen bör med hänsyn härtill fastställa som budgetpolitiskt mål att staten bör ha balans i det finansiella sparandet över en konjunkturcykel.

Vad utskottet här har sagt bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker således motion Fi13 (kd) yrkande 5. Samtidigt avstyrker utskottet propositionens förslag (yrkande 5) samt motionerna Fi12 (m) yrkande 5 och Fi15 yrkande 5.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *mål för budgetpolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi13 yrkande 5 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 5 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 5 och 1999/2000:Fi15 yrkande 5 fastställer att det långsiktiga målet för budgetpolitiken skall vara balans i statens finanser i genomsnitt över en konjunkturcykel,

10. Mål för budgetpolitiken (mom. 4) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 2.2 *Mål för budgetpolitiken* bort ha följande lydelse:

Riksdagen har som långsiktigt mål för budgetpolitiken lagt fast ett krav på överskott i de offentliga finanserna på i genomsnitt 2 % av BNP över en konjunkturcykel. Liksom Folkpartiet liberalerna står utskottet bakom detta beslut. Men om överskottet i genomsnitt skall vara 2 % bör det givetvis vara mer än 2 % i en högkonjunktur för att kunna väga upp ett sämre läge i lågkonjunkturen. Detta framgår också av vårpropositionen som dessutom visar att finanspolitiken riskerar att bli alldeles för expansiv med de förslag som redovisas där.

Utskottet har för egen del dragit slutsatsen att överskottet minst måste vara 2,5 % av BNP under perioden 2001–2003 för att uppväga försämringar i en kommande lågkonjunktur.

Utskottet tillstyrker således motion Fi15 (fp) yrkande 5. Samtidigt avstyrker utskottet propositionens förslag (yrkande 5) samt motionerna Fi12 (m) yrkande 5 och Fi13 (kd) yrkande 5.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *mål för budgetpolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi15 yrkande 5 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 5 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 5 och 1999/2000:Fi13 yrkande 5 beslutar att

11. Redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter (mom. 5) (m, kd, c, fp)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinholdt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Lena Ek (c) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 2.3 *Redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter* bort ha följande lydelse:

Budgetprocessen har stramats upp i flera avseenden. Numera sker budgetprövningen i riksdagen mer samlad, och på statsbudgeten redovisas samtliga utgifter och inkomster som påverkar statens upplåningsbehov. Ett utgiftstak har också införts.

För att man skall få en tydlig bild av de statliga åtagandenas omfattning och deras finansiering finns det i budgetlagen inskrivet ett krav på att utgifter och inkomster skall redovisas var för sig. Bruttoredovisningskravet innebär att en statlig utgift inte längre får nettoredovisas mot en inkomstitel och att inkomster och utgifter inte heller får sammanföras till en nettopost på budgetens utgiftssida. Skall transparensen i budgeten kunna upprätthållas är det viktigt att denna princip tillämpas strikt. Görs inte det förlorar budgeten mycket av sitt informationsvärde. Utan en strikt tillämpad bruttoredovisningsprincip kan också tilltron till utgiftstaket som ett viktigt budgetpolitiskt styrinstrument lätt komma att sättas i fråga.

Det är därför ett allvarligt orostecken att regeringen nu i ökad utsträckning vidtar åtgärder som avviker från dessa principer, och att man därigenom steg för steg har börjat urholka utgiftstaket. Omfattande utgiftsökningar göms undan genom olika former av budgettricksande och bokföringsmässiga manövrer som har lite gemensamt med begreppet god bokföringssed. För att kunna upprätthålla skenet av en regering som har utgiftsläget under kontroll har utgifter nettoredovisats mot inkomster, statliga företag belastats med utgifter, utgifter redovisats på budgetposter som inte är takbegränsade, inkomster redovisats mot takbegränsade utgifter som bara förts upp med nettobelopp och stora ersättningsbelopp fördelats över flera år, allt för att genomslaget på utgiftstaket skall bli så litet som möjligt.

Tidigare exempel på sådant tricksande är att inkomster från försäljningen av aktierna i Haninge Holding AB redovisades mot ett anslag som därigenom fördes upp med ett lägre nettobelopp än annars, och på så sätt kunde man vidga utrymmet under utgiftstaket. Även utdelning från Venantius AB har redovisats på samma sätt. När de sista glesbygdsboställena skulle elektrifieras infördes ett särskilt bidrag som inte belastade statsbudgeten. I stället fick Affärsverket svenska kraftnät i uppdrag att med sina intäkter finansiera detta stöd samtidigt som räntabilitetskravet på Svenska kraftnät reducerades med ett motsvarande belopp. Statens mycket omfattande kostnader för försäljning

av aktier i Telia kommer inte heller att belasta de takbegränsade utgifterna på statsbudgeten utan räknas i stället av direkt mot försäljningsinkomsterna.

I vårpropositionen aviseras nu att staten skall överta det underskott som uppkommit i det kommunala mervärdesskattesystemet, och därigenom tillförs kommunerna i praktiken ca 4 miljarder kronor i ökade bidrag som de kan använda till ökade utgifter utan att detta belastar utgifterna under utgiftstaket.

I vårpropositionen föreslås också att en rad myndigheter skall få disponera avgifter av offentligrättslig karaktär, vilket i praktiken är liktydigt med att de får ett resurstillskott utan att detta syns bland de takbegränsade utgifterna.

Tullverket, Polisväsendet och Centrala studiestödsnämnden (CSN) hör till de myndigheter som redan i år kommer att få ett resurstillskott på närmare 200 miljoner kronor genom en sådan manöver. CSN skall t.o.m. få tillgodogöra sig avgiftsinkomster retroaktivt räknat från den 1 januari i år. I inget av dessa fall motiveras åtgärden av effektivitetsskäl, utan regeringen säger öppet att myndigheterna behöver ett resurstillskott.

Motivet för att Tullverket redan fr.o.m. den 1 juli i år skall få tillgodogöra sig inkomster från fyra olika avgifter motsvarande ca 25 miljoner kronor per år är att verkets kostnader ökar i ungefär denna omfattning när Öresundsbron öppnas och att regeringen inte kan acceptera att Tullverkets ambitionsnivå sänks. De avgifter det handlar om är expeditions- och ansökningsavgifter samt tullförärrättningsavgifter och tullräkningsavgifter. Något samband mellan dem och Tullverkets ökade utgifter för Öresundsbron finns inte, och man får därför närmast intryck av att regeringen desperat letat efter en kombination av avgifter som kunnat ge Tullverket det önskade resurstillskottet.

Av omsorg om Tullverkets ambitionsnivå föreslår regeringen således att verket skall tillföras ett resurstillskott som leder till att statsbudgetens inkomster försvagas.

Av omsorg om utgiftstaket har regeringen beslutat att införa begränsningsbelopp på sex utgiftsområden. Beslutet har tillkommit för att förhindra att utgiftstaket för innevarande år överskrids och riktar sig mot ett fåtal anslag och verksamhetsområden på statsbudgetens utgiftssida. Av vårpropositionen framgår att sju begränsningsbelopp införts. Ett av dem omfattar Tullverkets anslag, och därigenom hindras verket från att fritt utnyttja de resurser riksdagen ställt till dess förfogande.

Med ena handen begränsar alltså regeringen Tullverkets resurser, de resurser som påverkar utgiftstaket. Med den andra handen tillför regeringen Tullverket resurser på ett sätt som innebär att man inte belastar utgiftstaket. Ställda bredvid varandra framträder bakom dessa båda åtgärder tydligt bilden av en budgettricksande regering.

Av en sammanställning som redovisas i vårpropositionen framgår att regeringens intresse för att hitta vägar som kringgår utgiftstaket nu ökat dramatiskt.

Tabell. Förslag i vårpropositionen som innebär att utgiftstaket kringgås
Belopp i miljoner kronor

	2001	2002	2003	Varaktig effekt
Tullen, avgiftsinkomster	25	25	25	25
Polisväsendet, avgiftsinkomster för pass	180	180	180	180
UD, avgiftsinkomster för pass och viseringar	25	25	25	25
CSN, avgiftsinkomster för uppläggning av lån	80	80	80	80
Vägverket, avgiftsinkomster för körkort	480	540	540	500
Länsstyrelserna, avgiftsinkomster för körkort	40	40	40	40
Specialsolor, avgiftsinkomster från kommuner	48	96	96	90
Arbetspraktik, avgiftsinkomster från arbetsgivare	200	200	200	200
Anställningsstöd för långtidsarbetslösa	750	840	840	835
Skatteavdrag för IT-installationer	800	800	800	160
Återvunna lönegarantimedel	220	220	220	220
Avskrivning av kommunernas momsunderskott	4 000	–	–	200
Summa inkomstminskning	6 848	3 046	3 046	2 555

Regeringspartiets företrädare hänvisar till att flera myndigheter redan får tillgodogöra sig offentligt rättsliga avgifter och att de nu framförda förslagen om nettoredovisning därför inte är något nytt. Men bara för att man i samband med budgetreformen inte måktade med att undanröja även detta avsteg från bruttoredovisningsprincipen finns det ju i sig inget skäl för att regeringen nu på bred front och för första gången efter budgetlagens tillkomst skall behöva tillgripa denna metod för resursöverföringar, i synnerhet inte som man i samtliga fall utom ett inte har någon bättre motivering för åtgärden än att de berörda myndigheterna behöver ytterligare resurser.

Värre ändå är att övergången till en ökad nettoredovisning får till följd att riksdagens möjligheter att pröva myndigheternas medelsbehov beskärs. Riksdagen tar varje år ställning till nivån på statsbudgetens olika anslag och kan på så sätt styra resurstilldelningen till myndigheterna och då göra de omprioriteringar som bedöms erforderliga. Att låta myndigheter tillgodogöra sig avgifter får effekt på statsbudgeten men endast i form av minskade inkomster, och sådana uteblivna inkomsttillskott redovisas inte på budgeten och kommer än mindre upp till regelbunden prövning i riksdagen såsom fallet är med anslag. När riksdagen skall pröva dessa myndigheters medelsbehov mot de av regeringen föreslagna anslagen blir bilden inte den rätta. Överblicken, eller transparensen, går förlorad.

I förarbetena¹ till budgetlagen (1996:1059) framhöll regeringen att brutto-principen borde vara vägledande vid utformningen av statsbudgeten och redovisningen mot anslag och inkomsttitlar. Denna princip hade särskilt uppmärksammats eftersom strävan varit att ge en tydligare bild av statens åtaganden och att underlätta förståelsen av statsbudgeten. Finansutskottet slog i sitt yttrande till konstitutionsutskottet fast att om väsentliga delar av den statliga verksamheten inte redovisas över statsbudgeten finns det risk att de utanförstående delarna inte tas upp till prövning när statsbudgeten behandlas. Likaså, fortsatte finansutskottet, minskar värdet av att fastställa

¹ Prop. 1995/96:220, yttr. 1995/96:FiU8y, bet. 1996/97:KU3.

utgiftsramar om vissa utgifter inte omfattas av dem. Konstitutionsutskottet anslöt sig till finansutskottets bedömning i denna fråga, och detta blev också riksdagens beslut.

Om regeringen anser att det finns sakligt välgrundade motiv för att en viss verksamhet bör få tillgodogöra sig inkomster från offentligrättsliga avgifter är det inget som hindrar att man på budgeten bruttoredovisar såväl dessa inkomster som de utgifter som svarar mot dem.

Med hjälp av budgettricksande operationer kan alltså regeringen under nästa år öka utgifterna med närmare sju miljarder kronor utan att detta påverkar de takbegränsade utgifterna. Vore syftet något annat än att kringgå utgiftstaket skulle regeringen självklart ha föreslagit att utgiftstaket skulle ha sänkts med ett lika stort belopp. Nu gör man inte det, och regeringens verkliga syfte framträder därigenom i all sin nakenhet.

I enlighet med vad som krävs av samtliga oppositionspartier bör regeringen återkomma till riksdagen med en fullständig redovisning av hur de här behandlade utgifterna skall rymmas inom utgiftstaken.

Vad utskottet här har sagt innebär att utskottet tillstyrker motionerna Fi12 (m) yrkande 7, Fi13 (kd) yrkande 7, Fi14 (c) yrkande 2 samt Fi15 (fp) yrkande 25.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 7, 1999/2000:Fi13 yrkande 7, 1999/2000:Fi14 yrkande 2 och 1999/2000:Fi15 yrkande 25 som sin mening ger regeringen till känna den kritik utskottet riktat mot regeringens sätt att kringgå utgiftstaket genom att nettoredovisa utgifter,

12. Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak m.m. för 2000–2002 (mom. 6–8) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets yttrande fr.o.m. avsnitt 2.4.3 *Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen* t.o.m. avsnitt 3.29 *Samlad redovisning av utgifterna på utgiftsområden* bort ha följande lydelse:

Trots att tillfället till reformer nu är det bästa avstår regeringen från att vidta de strukturella åtgärder som Sveriges ekonomi är i skriande behov av. I stället är vi tillbaka i en traditionell socialdemokratisk reformpolitik, vilket är liktydigt med ökade utgifter och ökad offentlig makt på medborgarnas bekostnad.

Under 1990-talet genomfördes en rad reformer som banade väg för förändringar och dagens goda ekonomiska tillväxt. Skattereformen, saneringspolitiken med besparingar och ny budgetdisciplin, anti-inflationspolitiken och sedermera en självständig riksbank, EU-medlemskapet, avregleringen av

telemarknaden samt pensionsreformen är några exempel på marknadstillvända reformer som skapat ökat utrymme för en privat sektor.

Nu sker motsatsen. Med vårpropositionen ökar de offentliga utgifterna i ett läge när Sverige fortfarande har en av världens mest konjunktur känsliga statsfinanser. Att statsbudgeten mitt under en högkonjunktur uppvisar stora underliggande underskott visar att regeringen inte har den kontroll över statsfinanserna som den hävdar. Tvärtom tyder de snabba utgiftsökningarna och de kraftigt krympta budgeteringsmarginalerna för de kommande åren på att regeringen på grund av yttre och inre tryck är på väg att förlora denna kontroll. Detta intryck förstärks också av att regeringen systematiskt börjat kringgå utgiftstaket i stor skala genom att finansiera ökade utgifter från statsbudgetens inkomstsida. Riskerna är därför stora att de offentliga finanserna återigen drabbas hårt när konjunkturen vänder nedåt.

Enligt utskottets mening måste de offentliga finansernas sårbarhet minska för att den privata sektorn skall få bättre förutsättningar för tillväxt över tiden. Genom att den offentliga sektorn lägger beslag på en så stor del av resurserna blir också den privata sektorns förmåga att erbjuda nya arbetstillfällen otillräcklig. Den enskilde medborgarens beroende av offentliga utgifter måste minska.

Moderata samlingspartiet redovisar en budgetpolitik inriktad på att få till stånd en sådan utveckling. Det av partiet framlagda budgetalternativet ger individen ett ökat inflytande över sitt liv och främjar en långvarigt hög tillväxt så att alltför få kan komma i arbete. Detta alternativ innebär också att utgifts- och skattekvoten de kommande tre åren väntas falla till 49,5 respektive 46,1 %, vilket utskottet ser som viktigt, inte minst mot bakgrund av att de offentliga finansernas konjunktur känslighet därigenom blir väsentligt mindre.

Utskottet ställer sig bakom en budgetpolitik med denna inriktning.

Liksom Moderata samlingspartiet anser utskottet att de offentliga finanserna bör vara i balans över en konjunkturcykel. Då kommer även statsskulden att vara oförändrad i nominella termer, men mätt som andel av BNP kommer den att sjunka i takt med att BNP växer. Givet detta balansmål bör vi i nuvarande konjunkturtopp ha överskott i de offentliga finanserna.

Moderata samlingspartiet vill med sin skattepolitik minska bidragsberoendet och öka förutsättningarna för arbete och företagande. De skattesänkningar partiet föreslår har en utbudsstimulerande inriktning vilket utskottet anser vara viktigt eftersom det främjar förutsättningarna för en fortsatt hög tillväxt.

Liksom motionärerna anser utskottet att man i ett medellångt perspektiv bör inrikta sig på att sänka skatterna till en nivå som motsvarar genomsnittet bland våra viktigaste konkurrentländer. Det är en förutsättning för att Sverige i en global ekonomi skall ha konkurrenskraft om företagande och kunskap och därmed kunna slå vakt om välfärden.

De i motionen föreslagna skattesänkningarna uppgår under de tre närmaste åren till 45, 74 respektive 108 miljarder kronor och inriktas främst på inkomstbeskattningen. Utskottet noterar med tillfredsställelse att inkomstskatten skall sänkas för alla, men att tyngdpunkten skall ligga i beskattningen av låg- och medelinkomsttagarna.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till inkomstskattereform som efter tre år sänker skatten med 50 miljarder kronor och som är utformad i enlighet med de principer som redovisas i den moderata motionen. De innebär att inkomstbeskattningen bör lindras genom höjda kommunala grundavdrag, sänkta kommunalskatter och en successivt avvecklad statliga inkomstskatt.

Därutöver bör löntagarna kompenseras för egenavgifterna genom ett förvärvsavdrag som skall ersätta nuvarande skattereduktion. Detta förvärvsavdrag bör uppgå till 6 % under 2001 och 2002 men bör därefter höjas till 10 %.

På det sätt som föreslås i motionen bör barnfamiljer fr.o.m. 2001 ges rätt till ett särskilt grundavdrag vid den kommunala beskattningen. Avdraget skall uppgå till 10 000 kr per barn och bör ses som ett komplement till barnbidraget på dagens nivå. Dessutom bör man införa rätt till avdrag för styrkta barnomsorgskostnader.

Avdraget för resor till och från arbetet bör också förbättras samtidigt som bensin- och dieselskatten sänks. Dessutom bör avdrag för pensionssparande åter få göras med ett basbelopp.

Liksom Moderata samlingspartiet anser utskottet att frysningen av nuvarande taxeringsvärden skall behållas vid fastighetsbeskattningen samtidigt som uttaget av skatt successivt trappas ner till 1,0 % 2003 och markvärdet tas upp med enbart halvt belopp vid beräkning av skatten. Dubbelbeskattningen av utdelningsvinster bör dessutom avvecklas och förmögenhetsskatten stegvis slopas.

De moderata skattesänkningarna finansieras genom besparingar som under de närmaste tre åren uppgår till netto 32, 59 respektive 65 miljarder kronor.

Till en del påverkar besparingarna hushållens ekonomi vilket enligt utskottets mening ter sig rimligt med tanke på att hushållen samtidigt får en väsentligt ökad köpkraft genom skattesänkningarna. Kostnadsökningar för hushållen uppkommer genom högre egenavgift till arbetslöshetsförsäkringen och genom att kostnaderna för trafikolycksfall förs över på den obligatoriska trafikförsäkringen. Genom att ytterligare en karensdag införs i sjukförsäkringen samt genom att ersättningsnivån i sjuk- och föräldraförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen åter sänks till 75 % får hushållen ta ett större ansvar för den egna ekonomin.

Motionärerna vill vidare minska företagsstödet, sänka partistödet, slopa presstödet samt åstadkomma besparingar genom att behålla kärnkraften och bedriva en effektivare arbetsmarknadspolitik. Biståndet bör enligt deras mening minskas.

Regeringens förslag om en allmän förskola och maxtaxa i barnomsorgen avvisas av motionärerna som i stället vill ge barnfamiljerna inte bara ökade avdragsmöjligheter utan också ett nytt stöd kallat barnomsorgspeng.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att maxtaxeförslaget inskränker enskilda familjers valfrihet genom att det ensidigt gynnar en barnomsorgsform och förkväver andra alternativ. Förslaget kränker också den kommunala självstyrelsen genom att det givits en sådan konstruktion att kommunerna inte längre själva kan utforma sitt avgiftssystem. Maxtaxeförslaget är ett nytt

exempel på hur staten intervenerar i kommunala frågor med lösningar som inte är anpassade efter olika familjers och kommuners behov.

Motionärerna prioriterar i sin budgetpolitik sådana offentliga utgifter som är avgörande för att det offentliga skall kunna uppfylla sina mest grundläggande och viktiga uppgifter. Ökade utgifter föreslås för stödet till handikappade och för återställd änkepension. Betydande resurser avsätts också för att stärka polisens och medborgarnas trygghet. Antalet poliser bör enligt Moderata samlingspartiet öka med ca 3 000, vilket bl.a. ställer krav på ökade utbildningsinsatser som man också vill satsa på. Moderata samlingspartiet vill vidare tillföra ytterligare resurser till utbildning, forskning och försvaret.

Utskottet instämmer i motionärernas kritik av det bristande underhållet av vägnätet i glesbygderna och anser att deras förslag om ytterligare insatser på detta område liksom deras satsningar på väginvesteringar är starkt motiverade.

En annan kärnverksamhet som måste garanteras god kvalitet är enligt utskottets mening skolan. Genom att införa en nationell skolpeng av det slag som motionärerna förespråkar kan man säkerställa förutsättningar för detta och samtidigt finna en ordning som främjar kommunala skattesänkningar.

Det inomkommunala utjämningsystemet måste enligt utskottets mening ha avskaffats senast vid utgången av 2002 då det bör ersättas av ett nytt system som stimulerar till ekonomisk tillväxt och samtidigt ger tillräckliga bidrag till kommuner och landsting med otillräcklig skattekraft.

Statsbidragen bör i avvaktan härpå inte höjas ytterligare för kommunerna. Med hänsyn till pågående nödvändiga omstruktureringar inom sjukhusvården kan dock höjningen till landstingen 2001 godtas.

För att ge kommunerna en tydlig signal om att de måste komma i gång med skattesänkningar bör man på det sätt som Moderata samlingspartiet föreslagit efterskänka den skuld kommunerna har till staten i kommunkontosystemet för moms förutsatt att de sänker sin skatt 2001 med motsvarande antal skattekröner.

Liksom motionärerna vill utskottet under de närmaste tre åren privatisera statliga företag för 45 miljarder kronor per år utöver regeringens planer. Det extra utrymme som detta ger skall användas till en snabbare amortering av statsskulden.

De besparingsförslag Moderata samlingspartiet för fram är enligt finansutskottets mening väl avvägda. Utskottet noterar särskilt att de grupper som har svårt att tillgodogöra sig skattesänkningarna är undantagna från partiets besparingar. Tvärtom föreslår man betydande förbättringar i förhållande till regeringens förslag för exempelvis handikappade och pensionärer.

Finansutskottet står alltså bakom Moderata samlingspartiets förslag till besparingar. De utgiftsminskningar som följer av dessa förslag innebär att utgiftstaket för staten under de kommande tre budgetåren bör bestämmas till 777 miljarder kronor 2001, 785 miljarder kronor 2002 och 822 miljarder kronor 2003. Det är en minskning med 15 respektive 32 och 25 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

Vid beräkningen av utgiftstaket har utskottet i likhet med Moderata samlingspartiet inte inkluderat någon budgeteringsmarginal, eftersom den påverkar budgetdisciplinen negativt. Om de föreslagna taken för statens utgifter

under de närmaste tre åren behöver överskridas, får regeringen återkomma till riksdagen med en förklaring och ett förslag till de besparingar som krävs för att det ursprungligen fastställda taket skall kunna upprätthållas.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn bör på motsvarande sätt beräknas till 1 077 miljarder kronor 2001, 1 087 miljarder kronor 2002 och 1 111 miljarder kronor 2003. Det är en minskning med 31 respektive 61 och 81 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag för samma period. Att avvikelserna från regeringens förslag blir större i detta fall än för utgiftstaket för staten förklaras främst av att merparten av de moderata skattesänkningarna leder till minskade skatteinkomster för kommunerna och att dessa kompenseras fullt ut för detta bortfall genom ökade statsbidrag.

Tabell. Finansiellt sparande i den konsoliderade offentliga sektorn med utskottets och Moderata samlingspartiets budgetalternativ

Belopp i miljarder kronor

	2001	2002	2003
Finansiellt sparande enligt vårpropositionen	71	82	106
Beräkningsteknisk överföring till hushållen	27	36	59
Moderata besparingar	32	59	65
Moderata skattesänkningar	-45	-74	-108
Privatiseringar utöver regeringen	45	45	45
Ränteeffekt	1	3	5
Finansiellt sparande med Moderaternas budgetalternativ	131	151	172
– i förhållande till regeringens budgetmål	15	24	21
Överskott i förhållande till regeringen inkl. privatisering	60	69	66

Den finansiella effekten av Moderata samlingspartiets budgetalternativ kan sammanfattas på det sätt som framgår av ovanstående tabell. Den visar att med det moderata budgetalternativet kommer sparandet att ligga på en nivå som med bred marginal överstiger även de av regeringen använda budgetmålen de kommande tre åren. Budgetarbetet bör ha en sådan inriktning att man uppnår balans i de offentliga finanserna sett över en konjunkturcykel. I nuvarande konjunkturläge innebär detta att man under några år bör ha överskott i budgeten för att därefter kunna tillåta sig underskott i nästa lågkonjunktur. Det moderata alternativet är utformat i enlighet med detta synsätt.

Sammanfattningsvis anser utskottet således att den av Moderata samlingspartiet i motion Fi12 föreslagna inriktningen av budgetpolitiken liksom partiets förslag till utgiftstak för åren 2001–2003 bör ligga till grund för budgetpolitiken. Det innebär att utskottet tillstyrker de av detta parti föreslagna nivåerna för utgiftstaket för staten för åren 2001–2003 (yrkande 3), liksom partiets förslag till beräkning av de offentliga utgifterna (yrkandena 2 och 4). Vidare tillstyrker utskottet Moderata samlingspartiets förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden i enlighet med efterföljande tabell (yrkande 6). Slutligen biträder utskottet även övriga av Moderata samlingspartiet i detta sammanhang framförda förslag.

Tabell. Utskottets och Moderata samlingspartiets förslag till utgiftsramar för 2001–2003

Belopp i miljarder kronor

Förändringar i förhållande till regeringens förslag

1999/2000:FiU20
Reservationer

Utgiftsområden	2001	förändr.	2002	förändr.	2003	förändr.
1 Rikets styrelse	4 936	-377	4 491	-641	4 376	-641
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 533	-77	1 447	-153	1 532	-90
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 223	+50	6 350	+50	6 492	+50
4 Rättsväsendet	25 055	+1 023	25 948	+846	26 583	+846
5 Utrikesförvalt. och internat. samverkan	3 750	+861	3 464	+601	3 509	+602
6 Totalförsvaret	47 879	+1 350	47 898	+2 392	47 922	+3 392
7 Internationellt bistånd	13 098	-1 931	12 855	-2 742	14 843	-3 338
8 Invandrare och flyktingar	4 202	-673	4 424	-225	4 522	-339
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	27 255	+244	25 772	-2 541	24 932	-4 805
10 Ekon. trygghet vid sjukdom och handikapp	89 635	-10 440	89 800	-12 810	89 262	-15 350
11 Ekon. trygghet vid ålderdom	34 564	+400	34 206	+460	33 876	+490
12 Ekon. trygghet för familjer och barn	48 298	+126	48 875	-764	49 606	-794
13 Ekon. trygghet vid arbetslöshet	36 024	+8 577	26 672	-746	26 561	-863
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	29 615	-15 940	29 031	-16 917	28 993	-17 547
15 Studiestöd	20 138	-1 722	19 080	-5 511	20 544	-3 986
16 Utbildning och universitetsforskning	34 719	-26	87 669	+47 986	89 445	+48 711
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	6 204	-1 507	6 402	-1 507	6 602	-1 507
18 Samhällsplan., bostadsförsörj. och bygg.	10 292	-1 692	8 454	-2 823	8 118	-2 764
19 Regional utjämning och utveckling	3 767	-300	2 674	-530	2 394	-910
20 Allmän miljö- och naturvård	2 016	±0	2 222	±0	3 308	+900
21 Energi	1 233	-1 029	1 271	-814	1 232	-70
22 Kommunikationer	24 609	-42	27 852	+2 765	31 248	+5 170
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslut. när.	13 637	-27	13 823	-31	13 906	-31
24 Näringsliv	2 936	-261	2 784	-193	2 752	-143
25 Allmänna bidrag till kommuner	112 417	+10 567	69 474	-32 353	92 268	-11 917
26 Statsskuldsräntor m.m.	68 385	-885	62 880	-2 790	53 785	-4 785
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24 093	±0	24 795	±0	24 742	±0
Minskning av anslagsbehållningar	4 000	±0	5 500	±0	4 000	±0
Summa utgiftsområden	700 513	-13 731	696 113	-28 991	717 353	-9 719
Ålderspensionssys. vid sidan av statsbudgeten	144 686	±0	151 337	±0	158 364	±0
Budgeteringsmarginal	0	-2 342	0	-6 227	0	-20 135
Utgiftstak för staten	777 000	-15 000	785 000	-32 000	822 000	-25 000

Med hänvisning till det anförda biträder utskottet således motionerna Fi12 (m) yrkandena 2–4, 6 och 16–18, Fi23 (m), Fi25 (m), Fi30 (m), Fi33 (m) och Fi44 (m). Därmed tillgodoses också förslagen i motionerna Fi17 (m), Fi18 (m) yrkande 1, Fi19 (m) yrkande 1, Fi20 (m), Fi21 (m), Fi24 (m), Fi26 (m), Fi27 (m) och Fi32 (m) yrkande 1.

Regeringens förslag i berörda delar avstyrks. Vidare avstyrks övriga motioner som är aktuella i detta sammanhang.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *utgiftstak för staten*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi12 yrkande 3 och med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkandena 2 och 3 samt motionerna 1999/2000:Fi13 yrkande 2, 1999/2000:Fi14 yrkande 16 och 1999/2000:Fi15 yrkandena 2 och 3

dels – med anledning av förslagen om pensionsrätt för studier och totalförsvarspåbudsplik samt ett ökat återflöde från EU – fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 777 miljarder kronor år 2001 och 785 miljarder kronor år 2002,

dels fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2003 till 822 miljarder kronor,

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *utgiftstak för den offentliga sektorn*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi12 yrkandena 2 och 4 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 4 och motionerna 1999/2000:Fi13 yrkande 4 och 1999/2000:Fi15 yrkande 4 godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003 till 1 077, 1 087 resp. 1 111 miljarder kronor,

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *preliminär fördelning på utgiftsområden*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 6, 16, 17 och 18, 1999/2000:Fi23, 1999/2000:Fi25, 1999/2000:Fi30, 1999/2000:Fi33 och 1999/2000:Fi44 samt med anledning av motionerna 1999/2000:Fi17, 1999/2000:Fi18 yrkande 1, 1999/2000:Fi19 yrkande 1, 1999/2000:Fi20, 1999/2000:Fi21, 1999/2000:Fi24, 1999/2000:Fi26, 1999/2000:Fi27 och 1999/2000:Fi32 yrkande 1 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 6 och motionerna 1999/2000:Fi13 yrkande 3, 1999/2000:Fi14 yrkandena 3, 4, 5, 11, 12, 13 och 17, 1999/2000:Fi15 yrkandena 6, 18 och 19, 1999/2000:Fi35, 1999/2000:Fi37, 1999/2000:Fi45, 1999/2000:Fi46 och 1999/2000:Fi47 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 som riktlinje för regeringens budgetarbete i enlighet med vad utskottet förordat,

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets yttrande fr.o.m. avsnitt 2.4.3 *Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen* t.o.m. avsnitt 3.29 *Samlad redovisning av utgifterna på utgiftsområden* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet ställer sig bakom Kristdemokraternas budgetalternativ som presenteras i motion Fi13. Enligt finansutskottets mening bör de sju områden som Kristdemokraterna vill prioritera styra inriktningen på budgetarbetet. De sju områdena är det bättre företagsklimatet för att skapa långsiktigt goda tillväxtförutsättningar, skattepolitiken för låg- och medelinkomsttagare, valfriheten för barnfamiljer, pensionärernas ekonomiska situation, vården, omsorgen och skolan, upprustningen av infrastrukturen samt vikten av ett återupprättat rättssamhälle.

För barnfamiljer föreslås ett nytt beskattat vårdnadsbidrag samt att en del av medlen för barnbidraget i stället används för att höja nivån på de behovsprövade bostadsbidragen. En avdragsrätt på maximalt 4 000 kr per barn (1–3 år) och månad föreslås bli infört från den 1 juli 2001. Vidare föreslås ett förbättrat adoptionsbidrag för internationella adoptioner samt att föräldraförsäkringen förändras genom att kontaktdagarna återinförs och garantinivån höjs.

För att förbättra för de sämst ställda pensionärerna bör pensionstillskottet tillfälligt höjas med 100 kr per månad från den 1 januari 2001. År 2003 försvinner pensionstillskottet, vilket kompenseras av det höjda grundavdraget. Utskottet anser att inkomstprövningen av änkepensioner bör slopas och att omställningspensionen för efterlevande skall återställas från 6 till 12 månader. Vidare bör inte fritidsfastighet ingå i inkomstprövningen för bostadstillägg.

Ytterligare resurser bör tillföras kommunsektorn. Utskottet anser att kvaliteten inom grundskolan och antalet vårdplatser bör ges en hög prioritet, vilket motiverar ökade statliga resurser i det korta perspektivet. Vidare accepteras inga nedskärningar på handikappområdet. Därför bör ytterligare medel tillföras assistansersättningen. Sjuk- och tandvårdsförsäkringen bör på sikt samordnas och en utredning tillsätts för detta ändamål. I avvaktan på denna utredning tillförs sjuk- och tandvårdsförsäkringen 250 miljoner kronor år 2001 och 300 miljoner kronor år 2002 utöver regeringens förslag. Utskottet avvisar regeringens förslag till maxtaxa inom den kommunala barnomsorgen.

En förstärkning av rättsväsendet är enligt utskottet en prioriterad uppgift. Utskottet delar därför Kristdemokraternas uppfattning att skattekontrollen bör effektiviseras och tullkontrollen skärpas. I detta syfte tillförs Riksskatteverket, skattemyndigheterna och Tullverket ytterligare resurser. Vidare föreslås att ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet utökas i syfte att förbättra och utveckla polis-, åklagar- och domstolsväsendet samt kriminalvården.

Utskottet kan inte medverka till regeringens och Centerpartiets omfattande nedskärningar av Försvarsmaktens fredsorganisation. Mot bakgrund av detta

anser utskottet i likhet med Kristdemokraterna att ramen för utgiftsområde 8 Totalförsvaret bör justeras upp med 550 miljoner kronor för vart och ett av åren 2001, 2002 och 2003.

Utskottet anser att flera områden inom det svenska biståndet karaktäriseras av alltför knapphändiga och bristfälliga insatser. I likhet med Kristdemokraterna anser utskottet det nödvändigt med drastiskt höjda ambitioner bl.a. inom det humanitära biståndet, globala miljöprojekt, arbetet för att stärka respekten för mänskliga rättigheter och en demokratisk samhällstradition, fattigdomsbekämpningen samt hälsoforskningen och för att hindra spridningen av livshotande sjukdomar som aids och malaria. Vidare bör ytterligare 3,4 miljarder kronor anvisas under perioden 2001–2003 i syfte att ernå enprocentsmålet.

Enligt utskottets mening är det angeläget att resurser satsas på rehabilitering, eftersom de betalar sig mångdubbelt. Enligt regeringens egen utredning ger varje satsad krona på rehabilitering nio kronor tillbaka. En förbättrad administration och en förändrad beräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten kan tillsammans med införande av en andra karensdag ge betydande besparingar inom sjukförsäkringen. Därutöver föreslår utskottet i likhet med Kristdemokraterna att ersättning för personskadestånd i samband med trafikolyckor överförs till trafikförsäkringen.

Kristdemokraternas förslag till strukturella förändringar i arbetsvillkoret för a-kassa samt införandet av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med en egenavgift som täcker 33 % av kostnaderna leder enligt utskottet till markant sänkta kostnader inom utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Utskottet ställer sig bakom Kristdemokraternas samlade förslag om ökade resurser för fler tjänster inom vård, omsorg och skola samt företags- och tillväxtfrämjande åtgärder som kan minska utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen och kostnaden för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Stödformer som flyttningsbidrag, förstärkt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd bör slopas, då de ger orimligt höga subventioner. Vidare bör ett nytt system med utbildningskonto införas med möjlighet att avsätta medel för investeringar i utbildning i enlighet med Kristdemokraternas förslag.

Utskottet anser att dagens studiefinansieringssystem har stora brister. I enlighet med motion Fi13 (kd) föreslår utskottet ett annat system som präglas av helhet, förutsägbarhet och likvärdighet. I utskottets förslag ingår studiefinansiering för studerande såväl på högskola som i vuxenutbildning och på ungdomsgymnasiet. Vidare anser utskottet att den planerade utbyggnadstakten av antalet platser för vuxenstudier och i högskolan bör vara något lägre för att undvika en försämrad utbildningskvalitet. Regeringens förslag att förlänga Kunskapslyftet t.o.m. år 2003 avvisas. Utskottet ställer sig bakom Kristdemokraternas förslag att planenligt avsluta Kunskapslyftet vid halvårsskiftet 2002. Vidare föreslås att höjningen av barn- och studiebidraget senareläggs ett år.

Regeringens förslag att använda 60 miljoner kronor från anslaget E5 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen till utgifter för integrationsfrämjande åtgärder i Öresundsregionen bör enligt utskottets mening avvisas av riksdagen.

Inkomsterna från en ökad utförsäljning av statligt ägda företag som Kristdemokraterna föreslår bör enligt utskottets mening användas för att amortera på statsskulden.

I likhet med Kristdemokraterna anser utskottet att den nya vämskatten bör slopas. I stället bör inkomstskatten för låg- och medelinkomsttagare sänkas genom att grundavdraget vid den kommunala beskattningen höjs kraftigt. Inkomstskatten sänks för alla med sammanlagt 20 miljarder kronor nästa år genom att grundavdraget höjs med 11 900 kr. Effekten blir en skattesänkning med ca 300 kr per månad, eller drygt 3 600 kr per år. Från och med år 2003 kommer höjningen av grundavdraget att kosta ytterligare 3 miljarder kronor. Vidare föreslår utskottet att fastighetsskatten på hyreshus varaktigt sänks till 1,2 % från år 2001. Fastighetsskatten på egna hem sänks till 1,3 % år 2002 och till 1,2 % år 2003. Fastighetsskatten skall redan från nästa år enbart räknas på en tredjedel av markvärdet överstigande 150 000 kr. Enligt utskottets mening bör förmögenhetsskatten minska med en procentenhet till 0,5 % år 2002 och avvecklas helt år 2003. För att finansiera detta föreslås att bodelagsskatten höjs från 28 till 30 %.

Genom att avdragsrätten för pensionssparande höjs och genom en avdragsrätt för sparande på individuella utbildningskonton kan skattemässiga förbättringar för hushållen uppnås, enligt utskottet. Utskottet föreslår också att reseavdraget för resor till och från jobbet sänks från 7 000 till 5 000 kr.

Vidare bör en 50-procentig skattereduktion införas för de privata hushållens köp av tjänster i det egna hemmet (inkl. ROT-tjänster). Enligt utskottets mening ges därmed tjänstesektorn nya möjligheter att växa. Genom att sänka arbetsgivaravgifterna med 10 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr per år får de mindre företagen som i dag tvekar om att nyanställa klart förbättrade möjligheter att våga satsa på utveckling och nyanställningar.

I följande tabell visas utskottets förslag till fördelning på utgiftsområden för 2001–2003. Utskottets förslag överensstämmer med det av Kristdemokraterna i motion Fi13 framlagda förslaget.

Miljoner kronor, löpande priser

Förändringar i relation till regeringens förslag till utgiftsramar

Utgiftsområden	2001	förändr.	2002	förändr.	2003	förändr.
1 Rikets styrelse	4 853	-460	4 802	-330	4 787	-230
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 410	-200	1 370	-230	1 392	-230
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 293	+120	6 420	+120	6 562	+120
4 Rättsväsendet	24 282	+250	25 292	+190	25 837	+100
5 Utrikesförvalt. och internat. samverkan	2 889	±0	2 863	±0	2 907	±0
6 Totalförsvaret	47 079	+550	46 056	+550	45 080	+550
7 Internationellt bistånd	15 629	+600	16 397	+800	20 181	+2 000
8 Invandrare och flyktingar	4 458	-417	4 542	-107	4 524	-337
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	27 181	+170	28 533	+220	29 657	-80
10 Ekon. trygghet vid sjukdom och handikapp	93 420	-6 655	95 425	-7 185	97 127	-7 485
11 Ekon. trygghet vid ålderdom	35 334	+1 170	34 975	+1 229	34 150	+764
12 Ekon. trygghet för familjer och barn	46 951	-1 221	51 973	+2 334	54 764	+4 364
13 Ekon. trygghet vid arbetslöshet	20 997	-6 450	20 498	-6 920	20 004	-7 420
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	42 638	-2 917	42 210	-3 738	42 802	-3 738
15 Studiestöd	19 132	-2 728	22 020	-2 571	29 650	+5 120
16 Utbildning och universitetsforskning	34 480	-265	32 492	-7 191	35 298	-5 436
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 781	+70	7 979	+70	8 179	+70
18 Samhällsplan., bostadsförsörjn. och bygg.	11 609	-375	10 653	-624	9 940	-942
19 Regional utjämning och utveckling	4 357	+290	3 524	+320	3 424	+120
20 Allmän miljö- och naturvård	2 056	+40	2 272	+50	2 488	+80
21 Energi	1 720	-542	1 536	-549	759	-543
22 Kommunikationer	30 641	+5 990	28 077	+2 990	30 588	+4 510
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslut. när.	13 987	+323	14 162	+308	14 675	+738
24 Näringsliv	2 841	-356	2 571	-406	2 859	-36
25 Allmänna bidrag till kommuner	105 634	+3 784	104 195	+2 368	103 537	-648
26 Statsskuld räntor m.m.	67 425	-1 845	61 200	-4 470	51 800	-6 770
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24 093	±0	24 795	±0	24 742	±0
Minskning av anslagsbehållningar	4 000	±0	5 500	±0	4 000	±0
Summa utgiftsområden	703 170	-11 074	702 332	-22 772	711 713	-15 359
Ålderspensionssys. vid sidan av statsbudgeten	144 686	±0	151 337	±0	158 364	±0
Budgeteringsmarginal	2 572	+230	6 530	+303	9 725	-10 410
Utgiftstak för staten	783 000	-9 000	799 000	-18 000	828 000	-19 000

Utskottet anser vidare i likhet med Kristdemokraterna att dubbelbeskattningen på utdelningsinkomster från risksparande bör avskaffas och royaltyinkomster från patenterade uppfinningar skattebefrias under två år och därefter beskattas som inkomst av kapital. Den särskilda löneskatten på vinstandelar

för anställda avskaffas, vilket enligt utskottet kommer att förbättra möjligheterna till en sund lönebildning.

I likhet med Kristdemokraterna anser utskottet att en kraftfull satsning bör göras för att skapa rimliga och rättvisa konkurrensvillkor för jordbruksnäringen. Hela jordbrukets s.k. skatteryggsäck bör lyftas av.

Vad utskottet har visat innebär att utskottet ställer sig bakom Kristdemokraternas i motion Fi13 framförda förslag till inriktning av budgetpolitiken. Utskottet ställer sig därmed också bakom Kristdemokraternas förslag till utgiftstak liksom detta partis förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden.

Utskottet föreslår således att utgiftstaket för staten fastställs till 783 miljarder kronor för år 2001, till 799 miljarder kronor år 2002 och till 828 miljarder kronor år 2003. Utgiftstaket för den offentliga sektorn bör beräknas till 1 102, 1 132 respektive 1 174 miljarder kronor för åren 2001–2003.

De förslag till utgiftsförändringar som utskottet anser bör genomföras kommer under de närmaste tre åren att påverka utgifterna inom de olika utgiftsområdena på det sätt som framgår av ovanstående tabell.

Med hänvisning till vad finansutskottet här anfört bör riksdagen bifalla motion Fi13 (kd) yrkandena 2–4 avseende budgetpolitikens inriktning, beräkning av offentliga utgifter, utgiftstak för staten samt den preliminära beräkningen för samtliga utgiftsområden som riktlinje för regeringens budgetarbete. Propositionen i motsvarande delar avstyrks liksom samtliga övriga här aktuella motionsyrkanden.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *utgiftstak för staten*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi13 yrkande 2 och med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkandena 2 och 3 samt motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 3, 1999/2000:Fi14 yrkande 16 och 1999/2000:Fi15 yrkandena 2 och 3

dels – med anledning av förslagen om pensionsrätt för studier och totalförsvarsplikt samt ett ökat återflöde från EU – fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 783 miljarder kronor år 2001 och 799 miljarder kronor år 2002,

dels fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2003 till 828 miljarder kronor,

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *utgiftstak för den offentliga sektorn*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi13 yrkande 4 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 4 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 2 och 4 och 1999/2000:Fi15 yrkande 4 godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003 till 1 102, 1 132 resp. 1 174 miljarder kronor,

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *preliminär fördelning på utgiftsområden*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi13 yrkande 3 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 6 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 6, 16, 17 och 18, 1999/2000:Fi14 yrkandena 3, 4, 5, 11, 12, 13 och 17, 1999/2000:Fi15 yrkandena 6, 18 och 19, 1999/2000:Fi17, 1999/2000:Fi18 yrkande 1, 1999/2000:Fi19 yrkande 1, 1999/2000:Fi20, 1999/2000:Fi21, 1999/2000:Fi23, 1999/2000:Fi24, 1999/2000:Fi25, 1999/2000:Fi26, 1999/2000:Fi27, 1999/2000:Fi30, 1999/2000:Fi32 yrkande 1, 1999/2000:Fi33, 1999/2000:Fi35, 1999/2000:Fi37, 1999/2000:Fi44, 1999/2000:Fi45, 1999/2000:Fi46 och 1999/2000:Fi47 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 som riktlinje för regeringens budgetarbete i enlighet med vad utskottet förordat,

14. Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak m.m. för åren 2001–2003 (mom. 6–8) (c)

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets yttrande fr.o.m. avsnitt 2.4.3 *Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen* t.o.m. avsnitt 3.29 *Samlad redovisning av utgifterna på utgiftsområden* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet ställer sig bakom Centerpartiets budgetalternativ som presenteras i motion Fi14 av Lennart Daléus m.fl. Dagens starka ekonomi är en direkt följd av 1990-talets övergång till låginflationspolitik, avregleringar av olika marknader och en sanering av de offentliga finanserna. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att Centerpartiet tagit ett stort politiskt ansvar under hela denna förändringsperiod.

Utskottet konstaterar i likhet med Centerpartiet att trots den kraftiga högkonjunktur som svensk ekonomi befinner sig i är statsfinanserna inte starka. Detta beror bl.a. på bristande kontroll på utgifterna. När tillväxten är god finns det förutsättningar för att göra förändringar inom områden som har strukturella problem. Det behövs reformer så att människor skall kunna arbeta i stället för att vara sjukskrivna eller långtidsarbetslösa, för att barnen skall få en bra grundläggande utbildning samt för att minska den sociala och regionala tu delningen. Finansutskottet ställer sig därför bakom Centerpartiets förslag till reformer. Följande fyra reformer föreslås:

- Skolreform
- Familjepolitisk reform
- Arbetsmarknadsreform
- Reformen för bättre hälsa och livskvalitet.

Skolreformen syftar till att ge skolan tillräckliga resurser så att alla elever ges möjlighet till bra kunskaper. I enlighet med Centerpartiets förslag bör kommunerna ges möjligheten att genomföra en stor kvalitetssatsning på skolan

de närmaste åren genom ett resurstillskott på 3 miljarder kronor fram till år 2003, utöver regeringens förslag. Dessa extra resurser motsvarar i reala tal 4 500 nya medarbetare. Utöver denna satsning bör en särskild skolsatsning genomföras, innefattande program för läs- och skrivutveckling samt matematik, ett kvalitetsinstitut och utbildningsinsatser riktade mot skolledare och skolpolitiker. För detta ändamål avsätts totalt 1,2 miljarder kronor utöver regeringens förslag.

Finansutskottet anser att Centerpartiets förslag om ett barnkonto är bättre än förslaget om maxtaxa inom barnomsorgen. Med barnkonto kan föräldrarna välja hur pengarna skall användas. Det kan vara till att minska sin arbetstid, delta i förskolans aktiviteter, köpa omsorgstjänster eller till konsumtion. Vidare anser finansutskottet att föräldrar inte skall pressas ekonomiskt att avstå från förvärvsarbete, och därför bör kostnaderna för barnomsorg vara avdragsgilla gentemot förvärvsinkomsten. För att få göra avdrag måste man kunna styrka sin barnomsorgskostnad i den familjepolitiska reformen som Centerpartiet föreslår, och finansutskottet ställer sig bakom, ingår också en höjning av garantinivån i föräldraförsäkringen till 150 kr per dag samt ett stöd för allmän förskola.

I Centerpartiets motion sägs att ambitionen med arbetsmarknadspolitiken måste vara att sänka arbetslösheten ytterligare. Finansutskottet instämmer i detta – under högkonjunktur måste människor komma i arbete, inte vara inlåsta i åtgärder. Utskottet anser att regeringen koncentrerar sig alltför mycket på att få ner siffrorna i arbetslöshetsstatistiken, i stället för att föra en politik som ger fler företag och fler människor arbete. Ett sysselsättningsmål är därför bättre än ett arbetslöshetsmål. Detta gäller särskilt under högkonjunktur. Med Centerpartiets förslag om en utbildningsgaranti kan människor ges grundläggande förutsättningar för att själva kunna ta ansvar för sin kompetensutveckling och konkurrenskraft i arbetslivet. Garantin skall syfta till att ge alla, både arbetslösa och förvärvsarbetande, möjlighet att komplettera en tidigare kort utbildning upp till motsvarande gymnasienivå. Denna grund skall sedan kunna kompletteras med kvalificerade yrkesutbildningar eller genom uttag från ett kompetenskonto kopplat till den enskilde arbetstagaren. I stället för volyminriktade åtgärder som syftar till att pressa ner den öppna arbetslösheten bör större vikt läggas vid meningsfulla yrkesinriktade utbildningar. Alltför många människor har fastnat i en rundgång av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och öppen arbetslöshet i stället för att komma ut i arbete. Detta har medfört att företag har svårt att rekrytera kompetent arbetskraft, trots att 300 000 människor i Sverige är arbetslösa i dag. Detta är inte acceptabelt och måste förändras. Vidare föreslår finansutskottet, i likhet med Centerpartiet, att övergångsarbetsmarknader inrättas. På dessa arbetsmarknader skall arbetskraften vara billigare genom en återföring av arbetsgivaravgifter. Sverige har inte råd att låta den kompetens gå förlorad som människor med erfarenhet från tidigare arbetsliv eller från andra kulturer besitter. Arbetslösheten inom invandrargrupper kan minskas genom en utveckling och förstärkning av de internationella arbetsförmedlingar som finns på många orter i dag. En större frihet bör ges till den regionala och lokala nivån för att nå en ökad flexibilitet. Det är därför nödvändigt att i en större utsträckning decentralisera AMS. Slutligen bör en samordning av försörjnings-

stöden genomföras. Att som i dag dela upp försörjningsstödet på flera olika utgiftsområden gör systemet stelbent och hindrar i stor utsträckning människor från att kunna söka sig till kvalificerade yrkesutbildningar. Detta kan ändras genom att föra över ansvaret för samtliga försörjningsstöd vid arbetslöshet till utgiftsområde 13. Då uppnås en bättre samordning och större flexibilitet med ett bättre utfall som följd.

Den ökande ohälsan i arbetslivet visar på en bestående ojämlikhet. Det är anställda inom offentliga sektorn, särskilt medelålders kvinnor, som är hårdast drabbade. De offentliga arbetsgivarna, generellt sett, har svårigheter att skapa en arbetsmiljö som förebygger stress och minskar ohälsa. Enligt finansutskottets mening måste ökningen av kostnaderna för sjukskrivningar hejdas. Detta kan ske genom Centerpartiets förslag till åtgärder för att minska sjuktalen i avvaktan på att ett samlat förslag om den arbetslivsinriktade rehabiliteringen kommer. Följande förändringar föreslås:

- Förlängd sjuklöneperiod för offentliga arbetsgivare
- Finsam-projekt
- Tydliga direktiv till försäkringskassorna angående rehabilitering och inflytande över rehabiliteringsprocessen för enskilda individer
- Sjukpenning växlas mot rehabiliteringspenning
- Vårdgaranti och hjälpmedelsgaranti

Ett förlängt arbetsgivarinträde i sjukförsäkringen för offentliga arbetsgivare bör införas. Det skall inte löna sig att skjuta över kostnaderna på en annan part. Åtgärder måste vidtas på plats, och arbetsgivarinträdet för den offentliga sektorn bör därför förlängas till två månader, samtidigt som en sänkning av arbetsgivaravgiften genomförs för att kompensera den ökade kostnaden. De offentliga arbetsgivarna får härigenom ett incitament att förbättra arbetsplatsens utformning, ge de anställda större inflytande i arbetet och att satsa på förebyggande insatser. Arbetsgivare som satsar på sin personal och därmed minskar sjuktalen kommer att gynnas i förhållande till dem som inte vill förbättra personalens situation. Finansutskottet ställer sig också bakom Centerpartiets förslag om en utökning och permanentande av pågående försök med finansiell samordning (Finsam). En halv miljard kronor anvisas för att öka samordningen mellan de olika institutionerna som har ansvar för rehabiliteringen. Resurserna skall användas för att påskynda försäkringskassornas bedömningar och för att handla upp rehabiliteringsinsatser. Ett samlat kostnadsansvar förstärker motivationen hos beslutsfattare och verkställare att välja den åtgärd som är mest effektiv. Vidare bör individen ges ett ökat inflytande i rehabiliteringsprocessen genom lagfästa rättigheter. Finansutskottet föreslår därför i linje med Centerpartiets motion att sjukpenningen växlas till en rehabiliteringsersättning, senast efter fyra månaders sjukskrivning. Detta innebär att ett passivt stöd ersätts av ett aktivt stöd som den enskilde i hög grad kan påverka. Den som inte vill ta emot de rehabiliteringsmöjligheter som anvisas bör få lägre sjukersättning. En vårdgaranti som ger rätt till behandling inom tre månader bör införas. Vårdgarantin bör kompletteras med en hjälpmedelsgaranti, med normer för väntetider för utprovning och reparationsarbete av hjälpmedlen.

Centerpartiet har medverkat till att åtta miljarder kronor förs över från försvaret till vården. Utöver de områden som skall prioriteras enligt överenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet anser finansutskottet att satsningar bör göras på ytterligare några områden, som också föreslås i Centerpartiets motion. Tryggheten att vistas i hemmiljö och ha sina anhöriga nära gör att många människor väljer hemmet som vårdplats om de får möjlighet till detta. Därför måste vården utanför sjukhusen utvecklas. Slutligen föreslås ett system med hemservicecheckar. Systemet skall tillgodose pensionärshushållens behov av daglig service samtidigt som det stimulerar den privata tjänstesektorn.

Förutom dessa fyra reformer anser finansutskottet att satsningar bör göras, i enlighet med Centerpartiets förslag, på infrastruktur – både på digital infrastruktur, vägar och övrig fysisk kommunikation. Finansutskottet ställer sig även bakom de satsningar som Centerpartiet gör på rättsväsendet, för att säkerställa närpolisreformen och förbättra kriminalvården, och på det internationella biståndet, för att skapa förutsättningar för att uppnå 1-procentmålet inom en femårsperiod.

Utskottets och Centerpartiets förslag till utgiftsramar för 2001–2003

Miljoner kronor

Förändringar i relation till regeringens förslag till utgiftsramar

Utgiftsområden	2001	förändr.	2002	förändr.	2003	förändr.
1 Rikets styrelse	5 013	-300	4 532	-600	4 417	-600
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 480	-130	1 415	-185	1 522	-100
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 012	-161	6 048	-252	6 342	-100
4 Rättsväsendet	24 132	+100	25 302	+200	26 037	+300
5 Utrikesförvalt. och internat. samverkan	2 889	±0	2 863	±0	2 907	±0
6 Totalförsvaret	46 529	±0	45 506	±0	44 530	±0
7 Internationellt bistånd	15 729	+700	16 547	+950	18 406	+225
8 Invandrare och flyktingar	4 652	-223	4 426	-223	4 638	-223
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	27 761	+750	28 863	+550	30 187	+450
10 Ekon. trygghet vid sjukdom och handikapp	95 845	-4 230	98 380	-4 230	99 402	-5 210
11 Ekon. trygghet vid ålderdom	34 614	+450	34 200	+454	33 789	+403
12 Ekon. trygghet för familjer och barn	49 172	+1 000	53 539	+3 900	54 300	+3 900
13 Ekon. trygghet vid arbetslöshet	39 713	+12 266	36 798	+9 380	34 284	+6 860
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	30 839	-14 716	31 210	-14 738	31 630	-14 910
15 Studiestöd	15 388	-6 472	19 119	-5 472	19 058	-5 472
16 Utbildning och universitetsforskning	35 145	+400	36 183	-3 500	37 234	-3 500
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 801	+90	7 999	+90	8 199	+90
18 Samhällsplan., bostadsförsörj. och bygg.	10 569	-1 415	10 087	-1 190	9 982	-900
19 Regional utjämning och utveckling	4 292	+225	3 429	+225	3 529	+225
20 Allmän miljö- och naturvård	2 316	+300	2 822	+600	3 008	+600
21 Energi	2 362	+100	2 185	+100	1 652	+350
22 Kommunikationer	25 451	+800	25 987	+900	27 078	+1 000
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslut. när.	14 439	+775	14 629	+775	14 712	+775
24 Näringsliv	2 897	-300	2 727	-250	2 895	±0
25 Allmänna bidrag till kommuner	102 370	+520	103 927	+2 100	107 285	+3 100
26 Statsskuld räntor m.m.	68 220	-1 050	62 170	-3 500	53 370	-5 200
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24 093	±0	24 795	±0	24 742	±0
Minskning av anslagsbehållningar	4 000	±0	1 725	-3 775	161	-3 839
Summa utgiftsområden	703 723	-10 521	707 413	-17 691	705 296	-21 776
Ålderspensionssys. vid sidan av statsbudgeten	144 446	-240	150 217	-1 120	157 094	-1 270
Budgeteringsmarginal	1 053	-1 289	3 538	-2 689	5 981	-14 154
Utgiftstak för staten	781 000	-11 000	799 000	-18 000	815 000	-32 000

Finansutskottet anser i likhet med Centerpartiet att skattetrycket på sikt måste sänkas till samma nivåer som jämförbara OECD-länder. Sänkningen skall ske i takt med vad ekonomin medger. Med hjälp av den goda konjunkturen finns det nu möjlighet att sänka skattetryck och utgiftskvot och ändå låta statens utgifter vara reellt oförändrade. Skattesänkningar i en högkonjunktur måste noga avvägas så att inte inflationen skjuter fart. Tack vare en god konjunktur och återhållsamhet inom utgiftsområdena i enlighet med

Centerpartiets förslag ovan finns utrymme för skattesänkningar de kommande åren. Finansutskottet anser att det av Centerpartiet anvisade utrymmet är rimligt såväl till storlek som vad gäller inriktningen av skattesänkningarna. Enligt förslaget kan skatterna sänkas med 25 miljarder 2001, 50 miljarder 2002 och 75 miljarder 2003. Inriktningen bör vara att sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande och boende prioriteras.

Sammanfattningsvis anser utskottet således att Centerpartiets i motion Fi14 redovisade förslag till inriktning av budgetpolitiken bör ligga till grund för budgetpolitikens utformning under kommande år. Det innebär att utskottet tillstyrker de av Centerpartiet föreslagna nivåerna för utgiftstaket för staten för åren 2001–2003 (yrkande 16). Vidare tillstyrker utskottet Centerpartiets förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med ovanstående tabell (yrkande 17). Även yrkandena 3–5 och 11–13 i motion Fi14 (c) tillstyrks av utskottet. Propositionens och övriga motioners motsvarande förslag avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *utgiftstak för staten*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi14 yrkande 16 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkandena 2 och 3 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 3, 1999/2000:Fi13 yrkande 2 och 1999/2000:Fi15 yrkandena 2 och 3

dels – med anledning av förslagen om pensionsrätt för studier och totalförsvarspflicht samt ett ökat återflöde från EU – fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 781 miljarder kronor år 2001 och 799 miljarder kronor år 2002,

dels fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2003 till 815 miljarder kronor,

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *utgiftstak för den offentliga sektorn*

= utskottet

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *preliminär fördelning på utgiftsområden*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi14 yrkandena 3, 4, 5, 11, 12, 13 och 17 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 6 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 6, 16, 17 och 18, 1999/2000:Fi13 yrkande 3, 1999/2000:Fi15 yrkandena 6, 18 och 19, 1999/2000:Fi17, 1999/2000:Fi18 yrkande 1, 1999/2000:Fi19 yrkande 1, 1999/2000:Fi20, 1999/2000:Fi21, 1999/2000:Fi23, 1999/2000:Fi24, 1999/2000:Fi25, 1999/2000:Fi26, 1999/2000:Fi27, 1999/2000:Fi30, 1999/2000:Fi32 yrkande 1, 1999/2000:Fi33, 1999/2000:Fi35, 1999/2000:Fi37, 1999/2000:Fi44, 1999/2000:Fi45, 1999/2000:Fi46 och 1999/2000:Fi47 godkänner den preliminära fördelningen av utgif-

15. Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak m.m. för åren 2001–2003 (mom. 6–8) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets yttrande fr.o.m. avsnitt 2.4.3 *Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen* t.o.m. avsnitt 3.29 *Samlad redovisning av utgifterna på utgiftsområden* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet ställer sig bakom Folkpartiet liberalernas budgetalternativ och delar ståndpunkterna i motion Fi15 (fp). Grundtanken i alternativet är att det även i en högkonjunktur finns anledning att vårda de välståndsbildande krafterna och värna enskilda människors frihet och skaparlust så att de goda tiderna förlängs och kommer flera till del. Den liberala framtidspolitik, som presenteras i motionen, handlar både om att vi som nation skall stå bättre rustade när nästa lågkonjunktur kommer och att vi skall visa solidaritet med kommande generationer. För att ekonomin skall kunna förbättras på ett avgörande sätt krävs att flaskhalsproblem av olika slag undanröjs. Samtidigt får arbetslöshetsproblemet inte glömmas bort. Dels står fortfarande alldeles för många utanför arbetsmarknaden, dels kan en mera allmän arbetslöshetsförsämring på nytt uppträda om den internationella utvecklingen skulle gå i fel riktning eller om politiken här hemma missköts.

Avbetalningen på statsskulden bör vara större än den regeringen föreslår. För att målet om ett överskott i de offentliga finanserna på 2 % av BNP över en konjunkturcykel skall nås krävs i rådande konjunkturläge större överskott. Finansutskottet drar samma slutsats som Folkpartiet att den offentliga sektorns finansiella sparande skall uppgå till minst 2,5 % av BNP under de närmsta tre åren för att uppväga försämringar i kommande lågkonjunktur. Förutom denna långsiktiga strategi förespråkar utskottet, i linje med Folkpartiets förslag, en nivå-sänkning av statsskulden genom ökade utförsäljningar av statligt ägda aktier.

Det svenska skattetrycket är för högt. Det är därför viktigt att fortsätta att spara på statsutgifter för att därmed möjliggöra skattesänkningar. Sparsamhet med allmänna medel är en dygd. För att minska risken för att skattesänkningarna ändå bidrar till att späda på en överhettning är det viktigt att de till stor del är finansierade genom besparingar och att de är inriktade på att förbättra villkoren för arbete och företagande.

Skattetrycket bör enligt utskottets mening sänkas genom att skatter som är mest skadliga för jobb och företagande sänks först. Folkpartiet föreslår därför en inkomstskattereform. Det måste löna sig att arbeta, spara och ta risker. Sänkt fastighetsskatt och en rad skattesänkningar som gynnar företagandet föreslås också. Inkomstskattereformen, med det viktiga syftet att minska marginaleffekterna, består av följande delar:

- Brytpunkten för statlig inkomstskatt höjs till gränsen för pensionsavgiften.
- Grundavdraget förändras genom att avtrappning från den högsta nivån slopas.
- Värns-katten slopas.
- Skattereduktion för samtliga skattebetalare på 4 500 kr införs.

Den nuvarande fastighetsbeskattningen bör enligt utskottets mening slopas och ersättas med en schablonintäktsbeskattning för egnahem. För att få fler och växande företag bör arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn sänkas och det borgerliga trepartiförslaget om skattelättnader i hushållssektorn genomföras. Vidare bör dubbelbeskattningen av aktieutdelningar successivt avskaffas och skattereglerna för fåmansbolag ändras. Slutligen föreslår utskottet att beskattningen av personaloptioner ses över och en rad andra förändringar i beskattning av företagandet.

Kunskapsbranscherna vård och utbildning växer och blir än viktigare i framtiden. Att på olika sätt kunna utveckla verksamheterna är mycket angeläget dels för att få mer valuta för skattepengarna, dels för att bygga upp ett tillväxtorienterat exportföretagande. Utskottet förordar därför i likhet med Folkpartiet att både sjukvården och utbildningen avregleras. Eftersom arbetsmarknaden i dag är starkt könssegregerad är detta särskilt angeläget eftersom det ökar kvinnors möjligheter att utveckla företagande inom sina yrkesområden, ökar möjligheterna till flera olika arbetsgivare att välja mellan och därmed förbättrade arbetsvillkor och rättvisa löner för kvinnor.

Arbetsmarknadens funktionssätt måste reformeras. Det goda konjunkturläget gör det nödvändigt att lägga om arbetsmarknadspolitiken i en riktning som ser till att de arbetslösa kan komma ut i riktiga jobb så snabbt som möjligt. Härvidlag är det viktigt att se till att de åtgärder som finns i huvudsak är inriktade mot utbildningsinsatser så att arbetskraftens kompetens kan höjas i stället för åtgärder som endast syftar till passiva åtgärder så att den enskilde arbetslöse kvalificerar sig för en ny a-kasseperiod. Även arbetsförmedlingens funktionssätt bör ses över så att en modern och flexibel arbetsförmedling som är anpassad till det nya informationssamhället kan skapas. En borte parentes bör införas i arbetslöshetsförsäkringen samtidigt som egenfinansiering av försäkringen ökas. Den enskilde individens ökade kostnader för detta bör kompenseras med sänkta skatter. A-kassan bör dessutom bli allmän och obligatorisk. Slutligen anser utskottet att arbetsrätten bör reformeras på det sätt som föreslås i Folkpartiets motion. Analyser utförda inom OECD tyder på att arbetsmarknadsregleringar av denna typ närmast bidrar till att förstärka situationen för dem som redan är etablerade på arbetsmarkanden och försvåra för nytillträdande såsom ungdomar och kvinnor.

För människors ekonomiska trygghet och för en väl fungerande samhälls-ekonomi behövs goda allmänna försäkringar. De bör täcka en betydande del av inkomstbortfallet för dem som drabbas av sjukdom och arbetslöshet eller uppnår hög ålder. Finansutskottet instämmer i vad som sägs i Folkpartiets motion att försäkringar mot inkomstbortfall i största möjliga utsträckning skall finansieras genom individuella premier. Skälet till detta är att skattein-

slaget och dess negativa effekter då kan hållas nere och skattetrycket blir lägre. Om målsättningen att socialförsäkringarna i så liten utsträckning som möjligt skall höja det faktiska skattetrycket måste det vara raka rör mellan avgifter och förmåner. Det är då premien som ger förmånen och vetskapen om detta som håller nere skattetrycket. Förmåner som är oberoende av premier kan naturligtvis finnas, exempelvis det nya pensionsystemets garantinivå och pensionsrätten för barnår. Dessa får då finansieras med allmänna skattemedel. Försäkringarna skall inte heller åläggas andra uppgifter än sina respektive huvuduppgifter – att täcka inkomstbortfallet och utjämna riskkostnaderna för sjukdom, arbetslöshet och hög ålder.

Den socialförsäkringsreform som Folkpartiet föreslår och finansutskottet ställer sig bakom bygger på dessa principer. Enligt förslaget utformas dagens socialförsäkringar exklusive föräldraförsäkringen som tre riktiga försäkringar. Förutom en allmän pensionsförsäkring (det nya pensionsystemet) skapas en allmän sjukförsäkring (inklusive förtidspensionen och delar av arbetsskadeförsäkringen) och en allmän arbetslöshetsförsäkring. Reformen innebär att förtidspensionerna och delar av arbetsskadeförsäkringen läggs ihop med sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen görs om till en socialförsäkring samt att arbetsgivaravgifterna görs om till försäkringspremier från de försäkrade genom löneväxling. Vidare skall försäkringarna göras fristående från statens budget och raka rör mellan premier och förmåner införs.

Skattesänkningarna bör enligt utskottets mening finansieras genom de åtgärder som föreslås i Folkpartiets motion. Budgetförstärkningarna kan delas in i fyra olika grupper. Den första gäller avregleringar av ekonomin. Omfattande försäljningar av statliga företag bör genomföras. I enlighet med förslagen i motionen kan statligt ägda aktier för drygt 130 miljarder kronor – utöver de av regeringen föreslagna – säljas under perioden 2001–2003. Vidare ingår i denna åtgärdsgrupp minskade statliga subventioner till enskilda företag och minskad central byråkrati.

Den andra gruppen budgetförstärkning avser systemförändringar. Den snabba kostnadsökningen inom sjukförsäkringen kan stoppas genom satsningar på rehabilitering. Det växande antalet långtidssjukskrivningar måste mötas med aktiva åtgärder som kan komma till stånd genom ökad samverkan mellan sjukvården och försäkringskassan. Enligt utskottets mening kan detta ske genom att finansiell samordning (Finsammodellen) tillåts på nytt. Vidare bör kostnaderna för sjukskrivningar i samband med trafikolyckor finansieras över trafikförsäkringen. I denna grupp ingår även försäljning, genom auktionsförfarande, av tillgängliga eterfrekvenser för radio, TV och mobiltelefon. Här ingår också de växlingar från skattefinansierade verksamheter till premiefinansierade, med motsvarande sänkningar av inkomstskatten, som föreslås. Det gäller främst egenavgiften till a-kassan och trafikförsäkringens ansvar för trafikolycksfallens kostnader som direkt skall kompenseras med skattesänkningar.

En tredje grupp budgetförstärkning består av nedskärningar som motiveras av omprioriteringar. Utskottet menar, i likhet med Folkpartiet liberalerna, att avbetalning på statsskulden och skattesänkningar måste ha en hög prioritering. Sådana besparingar bör ske genom att vuxenstuderande som nu får sina studier finansierade med bidrag i stället får finansiera sina studier, på

samma sätt som övriga studenter, med studiemedel. Vidare kan besparingar ske genom att omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskas. Detsamma gäller de särskilda utbildningsåtgärderna (minskat Kunskapslyft) som sätts in i lågkonjunktur. Inom denna grupp ingår även en bromsning av Banverkets investeringsprogram.

Den fjärde gruppen budgetförstärkningar rymmer ett stopp för snabbavvecklingen av Barsebäck och stopp för ett antal selektiva bidrag till kommunsektorn som kommunakuten, storstadssatsningen och kretsloppsmiljarden.

Utskottet står även bakom Folkpartiet liberalernas förslag till satsningar inom en rad områden. Det internationella biståndet bör höjas med sammanlagt 4,6 miljarder kronor under treårsperioden och målsättningen bör vara att biståndet når upp till 1 % av BNI inom en tioårsperiod. Tillgängligheten i samhället för de handikappade måste förbättras. Handikappreformen bör återställas och ansvaret för assistansersättningen återtas av staten. De arbetshandikappades situation är bekymmersam även i en högkonjunktur. De statliga insatserna för att stärka handikappades ställning är därför viktig. Som ett alternativ till den nuvarande regionalpolitiken bör satsningar göras på infrastrukturen. En särskild insats i storstadsregionerna för att lösa trafikproblemen där kan ske genom en statlig satsning på 4 miljarder kronor under två år. Dessa medel tillsammans med s.k. PPP-finansiering (public-private partnership) kan få fart på investeringarna i infrastruktur i Stockholm och Göteborg. Inkomstprövningen av änkepensionen bör slopas och omställningspensionen förlängas till 12 månader. För att upprätthålla rättssäkerhet och rätts-trygghet behövs ytterligare medel till polisen, domstolarna och åklagarväsendet. Försäkringskassorna och skattemyndigheterna tilldelas ytterligare medel för att motverka fusk och överutnyttjande av bidragssystemen.

Utskottets och Folkpartiets förslag till utgiftsramar för 2001–2003

Miljoner kronor

Förändringar i relation till regeringens förslag till utgiftsramar

1999/2000:FiU20
Reservationer

Utgiftsområden	2001	förändr.	2002	förändr.	2003	förändr.
1 Rikets styrelse	4 598	-715	4 547	-585	4 432	-585
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 594	-16	1 516	-84	1 616	-6
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 248	+75	6 375	+75	6 517	+75
4 Rättsväsendet	24 324	+292	25 424	+322	26 059	+322
5 Utrikesförvalt. och internat. samverkan	2 889	±0	2 863	±0	2 907	±0
6 Totalförsvaret	46 529	±0	46 506	+1 000	46 530	+2 000
7 Internationellt bistånd	16 472	+1 443	17 707	+2 110	19 307	+1 126
8 Invandrare och flyktingar	4 592	-283	4 449	-200	4 547	-314
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	30 465	+3 454	31 817	+3 504	33 221	+3 484
10 Ekon. trygghet vid sjukdom och handikapp	95 385	-4 690	96 625	-5 985	97 682	-6 930
11 Ekon. trygghet vid ålderdom	34 899	+735	34 540	+794	34 185	+799
12 Ekon. trygghet för familjer och barn	45 562	-2 610	50 894	+1 255	51 620	+1 220
13 Ekon. trygghet vid arbetslöshet	26 847	-600	31 218	+3 800	31 224	+3 800
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	41 610	-3 945	29 703	-16 245	28 795	-17 745
15 Studiestöd	19 344	-2 516	22 140	-2 451	23 579	-951
16 Utbildning och universitetsforskning	34 240	-505	35 228	-4 455	36 739	-3 995
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 746	+35	7 939	+30	8 139	+30
18 Samhällsplan., bostadsförslj. och bygg.	9 279	-2 705	8 977	-2 300	8 952	-1 930
19 Regional utjämning och utveckling	3 234	-833	2 371	-833	2 471	-833
20 Allmän miljö- och naturvård	2 066	+50	2 272	+50	2 458	+50
21 Energi	822	-1 440	824	-1 261	387	-915
22 Kommunikationer	24 296	-355	27 032	+1 945	25 023	-1 055
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslut. när.	13 625	-39	13 815	-39	13 898	-39
24 Näringsliv	2 848	-349	2 698	-279	2 616	-279
25 Allmänna bidrag till kommuner	98 329	-3 521	99 236	-2 591	101 535	-2 650
26 Statsskuldsträntor m.m.	68 170	-1 100	62 170	-3 500	53 070	-5 500
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24 093	±0	24 795	±0	24 742	±0
Minskning av anslagsbehållningar	3 000	-1 000	3 500	-2 000	3 000	-1 000
Summa utgiftsområden	693 106	-21 138	697 181	-27 923	695 251	-31 821
Ålderspensionssys. vid sidan av statsbudgeten	144 686	±0	151 337	±0	158 364	±0
Budgeringsmarginal	2 378	+36	7 652	+1 425	16 455	-3 680
Utgiftstak för staten	772 000	-20 000	794 000	-23 000	817 000	-30 000

Sammanfattningsvis anser utskottet således att Folkpartiet liberalernas i motion Fi15 redovisade förslag till inriktning av budgetpolitiken bör ligga till grund för budgetpolitikens utformning under kommande år. Det innebär att utskottet tillstyrker de av Folkpartiet föreslagna nivåerna för utgiftstaket för staten (yrkandena 2 och 3) för 2001–2003 liksom partiets förslag till beräkning av utgifterna för den offentliga sektorn (yrkande 4). Vidare tillstyrker utskottet Folkpartiet liberalernas förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med ovanstående tabell (yrkande 6).

Med hänvisning till det anförda biträder utskottet således motion Fi15 (fp) yrkandena 2–4, 6, 18 och 19. Regeringens förslag i berörda delar avstyrks. Vidare avstyrks övriga motioner som är aktuella i detta sammanhang.

1999/2000:FiU20
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *utgiftstak för staten*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi15 yrkandena 2 och 3 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkandena 2 och 3 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 3, 1999/2000:Fi13 yrkande 2 och 1999/2000:Fi14 yrkande 16

dels – med anledning av förslagen om pensionsrätt för studier och totalförsvarspplikt samt ett ökat återflöde från EU – fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 772 miljarder kronor år 2001 och 794 miljarder kronor år 2002,

dels fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2003 till 817 miljarder kronor,

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *utgiftstak för den offentliga sektorn*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi15 yrkande 4 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 4 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 2 och 4 samt 1999/2000:Fi13 yrkande 4 godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001–2003 till 1 088, 1 125 och 1 162 miljarder kronor,

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *preliminär fördelning på utgiftsområden*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi15 yrkandena 6, 18, och 19 samt med avslag på proposition 1999/2000:100 yrkande 6 och motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 6, 16, 17 och 18, 1999/2000:Fi13 yrkande 3, 1999/2000:Fi14 yrkandena 3, 4, 5, 11, 12, 13 och 17, 1999/2000:Fi17, 1999/2000:Fi18 yrkande 1, 1999/2000:Fi19 yrkande 1, 1999/2000:Fi20, 1999/2000:Fi21, 1999/2000:Fi23, 1999/2000:Fi24, 1999/2000:Fi25, 1999/2000:Fi26, 1999/2000:Fi27, 1999/2000:Fi30, 1999/2000:Fi32 yrkande 1, 1999/2000:Fi33, 1999/2000:Fi35, 1999/2000:Fi37, 1999/2000:Fi44, 1999/2000:Fi45, 1999/2000:Fi46 och 1999/2000:Fi47 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 som riktlinje för regeringens budgetarbete i enlighet med vad utskottet förordat,

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Skattepolitikens inriktning* bort ha följande lydelse:

Sverige har i dag världens högsta skatter för både låginkomsttagare och höginkomsttagare. Det urholkar den sociala tryggheten för de låg- och medelinkomsttagare som i sin vardag tvingas leva på marginalen för att få hushållsekonomin att gå ihop. Den höga inkomstbeskattningen motverkar framväxten av jobb som kan leda fler personer in på arbetsmarknaden. Samtidigt medverkar de höga inkomstskatterna till svårigheter att stimulera till högre utbildning och att rekrytera personer med särskilda kunskaper och kompetenser. Regeringens förslag om en särskild sänkning av skatten för utländska experter är ett tydligt belägg för att så är fallet. Långsiktigt kan de höga skatterna också leda till en utflyttning av personer som i andra länder kan få väsentligt lägre skatter.

Sverige har också den högsta beskattningen av entreprenörer och företagare bland jämförbara länder. Det motverkar sparande och investeringar liksom ett ökat företagande. Därmed motverkas framväxten av fler och nya arbetstillfällen. De höga skatterna motverkar därmed den långsiktiga tillväxt som är en förutsättning för morgondagens välfärd. I en alltmer globaliserad ekonomi innebär högskattepolitiken också ett högst verkligt hot om utflyttning av företagande och ägande. En sådan utveckling ser vi mycket tydliga tecken på i dag. Den leder till att alltför många jobb i dagens svenska företag kommer att växa fram i andra länder. De höga skatterna är ett hot mot välfärden.

Utskottet finner det märkligt att regeringen inte lagt några förslag till skattesänkningar som ger ökade förutsättningar för nya jobb och ökad välfärd. Detta trots att konsekvenserna av höga skatter i kombination med en ökande internationalisering och rörliga skattebaser är uppenbara. Regeringen väljer i stället att tillsätta en utredning med uppgift att förbättra kunskapsunderlaget om internationaliseringens betydelse. Det är enligt finansutskottets mening uppenbart att regeringen saknar en strategi för hur den beskrivna utvecklingen skall mötas.

Moderata samlingspartiet har i sin partimotion lagt förslag om en reformpolitik som syftar till att ge Sverige en långsiktig ekonomisk styrka genom att minska det politiska inflytandet över människornas vardag och på det sättet skapa en ökad trygghet för alla. En genomgripande inkomstskattereform med sänkta skatter för alla genomförs. Sänkta skatter är enligt utskottets mening en investering i människors frihet och skapar möjlighet att med egen kraft hantera vardagen. För människor med låga inkomster bidrar en sänkning av skatten till att det blir möjligt att leva på sin lön utan att stå i beroende av det offentliga. Inte minst för många barnfamiljer är bördan tung genom att skattesystemet inte tar hänsyn till försörjningsbördan.

Om Sverige skall kunna bibehålla sin konkurrenskraft måste villkoren för företagande och kompetens vara internationellt konkurrenskraftiga. I kunskapssamhället är det den enskildes kunskap och engagemang som är den

viktiga tillgången och skattepolitiken måste utformas så att Sverige kan vara ett land som framstår som attraktivt för den som vill arbeta och utbilda sig.

Finansutskottet anser i likhet med motionärerna från Moderata samlingspartiet att en genomgripande inkomstskattereform måste genomföras för att göra medborgarna socialt trygga och Sverige konkurrenskraftigt i den globala ekonomin. Reformen skall innebära en radikal sänkning av skatten för låg- och medelinkomsttagare. Detta uppnås genom sänkta kommunalskatter och höjda grundavdrag, som skyddar låga inkomster från skatt. Den statliga inkomstskatten avvecklas successivt, och värnsskatten avskaffas i ett första steg. Ett förvärvsavdrag införs som kompenserar löntagarna för uttaget av egenavgifter och sänker marginalskatten. Avdraget uppgår till 6 % år 2001 och höjs år 2003 till 10 %. Den kommunala inkomstskatten sänks genom att staten tar över en del av kommunernas kostnader och genom att kommunernas verksamhet avregleras och koncentreras. Kommuner som använder tillgängligt finansiellt utrymme till skattesänkningar premieras på olika sätt.

I takt med att den statliga inkomstskatten elimineras kommer enligt utskottets mening en rad problem i skattesystemet att minska. Det gäller beskattningen av personaloptioner, de krångliga s.k. 3:12-reglerna och behovet av en särskilt låg skatt för utländska experter. Problemen vid ojämna inkomster över åren kommer också att minska.

Reformen bör genomföras kontinuerligt under de kommande åren och innebär att skatterna sänks med 15, 30 respektive 50 miljarder kronor under åren 2001–2003. Härtill kommer att förvärvsavdraget ger en skattesänkning på drygt 5, 6 respektive 17 miljarder kronor.

Ytterligare åtgärder som bör vidtas är följande

- Kompetenskonton införs.
- Gränsen för avdrag för resor till och från arbetet sänks från 7 000 kr till 6 000 kr.
- Avdragsschablonen vid bilresor till och från arbetet och i tjänsten höjs till 16 kr per mil.
- Bensin- och dieselskatten sänks med 40 öre per liter (50 öre inklusive moms).
- Ett extra grundavdrag på 10 000 kr per barn införs som ett led i en familjepolitisk reform. Styrkta barnomsorgskostnader blir avdragsgilla upp till en viss nivå.
- Det särskilda grundavdraget för förtidspensionärer återställs.
- Avdraget för premier för pensionsförsäkring höjs till ett prisbasbelopp.

En reformpolitik för att ge företagande, kreativitet och kunskap ett allt större utrymme måste genomföras för att Sverige skall kunna bibehålla sitt försprång inom IT-branschen och för att detta skall kunna spridas till andra områden. Globaliseringen utsätter det så unikt internationellt inriktade svenska näringslivet för ett förändringstryck i högre grad än länder med mindre och färre internationellt verksamma företag. Den svenska förmögenhetsskatten gör att ägande med Sverige som bas blir dyrare än ägande i andra

länder. Det påverkar självfallet den långsiktiga kapitalbildningen och förutsättningarna för svenskt ägande. Den svenska dubbelbeskattningen slår ännu värre mot svenskt ägande av svenska företag. Den gör det dyrare för svenskar att äga de svenska företagen medan det är billigare för de utländska. Härigenom blir det lönsamt för svenska ägare att sälja sina aktier till utländska ägare. Aktierna är mer värda utomlands än i Sverige.

Som anförs i Moderata samlingspartiets motion är det viktigt att förutsättningarna för kreativitet och företagsamhet förbättras. För att skapa goda betingelser för investeringar och kapitalbildning krävs att den bristande neutraliteten i beskattningen av kapitalinkomster som ligger i dubbelbeskattningen av kvarhållna och utdelade vinster i bolagssektorn slopas, och detta bör ske redan fr.o.m. 2000 års vinster.

De särskilda spärr- och stoppregler som finns för de allra minsta företagen och som innebär att särskilt vinstrika, snabbväxande bolag får hög skatt elimineras.

Förmögenhetsskatten utgör en extra beskattning på kapitalavkastning. Ett slopande kan också motiveras av rättviseskäl eftersom olika motiv tvingat fram att förmögenhetsskatten slopats för vissa mycket förmögna personer. Förmögenhetsskatten slopas successivt. Sambeskattningen av förmögenhet slopas omedelbart.

För att öppna en viktig del av tjänstemarknaden bör skatten för hushållsnära tjänster sänkas genom att trepartiförslaget om en skattereduktion på 50 % genomförs.

Ytterligare åtgärder som bör vidtas är följande.

- Jordbrukets produktionsskatter sänks.
- Skatten på kärnkraft sänks.
- Inkomst av royalty får en lägre beskattning.
- Den särskilda löneskatten på vinstandelar slopas.
- Reklamskatten slopas och åtgärden finansieras med höjd moms på tidningar.
- Kalk- och cementindustrins nedsättningsregler bibehålls.

Totalt uppgår de skattesänkningar som Moderata samlingspartiet förslår till knappt 45 miljarder kronor år 2001, 74 miljarder kronor år 2002 och 108 miljarder kronor år 2003. För perioden fram till år 2003 innebär förslagen att utgifts- och skattekvoterna sjunker med närmare 3 respektive 4,5 procentenheter. Till en betydande del är det fråga om att skapa ökade förutsättningar för företagande och kapitalbildning. Därigenom är dessa skattesänkningar utbudsdrivande och motverkar flaskhalsar och överhettning. Tyngdpunkten i skattesänkningarna rör sig om sänkt skatt på arbetsinkomster för framför allt låg- och medelinkomsttagare och motsvaras av minskade offentliga utgifter. Det innebär att skattesänkningarna genomförs inom ramen för stabila offentliga finanser och under hänsyn till en god samhällsekonomisk utveckling.

Hotet om höjda fastighetsskatter gör att många människor i dag är oroliga för sin vardagsekonomi. Regeringen har i sina inkomstberäkningar räknat

med att den slopade frysningen av taxeringsvärdena skall ge staten kraftigt höjda inkomster. Enligt finansutskottets mening skall medborgarna inte behöva vänta längre på regeringens besked. Av uttalanden att döma anser finansministern att "extrema höjningar" inte skall slå igenom. Slutsatsen av detta är enligt utskottets mening att regeringen avser att låta höjningar slå igenom. Det är därför viktigt att riksdagen redan nu slår fast att frysningen av taxeringsvärdena skall ligga kvar, att fastighetsskatten för bostäder skall sänkas till 1,2 % år 2001, 1,1 % år 2002 och 1,0 % år 2003 och att underlaget för skatten skall vara byggnadsvärdet samt halva markvärdet.

Regeringen har nyligen föreslagit riksdagen att införselreglerna för alkohol från andra EU-länder skall förändras fr.o.m. den 1 juli 2000. Som anförs i motion Sk39 borde denna infasning ha inletts mycket tidigare. Nödvändigt tidsutrymme hade då skapats för bl.a. folkupplysning i samarbete med tillverkare, importörer och distributörer av alkoholdrycker. De svenska alkoholskatterna är väsentligt högre än övriga EU-medlemmars. Trots detta föreslår regeringen inte någon sänkning av de svenska alkoholskatterna, vilket kommer att skapa stora problem för den svenska bryggerinäringen, Systembolaget och övriga aktörer på denna marknad.

Kombinationen av ändrade införselregler och bibehållna höga alkoholskatter kommer enligt utskottets mening att leda till kraftigt ökad privatimport och dessutom en ökad illegal alkoholhantering. Den organiserade brottslighetens ställning blir starkare, kontrollen över alkoholhanteringen försämraras och dessutom kommer intäkterna från alkoholskatterna att sjunka. 1997 höjdes tobaksskatten för att förbättra statens skatteintäkter, men verkligheten blev en annan. Intäkterna från tobaksskatten sjönk och den illegala verksamheten bredde ut sig. När skatten därefter sänktes hade redan nya distributionskanaler etablerats och skattebasen hade eroderat. Det finns en uppenbar risk att detta scenario nu upprepas.

Finansutskottets bedömning är att alkoholskatterna bör sänkas omgående. Mot bakgrund av vad som ovan anförts om minskande skatteintäkter till följd av den lagliga och olagliga privatimporten torde en sänkning av alkoholskatterna inte innebära minskade skatteinkomster jämfört med konsekvenserna av regeringens politik. Regeringen bör skyndsamt lämna förslag till riksdagen om alkoholskatter sänkta till en konkurrenskraftig nivå.

Med det anförda tillstyrker finansutskottet motionerna Fi12 (m) yrkandena 14, 15, 22 och 23 samt Fi39 (m) yrkandena 3 och 5. Härigenom tillgodoses delvis motionerna Fi13 (kd), Fi14 (c) och Fi15 (fp) i här berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *skattepolitikens inriktning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 14, 15, 22 och 23 samt 1999/2000:Fi39 yrkandena 3 och 5 och med anledning av motionerna 1999/2000:Fi13 yrkandena 6 och 14, 1999/2000:Fi14 yrkande 18 och 1999/2000:Fi15 yrkandena 7, 8 och 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Skattepolitikens inriktning* bort ha följande lydelse:

Kristdemokraterna förespråkar i sin partimotion Fi13 en social och ekologisk marknadsekonomi. Detta val grundar sig på den kristdemokratiska ideologin, men också på den fasta övertygelsen att marknadsekonomin är den mest effektiva och den mest demokratiska formen för att hushålla med begränsade resurser. Marknadsekonomin behöver sociala och ekologiska ramar.

I likhet med motionärerna anser finansutskottet att det är en viktig och prioriterad uppgift att skapa en skattestruktur som gör att fler kan klara sig på sin egen lön och inte tvingas vara beroende av bidrag för att få hushållsekonomin att gå ihop. Dagens skattesystem gör att lågavlönade inte klarar sig på sin lön när skatten är betald. De får först betala världens högsta skatter och sedan ”stå med mössan i hand” på socialkontoret för att få tillbaka pengar. Detta är inte ett rimligt system. Sänkta inkomstskatter för låginkomsttagare är en fråga om värdighet och respekt för enskilda personer. Det är också helt avgörande för att bryta det bidragsberoende som alltför många människor har fastnat i. Med sänkta inkomstskatter kommer framför allt fler låginkomsttagare att få möjlighet att påverka och få kontroll över sin egen ekonomiska situation.

Kristdemokraterna föreslår en rad åtgärder som gör att människor får behålla en större del av sin egen lön i jämförelse med i dag.

- Ett kraftigt höjt grundavdrag vid beräkningen av den kommunala inkomstskatten införs. Inkomstskatten sänks för alla med sammanlagt 20 miljarder kronor nästa år genom att grundavdraget höjs med 11 900 kr. Effekten blir en skattesänkning med ca 300 kr per månad, eller drygt 3 600 kr per år. Grundavdragshöjningen omfattar även skattepliktiga transfereringar och gäller för pensionärer i de fall där deras särskilda grundavdrag understiger det föreslagna grundavdraget i den kommunala beskattningen. Kommunernas skatteinkomster reduceras inte eftersom förslaget tekniskt sett utformas som en statlig skattereduktion. Med förslaget kan man tjäna 20 700 kr per år innan man behöver betala kommunalskatt jämfört med 8 700 kr i dag.
- En statlig skattereduktion för inkomst av lönearbete på 2,0 % av den taxerade inkomsten införs år 2001. År 2002 höjs detta avdrag till 4,2 %, och år 2003 till 7,5 %. Detta reducerar marginalsatserna för alla och stärker samtidigt arbetslinjen. Skattereduktionen beräknas utifrån de kommunalt taxerade inkomsterna. De nuvarande skattereduktionerna slopas.
- Den nya värnskatten avvisas. Den är enligt motionärerna ett brott mot de principer som lades fast i skattereformen 1990–1991 om att ingen skall betala mer än 50 % av en inkomstökning i skatt. Viktiga motiv för att inte ha extra hög statlig skatt på högre inkomster är att utbildning med medföljande studieskulder måste löna sig. Om svenska studenter utbild-

dar sig i Sverige, bör inte skattesystemet leda till att de sedan flyttar utomlands. Det är en framtidsinvestering att ha ett skattesystem som gör att utbildning lönar sig.

- En avdragsrätt på maximalt 4 000 kr per månad införs från den 1 juli år 2001 för samtliga styrkta barnomsorgskostnader för alla barn mellan 1 och 3 år.
- Tjänstesektorn ges helt nya möjligheter att växa genom att trepartiförslaget om en 50-procentig skattereduktion för de privata hushållens köp av tjänster i det egna hemmet genomförs.
- Royaltyinkomster från patenterade uppfinningar skattebefrias under två år och beskattas därefter som inkomst av kapital.
- Ett yrkesfiskaravdrag införs så att svenska fiskare får konkurrensneutralitet gentemot fiskare från andra länder.
- En avdragsrätt för insättningar på individuella utbildningskonton föreslås införas från halvårsskiftet år 2001.
- Gränsen för reseavdraget för resor till och från jobbet sänks från 7 000 till 5 000 kr. Det innebär att resekostnader på ytterligare 2 000 kr blir avdragsgilla jämfört med i dag.
- Avdraget för pensionssparande höjs från ett halvt prisbasbelopp till ett helt prisbasbelopp.
- Fastighetsskatten plågar många, inte minst dem med låga inkomster. Kristdemokraterna finansierar en varaktig frysning av taxeringsvärdena och att fastighetsskatten på hyreshus varaktigt bestäms till 1,2 %. Fastighetsskatten på egna hem sänks till 1,3 % år 2002 och till 1,2 % år 2003. Fastighetsskatten skall redan från år 2001 enbart beräknas på en tredjedel av markvärdet överstigande 150 000 kr. På så sätt försvinner de orimliga effekter som exempelvis drabbat dem som bor i skärgårdsområden.

Kristdemokraterna anför att jordmänen för företag och företagande måste förbättras bl.a. genom sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt skatt på personaloptioner och vinstandelar, sänkt skatt på hushållstjänster, införande av ett riskkapitalavdrag samt avskaffande av dubbelbeskattningen och förmögenhetsskatten.

- Arbetsgivaravgifterna sänks med 10 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr per år från år 2002. För egenföretagare utökas den nedsettningsberättigade lönesumman till 250 000 kr per år. Förslaget gäller alla företag (arbetsgivare), men gynnar främst småföretagen. De mindre företag som i dag tvekar om de skall våga nyanställa får med detta förslag klart förbättrade möjligheter att våga satsa på utveckling och nyanställningar.
- Ett riskkapitalavdrag med ett tak på 100 000 kr införs.

- Dubbelbeskattningen på utdelningsinkomster från risksparande elimineras.
- Förmögenhetsskatten avvecklas i tre steg. År 2001 avskaffas sambeskattnings av förmögenhet, år 2002 sänks förmögenhetsskattesatsen med 1 procentenhet till 0,5 % och från 2003 avvecklas den helt. De senaste årens utveckling har visat på svårigheterna att bibehålla förmögenhetsbeskattningen. Anledningen står främst att finna i den ökande internationaliseringen som gör det omöjligt för Sverige att i det långa loppet bibehålla ett skattetryck som avsevärt överstiger omvärldens. Förmögenhetsbeskattningen som tidigare kunnat motiveras av fördelningspolitiska skäl får i dag helt andra effekter än de tänkta. Detta har tydliggjorts bl.a. genom att regeringen befriat huvudägarna i aktiebolag från förmögenhetsskatt medan t.ex. normalinkomsttagare som råkar ha sitt egna hem beläget i ett attraktivt område till följd av de kraftigt höjda taxeringsvärdena tvingas betala förmögenhetsskatt. Utformningen av dagens förmögenhetsskatt är orimlig också i andra avseenden. För den händelse att ett gift par tillsammans har en förmögenhet som överstiger 900 000 kr skall förmögenhetsskatt betalas. Om ett sammanboende par har motsvarande förmögenhet skall de däremot inte sambeskattas. Detta innebär alltså att äktenskapet i detta avseende ekonomiskt straffbeskattas i förhållande till ett samboförhållande. För att finansiera avvecklingen av förmögenhetsskatten föreslås att bolagsskatten höjs.
- Den särskilda löneskatten på vinstandelar slopas.
- Personaloptioner ges en lindrigare beskattning.
- Bokmomsen sänks till 6 %.
- Konkurrensvillkoren för åkeri- och transportsektorn förbättras genom gynnsammare skatteregler i form av sänkt dieselskatt.
- En kraftfull satsning görs för att skapa rimliga och rättvisa konkurrensvillkor för jordbruksnäringen. Utgångspunkten för de förändringar som föreslås är den statliga utredningen *En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1997:167)*. Hela jordbrukets s.k. skatteryggsäck lyfts av.

Finansutskottet ställer sig bakom de förslag som motionärerna lägger fram. De innebär skattesänkningar med 21 miljarder kronor år 2001, 45 miljarder kronor år 2002 och med 58 miljarder kronor år 2003.

Marginaleffekterna i skatte- och socialförsäkringssystemen erkänns numera av nästan alla. Trots detta är det enligt utskottets mening svårt att få gehör för de förslag som läggs fram och som går ut på att växla bidrag mot sänkta skatter. Som anförs i Kristdemokraternas motion måste åtgärder vidtas som berör bostadsbidragets konstruktion och avtrappning, LO-puckeln i grundavdraget, barnomsorgstaxornas konstruktion, äldrevårdstaxorna, underhållsstödet, arbetslöshetsförsäkringen och studiebidraget samt det kommunala skatteuttaget. Om stabila och långsiktigt hållbara regler skall kunna skapas är det enligt finansutskottets mening nödvändigt att det sker en sam-

verkan i denna del mellan de fem partier som står bakom pensionsuppställningen.

Finansutskottet delar således Kristdemokraternas syn i dessa delar och tillstyrker motion Fi13 (kd) yrkandena 6 och 14. Härigenom tillgodoses delvis motionerna Fi12 (m), Fi14 (c), Fi15 (fp) och Fi39 (m) i här berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *skattepolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi13 yrkandena 6 och 14 och med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 14, 15, 22 och 23, 1999/2000:Fi14 yrkande 18, 1999/2000:Fi15 yrkandena 7, 8 och 9 samt 1999/2000:Fi39 yrkandena 3 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Skattepolitikens inriktning (mom. 9) (c)

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Skattepolitikens inriktning* bort ha följande lydelse:

Det yttersta målet för Centerpartiets politik är att göra det möjligt för människor att förverkliga sina drömmar, oberoende av ursprung, kön, sexuell identitet, social bakgrund eller boendeort. Varje människa har en inneboende kraft att växa och för att denna kraft skall få blomma krävs både utrymme och jordmån. Det handlar om rätten att vara fri från tvång och att själv få fatta sina beslut och ta ansvar för dem och om rätten till utbildning, ekonomisk trygghet och social omsorg.

I likhet med Centerpartiet tror finansutskottet på ett ökat personligt ansvarstagande och vill fokusera på människors inneboende kraft och vilja att förändra sitt liv. Detta kräver ett radikalt förändrat synsätt. Bidragen till hushållen skall enligt utskottets mening ge ekonomiskt stöd och vara personligt stärkande. Skatterna måste sänkas för dem som har trånga ekonomiska marginaler, och trygghetssystemen måste förändras så att de får ett större inslag av personligt sparande, ansvarstagande och rättvisa.

Enligt finansutskottets mening bör det vara en långsiktig målsättning att sänka skattetrycket till samma nivåer som i jämförbara OECD-länder. Sänkningen skall ske i takt med vad ekonomin medger. Med hjälp av den goda konjunkturen finns det nu möjlighet att sänka skattetryck och utgiftskvot och ändå låta statens utgifter vara reellt oförändrade. Skattesänkningar i en högkonjunktur måste nog avvägas så att inte inflationen skjuter fart. Inflationsdämpande skattesänkningar – som sänkt arbetsgivaravgift och sänkt fastighetsskatt – bör därför ges störst tyngd den närmaste tiden.

Tack vare en god konjunktur och återhållsamhet inom utgiftsområdena finns det i den budget som Centerpartiet redovisar utrymme för skattesänkningar om 25 miljarder kronor 2001, 50 miljarder kronor 2002 och 75 miljarder kronor 2003. Utskottet är inte berett att nu göra några preciseringar av enskilda skattesänkningar utan redovisar en inriktning där sänkt inkomstskatt

för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande och boende prioriteras.

1999/2000:FiU20
Reservationer

- Fastighetsskatten. Utskottet avser inte att realisera den av regeringen beräknade inkomstförstärkningen om 8 miljarder som följer av att taxeringsvärdenas nuvarande frysning upphör fr.o.m. 2001. Skattesatsen bör sänkas under perioden, utöver vad som motsvaras av eventuell taxeringssvärdeshöjning.
- Sänkta arbetsgivaravgifter. Arbetsgivaravgifterna bör sänkas med störst sänkning för småföretagen, i enlighet med den metod som användes under förra mandatperioden.
- Höjt grundavdrag. Centerpartiet verkar för sänkt inkomstskatt för människor med vanliga inkomster och förespråkar en varaktig lösning för sänkta inkomstskatter genom höjt grundavdrag för människor med små eller medelstora inkomster. Det ger också pensionärer och studenter del av en skattesänkning.
- Höjt reseavdrag. Avdragsrätten för arbetsresor med bil bör höjas.
- Sveriges bönder bör kompenseras för konkurrenshämmande punktskatter.
- En skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden på hushållsnära tjänster som utförs i hemmet bör införas med ett belopp upp till 20 000 kr per hushåll och år.
- Dubbelbeskattningen av bolagens inkomster bör avskaffas.
- Förmögenhetsskatten bör stegvis fasas ut med slopad sambeskattningsom första steg.
- Energibeskattningsom reformeras; det behövs breda lösningar med brett politiskt underlag. Intressenterna i värmesektorn och i näringslivet i övrigt är beroende av auktoritativa besked om den framtida energibeskattningsom för sina långsiktiga investeringsbeslut.

Enligt finansutskottets mening har Sverige för få företag och ett omodernt regelverk. Den nya ekonomin kräver grundläggande, enkla och överblickbara regler som kan gälla under en längre tid. Möjligheter för långsiktig tillväxt och trygghet måste skapas för företagen och arbetstagarna.

Ett enkelt regelverk är speciellt viktigt för de små företagen då de har mindre resurser att ta sig igenom dagens byråkratiska djungel. Ambitionen att göra det enklare för företagen får dock inte innebära att rättssäkerheten eftersätts. Det är av stor vikt att de förslag på förenklade regelverk som lagts fram från Småföretagsdelegationen får genomslag. Den Simplexgrupp som nu arbetar fram förslag på förenklingar i regelverken måste resultera i konkreta förslag.

Många företag upplever i dag rekryteringsproblem och det hämmar en fortsatt tillväxt. Svenska företag skall inte konkurrera med låga löner, utan med kunskap och kompetens. Detta ställer krav på att det blir skattemässigt gynnsamt för såväl företag som arbetstagare att utveckla sin kompetens. Ett

system för framtida kompetenssäkring måste utarbetas. Utskottet föreslår att ett system med kompetenskonton införs där det är möjligt för arbetstagaren att utveckla sin kompetens, och därmed öka sin attraktivitet på arbetsmarknaden, och för företagen att utveckla sina anställdas kompetens för att behålla sina konkurrensfördelar.

Med det anförda tillstyrks motion Fi14 (c) yrkande 18. Härigenom tillgodoses delvis motionerna Fi12 (m), Fi13 (kd), Fi15 (fp) och Fi39 (m) i här berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *skattepolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi14 yrkande 18 och med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 14, 15, 22 och 23, 1999/2000:Fi13 yrkandena 6 och 14, 1999/2000:Fi15 yrkandena 7, 8 och 9 samt 1999/2000:Fi39 yrkandena 3 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

19. Skattepolitikens inriktning (mom. 9) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Skattepolitikens inriktning* bort ha följande lydelse:

I Folkpartiet liberalernas partimotion föreslås en skattereform med inriktning på sänkt skatt på arbete och risksparande. De grundläggande principerna för 1990/91 års skattereform, nämligen "hälften kvar" och att de allra flesta bara skall betala kommunalskatt, återupprättas. Motionärerna vill koncentrera skatteförändringarna på de för tillväxt och jobb mest skadliga inslagen, nämligen marginalskatterna. Genom avskaffad värmskatt, höjd brytpunkt för statlig skatt och borttagande av den s.k. LO-puckeln, uppnås den grundläggande principen – att de flesta bara skall betala 30 % i skatt och att de med höga inkomster skall betala 50 %.

Finansutskottet delar motionärernas syn. En sådan rejäl skattereform kan genomföras över en treårsperiod och blir avhängig av att utgiftsbegränsningar verkligen görs och att den ekonomiska tillväxten blir god. Samtidigt medverkar reformen till att skapa förutsättningar för långsiktigt god ekonomisk utveckling. Den bör med det ytterligare barnstöd som Folkpartiet vill genomföra via skattesystemet omfatta närmare 55 miljarder kronor.

- Brytpunkten höjs upp till gränsen för egenavgifterna för att undvika att, som i dag sker, personer som betalar både statlig skatt och egenavgifter får marginaleffekter om ca 55 %.
- Den s.k. LO-puckeln avskaffas. I inkomstlagen mellan ca 150 000 och 200 000 kr finns en marginaleffekt genom att grundavdraget avtrappas. Denna avtrappning bör avskaffas, vilket leder till en marginalskattsänkning för lågavlönade heltidsarbetande och stora grupper deltid-arbetande, vilket särskilt gynnar kvinnor.

- Värnskatten avskaffas. Den är ett brott mot skattereformen. Förändringen sänker marginalskatten med 5 procentenheter i de aktuella inkomstskikten.
- För att garantera att alla får del av en skattesänkning bör en skattereduktion, lika för alla, införas. Om 30 miljarder av skattesänkingsutrymmet används för detta blir det fråga om en skattereduktion om drygt 4 500 kr för varje skattebetalare. Av detta kan 4 miljarder anses vara en direkt inkomstskattesänkning som kompenserar överföringen av trafikskadekostnader till trafikförsäkringen.

Marginaleffekterna minskas också genom växling av inkomstprövat bostadsbidrag mot generellt barnstöd. Framtida ökning av barnstödet sker i form av en skattereduktion. Reseavdraget anpassas efter kostnadsutvecklingen och transport till och från barntillsyn inräknas i sträckan för reseavdrag. Bokmomsen sänks till 6 %.

Finansutskottet anser vidare att nivån på fastighetsbeskattningen är för hög och att dagens beskattningsform är oacceptabel. Fastighetsbeskattningen bör sänkas stegvis och sänkningen bör inledas omgående. Vägen till sänkt beskattning av fastigheter skall innehålla avskaffande av den nuvarande fastighetskatten, införande av s.k. schablonintäktsbeskattning för egnahem samt bibehållen rätt till avdrag för låneräntor. Det ökade fastighetskatteuttag som ligger i att frysningsvärdena släpps avvisas; i stället anvisas budgetutrymme för en successiv sänkning av skatteuttaget. Förmögenhetskatten avskaffas stegvis.

Som anförs i Folkpartiet liberalernas motion måste villkoren för företaget bli bättre. Visst har en del gjorts, men mer behöver göras för att förbättra företagsklimatet i Sverige jämfört med andra länder. För att få fler och växande företag på svensk botten krävs rejäla skatteändringar: lägre skatter och en förändrad mix av existerande skatter. De skatter som är skadligast mot jobb och företagande bör angripas först.

- Arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn bör sänkas i syfte att stimulera en uthållig tillväxt inom denna sektor.
- Dubbelskatten på aktiesparande bör avskaffas genom att dubbelbeskattning av aktieutdelningar avskaffas successivt.
- Beskattningen av personaloptioner måste ses över; särskilt är de sociala avgifterna en tung belastning för växande företag som använder personaloptioner som ett sätt att attrahera och knyta kunskapskapital till sitt företag. De sociala avgifterna på vinstandelar bör avskaffas.
- Individuella utbildningskonton införs.
- Skattereglerna för fåmansbolag, särskilt de s.k. 3:12-reglerna, måste ändras. De som vill starta eget företag eller vidareutbilda sig bör få möjlighet att ta ut ett pensionsår i förväg. Avdragsreglerna för företagare med hemmet som arbetsplats bör förenklas.
- Det borgerliga förslaget om skattelättnader i hushållssektorn bör genomföras. Det handlar både om skattelättnader i syfte att ge flera jobb och

om att göra det lättare för människor att vara ärliga. Det är mycket beklagligt att regeringen tydligen inte är intresserad av att delta i den försöksverksamhet med lägre moms för vissa tjänster som EU öppnat möjlighet till.

Trots att det tycks råda stor enighet över partigränserna om att det behöver bli enklare att starta och driva företag i Sverige har enligt finansutskottets mening alldeles för litet skett för att förbättra villkoren för företagarna. Inte ens när det gäller i stort sett kostnadsfria regelförenklingar – som förenklade blanketter, att införa ett enkelt bokförings- och deklarationspaket för egenföretagare, vettigare F-skatteregler eller solnedgångsparagraf för umbärliga företagsregler – har regeringen lyckats åstadkomma någonting konkret. Det är dags att gå från ord till handling och genomföra de förenklingar av deklARATIONER, utfärdande av F-skattedel, betalning av preliminärskatt, rensning i uppgiftslämnande, förbättring av skattekontot, införande av servicecheckar och många andra förslag som framförts av Folkpartiet liberalerna.

Som anförs av Folkpartiet är det viktigt att föra en bättre miljöpolitik med mindre koldioxidutsläpp genom en omläggning av energipolitiken och med vissa högre avgifter på miljöstörande verksamhet. Ett stort miljöproblem är det omfattande kväveläckaget ut i naturen från jordbruket. Det skulle vara en stor miljövinna om bruket av kvävegödsel begränsades. Folkpartiet förespråkar därför en höjning av avgiften på konstgödsel. Avfallsförbränning utgör en av de största globala källorna till dioxinbildning. Det finns all anledning att verka för andra mer hållbara och miljövänligare vägar för avfallshantering än förbränning. För att stimulera till avfallsminimering, materialåtervinning och biologiska behandlingsmetoder bör förbränning av avfall beskattas. Folkpartiet föreslår därför en viktbaserad skatt på förbränning på samma nivå som dagens deponiskatt.

Systemet för bensinbeskattning bör ändras så att höjningar av världsmarknadspriset inte automatiskt slår igenom i form av högre bensinskatt. Användning av alternativa drivmedel skall premieras.

Sverige måste med full kraft delta i det internationella samarbetet inom OECD för att motverka illojal skattekonkurrens både inom och utom OECD-området. Ett framgångsrikt arbete på detta område skulle kunna avvärja de värsta hotbilderna när det gäller bl.a. mervärdesskattenivån.

Med det anförda tillstyrker finansutskottet motion Fi15 (fp) yrkandena 7–9. Härigenom tillgodoses delvis motionerna Fi12 (m), Fi13 (kd), Fi14 (c) och Fi39 (m) i här berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande skattepolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi15 yrkandena 7, 8 och 9 samt med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 14, 15, 22 och 23, 1999/2000:Fi13 yrkandena 6 och 14, 1999/2000:Fi14 yrkande 18 och 1999/2000:Fi39 yrkandena 3 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.3 *Avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor* bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag om att anställda med och utan traktamente skall behandlas på ett likvärdigt sätt när det gäller rätten till avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor är ett steg i rätt riktning. Men regeringen har valt att stanna halvvägs och lägger inte fram något förslag om att undanröja den orättvisa som kvarstår när det gäller rätten till avdrag vid tjänsteresor som överstiger tre månader.

Några tekniska hinder att undanröja de återstående orättvisorna finns inte, och frågan har fått en ingående belysning under remissbehandlingen. I själva verket har ett stort antal remissinstanser påtalat att det är en brist i regeringens förslag att det kvarstår orättvisor vid tillämpningen av de regler som gäller efter tre månades tjänsteresa. Bland dessa remissinstanser finns Riksskatteverket, som också redovisar en lagteknisk lösning.

Utskottet anser i likhet med Riksskatteverket och ett stort antal andra remissinstanser att det inte finns något skäl att stanna vid de åtgärder som regeringen föreslår och tillstyrker förslaget i motion Fi39 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) om att även de kvarstående olikheterna vid anställdas tjänsteresor rättas till (yrkande 1). Utskottet föreslår att det av regeringen framlagda lagförslaget kompletteras på det sätt som framgår nedan.

dels att utskottets hemställan under 10 och 20 bort ha följande lydelse:

10. *beträffande avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor* att riksdagen med anledning av proposition 1999/2000:100 yrkande 40 i denna del och med bifall till motion 1999/2000:Fi39 yrkande 1 godkänner vad utskottet anfört,

20. *beträffande lagförslagen* – såvitt avser ökade levnadskostnader att riksdagen till följd av vad ovan hemställts och med anledning av proposition 1999/2000:100 yrkande 40 i denna del gör den ändringen i det i *bilaga 1 Regeringens lagförslag* redovisade förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) att 12 kap. 21 § erhåller följande som reservanternas förslag betecknade lydelse.

Nuvarande lydelse

Reservanternas förslag

**12 kap.
21 §**

Ökade utgifter för logi skall dras av med ett belopp som motsvarar den faktiska utgiften. För tjänsteresor som har pågått under längre tid än tre månader gäller dock bestämmelserna i 13 §, om logiutgiften inte kan visas.

Ökade utgifter för måltider och småutgifter på arbetsorten skall dras av antingen med den faktiska utgifts-

Ökade utgifter för måltider och småutgifter på arbetsorten skall dras av antingen med den faktiska utgifts-

ökningen eller med ett belopp som beräknas enligt schablon. Den schablonmässiga utgiftsökningen beräknas för

1. skattskyldiga som under de tre första månaderna av vistelsen gjort avdrag enligt 6–17 §§ *och som fortfarande får ersättning från arbetsgivaren, till ett belopp som motsvarar denna ersättning,*

– för tiden fram till två års bortovaro, dock högst 70 procent av maximibeloppet per hel dag om arbetsorten ligger i Sverige och 70 procent av normalbeloppet per hel dag om arbetsorten ligger utomlands, och

– för tiden därefter, dock högst 50 procent av helt maximibelopp per hel dag om arbetsorten ligger i Sverige och 50 procent av normalbeloppet per hel dag om arbetsorten ligger utomlands,

2. skattskyldiga med arbetsorten i Sverige som gör avdrag enligt 18 §, till 50 procent av maximibeloppet per hel dag under de tre första månaderna av vistelsen och till 30 procent av maximibeloppet per hel dag för tiden därefter,

3. skattskyldiga med arbetsorten utomlands som gör avdrag enligt 18 §, till 50 procent av normalbeloppet per hel dag under de tre första månaderna av vistelsen och till 30 procent av normalbeloppet per hel dag för tiden därefter, och

4. skattskyldiga som gör avdrag enligt 19 §, till 30 procent av maximibeloppet per hel dag om arbetsorten ligger i Sverige och till 30 procent av normalbeloppet per hel dag om arbetsorten ligger utomlands.

Vid tillämpning av bestämmelserna i andra stycket 1–3 skall i den angivna tiden räknas in sådan tid under vilken ökade levnadskostnader dragits av enligt bestämmelserna i 6–17 §§.

ökningen eller med ett belopp som beräknas enligt schablon. Den schablonmässiga utgiftsökningen beräknas för

1. skattskyldiga som under de tre första månaderna av vistelsen gjort avdrag enligt 6–17 §§,

– för tiden fram till två års bortovaro, dock högst 70 procent av maximibeloppet per hel dag om arbetsorten ligger i Sverige och 70 procent av normalbeloppet per hel dag om arbetsorten ligger utomlands, och

– för tiden därefter, dock högst 50 procent av helt maximibelopp per hel dag om arbetsorten ligger i Sverige och 50 procent av normalbeloppet per hel dag om arbetsorten ligger utomlands,

2. skattskyldiga med arbetsorten i Sverige som gör avdrag enligt 18 §, till 50 procent av maximibeloppet per hel dag under de tre första månaderna av vistelsen och till 30 procent av maximibeloppet per hel dag för tiden därefter,

3. skattskyldiga med arbetsorten utomlands som gör avdrag enligt 18 §, till 50 procent av normalbeloppet per hel dag under de tre första månaderna av vistelsen och till 30 procent av normalbeloppet per hel dag för tiden därefter, och

4. skattskyldiga som gör avdrag enligt 19 §, till 30 procent av maximibeloppet per hel dag om arbetsorten ligger i Sverige och till 30 procent av normalbeloppet per hel dag om arbetsorten ligger utomlands.

21. Avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet (mom. 11 och 20) (m)

1999/2000:FiU20
Reservationer

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.4 *Avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet* bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående föreslagit att regeringens förslag om anställdas rätt till avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresa kompletteras så att anställda behandlas på ett likvärdigt sätt även vid resor som överstiger tre månader. I likhet med motionärerna bakom motion Fi39 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) anser utskottet att en motsvarande förändring bör göras av regeringens förslag om avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet, och utskottet tillstyrker därför förslaget i motion Fi39 (m) yrkande 2 om att näringsidkare skall få möjlighet att göra avdrag efter schablon efter de regler som gäller för anställda även i samband med längre tjänsteresor.

dels att utskottets hemställan under 11 och 20 bort ha följande lydelse:

11. *beträffande avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet*

att riksdagen med anledning av proposition 1999/2000:100 yrkande 40 i denna del och med bifall till motion 1999/2000:Fi39 yrkande 2 godkänner vad utskottet anfört,

20. *beträffande lagförslagen* – såvitt avser ökade levnadskostnader att riksdagen till följd av vad ovan hemställts och med anledning av proposition 1999/2000:100 yrkande 40 i denna del gör den ändringen i det i *bilaga 1 Regeringens lagförslag* redovisade förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) att 16 kap. 28 a § erhåller följande som reservanternas förslag betecknade lydelse.

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

16 kap. 28 a §

Om den skattskyldige har ökade levnadskostnader på grund av sådana resor i näringsverksamheten som är förenade med övernattningsutgifter utanför den vanliga verksamhetsorten, tillämpas bestämmelserna om ökade levnadskostnader vid tjänsteresor i 12 kap. 7 §, 8 § första och andra styckena samt 10–13 och 16 §§. Vad som sägs i dessa bestämmelser om tjänsteresa skall i stället avse resa i näringsverksamheten.

När arbetet utanför den vanliga verksamhetsorten varit förlagt till

Om den skattskyldige har ökade levnadskostnader på grund av sådana resor i näringsverksamheten som är förenade med övernattningsutgifter utanför den vanliga verksamhetsorten, tillämpas bestämmelserna om ökade levnadskostnader vid tjänsteresor i 12 kap. 7 §, 8 § första och andra styckena samt 10–13 och 16 §§. Vad som sägs i dessa bestämmelser om tjänsteresa skall i stället avse resa i näringsverksamheten.

En resa i näringsverksamheten anses pågå i en följd om den inte bryts

samma ort under mer än tre månader i en följd, gäller inte första stycket längre. En resa i näringsverksamheten anses pågå i en följd om den inte bryts av uppehåll som beror på att arbetet förläggs till en annan ort under minst fyra veckor.

av uppehåll som beror på att arbetet förläggs till en annan ort under minst fyra veckor.

1999/2000:FiU20
Reservationer

22. Kommunal ekonomi och balanskrav (mom. 16) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 6.1 *Kommunal ekonomi och balanskrav* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den utredning som regeringen tillsatt om kommunernas och landstingens ekonomiska förvaltning, som bl.a. skall behandla frågan om god ekonomisk hushållning, är mycket angelägen eftersom det finns kommuner som driver högskattepolitik samtidigt som de låter ekonomin successivt försämrats. I sådana kommuner är medborgarna de stora förlorarna. Liksom motionärerna i motion Fi12 (m) yrkande 24 anser utskottet att det finns anledning att varna för att utredningen skall komma fram till slutsatsen att det ligger ett värde i att en kommun bygger upp en egen förmögenhet i stället för att, när tillfälle ges, sänka skatten. Som exempel kan nämnas att en koncentration på en kommuns kärnuppgifter innebär att vissa tillgångar kommer att kunna försälgas. Utskottet anser att det ur medborgarnas synvinkel är god ekonomisk hushållning om det kan leda till sänkt utdebitering.

Vad utskottet anfört med bifall till motion Fi12 (m) yrkande 24 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. *beträffande kommunal ekonomi och balanskrav*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi12 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet (mom. 17) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 6.2 *Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom motionärerna i Fi12 (m) yrkandena 25–27 att det utjämningsystem som finns i dag har direkt skadliga effekter för samhällsekonomin. Grunden för relationen mellan stat och kommun måste vara att det som uppburits i kommunalskatt alltid går till den kommun där skatten erlagts. Då får den lokala beskattningsrätten också legitimitet i medborgarnas ögon. Regeringens åsidosättande av detta samband är ett grundskott mot den

kommunala självstyrelsens grundläggande princip. Utskottet anser därför att det gällande utjämningsystemet strider mot grundlagen eftersom det är uppbyggt på ett sätt som innebär att kommuner och landsting inte får behålla intäkterna av den skatt som för medborgarna anges som kommunalskatt. I stället tvingas de bidra till varandras kostnader och svara för en långtgående inkomstutjämnning. Utjämningsystemets konstruktion har både konserverat höga skatter i högskattekommuner och höjt kostnadsnivån samtidigt som systemet motverkar ekonomisk tillväxt genom att lägga ut negativa incitament på enskilda kommuner.

Utskottet anser att det nuvarande systemet bör avskaffas per den 1 januari 2003. För de två år som utjämningsystemet måste vara kvar föreslår utskottet att vissa temporära förändringar genomförs. Inom ramen för en i grunden oförändrad utjämningsgrad bör inkomstutjämnningen ändras så att alla positiva relativa förändringar i skattekraften får behållas till 100 %. Därmed skapas ett kraftigt incitament för *alla* kommuner att vidta åtgärder som ger ekonomisk tillväxt genom lägre arbetslöshet och ökad förvärvsfrekvens. Utskottet har noterat att inte minst glesbygdskommuner och kommuner med vikande befolkning drabbats av den regel som konfiskerar växande relativ skattekraft var den än förekommer.

Vidare föreslår utskottet att en utredning tillsätts med uppdrag att skyndsamt presentera ett nytt bidragssystem för kommunsektorn. Utredningen skall utforma ett system som skall vara förenligt med grundlagen, stimulera landets tillväxt och vara avsevärt enklare i sin uppbyggnad än dagens svåröverskådliga system.

Vad utskottet anfört med bifall till motion Fi12 (m) yrkandena 25–27 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi13 (kd) yrkande 11 och Fi15 (fp) yrkandena 22 och 23 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. *beträffande inkomst- och kostnadsutjämningsystemet*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi12 yrkandena 25, 26 och 27 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi13 yrkande 11 och 1999/2000:Fi15 yrkandena 22 och 23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

24. Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet (mom. 17) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 6.2 *Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet* bort ha följande lydelse:

Utskottet ställer sig bakom målet att utjämningsystemet skall ge alla kommuner och landsting likvärdiga förutsättningar för sin verksamhet och service oberoende av skattekraft och opåverkbara strukturella kostnader. Liksom motionärerna i Fi13 (kd) yrkande 11 anser dock utskottet att rimliga skillnader i servicenivå, servicestandard, effektivitet och skattesats hör till den kommunala självstyrelsen och skall således inte kompenseras. Medbor-

garna skall själva avgöra detta genom demokratiska val av partier som förordar olika lösningar eller genom den enskildes val av bostadsort.

Utskottet anser att utjämningsystemet måste förena en långtgående utjämning med starka incitament för tillväxt och förnyelse. Systemet skall stödja och driva på en stark och solidarisk ekonomisk utveckling i hela landet. Utskottet ställer sig också bakom motionärernas krav att utjämningsystemet också måste vara tillgängligt, begripligt och demokratiskt förankrat hos alla kommuner och landsting. Det skall vara möjligt för kommuner och landsting att kunna parera t.ex. befolkningsförändringar genom att styra och förändra verksamhet och ekonomi utan att överraskas av det ekonomiska utfallet i utjämningsystemet. Liksom motionärerna är utskottet negativt till att inkomstutjämningsen är inomkommunal, och utskottet anser att den för med sig tillväxthämmande konsekvenser. Enligt utskottet står den nuvarande ordningen med inomkommunal utjämning i strid med grundlagens intentioner. Utskottet är också kritiskt till kostnadsutjämningsens bristande träffsäkerhet.

Utskottet anser vidare att den av regeringen tillsatta Delegationen för fortsatt utveckling av utjämningsystemet för kommuner och landsting borde vara parlamentariskt sammansatt. En prioriterad uppgift för delegationen är att avskaffa pomperipossaeffekten. Vidare bör träffsäkerheten i utjämningsystemet radikalt förbättras. En övergång från inomkommunal till statlig inkomstutjämningsen bör också övervägas.

Vad utskottet anfört med bifall till motion Fi13 (kd) yrkande 11 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi12 (m) yrkandena 25–27 och Fi15 (fp) yrkandena 22 och 23 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. *beträffande inkomst- och kostnadsutjämningsystemet*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi13 yrkande 11 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 25, 26 och 27 samt 1999/2000:Fi15 yrkandena 22 och 23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

25. Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet (mom. 17) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 6.2 *Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet* bort ha följande lydelse:

Riksdagen har i bred enighet slagit fast att utjämningsystemet skall medverka till att kommuner och landsting skall ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva sin kärnverksamhet. Det har också slagits fast att kostnadsutjämningsen inte skall kompensera för skillnader i servicenivå, kvalitet, avgiftssättning och effektivitet. Utskottet anser liksom motionärerna i Fi15 (fp) yrkandena 22 och 23 att det nuvarande systemet har blivit alltför omfattande och komplicerat och det kompenserar inte bara för strukturella opåverkbara skillnader vad avser kärnverksamheter. Liksom motionärerna anser

utskottet att den långtgående inkomstutjämnings leder till negativa incitament för kommunerna.

På grund av den förödande metodkritik som framförts mot det gällande systemet anser utskottet att det är dags att reformera den kommunala utjämnings. Utskottet förespråkar ett nytt system, där utjämnings grundas på strukturella faktorer för både kostnader och inkomster, vilket kan medföra att kommuner med högre skattekraft men också höga strukturella kostnader i större utsträckning kan klara dessa själva. Inriktningen för utjämnings kan då bli betydligt färre samt mer renodlade och strukturella faktorer. I avvaktan på ett nytt system bör inkomstutjämnings sättas till 80 % av medelskatte-kraften.

Vad utskottet anför med bifall till motion Fi15 (fp) yrkandena 22 och 23 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi12 (m) yrkandena 25–27 och Fi13 (kd) yrkande 11 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *inkomst- och kostnadsutjämningsystemet*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi15 yrkandena 22 och 23 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkandena 25, 26 och 27 samt 1999/2000:Fi13 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

26. Finansiering av infrastrukturinvesteringar (mom. 19) (m, kd, fp)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Rein-feldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 7.1 *Finansiering av infra-strukturinvesteringar* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet anser att de satsningar på väg- och järnvägsnätet som föreslås i vårpropositionen är för begränsade. I likhet med Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet liberalerna menar utskottet att alternativ finansiering, exempelvis PPP (Public Private Partnership), skulle kunna möjliggöra att angelägna vägsträckor påbörjas under perioden 2001–2003. Utskottet hävdar vidare att PPP-projekt även öppnar upp för lösningar på mindre vägsträckor och att man bör kunna prova att finansiera underhållsarbeten av vägar genom att tillskjuta medel genom PPP eller genom samfinansiering med byggtreprenörer. Det främsta skälet att använda s.k. PPP-finansiering är dock att genom denna metod kan kostnaderna totalt minskas, kvaliteten förbättras och långsiktigt mest rationella metoder och material användas. Detta är samhällsekonomiskt lönsamt. Alternativa finansieringsformer skall inte användas som ett sätt att undgå utgiftstaken, utan fastmer som en metod att få största möjliga valuta för skattepengarna.

Vad utskottet anför med anledning av motionerna Fi18 (m) yrkande 2, Fi19 (m) yrkande 2, Fi32 (m) yrkande 2 och Fi36 (fp) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi14 (c) yrkande 10 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *finansiering av infrastrukturinvesteringar* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi18 yrkande 2, 1999/2000:Fi19 yrkande 2, 1999/2000:Fi32 yrkande 2 och 1999/2000:Fi36 och med avslag på motion 1999/2000:Fi14 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

27. Finansiering av infrastrukturinvesteringar (mom. 19) (c)

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 7.1 *Finansiering av infrastrukturinvesteringar* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet anser att ambitionen att IT skall vara tillgängligt för alla också måste få praktiska konsekvenser vad gäller infrastruktur, utbildning och lagstiftning. En huvuduppgift för staten är att garantera fungerande konkurrens. Detta förutsätter ett större offentligt engagemang i den digitala infrastrukturen.

Finansutskottet anser vidare att IT och datorisering i dag har en högst påtaglig effekt på ekonomisk tillväxt. I likhet med Centerpartiet anser utskottet att den fortsatta utbyggnaden av ett finmaskigt nät bestående av optisk fiber bör genomföras. Detta bör ske i ett statligt bolag som uppbär avgifter från de operatörer som tillhandahåller själva transporttjänsten (transmissionen).

Utbyggnaden av nätet bör bekostas genom att hela Telia säljs ut och medel från försäljningssumman anvisas till ett helägt statligt bolag med uppdrag att upphandla det finmaskiga fibernätet. Tekniskt skulle detta t.e.x. kunna göras genom att delar av Telia Nät bryts ut vid en försäljning och att detta bolag förfogar över en del av försäljningssumman. Anvisningen av medel skulle med ett sådant förfarande ske utanför statsbudgeten men resultera i en inbetalning av räntemedel till dess att hela beloppet är förbrukat. Vidare anser utskottet att bolaget bör åläggas att även framgent betala in vinstmedel motsvarande avkastningen på det egna kapitalet.

Vad utskottet anfört med bifall till motion Fi14 (c) yrkande 10 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi18 (m) yrkande 2, Fi19 (m) yrkande 2, Fi32 (m) yrkande 2 och Fi36 (fp) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *finansiering av infrastrukturinvesteringar* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi14 yrkande 10 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi18 yrkande 2, 1999/2000:Fi19 yrkande 2, 1999/2000:Fi32 yrkande 2 och Fi36 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Budgetförslag redovisade eller aviserade i
2000 års vårproposition

**Katalog över regeringens samt Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas
förslag till budgetåtgärder för åren 2001-2003
redovisade i proposition 100 samt övriga riksdagspartiers syn på förslagen**

Den ekonomiska vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Dessa partier står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 2000 samt de nu föreslagna skatteförändringarna.

Samarbetet berör fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö – och innefattar både konkreta förslag och åtaganden inför framtiden. Genom detta samarbete bekräftas enligt propositionen att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, prisstabilitet och på ett offentligt överskott om 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Denna politik är också inriktad på jämlikhet och ekologisk hållbarhet.

Målet för budgetpolitiken är dels att långsiktigt etablera ett överskott i de offentliga finanserna, vilket i genomsnitt skall motsvara 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel, dels att hålla utgifterna inom de utgiftstak som lagts fast för de tre efterföljande åren.

Full sysselsättning är ett övergripande mål för den ekonomiska politiken. Som delmål gäller dels att den öppna arbetslösheten skall ha reducerats till 4 % under 2000, dels att andelen reguljärt sysselsatta mellan 20 och 64 år skall ha ökat till minst 80 % 2004. Målet om högst 4 % arbetslöshet 2000 räknar regeringen med att kunna nå i slutet av 2000. Sysselsättningsgraden var 75,9 % 1999 och beräknas i den s.k. baskalkylen stiga till 77,3 % 2003.

På efterföljande sidor redovisas de förslag som förs fram i vårpropositionen. I sammanställningen återges översiktligt också några förslag i tre propositioner vilka påverkar statsbudgetens inkomster eller utgiftsramar för efterföljande år. Förslagen återfinns i propositionerna 81 om ny organisation för forskningsfinansiering, 98 om förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt samt 105 om vissa punktskattefrågor

Redovisningen följer statsbudgetens uppställning. Först återges inkomstförslag, därefter utgiftsförslag grupperade utgiftsområdesvis. Varje utgiftsområde inleds med en översikt som visar hur stora utgifter regeringen och oppositionspartierna preliminärt vill avdela för utgiftsområdet under de kommande tre åren. Oppositionspartiernas syn på dessa nivåer återges i form av avvikelser från regeringens förslag respektive år.

I anslutning till varje förslag i vårpropositionen görs en hänvisning till aktuell sida i propositionen liksom i förekommande fall till aktuellt yrkande. Sammanställningen omfattar inte de förslag som framförs på tilläggsbudget för 2000 såvida inte förslagen har mer bestående effekt och påverkar även efterföljande års budgetar.

I anslutning till respektive förslag återges kortfattat oppositionspartiernas uppfattning som den kommit till uttryck i de motioner som väckts med anledning av vårpropositionen eller i angränsande propositioner. Huvudregeln

har varit att samtliga förslag som förts upp i hemställan har beaktats. Har emellertid motionärerna kommenterat regeringens förslag i vårpropositionen är även sådana kommentarer återgivna i anslutning till propositionens förslag. Likaså redovisas översiktligt sådana från propositionen fristående förslag som förklarar de större avvikelser som respektive parti har från regeringens preliminärt föreslagna ramar för de 27 utgiftsområdena. Förslag uppförda som yrkanden i en motion utan direkt anknytning till förslagen i propositionen redovisas partivis sist i katalogen.

Ett **Ja** eller **Nej** i sammanställningen markerar att partiet tagit ställning till förslaget antingen i motivtexten till motionen eller i motionens hemställan. Ett streck (---) markerar att partiet inte kommenterat frågan, vilket i allmänhet innebär att förslaget godtagits.

Redovisningen av oppositionspartiernas uppfattning grundas på de parti- eller kommittémotioner som väckts i ärendet. De motioner som därvid beaktats i denna katalog är

för *Moderata samlingspartiets* del följande 16 motioner

Fi12 av Bo Lundgren m.fl.	Fi34 av Chris Heister m.fl.
Fi22 av Beatrice Ask m.fl.	Fi38 av Margit Gennser m.fl.
Fi23 av Bo Lundgren m.fl.	Fi39 av Carl Fredrik Graf m.fl.
Fi25 av Bo Lundgren m.fl.	Fi40 av Per Westerberg m.fl.
Fi28 av Mikael Odenberg m.fl.	Fi43 av Knut Billing m.fl.
Fi29 av Per-Richard Molén m.fl.	Fi49 av Gunnar Hökmark m.fl.
Fi30 av Bo Lundgren m.fl.	A15 av Mikael Odenberg m.fl.
Fi33 av Chris Heister m.fl.	Sk24 av Carl Fredrik Graf m.fl.

för *Kristdemokraternas* del de fyra motionerna

Fi13 av Alf Svensson m.fl.
Fi42 av Mats Odell m.fl.
A20 av Stefan Attefall m.fl.
Sk25 av Kenneth Lantz m.fl.

för *Centerpartiets* del motionerna

Fi14 av Lennart Daléus m.fl.
A21 av Lennart Daléus m.fl.
Sk23 av Lennart Daléus m.fl.

för *Folkpartiet liberalernas* del motion

Fi15 av Lars Leijonborg m.fl.

De sidhänvisningar som görs till motionerna avser de *tryckta* motionernas paginering. Sammanställningen har granskats av regeringskansliet och av respektive parti.

Utgiftstak och utgiftsra- mar

**för åren 2001-2003
föreslagna av regeringen och
övriga riksdagspartier**

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2001

Belopp i miljoner kronor

Utgiftsområde	Regeringens						
	förslag	m	v	kd	c	fp	mp
1 Rikets styrelse	5 313	-377	±0	-460	-300	-715	±0
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 610	-77	±0	-200	-130	-16	±0
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 173	+50	±0	+120	-161	+75	±0
4 Rättsväsendet	24 032	+1 023	±0	+250	+100	+292	±0
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 889	+861	±0	±0	±0	±0	±0
6 Totalförsvaret	46 529	+1 350	±0	+550	±0	±0	±0
7 Internationellt bistånd	15 029	-1 931	±0	+600	+700	+1 443	±0
8 Invandrare och flyktingar	4 875	-673	±0	-417	-223	-283	±0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	27 011	+244	±0	+170	+750	+3 454	±0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	100 075	-10 440	±0	-6 655	-4 230	-4 690	±0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 164	+400	±0	+1 170	+450	+735	±0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	48 172	+126	±0	-1 221	+1 000	-2 610	±0
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	27 447	+8 577	±0	-6 450	+12 266	-600	±0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	45 555	-15 940	±0	-2 917	-14 716	-3 945	±0
15 Studiestöd	21 860	-1 722	±0	-2 728	-6 472	-2 516	±0
16 Utbildning och universitetsforskning	34 745	-26	±0	-265	+400	-505	±0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 711	-1 507	±0	+70	+90	+35	±0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	11 984	-1 692	±0	-375	-1 415	-2 705	±0
19 Regional utjämning och utveckling	4 067	-300	±0	+290	+225	-833	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	2 016	±0	±0	+40	+300	+50	±0
21 Energi	2 262	-1 029	±0	-542	+100	-1 440	±0
22 Kommunikationer	24 651	-42	±0	+5 990	+800	-355	±0
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13 664	-27	±0	+323	+775	-39	±0
24 Näringsliv	3 197	-261	±0	-356	-300	-349	±0
25 Allmänna bidrag till kommuner	101 850	+10 567	±0	+3 784	+520	-3 521	±0
26 Statsskuldräntor m.m.	69 270	-885	±0	-1 845	-1 050	-1 100	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24 093	±0	±0	±0	±0	±0	±0
SUMMA UTGIFTSOMRÅDEN	714 244	-13 731	±0	-11 074	-10 521	-21 138	±0
Minskning av anslagsbehållningar	4 000	±0	±0	±0	±0	-1 000	±0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	144 686	±0	±0	±0	-240	±0	±0
Budgeteringsmarginal	2 342	-2 342	±0	+230	-1 289	+36	±0
UTGIFTSTAK	792 000	-15 000	±0	-9 000	-11 000	-20 000	±0

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2002

Belopp i miljoner kronor		Regeringens						
Utgiftsområde	förslag	m	v	kd	c	fp	mp	
1 Rikets styrelse	5 132	-641	±0	-330	-600	-585	±0	
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 600	-153	±0	-230	-185	-84	±0	
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 300	+50	±0	+120	-252	+75	±0	
4 Rättsväsendet	25 102	+846	±0	+190	+200	+322	±0	
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 863	+601	±0	±0	±0	±0	±0	
6 Totalförsvaret	45 506	+2 392	±0	+550	±0	+1 000	±0	
7 Internationellt bistånd	15 597	-2 742	±0	+800	+950	+2 110	±0	
8 Invandrare och flyktingar	4 649	-225	±0	-107	-223	-200	±0	
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	28 313	-2 541	±0	+220	+550	+3 504	±0	
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	102 610	-12 810	±0	-7 185	-4 230	-5 985	±0	
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 746	+460	±0	+1 229	+454	+794	±0	
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	49 639	-764	±0	+2 334	+3 900	+1 255	±0	
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	27 418	-746	±0	-6 920	+9 380	+3 800	±0	
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	45 948	-16 917	±0	-3 738	-14 738	-16 245	±0	
15 Studiestöd	24 591	-5 511	±0	-2 571	-5 472	-2 451	±0	
16 Utbildning och universitetsforskning	39 683	+47 986	±0	-7 191	-3 500	-4 455	±0	
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 909	-1 507	±0	+70	+90	+30	±0	
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	11 277	-2 823	±0	-624	-1 190	-2 300	±0	
19 Regional utjämning och utveckling	3 204	-530	±0	+320	+225	-833	±0	
20 Allmän miljö- och naturvård	2 222	±0	±0	+50	+600	+50	±0	
21 Energi	2 085	-814	±0	-549	+100	-1 261	±0	
22 Kommunikationer	25 087	+2 765	±0	+2 990	+900	+1 945	±0	
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13 854	-31	±0	+308	+775	-39	±0	
24 Näringsliv	2 977	-193	±0	-406	-250	-279	±0	
25 Allmänna bidrag till kommuner	101 827	-32 353	±0	+2 368	+2 100	-2 591	±0	
26 Statsskuldräntor m.m.	65 670	-2 790	±0	-4 470	-3 500	-3 500	±0	
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24 795	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
SUMMA UTGIFTSOMRÅDEN	725 104	-28 991	±0	-22 772	-17 691	-27 923	±0	
Minskning av anslagsbehållningar	5 500	±0	±0	±0	-3 775	-2 000	±0	
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	151 337	±0	±0	±0	-1 120	±0	±0	
Budgeteringsmarginal	6 227	-6 227	±0	+303	-2 689	+1 425	±0	
UTGIFTSTAK	817 000	-32 000	±0	-18 000	-18 000	-23 000	±0	

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2003

Belopp i miljoner kronor

Utgiftsområde	Regeringens						
	förslag	m	v	kd	c	fp	mp
1 Rikets styrelse	5 017	-641	±0	-230	-600	-585	±0
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 622	-90	±0	-230	-100	-6	±0
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 442	+50	±0	+120	-100	+75	±0
4 Rättsväsendet	25 737	+846	±0	+100	+300	+322	±0
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 907	+602	±0	±0	±0	±0	±0
6 Totalförsvaret	44 530	+3 392	±0	+550	±0	+2 000	±0
7 Internationellt bistånd	18 181	-3 338	±0	+2 000	+225	+1 126	±0
8 Invandrare och flyktingar	4 861	-339	±0	-337	-223	-314	±0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	29 737	-4 805	±0	-80	+450	+3 484	±0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	104 612	-15 350	±0	-7 485	-5 210	-6 930	±0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 386	+490	±0	+764	+403	+799	±0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	50 400	-794	±0	+4 364	+3 900	+1 220	±0
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	27 424	-863	±0	-7 420	+6 860	+3 800	±0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46 540	-17 547	±0	-3 738	-14 910	-17 745	±0
15 Studiestöd	24 530	-3 986	±0	+5 120	-5 472	-951	±0
16 Utbildning och universitetsforskning	40 734	+48 711	±0	-5 436	-3 500	-3 995	±0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 109	-1 507	±0	+70	+90	+30	±0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	10 882	-2 764	±0	-942	-900	-1 930	±0
19 Regional utjämning och utveckling	3 304	-910	±0	+120	+225	-833	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	2 408	+900	±0	+80	+600	+50	±0
21 Energi	1 302	-70	±0	-543	+350	-915	±0
22 Kommunikationer	26 078	+5 170	±0	+4 510	+1 000	-1 055	±0
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13 937	-31	±0	+738	+775	-39	±0
24 Näringsliv	2 895	-143	±0	-36	±0	-279	±0
25 Allmänna bidrag till kommuner	104 185	-11 917	±0	-648	+3 100	-2 650	±0
26 Statsskuldsräntor m.m.	58 570	-4 785	±0	-6 770	-5 200	-5 500	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	24 742	±0	±0	±0	±0	±0	±0
SUMMA UTGIFTSOMRÅDEN	727 072	-9 719	±0	-15 359	-21 776	-31 821	±0
Minskning av anslagsbehållningar	4 000	±0	±0	±0	-3 839	-1 000	±0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	158 364	±0	±0	±0	-1 270	±0	±0
Budgeteringsmarginal	20 135	-20 135	±0	-10 410	-14 154	-3 680	±0
UTGIFTSTAK	847 000	-25 000	±0	-19 000	-32 000	-30 000	±0

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Inledning.....	1
Den ekonomiska politiken.....	1
Budgetpolitiken.....	2
Skattepolitiken.....	3
Uppföljning och revision.....	3
Kommunsektorn.....	3
Inledning.....	4
Regeringens lagförslag.....	5
Regeringens och oppositionens budgetförslag 2001–2003.....	5
Utgiftstak och utgiftsramar 2001–2003.....	5
Yttranden från andra utskott.....	5
Inkomna skrivelser.....	5
Offenliga utfrågningar m.m.....	6
Propositionens förslag.....	6
Motionsyrkandena.....	7
Motioner väckta med anledning av proposition 100.....	7
Motion väckt under allmänna motionstiden 1999.....	13
Vårpropositionen.....	14
En politik för utveckling och jämlikhet.....	15
En offensiv för tillväxt och rättvisa.....	16
Motionerna och inriktningen av den ekonomiska politiken.....	19
Moderata samlingspartiets partimotion.....	19
Kristdemokraternas partimotion.....	23
Centerpartiets partimotion.....	26
Folkpartiet liberalernas partimotion.....	29
UTSKOTTET.....	33
1. Den ekonomiska politiken.....	33
1.1 Den internationella ekonomiska utvecklingen.....	33
1.1.1 Uppgång i världsekonomin.....	33
1.1.2 Utvecklingen i Förenta staterna.....	34
1.1.3 Utvecklingen i Japan och övriga Asien.....	35
1.1.4 Utvecklingen i EU och Norden.....	36
1.1.5 Utvecklingen i Ryssland och Östersjöområdet (exklusive EU).....	38
1.1.6 Osäkerheter i den internationella bedömningen.....	38
1.2 Den ekonomiska utvecklingen i Sverige.....	38
1.2.1 Konjunkturen 2000 och 2001 och utsikterna fram till 2003.....	38
1.2.2 Prognosförutsättningar och nyckeltal.....	41
1.2.3 Försörjningsbalansen.....	43
1.2.4 Den svenska exporten.....	45
1.2.5 Arbetsmarknaden.....	45
1.2.6 Ny information efter det att prognosen färdigställts.....	48

1.2.7 Finansutskottets syn på vårpropositionens och partimotionernas konjunkturbedömningar	51
1.3 Inriktningen av den allmänna ekonomiska politiken.....	53
1.3.1 Inledning	53
1.3.2 Finansutskottets ställningstagande till partimotionernas förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken vad avser konkurrens, företagande och sysselsättning.....	54
1.3.3 Finansutskottets ställningstagande till partimotionernas förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken i övrigt.....	63
1.4 Den ekonomiska och monetära unionen	76
2 Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak för staten	78
2.1 Budgetutvecklingen	78
2.2 Mål för budgetpolitikens	80
2.3 Redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter	84
2.4 Budgetpolitikens inriktning.....	89
2.4.1 Samarbete om budgetpolitikens	89
2.4.2 De politiska alternativen.....	90
2.4.3 Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen	102
2.5 Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn	114
2.5.1 Utgiftstak för staten.....	114
2.5.2 Utgiftstak för den offentliga sektorn	114
3 Preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden åren 2001–2003	117
3.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	117
3.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	119
3.3 Utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd	120
3.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	121
3.5 Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	124
3.6 Utgiftsområde 6 Totalförsvaret.....	125
3.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	127
3.8 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar	129
3.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	131
3.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.....	133
3.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	135
3.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn ...	137
3.13 Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	139
3.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	141
3.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd.....	143
3.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	145
3.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	147
3.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	149
3.19 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling.....	151
3.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	153

3.21 Utgiftsområde 21 Energi	155
3.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer	157
3.23 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringsgrupper	160
3.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv	162
3.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	164
3.26 Utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m.	166
3.27 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen.....	167
3.28 Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	168
3.29 Samlad redovisning av utgifterna på utgiftsområden	170
4 Skatter och övriga inkomster	172
4.1 Utvecklingen av statens inkomster.....	172
4.2 Skattepolitikens inriktning	173
4.3 Avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor.....	184
4.4 Avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i närings- verksamhet	185
4.5 Utvidgat reparationsbegrepp	187
4.6 Kvittning av kapitalförluster på marknadsnoterade delägaraktier	187
4.7 Allmän fastighetstaxering av småhus.....	188
4.8 Andelsövertagelser inom koncerner.....	188
5 Uppföljning, revision och kontroll.....	190
5.1 Revision av EU-medel verksamhetsåret 1998.....	190
5.2 Redovisning av mål och resultat i budgetpropositionen för år 2001	192
6 Kommunsektorn	196
6.1 Kommunal ekonomi och balanskrav.....	196
6.2 Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet.....	197
6.3 Förlängning av det åldersbaserade bidraget till kommuner.....	199
7 Övriga frågor	200
7.1 Finansiering av infrastrukturinvesteringar	200
Hemställan	202

Reservationer

1. Riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken såvitt avser konkurrens, företagande och sysselsättning (mom. 1) (m, kd, c, fp).....	209
2. Riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken i övrigt (mom. 2) (m, kd, fp).....	230
3. Riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken i övrigt (mom. 2) (c)	242
4. Den ekonomiska och monetära unionen (mom. 3) (m).....	246
5. Den ekonomiska och monetära unionen (mom. 3) (kd).....	247
6. Den ekonomiska och monetära unionen (mom. 3) (c)	248
7. Den ekonomiska och monetära unionen (mom. 3) (fp).....	248
8. Mål för budgetpolitiken (mom. 4) (m)	249
9. Mål för budgetpolitiken (mom. 4) (kd)	250

10. Mål för budgetpolitiken (mom. 4) (fp).....	251
11. Redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter (mom. 5) (m, kd, c, fp).....	252
12. Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak m.m. för 2000–2002 (mom. 6–8) (m).....	255
13. Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak m.m. för åren 2001–2003 (mom. 6–8) (kd).....	262
14. Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak m.m. för åren 2001–2003 (mom. 6–8) (c).....	267
15. Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak m.m. för åren 2001–2003 (mom. 6–8) (fp).....	273
16. Skattepolitikens inriktning (mom. 9) (m).....	279
17. Skattepolitikens inriktning (mom. 9) (kd).....	283
18. Skattepolitikens inriktning (mom. 9) (c).....	286
19. Skattepolitikens inriktning (mom. 9) (fp).....	288
20. Avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor (mom. 10 och 20) (m).....	291
21. Avdrag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet (mom. 11 och 20) (m).....	293
22. Kommunal ekonomi och balanskrav (mom. 16) (m).....	294
23. Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet (mom. 17) (m).....	294
24. Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet (mom. 17) (kd).....	295
25. Inkomst- och kostnadsutjämningsystemet (mom. 17) (fp).....	296
26. Finansiering av infrastrukturinvesteringar (mom. 19) (m, kd, fp).....	297
27. Finansiering av infrastrukturinvesteringar (mom. 19) (c).....	298

Bilagor

1. Regeringens lagförslag.....	299
6 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	299
7 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229).....	303
8 Förslag till lag om allmän fastighetstaxering av småhusenheter år 2003.....	304
9 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting.....	305
2. Katalog över budgetförslag redovisade eller aviserade i 2000 års budgetproposition.....	307
3. Utgiftstak och utgiftsramar för åren 2001–2003.....	369

Del 2 av betänkandet

Till utskottet inkomna yttranden (bilagorna 4–16) samt protokoll från offentliga utfrågningar (bilagorna 17 och 18) återfinns i del 2 av betänkandet.

1. Tillväxt, inflation och arbetslöshet i världsekonomin	34
2. Bidrag till tillväxten	40
3. Prognosförutsättningar 2000–2003	42
4. Nyckeltal 2000–2003	43
5. Försörjningsbalansen 2000–2003	44
6. Nyckeltal för arbetsmarknaden	47
7. Den branschfördelade sysselsättningen.....	48
8. Den beräkningstekniska överföringens fördelning på nya utgifter och skattesänkningar 2001–2003	79
9. Statsbudgetens underliggande saldo efter överföring till hushåll- len samt efter justering för större engångseffekter 1999–2003	80
10. Fördelningen av finansiellt sparande i den offentliga sektorn 1999–2003	83
11. Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 1999–2003	84
12. Förslagen nettoredovisning av offentligrättsliga avgifter	87
13. Regeringens förslag till utgifts- och inkomständringar 2001–2003	91
14. Lånebehov enligt regeringens budgetförslag för 2000–2003	92
15. Utgiftstak för 2001–2003 enligt regeringens budgetförslag.....	92
16. Finansiella effekter av Moderata samlingspartiets budget- förslag 2001–2003	94
17. Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak för staten 2001–2003	94
18. Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak för den offentliga sektorn 2001–2003	94
19. Finansiella effekter av Kristdemokraternas budgetförslag 2001–2003	97
20. Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för staten 2001–2003 ...	97
21. Finansiella effekter av Centerpartiets budgetförslag 2001–2003 ..	99
22. Centerpartiets förslag till utgiftstak för staten 2001–2003	99
23. Finansiella effekter av Folkpartiet liberalernas budgetförslag 2001–2003	101
24. Folkpartiet liberalernas förslag till utgiftstak 2001–2003	101
25. Centerpartiets viktigaste besparingar i budgetförslaget för 2001–2003	107
26. Förslag till utgiftstak för staten 2001–2003	114
27. Regeringens förslag till beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn 2001–2003	115
28. Oppositionspartiernas förslag till beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn 2001–2003.....	116

1. Hushållens och företagens framtidstro i euroområdet.....	36
2. Arbetslösheten i euroområdet, EU och Förenta staterna	37
3. De svenska hushållens och företagens framtidstro.....	39
4. Bidrag till tillväxten av varuexporten (procentenheter)	45
5. Sysselsättningen 1995 –mars 2000	46
6. Den öppna arbetslösheten 1995 –mars 2000.....	47
7. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftstak för staten 2001–2003.....	103